

Projektas „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms (AKIM)“
kodas Nr. VP1-2.2-ŠMM-10-V-02-005

MENINĖS KŪRYBOS MOKYMAI BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOSE: NEFORMALIOJO MENINIO UGDYMO VADOVAS

Programos kūrimą finansavo Europos socialinio fondo agentūra pagal 2007-2013 m.
Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“
priemonę VP1-2.2-ŠMM-10-V „Neformaliojo švietimo paslaugų plėtra“

Parengė Milda Kuculis

Vilnius, 2011

Turinys:

Įvadas	p. 4
1 dalis. Meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai pagal meno sritis	p. 6
1.1. Architektų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 6
1.1.1. Architektų meninės kūrybos pamokos	p. 6
1.1.2. Architektų kūrybinės dirbtuvės	p. 32
1.2. Dailininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 41
1.2.1. Dailininkų meninės kūrybos pamokos	p. 41
1.2.2. Dailininkų kūrybinės dirbtuvės	p. 82
1.3. Fotomenininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 134
1.3.1. Fotomenininkų meninės kūrybos pamokos	p. 134
1.3.2. Fotomenininkų kūrybinės dirbtuvės	p. 147
1.4. Kinematografininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 155
1.4.1. Kinematografininkų meninės kūrybos pamokos	p. 155
1.4.2. Kinematografininkų kūrybinės dirbtuvės	p. 176
1.5. Kompozitorių meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 184
1.5.1. Kompozitorių meninės kūrybos pamokos	p. 184
1.5.2. Kompozitorių kūrybinės dirbtuvės	p. 206
1.6. Muzikų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 217
1.6.1. Muzikų meninės kūrybos pamokos	p. 217
1.6.2. Muzikų kūrybinės dirbtuvės	p. 257
1.7. Rašytojų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 260
1.7.1. Rašytojų meninės kūrybos pamokos	p. 260
1.7.2. Rašytojų kūrybinės dirbtuvės	p. 292
1.8. Tautodailininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 309
1.8.1. Tautodailininkų meninės kūrybos pamokos	p. 309

1.8.2. Tautodailininkų kūrybinės dirbtuvės	p. 321
1.9. Teatro meno kūrėjų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 323
1.9.1. Teatro meno kūrėjų meninės kūrybos pamokos	p. 323
1.9.2. Teatro meno kūrėjų kūrybinės dirbtuvės	p. 342
1.10. Literatūros vertėjų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 350
1.10.1. Literatūros vertėjų meninės kūrybos pamokos	p. 350
1.10.2. Literatūros vertėjų kūrybinės dirbtuvės	p. 362
1.11. Žurnalistų meno kūrėjų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai	p. 367
1.11.1. Žurnalistų meno kūrėjų meninės kūrybos pamokos	p. 367
1.11.2. Žurnalistų meno kūrėjų kūrybinės dirbtuvės	p. 392
2 dalis. Meninės kūrybos kursai	p. 395
2.1. Architektų meninės kūrybos kursai	p. 395
2.2. Dailininkų meninės kūrybos kursai	p. 397
2.3. Fotomenininkų meninės kūrybos kursai	p. 399
2.4. Kinematografininkų meninės kūrybos kursai	p. 401
2.5. Kompozitorių meninės kūrybos kursai	p. 403
2.6. Muzikų meninės kūrybos kursai	p. 405
2.7. Rašytojų meninės kūrybos kursai	p. 407
2.8. Tautodailininkų meninės kūrybos kursai	p. 409
2.9. Teatro meno kūrėjų meninės kūrybos kursai	p. 411
2.10. Literatūros vertėjų meninės kūrybos kursai	p. 413
2.11. Žurnalistų meno kūrėjų meninės kūrybos kursai	p. 415
2.12. Kombinuotieji, tarpdisciplininiai meninės kūrybos kursai	p. 417

IVADAS

Šiandienos mokykla Lietuvoje nemažu mastu atskirta nuo kultūrinės visuomenės, į ją veržiasi masinės pramogos. Mokyklų kultūrinis lygis gerokai skiriasi, priklauso nuo pavienių iniciatyvų, mokytojų žingeidumo ir atvirumo. Lietuvos meno kūrėjų asociacija kartu su partneriais vienuolika kūrybinių sąjungų siūlo spręsti šią problemą aukštąją kultūrą sistemingai ir nuosekliai atvedant į Lietuvos mokyklas. Tikslingas „srautinis“ kultūros lyderių atėjimas į šalies mokyklas bus naudingas ir mokyklų bendruomenėms, ir meno kūrėjams. Į dialogą su mokykla įtraukiame tikruosius kultūros lyderius menininkus – nacionalinių ir kt. premijų laureatus, taip užtikrinant ryšių tarp centro ir provincijos, aukštosios kultūros ir mokyklų bendruomenių mezgimą. Virtualaus komunikavimo internetu epochoje tiesiogiai pabendrauti su žymiu meno kūrėju tampa dar vertingesne patirtimi. Šiais kontakto nutolimo laikais, kai žmonės pažįstame tik per televiziją, internetą, asmeninis kontaktas ir tiesioginis bendravimas daro didelį įspūdį. Po mokyklas pasklidęs intelektualinis potencialas atvers platesnį kultūrinį akiratį ir skatins įsitraukti į kultūros procesą. Kūrybinių sąjungų patirtis rodo, kad mokyklų bendruomenės noriai priima siūlomus meno kūrėjų vizitus, kurie iki šiol yra atsitiktiniai.

Kadangi ši veikla yra inovatyvi ir nauja, neturinti nei prototipų, nei teorinių aprašymų, Lietuvos meno kūrėjų asociacija parengė rekomendacinio pobūdžio programą „Meninės kūrybos mokymai mokyklose“. Mokymo programa sukurta siekiant atrinkti mokykloms aktualiausias galimas temas, susisteminti jas, dokumentuoti ir pateikti vientisu pavidalu. Temų įvairovė labai didelė, nes atstovaujamos net 11 meno sričių: architektai, dailininkai, fotomenininkai, kinematografininkai, kompozitoriai, muzikai, rašytojai, tautodailininkai, teatro meno kūrėjai, literatūros vertėjai ir žurnalistai meno kūrėjai. Į programą įtrauktos tiek teorinės paskaitos, tiek praktiniai užsiėmimai/kūrybinės dirbtuvės.

Programą sudaro dvi dalys. Pirmą dalį „Meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai pagal meno sritis“ sudaro 11 skyrių, kiekviename iš jų išsamiai pristatytos atskiros meno šakos kūrėjų siūlomos pamokos: „Architektų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“, „Dailininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“, „Fotomenininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“, „Kinematografininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“, „Kompozitorių meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“, „Muzikų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“, „Rašytojų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“, „Tautodailininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“, „Teatro meno kūrėjų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“, „Literatūros vertėjų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“, „Žurnalistų meno kūrėjų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai“.

Antrą dalį „Meninės kūrybos kursai mokykloms“ sudaro 12 skyrių. Vienuolikoje iš jų pristatomi atskirų meno sričių meninės kūrybos mokymo 8 akademinių valandų kursai: „Architektų meninės kūrybos kursai“, „Dailininkų meninės kūrybos kursai“, „Fotomenininkų meninės kūrybos kursai“, „Kinematografininkų meninės kūrybos kursai“, „Kompozitorių meninės kūrybos kursai“, „Muzikų meninės kūrybos kursai“, „Rašytojų meninės kūrybos kursai“, „Tautodailininkų meninės kūrybos kursai“, „Teatro meno kūrėjų meninės kūrybos kursai“, „Literatūros vertėjų meninės kūrybos kursai“ ir „Žurnalistų meno kūrėjų meninės kūrybos kursai“. Šie kursai skirti gilesniam atskirų meno šakų pažinimui. Dvyliktame skyriuje pristatyti 8 akademinių valandų kombinuotieji, tarpdisciplininiai kursai, sudaryti iš atskirų meno sričių užsiėmimų. Šie kursai skirti platesniam pažintiniam meno įvairovės pristatymui.

Programoje aprašytų atskirų užsiėmimų temų idėjiniai autoriai yra aukščiausios kompetencijos meno kūrėjai, tikrieji savo meno sričių lyderiai. Patys menininkai siūlomi ir aprašytų temų lektoriais, nes jauno žmogaus širdį ir protą gali paliesti tik gyvas („išgyventas“) ir kompetentingas pasakojimas.

Čia pateikiama mokymų programa skirta vyresniųjų klasių (8-12 klasių) bendrojo ugdymo įstaigų moksleiviams ir pateikia bendro pobūdžio įvairių meno šakų žinias ir patyrimą. Į programą įtrauktos meninės kūrybos pamokos ir kūrybinės dirbtuvės siekia ugdyti ir tobulinti šias mokinių kompetencijas: kūrybiškumą, vaizduotę, meninį ugdymą, būsimų kultūros vartotojų kompetenciją. Šis dokumentas, viešai prieinamas internete, gali tarnauti kaip rekomendacinio pobūdžio neformaliojo meninio ugdymo vadovas bendrojo ugdymo mokykloms.

1. MENINĖS KŪRYBOS PAMOKOS IR PRAKTINIAI UŽSIĖMIMAI PAGAL MENO SRITIS

1.1. Architektų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai

1.1.1. Architektų meninės kūrybos pamokos

PAMOKOS TEMA

Moderni architektūra ir jos meninės išraiškos

LEKTORIUS

Gintaras Balčytis

PAMOKOS PLANAS

1. Įvadas (5-10 min.).

Padiskutuojama su mokiniais apie architektūrą, kaip jie ją supranta ir vertina, kokia architektūra – „senovinė“ ar „naujoviška“ patinka ir kokia ji turėtų būti, kokius Lietuvos architektūros geriausius ir blogiausius pavyzdžius jie gali prisiminti. Išdalunami apklausos testai.

2. Pagrindai (5 min.).

Trumpa įžanga apie pagrindinius architektūros stilius ir epochas su pavyzdžiais, būdingais tam stiliui: Antika, Viduramžiai, Naujieji laikai – kodėl architektūra buvo tokia svarbi.

Antika- Egiptas	Antika- Graikija	Antika- Romos imperija	Romaniškas stilius	Gotika
				
renesansas,	barokas,	klasicizmas		
				

3. Temos pristatymas (20-25 min.).

Pradedama nuo modernizmo – kaip šių dienų architektūros pradininko ir pereinama prie dabartinės architektūros pristatymo.

Modernizmas	funkcionalizmas,		postmodernizmas	dekonstruktyvizmas
				

Atskiras dėmesys būtų skirtas privačių namų architektūrai. Pas mus tai nelaikoma geros architektūros objektu, o pasaulyje tam skiriama daug dėmesio, nes tai yra betarpiškas kasdieninis žmogaus kontaktas su architektūra. Parodomi šios srities geros architektūros kūriniai – bandant juos palyginti su analogais Lietuvoje (nes šioje srityje dar galime šį bei tą palyginti).

Toliau pristatymas vyktų paanalizuojant 5-6 žinomiausių šios dienos architektų – Herzog&deMeuron, Rem Koolhaas (OMA), Jean Nouvel, Massimiliano Fuksas, SANNA grupę, Zaha Hadid ir kt. Kūrinius bei paaiškinant kodėl šie pastatai menine prasme yra geri.

Paiškinama, kodėl svarbu vertinti bei atpažinti gerą architektūrą, kokia gali būti vieno ar kito architektūrinio objekto reikšmė miestui, valstybei („Bilbao efektas“).

4. Pabaiga (5-10 min.).

Padiskutuojama su mokiniais apie parodytą medžiagą ir pristatytą architektūrą bei apie atliktą apklausą.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslai:

- supažindinti mokinius su pagrindiniais modernios architektūros stiliais bei jų progresyviais pavyzdžiais;
- parodyti, kad architektūra yra glaudžiai su visuomene susijęs menas;
- padėti mokiniams suprasti šiuolaikinę architektūrą bei paskatinti ją vertinti.

Dažniausiai Lietuvoje architektūra suvokiama kaip statybos industrijos dalis ir labai stokojama supratimo apie architektūrą – kaip meno objektą. Pagrindinis pamokos akcentas – padėti mokiniams suvokti, kad architektūra ir statybos tai nėra tas pats. Parodyta medžiaga turėtų padėti mokiniams suprasti, kad architektūra atsiranda tikrai tada, kai aukštos kokybės meninė mintis statybos pagalba virsta materija, t. y. pastatais.

Darbo metodai:

- medžiagos demonstravimas per projektorius, jos aiškinimas bei diskusija;
- trumpa apklausa (bus paruoštas testas).

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Architektūra. Tautiškumo ir estetikos sąsajos

LEKTORIUS

Zigmantas Brazauskas

PAMOKOS PLANAS:

1. įvadas;
2. LDK Architektūra;
3. Lietuvos architektūra, kaip tautinės estetikos simboliai;
4. architektūra, kokia ji?;
5. sukurta Lietuvoje. Idėjų konkursai. Nauja architektūrinė savastis;
6. kurkime Lietuvoje.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslai:

- supažindinti ir sudominti moksleivius su architektūros menu ir jos estetikos prielaidomis;
- suteikti moksleiviams žinias, kurios paskatintų domėtis architektūra kaip funkcijos ir estetikos darna;
- skatinti kūrybiškai nagrinėti architektūros ir dizaino formų ir jų paskirties įvairovę.

Uždaviniai:

- supažindinti su glausta architektūros raida, padėti suprasti jos vertės dėsnius;
- atskleisti tautiškumo ir estetikos svarbą architektūroje;
- praturtinti žinias architektūros pavyzdžiais.

Etnografinis palikimas ir šių dienų architektūrinės formos. Ką saugome ir ką turime?

LDK Architektūra:

- ką turime ir ką privalome saugoti;
- ko išmoko ir ką vertingo sukūrė mūsų protėviai?;
- tėvynės ir tautos gynyba;
- krikščioniškos kultūros samprata. Lietuviškoji gotika;
- universitetinių mokslų sklaida. Lietuvos barokas;
- bendravimo tarp tautų kultūros. Lietuvos klasicizmas.

Lietuvos architektūra, kaip tautinės estetikos simboliai:

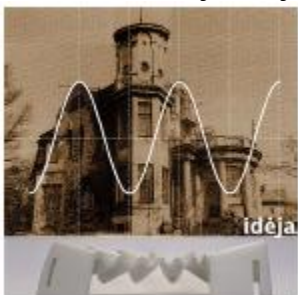
- teisinės Lietuvos valstybės konstravimas. Lietuvos modernizmas;
- sovietinės okupacijos meno erdves;
- prisikelt kartu su istorine Lietuvos valstybe;
- šiandien. Kokia architektūra ir kaip ji kuriama?;
- pasaulis ir mes. Mes ir mūsų Tautos kūryba. Kas yra gražu?;
- problemos. Kaip suvokti estetinius šiuolaikinės architektūros principus?

Architektūra, kokia ji?

- Ar kurdami nauja kartojame protėvių žingsnius ir ką davė Europos architektūros istorijos pamokos?

Sukurta Lietuvoje. Idėjų konkursai. Nauja architektūrinė savastis.

Kurkime Lietuvoje:

- saugokime ir puoselėkime tautinį identitetą;
- kurkime tradicijų puoselėjamą naujų technologijų estetišką architektūrą;
- kurkime ir ugdykime tautinę estetiką.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Pamokai naudojamos vaizdinės medžiagos šaltiniai:

- VDA KDF Kūrybinių darbų fondas;
- [www. Lietuvosarchitektūra](http://www.Lietuvosarchitektura.lt);
- LAS leidinys Žvilgsnis į save. 2005-2007;
- Kęstutis Fedirka. Fotoskrydis. Visa Lietuva 2010;
- Z. Brazausko fotoarchyvas.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

Jei mokykla minėtų priemonių neturi, bus keičiama pamokos forma ir naudojamos piešimo priemonės

PAMOKOS TEMA

Statinio projektas nuo idėjos iki įgyvendinimo

LEKTORĖ

Mantė Černiūtė-Amšiejienė

PAMOKOS PLANAS:

1. temos pristatymas;
2. projekto užuomazga (miesto vyriausio architekto, užsakovo, architektų sąjungos vaidmuo; konkurso organizavimas; konkursas; konkursinių darbų pristatymas; leimėtojų darbas);
3. dalyvavimas konkurse (analizė; eskizai; idėja; „gyvenimo projektavimas“);
4. projektavimas (tiesioginis bendravimas su užsakovu; specifiniai poreikiai; interesų suderinimas; trumpas visų statinio projekto dalių paminėjimas);
5. erdvinio modelio pristatymas (projektavimas pasitelkiant 3D programas);
6. įgyvendinimas. Statyba. Pastatytų statinių nuotraukų pristatymas; vizualizacijų ir nuotraukų sugretinimas;
7. klausimai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Mokiniai bus supažindinami su statinio atsiradimo procesu.

Architekto darbas dažnai atrodo keistas, nesuprantamas. Ypatingai sunkiai suvokiamas yra kūrybos procesas. Sunku įsivaizduoti, kodėl konkrečioje vietoje iškyla būtent toks, o ne kitoks pastatas.

Šios pamokos eigoje norėčiau mokinius supažindinti su architekto darbu – kūrybinio proceso eiga ir jį įtakančiais veiksniais. Pamokoje bus pateiktas individualus požiūris į darbą ir kūrybą, paremtas asmenine praktika.

Kaip pavyzdys, kurio pagrindu bus pateikiama statinio kūrimo eiga, bus naudojamas Šv. Brunono Kverfurtiečio parapijos bažnyčios ir vienuolyno statinio projektas (nuo dalyvavimo konkurse iki statybos leidimo ar net statybų). Projekto ir įgyvendinto statinio sugretinimui bus pateikiami dar du objektai: daugiabutis 20-ies aukštų pastatas Klaipėdoje ir prekybos centras „Liepa“ Klaipėdoje (visi projektai yra pamokos autorės darbai).

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: ekranas ir projektorius.

PAMOKOS TEMA

Perskaityk architektūrą

LEKTORIUS

Vaidotas Dapkevičius

PAMOKOS PLANAS

1. I dalis (15 min.). Trumpa architektūros kompozicijos, urbanistinės kompozicijos kūrimo principų apžvalga. Kiekvieną jų iliustruojant: a) žinomesniais pasaulio architektūros pavyzdžiais, b) mano paties kurtų objektų pavyzdžiais. Sugretinant teigiamus ir neigiamus pavyzdžius. Klausimai, atsakymai.
2. II dalis (20 min.). Praktinė užduotis. Panaudojant K.Lynch „*mental map*“ metodologiją pabandyti sukurti vienos bendrai žinomos vietos (mokyklos teritorija, mokyklos kvartalas) erdvių žemėlapij pasinaudojant kiekvieno dalyvio „minčių žemėlapiu“. Jame mokiniai užfiksuoja labiausiai jiems įsiminusias jaukias/nejaukias, vaizdingas/nuobodžias erdves, jas formuojančius statinius. Galutinis visos grupės rezultatas - bendras „minčių žemėlapis“, kurį sudaręs tuojau pat su komentarais pristatau auditorijai, iliustruodamas iki paskaitos, toje vietoje darytomis nuotraukomis. Kartu sudėliojame atsakymus: kodėl viena ar kita erdvė, pastatas mokinių vaizduotėje yra teigiamai ar neigiamai įsimenantys, kokie socialiniai ar kompoziciniai elementai harmonizuotų tai.
3. III dalis (10 min.). Diskusija aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Architektūra (pavienių statinių ir jų aplinkos formavimas) ir urbanistika (statinių kompleksų ir didesnių teritorijų formavimas) - žmogaus veiklos rezultatas, kuriame veikianti bendruomenė pati tampa tos aplinkos veikiamą ir įtakojama. Žmogus kuria aplinką, o aplinka žmogų. Kiekvienas net nebūdamas profesionalu architektu yra aktyvus šios kūrybinės, socialinės ir ekonominės veiklos dalyviu. Statytoju, naudotoju, lankytoju, vertintoju. Todėl labai svarbu kiekvienam mūsų suprasti pagrindinius harmoningos aplinkos kūrimo principus. Principus nuo kurių architektūrą kurti pradėjo senieji šio amato meistrai, tai tęsia dabartiniai kūrėjai. Kai vertinimo epitetai gražu/negražu, patogu, nejauku, aišku/nesuprantama ir pan. pakinta į sąvokas mastelis, proporcija, ritmas, metras, vieša ir privati, kiekvienas mūsų iš pasyvaus stebėtojo tampa aktyviu architektūrinės aplinkos kūrimo dalyviu. Architektūros piliečiu.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

- Juozas Adomonis. Nuo taško iki sintezės [VDA leidykla, 2008];
- Nijolė Lukšionytė-Tolvaišienė. Architektūrologijos pagrindai [VDU leidykla, 2007];
- K. Lynch. Image of the city [The MIT Press. Cambridge MA, 1960].

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės:

- kompiuteris, foto kamera, projektorius;
- nagrinėjamos vietos situacijos schemas (15-20 kopijų);
- pieštukai, markeriai.

PAMOKOS TEMA

Nuostabus pasaulis ir jame Lietuva /aš – mes/ bei mūsų architektūra

LEKTORĖ

Rimanta-Marija Janulevičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga (architektūra ir gamta, architektūra ir žmogus);
2. I dalis: Nuostabus pasaulis ir jame Lietuva /aš – mes/ bei mūsų architektūra;
3. II dalis: Mokinio aplinkos ir interjero sutvarkymo galimybės, patarimai. Pastabumo žaidimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

I dalis: nuostabus pasaulis ir jame Lietuva /aš – mes/ bei mūsų architektūra.

1. Jungtinių Arabų Emyratų architektūra (JAE – viena iš turtingiausių, įdomiausių pasaulio šalių ir klestinti jos architektūra).
Pavyzdžiai
Dubajus aukščiausias pasaulio ekstra klasės miestas, vienas svarbiausių pasaulio centrų. Tai inžinerinių technologijų, finansinių-ekonominių galimybių ir kūrybinio architektų ir konstruktorių potencialo išraiška.
Ocean Heights, The Princess Tower – Dubajaus aukščiausi gyvenamieji statiniai.
Palmės formos sala – didžiausia pasaulyje dirbtinė sala, pastatyta per 5-ius metus, skirta gyventi 500 tūkst. Gyventojų.
Burj Al-Arab – aukščiausias pasaulyje viešbutis (7 žvaigždučių, 800 m aukščio).
Hydrapolis – pirmasis povandeninis viešbutis (2009 m.).
Psaulio sala – iš 300 salų atvaizduojanti žemės žemynus.
2016 m. *Džidos* mieste gali būti pastatytas dar aukštesnis pastatas 1 km aukščio dangoraižis – bokštas.
2. Ciuricho architektūra – šiandien ypatingai stilingas ir gražus, išpūdingos architektūros miestas (turtingas kultūros paveldas, novatoriškos srovės madoje ir dizaine, sterili švara). Dirba visi kaip laikrodis. Miestas linksmas ir pilnas gyvenimo džiaugsmo. Jis užima 1-mą vietą pasaulyje pagal gyvenimo jame kokybę.
Pavyzdžiai
Limat upės vakarinis krantas – senoji Ciuricho tapybiška architektūra.
Limat upės rytinis krantas su senoviniais pastatais, dailės galerijomis ir aukštosios mados parduotuvėlėmis.
Naktinio miesto centro *Niderdorf* architektūra (barai, restoranai, kavinės).
Naujasis stilingas *Rytinis Ciurichas*. Tai buvęs pramoninis rajonas (fabrikai, elektrinės, aludės) virtęs į stilingą muziejų, teatrų, restoranų, barų ir šokių klubų rajoną.
Ciuricho centras – bankų ir glamūrinių parduotuvių karalystė.
Bahnhof turtingiausios gatvės architektūra.
Schiffe seniausias rajonas, jo gražiausi pastatai (dailė, antikvariatas).
St. Peter-Kirche, su didžiausiu Europoje laikrodžio ciferblatu.
Fraumünster, su elegantišku žaliu bokštu ir 5-iais Marko Šagalo vitražais.
Niderdorf ir Niderdorf Strasse, mažytis miestelis mieste su siauromis gatvelėmis ir viduramžio fontanais.
Grossmünster soboras, romaninis ir gotikinis stilius.
3. Senoji Vilniaus architektūra
Pavyzdžiai
Gotika (šv. Onos bažnyčia, Bernardinų vienuolynas, šv. Mikalojaus bažnyčia).

Renesansas (šv. Mykolo, šv. Stepono bažnyčios, Radvilų rūmai, universiteto didysis – Skargos, observatorijos – Počobuto kiemai, Alumnatas).

Barokas (šv. Teresės, šv. Kazimiero, šv. Petro ir Povilo, šv. Kotrynos bažnyčios, Sapiegos rūmai Antakalnyje).

Klasicizmas (katedra, rotušė, Verkių ansamblio pastatai).

4. Naujoji Vilniaus architektūra – dešinio Neries kranto statiniai

Pavyzdžiai

Nacionalinė dailės galerija, Forum Palace, SWED, SEB bankų pastatai, Vilniaus savivaldybės pastatai.

5. Baltijos pajūrio naujoji architektūra

Pavyzdžiai

Smėlio pilys pajūryje, Vaikų kūryboje.

Pastatai ryšyje su gamta ir landšaftu.

Viešbutis „Palanga“ ir „Palanga SPA“ (architektas Donatas Rakauskas).

„Šachmatinė“ Palangoje (architektai Gintas Likša ir Irena Likšienė).

II dalis: mokinio aplinkos ir interjero sutvarkymo galimybės, patarimai.

1. Interjeras. Kaip sutvarkyti savo gyvenimą ir darbo–mokslo erdvę. Patalpų sienų išklotinių pavyzdžiai, besikeičiantys skaidrėse, kūrybiškai naudojant paprastas priemones ir dizaino elementus (galimi praktiniai užsiėmimai moksleiviams pageidaujant).
2. Pastabumas – trumpa viktorina.

Apibendrinimas – kur aš norėčiau gyventi. Provokacija moksleiviams atsakyti į klausimą.

Pabaigai – linksmoji architektūra muzikiniame fone.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris su prijungtu projektoriumi, ekranas arba „tuščia“ siena.

PAMOKOS TEMA

Nekilnojamasis kultūros paveldas – kas tai? Apsaugos prasmė, tikslas, būdai...

LEKTORIUS

Audronis Katilius

PAMOKOS PALNAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje.;
2. dėstymas. Nekilnojamojo kultūros paveldo sąvoka. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga. Paveldo tęstinumas.;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Nekilnojamasis kultūros paveldas – sąvokos išaiškinimas nuo konkrečios aplinkos iki Pasaulio stebuklų. Apsaugos prasmė, tikslas. Paveldo tęstinumas, kas mes būtume be praeities. Citatos iš tarptautinių ir Lietuvos rekomendacinių ir norminių dokumentų, jų aiškinimas. Kaip paveldas saugomas, kas nuo mūsų priklauso jo išsaugojimui.

Viskas pokalbio su iliustracijomis formoje.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

**Nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimai,
konservavimas, restauravimas, pritaikymas**

LEKTORIUS

Audronis Katilius

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje.;
2. dėstymas. Nagrinėjamos temos apie nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimus, konservavimą, restauravimą nagrinėjimas;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Kokie tyrimai, koku tikslu daromi, ką sužinome. Konservavimas, restauravimas, pritaikymas – sąvokų ir veiksmų išaiškinimas su iliustracijomis.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

**LDK valdovų rūmų Vilniaus Žemutinėje pilyje
atkūrimas**

LEKTORIUS

Audronis Katilius

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. LDK valdovų rūmų atkūrimas. Jų reikšmė Europiniame kontekste;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

LDK valdovų rūmai, nuo ko prasidėjo, kaip apsispręsta, kaip elgtis, kas padaryta. Reikšmė Europiniame kontekste. Iliustracijos.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Kas yra architektūra ir ko iš jos galima tikėtis

LEKTORIUS

Kęstutis Kisielius

PAMOKOS PLANAS:

1. prisistatymas (apie save, kūrybos apžvalga);
2. architektūros raida ir ateitis (naujausi architektūros pasiekimai ir vertinimai, pastarojo dešimtmečio pasaulinės architektūros pasiekimai – aukščiausiai nominuoti objektai ir architektai);
3. menas ir architektūra (apie meno kūrinius architektūrinėje erdvėje);
4. apie mokyklas (apie mokyklų architektūrą, kaip mokyklos architektūriniai sprendiniai prisitaiko arba įtakoja mokymosi procesą, mokyklų pavyzdžiai);
5. kur studijuoti architektūrą;
6. diskusija.

PAMOKOS SANTRAUKA

Prisistatymas

Pasidalijimas turima, surinkta informacija apie miestą/miestelį, kultūrinės asociacijos, pirmas įspūdis.

Architektūra, kas tai yra – menas ar mokslas? Architekto padėtis visuomenėje, tikslai ir kūrybos savitumai/asmeninė patirtis? Kas yra architektas – menininkas ar klusnus užsakovo tarnas? Ar architektūra kultūros dalis?

Kiekvienas architektūrinis objektas kainuoja milžiniškus pinigus, be to, privalomai matomas ir stebimas. Iš kur atsiranda idėjos ir sprendimai? Kokiu būdu realizuojami sumanymai? Kokios klaidų pasekmės? Kas už tai atsako? Kiek tai amžina, kas tai vartoja ir vertina?

Architektūros raida ir ateitis

- Kaip kinta, vystosi architektūra, atskirų šalių skirtumai ir panašumai. Stiliai ir pasaulinės architektūros vystymosi tendencijos. Labiausiai vertinami architektūriniai objektai ir to priežastys.
- Koks architektūros vaidmuo kaip meno arba apskritai, istoriniu laikotarpiu ir per 20 metų nepriklausomybės Lietuvoje. Architektūros dvidešimtmetis: kokį kūną nusilipdė nepriklausoma Lietuva ir kokius randus paliko sovietmetis?
- Kuo uždaresnė buvo šalis, tuo daugiau savitumo. Kokią įtaką Lietuvos menui ir architektūrai padarė išsilaisvinimas. (*Kai atsidarė visos sienos, Vakarai, imti labai kopijuoti. Atsirado olandiška, daniška ar dar kokia architektūra...*). Kokios Lietuvos architektūros perspektyvos?
- Vietos ypatumai (pagal iš anksto surinktą informaciją). Pagal galimybes, ateities vizija.
- Kas yra amžinosios architektūros vertybės, kaip jas saugoti, kas yra laikina.

Menas ir architektūra

- Naujausi meno ir architektūros sintezės pavyzdžiai pasaulyje.
- Meno kūrinių panaudojimas. Patirtis ir pamokos Lietuvos objektuose.
- Menas ir kičas, taikomasis menas (asmeninė Druskininkų vandens pramogų parko projektavimo patirtis).
- Apie „grafitį“. Menas ar nusikaltimas?

Kur studijuoti architektūrą

- Stojimo į architektūros mokslus Lietuvoje tvarka. Šiuo metu architektūrą galima studijuoti trijose Lietuvos aukštosiose mokyklose: Vilniaus dailės akademijoje (VDA), Vilniaus Gedimino technikos universitete (VGTU) ir Kauno technologijos Uusitete (KTU).
- Kokių egzaminų ir mokomųjų dalykų metinių pažymių reikia?
- Kur *geriau* stoti? Kaip pasiruošti stojamiesiems? Jaunojo architekto mokykla, Meninio udymo centras.
- Praktiški patarimai.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS:

- www.vas.lt

PASTABOS

Mokykla iš anksto praneša, kuriai temos daliai (ar dalims) skiria prioritetą (Architektūros raida ir ateitis; Menas ir architektūra; Apie mokyklas; Kur studijuoti architektūrą) ar pageidauja trumpo pristatymo visų potemių.

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Architektūra ir naujos technologijos

LEKTORĖ

Ona Urbšytė

PAMOKOS PLANAS:

1. pamokos temos „Naujų technologijų įtaka architektūrai“ paaiškinimas;
2. supažindinas su pagrindiniais terminais: architektūra, statinys, pastatas, technologija;
3. pagrindinių pastato dalių – kolonos, arkos – pristatymas;
4. architektų požiūris į technologijas: žymaus Didžiosios Britanijos architekto *Normano Fosterio* citata:
„Kariauti su technologijomis – tai kariauti su pačia civilizacija“;
5. architektūrinių objektų iliustracijų rodymas ir komentavimas (jų bendri bruožai, panašumai ir skirtumai):
 - 5.1. antikinių ir šiuolaikinių pastatų kolonų pavyzdžiai (Stounhandžas – Atėnų akropolis, Knoso rūmai – A. Johnsono laboratorija ir panašiai);
 - 5.2. antikinių ir šiuolaikinių pastatų arkų pavyzdžiai (Pompėjos amfiteatras – S. Calatravos auditorija Tenerifėje ir pan.);
6. arka ir kolona. Pavyzdžiai:
 - 6.1. inžineriniai statiniai. Tiltai (akvedukai, Taujerio, architektų: Forth Raun Brigde, S. Calatravos, N. Fosterio, Wilkinso Eure);
 - 6.2. sporto arenos (Koliziejus, architektų P. L. Nervi, Pier Luigi Nervi, S. Calatrava);
 - 6.3. kupolai (Partenonas Romoje – Reichstagas Berlyne, administracinis pastatas Londone architektas Normanas Fosteris, Gaudy katedros bokštas);
 - 6.4. R. Guggenheimo muziejus (2008 m.), Niujorkas, architektas Frank Lloyd Wright – 2002 m. Salomono R. Guggenheimo muziejaus filialas Bilbao, Ispanijoje, architektas Franko Geyry;
7. apibendrinanti išvada išdėstytos pamokos tema: „Ką duoda naujos technologijos architektūrai“, „Ar naujų technologijų atsiradimas keičia pagrindinę architektūros ir jos sudėtinių dalių koncepciją“;
8. rodomas ir komentuojamas pavyzdys gyvenamojo namo, sukurto architekto Le Korbiuzje ir seno akmeninio namo Portugalijoje;
9. klausimai iš auditorijos.

PAMOKOS SANTRAUKA

Būstas – vieta, kur žmogus glaudžiasi poilsiui, slepiasi nuo šalčio, lietaus. Pats primityviausias statinys – keturi stulpai, ant kurių užtemptas koks nors audeklas. Štai - pagrindinė konstruktyvinė detalė – kolona, vėjui pūstelėjus audeklas išsipučia ir virsta skliautu – arka.

Šios pamokos metu susipažinsime, kaip, atsiradus naujoms technologijoms, keitėsi pastatų ir statinių meninė išraiška – architektūra.

Primenu pagrindinių nagrinėjamoje temoje naudojamų terminų reikšmes:

ARCHITEKTŪRA – meno šaka; erdvinės žmogaus aplinkos formavimas, statinių ir jų kompleksų projektavimas bei statyba. STATINIO ARCHITEKTŪRA – statinio, kaip meno kūrinio, vidaus erdvės ir išorės pavidalas, statinio dalių formos meninė išraiška.

STATINYS – materialinis objektas, sukurtas statybos darbais, naudojant statybos produktus ir yra tvirtai sujungtas su žeme, t. y. statinio konstrukcijos yra įleistos į žemę (jūrų, ežerų, upių ar kitų vandens telkinių dugną) ar remiasi į žemės paviršių (vandens telkinių dugną). Statiniai gali būti: pastatai ir inžineriniai statiniai.

PASTATAI – stogu apibendrintas statinys, kuriame yra vienas ar daugiau kambarių. Pastatai būna: gyvenamieji, pramoniniai, komerciniai, biurai, sveikatos apsaugos, švietimo, poilsio, žemės ūkio ir kiti pastatai.

INŽINERINIAI STATINIAI – susisiekimo komunikacijos (visų rūšių transporto bei pėsčiųjų judėjimo vietos), inžineriniai tinklai, kanalai, taip pat visi kiti statiniai, kurie nėra pastatai. Pagrindinės statinio dalys /konstrukcijų elementai/ – KOLONA, ARKA.

KOLONA – stulpas, ant kurio remiasi statinio perdenginys.

ARKA – lanko pavidalo konstrukcija, galais atremta į stulpus, kolonas.

Besivystant civilizacijai, naujų technologijų atsiradimas buvo neišvengiamas dalykas. Žymus Didžiosios Britanijos architektas **Normanas Fosteris** yra pasakęs: „Kariauti su technologijomis – tai kariauti su pačia civilizacija. Galiu įvertinti šviesos poeziją, bet poeziją išvelgiu ir hidrotechnikoje“.

Trumpai apžvelgdami visą architektūros raidą, lyginsime tos pačios paskirties pastatus, statinius ir bandysime suprasti skirtingo laikmečio architektūrinių sprendimų skirtumus ir bendrus bruožus.

Sulyginę **Stounhandžo** ar antikinės šventyklos architektūrinį sprendimą su architekto **S.Calatravos** geležinkelio stoties kolonada, ar architektų **P. L. Nervi, A. Johnsono** sukurtais kolonų sprendiniais, pamatysime bendrą bruožą – KOLONA ir ARKA išliko pagrindinėmis pastato konstrukcijomis, tik minėtų šiuolaikinių architektų sukurtų kolonų, arkų dizainas paremtas statybinės mechanikos principais. Kolonas veikiančias įrašas architektai meniškai iliustravo ir panaudojo, sukurdami naujus architektūrinius stilius, formas.

Palyginus **Pompėjos** amfiteatro ritmiškai arkomis suskaidytas fasadų sienas su architekto **S. Calatravos** auditorijos pastatu Tenerifėje, vėlgi matome, kad arka – pagrindinė statinio konstrukcija, kuri paskirsto apkrovas į statinio pagrindą. Skirtumas tas, kad **S.Calatravos** arkos skersmuo milžiniškas, lyginant su antikinių pastatų ar statinių.

Trumpai apžvelgus senų akvedukų, tiltų architektūros pavyzdžius, pamatysime, kaip išradingai įvairių amžių inžinieriai, architektai pateikė šių inžinerinių statinių atramas – kolonas, suteikdami joms ne tik konstruktyvinę reikšmę, bet ir daigafunkcinę-meninę, pvz. **Taujerio tiltas Londone**: kolona-pastatas su stogu, langais, bet ji (kolona), tuo pačiu „laiko“ galingas vantines konstrukcijas, ant kurių pakabinta dalis tilto. Statinys labai masyvus ir monumentalus, o, tuo tarpu, architektų **S. Calatravos ar Normano Fosterio** tiltai taip pat paremti vantinių konstrukcijų principu, bet šie statiniai vizualiai atrodo it plazdančios plaštakės, nepaisant savo milžiniškų dydžių, jie įkūnija lengvumo, grakštumo įspūdį, tai priklauso nuo naujų panaudotų medžiagų ir jų mechanizmų.

Garsus **Fortho Rauno Brigdo Edinburgo tiltas**, pastatytas 1880 metais, savo konstruktyviniu sprendimu taip pat buvo to meto atradimas. Čia arkos sudarytos iš metalinių santvarų junginio. Šis sprendinys iliustruoja naują požiūrį į pačią arkos išraiškos koncepciją. Bet pats konstruktyvinio elemento ARKOS vaidmuo nepasikeitė. Ji – nešanti konstrukcija. Skirtumas yra tas, kad laikui bėgant, keičiantis technologijoms, tiltai tampa daug didesni tiek savo ilgiu, tiek aukščiu. Jais galima sujungti milžinišku atstumu išsidėsčiusius objektus. Pvz., **Normano Fosterio Millau viadukas** Prancūzijoje. Labai geras arkos ir šiuolaikinių technologijų pavyzdys – transformuojamas **tiltas Millennium („Mirksinti akis“)**, JAV architektas **Wilkinsas Eure ir inžinierius Giffardas**.

KUPOLAI, dengiantys senuosius antikos, renesanso, klasicizmo pastatus, savo idėja niekuo nesiskiria nuo šiuolaikinių statinių, perdengtų kupolais. Pvz., architekto **Normano Fosterio** rekonstruoto **Reichstago** pastato **Berlyne** kupolas ir Antikinio Panteono kupolas Romoje. Pats tų kupolų principas liko tas pats – perdengti kuo didesnę ervę, nepristačius viduje kolonų, bet šiuolaikinės medžiagos (stiklas, metalas) ir naujos technologijos leido sukurti savo apimtini kur kas erdvesnį kupolą nei senovėje, bet nuo to šis pastato elementas įgavo naujas funkcijas, šviesos ir vaizdo pralaidumą, kuris yra galimas panaudojus naujas medžiagas (stiklo, metalo). Tai leido patį kupolą išnaudoti kaip miesto panoramos apžvalgos areną.

Stiklinės **piramidės Luvre, Paryžiuje** atvejis yra priešingas prieš tai pateiktiems pavyzdžiams. Čia Luvro stiklinė piramidė, kurią projektavo architektas **leoh Ming Pei**, savo koncepciją pasiskolino iš Egipto piramidžių, bet savo dydžiu – Paryžiaus piramidės kraštinės ilgis tik 35 m, aukštis tik 20,60 m, yra nykštukė, palyginti su savo pirmtake **Gizos Cheopso** piramide, kurios užimamoje teritorijoje tilptų Florencijos, Milano ir šv. Petro katedros, esančios Romoje. Jos kraštinės yra 147 m x 160 m, o aukštis daugiau nei 137 m! Tačiau naujos medžiagos (stiklas, metalas) suteikė šiam statiniui naują funkciją – apšviestas didžiulis muziejaus (Luvro) holas, kuris patalpintas po žeme.

1943 m. kolekcionierius **Solomon R. Guggenheim** užsako garsiam architektui **Frank Lloyd Wright** suprojektuoti pastatą, tinkantį eksponuoti nuolatinę kolekcijos ekspoziciją iš **Solomon R. Guggenheim** sukaupytų fondų. Tai vienas žinomiausių muziejų **Niu Jorke**. Muziejus atidarytas 1959 m. spalio 21 d., o nuo 2005 m. iki 2008 m. **buvo atlikta plataus masto rekonstrukcija**. **2002 m. architektas Franko Geyry** suprojektavo ir pastatė kitą pasaulinio garso **Salomono R. Guggenheim** muziejaus pastatą. Šis objektas – tai pavyzdys meno ir naujų technologijų junginio, šiuolaikinės architektūros iliustratorius.

Apibendrinant norėčiau pažymėti, kad per ilgus šimtmečius pastatų, inžinerinių statinių pagrindinių konstruktyvinių elementų (arkos ir kolonos) paskirtis ir reikšmė nepasikeitė. Pritaikius naujas mokslo ir technikos naujoves, keitėsi tik šių elementų forma, mastelis, atsparumas išoriniams poveikiams, dėl šių priežasčių architektūra tapo daug išraiškingesnė, talpesnė. Senosios architektūros pavyzdžiai iki šiol įkvepia šiuolaikinius kūrėjus, pavyzdžiui architekto **Le Korbiuzje Rošeno koplyčios** ir akmeninio namo Portugalijoje pavyzdys – kolonos perdengtos monolitiniu perdenginiu.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Temos dėstymui ir iliustravimui remtasi pasaulinio garso architektų: Fortho Railo Brigdo, Antonijo Gaudy, Le Korbiuzje, Piero Luigi Nervio, A. Johnsono, Santiago Calatravos, Normano Fosterio, Frank Lloyd Wright ir kt. pasaulinio garso architektų sukurtų ir pastatytų pastatų pavyzdžiais.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Tam tikro architekto/kraštovaizdžio architekto kūrybos principų pristatymas

LEKTORIAI

Mantas Daukšys, Jūratė Usanova

PAMOKOS PALNAS:

1. Įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. Dėstymas. Architektūra, architektas, kraštovaizdžio architektūra;
3. Apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomones), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Naudojant vaizdinę medžiagą, pristatomi ir aiškinami konkretaus architekto/kraštovaizdžio architekto kūrybos principai. Bendroje su mokiniais diskusijoje, aptariami kylantys klausimai.

PASTABOS

Mokykla iš anksto pasirenka ar labiau domina architektūros tema ar kraštovaizdžio architektūra. Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

**Tam tikro laikotarpio kraštovaizdžio architektūros/
parkų stiliaus principų pristatymas**

LEKTORIAI

Mantas Daukšys, Jūratė Usanova

PAMOKOS PLANAS:

1. Įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. Dėstymas. Architektūra, paskirų laikotarpių architektūros stiliai, parkai, parkų stiliai;
3. Apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonės), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Naudojant vaizdinę medžiagą, pristatomi ir aiškinami konkretaus laikotarpio architektūros/parkų stiliai, jų kūrimo principai. Bendroje su mokiniais diskusijoje, aptariami kylantys klausimai.

PASTABOS

Mokykla iš anksto pasirenka ar labiau domina architektūros tema ar kraštovaizdžio architektūra. Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Architektūrinio projektavimo/komponavimo principų pristatymas

LEKTORIAI

Mantas Daukšys, Jūratė Usanova

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Architektūra, architektūrinis projektavimas, architektūrinis komponavimas;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausan mokinių nuomonės), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Naudojant vaizdinę medžiagą arba bandant savarankiškai komponuoti, pristatomi architektūrinio projektavimo ir komponavimo principai. Bendroje su mokiniais diskusijoje, aptariami kylantys klausimai.

PASTABOS

Mokykla iš anksto pasirenka ar labiau domina architektūros tema ar kraštovaizdžio architektūra. Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Ekskursija su pamoka po išraiškingą tam tikros epochos architektūrinį objektą, epochos kompoziciniai principai

LEKTORIAI

Mantas Daukšys, Jūratė Usanova

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Architektūra, konkrečios epochos architektūriniai objektai, kompoziciniai principai;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonės), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Naudojant vaizdinę medžiagą, lankomas tam tikros epochos architektūrinis objektas. Pristatomi tos epochos kompoziciniai principai. Bendroje su mokiniiais diskusijoje, aptariami kylantys klausimai.

PASTABOS

Mokykla iš anksto pasirenka ar labiau domina architektūros tema ar kraštovaizdžio architektūra. Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Architektūros stilių ištakos ir tendencijos

LEKTORĖ

Elena Žekonytė

PAMOKOS PLANAS:

1. architektūros savokos išaiškinimas. Architektūros stilių bruožai;
2. pirmieji būstai uolose XIX a. prieš Kristų. Kapadokija, Goreme;
3. Paryžiaus gatvių architektūra. Šv. Jėzaus širdies bazilika, Paryžiaus Dievo Motinos katedra, Paryžiaus Opera, Versalio rūmai, Eifelio bokštas, Pompidu centras, Modernusis Defanso rajonas;
4. individuali architektūrinė raiška.

PAMOKOS SANTRAUKA

- Enciklopedijoje architektūra (graikiškai αρχι – „vyriausiasis, vadovaujantis“ ir τεκτων – „statybininkas, dailidė“) apibūdinama, kaip pastatų projektavimo menas ir mokslas. Pagrindiniai architektūros tikslai yra formuoti aplinkos erdvę, projektuoti statinius bei jų kompleksus. Plačiaja žodžio reikšme architektūros objektas yra žmogaus planuojama gyvenamoji aplinka, pradedant miestų planavimu, kraštovaizdžio architektūra, baigiant interjero dizainu.
Architektūros stilių bruožai. Romanika, gotika, renesansas, barokas, klasicizmas, modernizmas.
- Pirmieji būstai uolose XIX amžiuje prieš Kristų.
Kapadokija (497 km nuo Alanijos, Turkijoje) – unikalus gamtos stebuklas. Kapadokijos teritorijoje, prieš milijonus metų išsiveržus vulkanams, iš jų lavos ir pelenų susiformavo minkštos uolienos masyvai – keistų išpūdingų formų kalnai. Dalis jų buvo paversti gyvenamaisiais urvais, iškirtus erdves uolienose. Tai žmogaus unikalios veiklos pasireiškimas natūralioje aplinkoje – gyventojai vulkaninėse uolose pradėjo statyti požeminius miestus. Prieglobstį nuo persekiotojų čia surado pirmieji krikščionys, įkūrę vienuolynus ir bažnyčias.
Goreme – muziejus po atviru dangumi. Tai vienuolynų kompleksas, kurį sudaro freskomis dekoruotų uolų bažnyčios.
- Paryžiaus gatvių architektūra – nuo bizantinio stiliaus iki šiuolaikinių modernių pastatų.
Bizantinio stiliaus *Šv. Jėzaus širdies bazilika* (pranc. Sacre Coeur) – Montmartro pažiba – pastatyta iš maldininkų paaugotų lėšų. Ją suprojektavo prancūzų architektas Paul Abadie.
Paryžiaus Dievo Motinos katedra – (pranc. Cathedrale Notre-Dame de Paris) – tai vienas reikšmingiausių ankstyvosios gotikos architektūros paminklų.
Paryžiaus Opera (pranc. Paris Opera) – dar vadinama Garnier opera, pagal jos architekto pavardę. Tai XIX a. pabaigos prabangos simbolis.
Versalio rūmai (pranc. Château de Versailles) – prancūziškojo klasicizmo architektūros paminklas. Tai vieni gražiausių karališkųjų rūmų Europoje, ypač Versalio rūmų sodai.
Eifelio bokštas (pranc. Tour Eiffel) – tai Paryžiaus simbolis. Mintis pastatyti bokštą kilo vokiečių kilmės inžinieriui Gustavui Eifeliui. Pastatytas 1887-1889 m. kaip laikinas statinys Paryžiuje rengiamai Pasaulinei parodai.

Pompidu centras (pranc. Centre Georges Pompidou) – šiuolaikinio meno ekspozicijų kompleksas. Pastatas išsiskiria savo eksterjeru. Jis išgarsėjo atvira industrine estetika (konstrukcija ir medžiagomis).

Modernusis Defanso rajonas (pranc. La Défence) – savotiškas XX a. pabaigos ir XXI a. pradžios architektūros muziejus po atviru dangumi. Milžiniška erdvė ir modernių statinių įvairovė, pribloškianti įspūdingų formų stiklo ir plieno konstrukcijomis. Šio rajono įžymybė – danų architekto Johanno Otto von Spreckelseno sukurta Didžioji arka.

- Individuali architektūrinė raiška – mokinio kambario interjeras kaip architektūrinės saviraiškos pavyzdys.

Stilius. Funkcionalumas. Jaukumas. Grožis. Įspūdis.

Interjero dizainas – tai visuma, kuri gimsta iš poreikio išreikšti save ir jausti savo artimiausios aplinkos harmoniją.

Maloni savijauta, geros emocijos – tai svarbiausia vertinant, ar tavo kambarys tinkamai įrengtas, ar pritaikytas individualiems poreikiams. Ar jame jauku ir patogų gyventi. Savijautą interjere sąlygoja formos, apdailos medžiagos, baldai, apšvietimas, įvairūs daiktai bei meno kūriniai.

Interjero spalvos, jų reikšmės. Spalvų parinkimas ir jų derinimas.

Interjero detalės – tai gali pasidaryti pats.

Knygų lentynų ir knygų spintų idėjos tavo kambariui.

Geriausi moksleivių kambario dizaineriai galite būti ir jūs patys.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: kompiuteris su Windows XP operacine sistema, MS Office 2000 PowerPoint, USB jungtimi; projektorius prijungiamas prie kompiuterio; ekranas.

PAMOKOS TEMA

Architektūros gimimas

LEKTORĖ

Audronė Žukauskaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. kur amžių bėgyje gyveno žmogus. Pirmykštis būstas;
2. pirmieji žmogaus kūrybos būstai;
3. žmogaus būstų tobulėjimas ir vystymasis;
4. šventviečių, gyvenviečių, piliaviečių, miestų susiformavimas;
5. futurologija.

PAMOKOS SANTRAUKA

- Kur amžių bėgyje gyveno žmogus(istorinis intarpas – akmens amžius, klajokliai) *pirmykštis būstas* natūralus gamtos prieglobstis: urvai, medžiai, drevės, uoksai. Siūloma vaikams pratęsti mintį, spėlioti.
Iliustracija ekrane – vizualinė medžiaga, vaizdai.
- Pirmieji *žmogaus kūrybos būstai* (istorinis intarpas – rankiotojai, medžiotojai, žvejai. Piešiniai urvuose – meno užuomazga) padangtės, palapinės iš kuolų dengtos kailiais, aptvarai iš akmenų, šakų, kuolų ir t. t. Siūloma vaikams pratęsti mintį, spėlioti.
Iliustracija ekrane – vizualinė medžiaga, vaizdai.
- *Žmogaus būstų tobulėjimas ir vystymasis* (istorinis intarpas – kartu su žemdirbyste ir gyvulininkyste atsirado poreikis sėsliai gyventi) namai šiaudiniai, moliniai, mediniai, akmeniniai, įtvirtinimai. Siūloma vaikams pratęsti mintį, spėlioti.
Iliustracija ekrane – vizualinė medžiaga, vaizdai.
- Šventviečių, gyvenviečių, piliaviečių, *miestų susiformavimas* (istorinis intarpas – nuo šumerų, piramidžių iki dangoraižių). Siūloma vaikams pratęsti mintį, spėlioti.
Iliustracija ekrane – vizualinė medžiaga, vaizdai.
- Futurologija – kur ir kokiuose būstuose, *ateities statiniuose ir miestuose* gyvens žmonija: ekoarchitektūra, miestai-plaukiojančios salos, požeminiai statiniai ir t. t. Siūloma vaikams pratęsti mintį, spėlioti.
Iliustracija ekrane – vizualinė medžiaga, vaizdai.

Pamoka užbaigiama viktorina su prizais: mokiniams pateikiami penki klausimai iš architektūros. Atsakiusieji teisingai, gauna prizus.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Architektūros kūrinio gimimas

LEKTORĖ

Ramunė Staševičiūtė

PAMOKOS PALNAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Architektūros kūrinio gimimas – vieno pastato istorija. Tabako fabriko Klaipėdoje virsmas Kultūros fabriku;
2. pradžia. 1926 m. pastatytas pastatas;
3. 1935 m. pastatas rekonstruotas, statomi nauji statiniai;
4. nauja pradžia. Kūrybinės kančios ir ieškojimai;
5. projekto derinimas. Biurokratinės kančios;
6. statyba;
7. naujas gyvenimas 2012-2013 metais.

PAMOKOS SANTRAUKA

- Vieno pastato istorija. Tabako fabriko Klaipėdoje virsmas Kultūros fabriku.
- PRADŽIA: 1926 metai. Pastatas pastatytas, naudojamas pagal paskirtį, vadinamas Cigarečių ir tabako fabriku. Miesto adresų knygoje nurodytas savininkas Lelb Werblowsky. (Demonstruojamos to laikotarpio istorinės nuotraukos, planai).
- 1935 metais fabrikas rekonstruotas plečiant (statomi nauji statiniai). (Demonstruojamos to laikotarpio istorinės nuotraukos, planai). Fabrikas veikia iki 2002 metų – įmonė PHILIP MORRIS LIETUVA pastato užmiestyje naują fabriką ir senąjį uždaro bei perduoda jį Klaipėdos miesto savivaldybei už 1 litą su sąlyga, kad pastatas bus naudojamas kultūriniais tikslais.
- NAUJA PRADŽIA. Idėjų konkursas, teritorijos planavimas, pastato projektavimas pritaikant kultūros verslo poreikiams (kūrybinės kančios ir ieškojimai). (Visų kūrybos pakopų grafinis demonstravimas, nuotraukos, brėžiniai, perspektyvų vaizdai ir pan.).
- Projekto derinimas (biurokratinės kančios). Fragmentinis įstatyminės bazės pristatymas.
- Statyba. (Nuotraukų demonstravimas).
- Naujas gyvenimas 2012-2013 metais. Pastatas naudojamas kultūros reikmėms. (Šiuolaikinių kultūrinių-meninių veiklų apibūdinimas demonstruojant vaizdus).

PASTABOS

Pamokai reikalingas kompiuteris ir vaizdo ekranas su multimedijos įranga.

PAMOKOS TEMA

**Aplinka, kuri mus supa: ką atspindi bei kaip suprasti
šiuolaikinę architektūrą?**

LEKTORĖ

Ingrida Tamošiūnienė

PAMOKOS PLANAS:

1. temos skelbimas. Darbas su visa klase;
2. įvadas. Asociograma (esamos informacijos surinkimas). Darbas su visa klase;
3. naujos medžiagos pristatymas. Vizualinė bei video medžiaga, palyginimas, asociacijų grandinė. Darbas su visa klase, individualiai;
4. apibendrinimas;
5. refleksija. Darbas su visa klase.

PAMOKOS SANTRAUKA

Glaustas kultūrinis, pažintinis diskursas, kurio metu moksleiviai susipažins su šiuolaikinės architektūros ypatumais, jos suvokimo principais. Pamoka siekiama paskatinti moksleivius domėtis ir labiau suprasti procesus, vykstančius šiuolaikinėje architektūroje, supažindinti su pagrindiniais nūdienos architektūros suvokimo principais, sudominti architekto veikla (kaip vienas iš galimų profesijos pasirinkimų), plėsti mokinių akiratį, gilinti jų supančios aplinkos suvokimą, lavinti estetinį skonį, ugdyti šiuolaikinių meno kūrinių suvokimo gebėjimus.

1.1.2. Architektų kūrybinės dirbtuvės

PAMOKOS TEMA

Mano mokyklos architektūra

LEKTORIAI

Rimantė Lydytė, Guoda Zykuvienė

PAMOKOS PLANAS:

Pirma pamokos dalis (45 min.):

1. trumpas architektūros įvadas (10 min.);
2. trumpa mokyklų architektūros analizė (15 min.);
3. atvira diskusija, architektūrinių problemų iškelimas konkrečios mokyklos aplinkoje (15 min.);
4. kūrybinių dirbtuvių užduoties suformavimas (5 min.).

Pertrauka

Antra pamokos dalis (45 min.):

5. svajonių mokyklos kūrybinės dirbtuvės ir rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos įvade trumpai paaiškinama, kas tai yra architektūra plačiąja šio žodžio prasme, apibrėžiami pagrindiniai architektūros tikslai, papasakojama, koks yra architekto darbas. Pabrėžiama, jog architektūra yra visos mūsų aplinkos planavimas ir organizavimas, pradedant miestų planavimu, landšafto architektūra ir baigiant interjero dizainu. Aptariama architektūros svarba ir reikšmė mūsų kasdieniniame gyvenime, įvardijamos sąsajos su kitomis mokslo šakomis. Pamokoje paaiškinami pagrindiniai mokyklų projektavimo principai. Analizuojami konkretūs užsienio ir Lietuvos pavyzdžiai - aptariama mokyklų aplinka, funkcija, planinė struktūra, forma, pastato paskirtį atitinkanti estetika, jų įvaizdis, eksterjeras ir interjeras.

Atviros diskusijos metu, mokiniams išsakant savo nuomonę, iškeliamos pagrindinės konkrečios mokyklos architektūrinės problemos. Palyginant su nagrinėtais pavyzdžiais ir nagrinėjant konkrečius mokyklos trūkumus, sukuriamas svajonių mokyklos modelis.

Kūrybinių dirbtuvių metu toliau plėtojama svajonių mokyklos tema - „mano mokykla“. Mokiniai suskirstomi grupelėmis po 5 sprendžia diskusijoje iškeltą problemą ar jų grupę. Pagrindinė užduotis – kūrybiškai atgaivinti arba sukurti savo svajonių mokyklą. Savo idėją mokiniai turi pateikti ant A2 formato lapo (planšeto). Pateikimui galima pasirinkti bet kokią atlikimo būdą: piešinys, brėžinys, koliažas, maketas ar kt. Svarbiausia, kad piešiniai, schemos ir paaiškinantis tekstas išreikštų idėją. Mokiniai gali būti pasiruošę savo idėjas iš anksto, naudotis savo eskizais, literatūra.

Kūrybinių dirbtuvių pabaigoje kiekviena mokinių grupelė trumpai pristato savo darbą. Dėstytojai pateikia apibendrinimus.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS:

- <http://www.instantshift.com/2009/02/26/50-more-unusual-buildings-architecture/>
- <http://www.architypereview.com/15-schools/projects>
- <http://www.archdaily.com/141503/primary-school-sport-hall-chartier-dalix-architects/>
- <http://www.archdaily.com/143664/fossalunga-nursery-school-studiomas-architetti-associati/>
- <http://www.archdaily.com/157557/panther-lake-elementary-school-dlr-group/>
- <http://www.archdaily.com/156443/northern-s-t-a-r-s-safety-village-assemblagestudio/>
- <http://www.archdaily.com/150078/les-cabanyes-pre-school-and-primary-school-arqtel/>
- <http://architecturelab.net/christs-college-secondary-school-by-dsdha-9835/>

- <http://www.arnewde.com/architecture-design/architecture-of-gjerdrum-secondary-school-by-kristin-jarmund-architects/>
- <http://thearchitectureofearlychildhood.blogspot.com/2011/08/best-school-in-world-exhibition-at.html>
- <http://buildingsolution.blogspot.com/2011/03/learning-spaces-with-natural-light-and.html>
- <http://buildingsolution.blogspot.com/2011/03/completed-campus-by-shl-brings.html>
- <http://www.architecture-page.com/go/projects/truman-high-school-courtyard>

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos techninės priemonės: projektorius.

Mokiniam reikalingos priemonės priklauso nuo jų pasirinktos atlikimo technikos: A2 formato popieriaus lapas (5 mokiniams), piešimo priemonės, liniuotė, dažai, iškarpas iš žurnalų, plastelinas, putoplastas ir kt.

PAMOKOS TEMA

Mes renkamės – LT. Kodėl?

LEKTORIUS

prof. Gintaras Čaikauskas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. pagrindinė pamokos dalis. Kasdienybėje supančios erdvės samprata. Pagrindiniai architektų minčių raiškos būdai ir priemonės. Praktinė dalis;
3. pamokos pabaiga. Diskusija, darbų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Įžanga

Pamokos pradžioje trumpai primenamos ir vizualia medžiaga iliustruojamos pagrindinės Lietuvos aktualijos: pasyvi gyvenimo pozicija, politinė indiferencija, masinė emigracija, kultūros vertybių sampratos nuvertėjimas, motyvacijos veikti stoka, idealų praradimas, daug savižudybių. Apibrėžiama pagrindinė pamokos tema: šalia socialinių, ekonominių ir kitų priežasčių egzistuoja ir kultūrologinė problema – savęs kaip gimtosios šalies neatskiriamos dalies, identifikavimo, tapatumo su savo gyvenamąja vieta bei supančia erdve stygius. Architektūra – ypatinga meno sritis, kuri tiesiogiai įtakoja žmogaus kasdienę aplinką, yra neatsiejama gyvenimo dalis. Nuo to atsiriboti praktiškai neįmanoma, ji lydi mus nuo gimimo iki mirties. Kodėl architektūra priverčia žmogų bent kartais pakelti akis į viršų? Įžangoje pateikiama glausta esminė informacija apie šiuolaikinę Lietuvos architektūrą, išryškinant pagrindines architektų veiklos aktualijas. Įžangos trukmė – 15 min.

Pagindinė pamokos dalis

Pateikiama ir vizualia medžiaga iliustruojama kasdienybėje supančios erdvės samprata, padedant suvokti ir suformuluoti kiekvienam asmeniškai svarbias problemas. Mokiniai supažindinami su pagrindinėmis architektų minčių raiškos būdais ir priemonėmis (eskizavimas, piešimas, maketavimas ir t. t.). Prieš praktinę-kūrybinę pamokos dalį klasės kolektyvas suskirstomas į atskiras grupes, siekiant įdiegti komandinio darbo įgūdžius ir skatinant tarpusavio varžytuves. Kiekvienai grupei vadovauja asistentas. Mokiniai pamokos metu pateikia savo vizijas ir svajones, pasiūlymus, kaip, jų manymu, reikėtų tobulinti savo artimiausią gyvenamąją aplinką: kambarį, butą, namą, gyvenamąjį rajoną, miestą ar net visą šalį. Kartu atliekama esančios padėties analizė, pradedama sprendimo būdų paieška. Idėjos pateikiamos laisva forma: „minčių lietus“ (tekstai, eilės, haiku), grafinė išraiška, įvairios kitos priemonės ir technikos (popieriaus koliažai, spalvoto plastiko plėvelių kompozicijos, kartoniniai maketai). Mintys gali būti išreikštos ir alternatyviomis formomis: mini improvizacijomis, „happening“, „flashmob“ ir pan. Pagrindinės pamokos dalies trukmė – 60 min.

Pamokos pabaiga

Užbaigus praktinę-kūrybinę pamokos dalį, aptariami grupėse atlikti darbai. Išrenkami labiau pasisekę sprendimai, o jų autoriai apdovanojami specialiais prizais (diplomai, improvizuoti medaliai ir pan.). Trukmė – 15 min.

Mokykloje surengiama pamokos metu sukurtų darbų parodėlė, formuluojama atlikto darbo ataskaita.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės:

- kompiuteris, projektorius, ekranas;
- popierius piešimui, piešimo priemonės, spalvotas popierius, spalvoti plastikai, plastelinas, kartonėliai, klizai, kitos priemonės, su kuriomis vaikai mėgsta bei yra įpratę dirbti piešimo ar technologijų pamokų metu ir galėtų betarpiškai išreikšti savo idėjas.

PAMOKOS TEMA

Daiktas ir medžiaga

LEKTORIAI

Margarita Kaučikaitė, Rolandas Palekas

PAMOKOS PLANAS

Pirma pamoka:

1. prisistatymas, įžanga, pamokos temos pristatymas (5 min.);
2. eksperimentai su popieriumi, atrandant konstravimo iš popieriaus principus, skirtingu popieriaus rūšių savybes ir jų panaudojimo galimybes;
3. daikto eskizo kūrimas – piešinys, tekstas, medžiagų parinkimas (20 min.).

Antra pamoka:

4. daikto kūrimas iš popieriaus kartu su architektais (30 min., esant galimybei – šią dalį ilginti);
5. rezultatų pristatymas bei aptarimas (15 min.).

PAMOKOS SANTRAUKA

Siūloma pamokos potėmė: objektas – „Daiktas, ant kurio galima sėdėti“, medžiaga – popierius.

Tikslai:

- ugdyti mokinių pastabumą vertinant juos supančią aplinką – nauju kampu pažvelgti į juos supančią aplinką bei daiktus, kurie gali būti visai kitokie, nes mes esame pratę matyti;
- skatinti mokinius tapti aktyviais, sąmoningais bei išradingais aplinkos kūrėjais.

Uždaviniai:

- eksperimento būdu atrasti bei įvardinti popieriaus savybes;
- sukurti nedidelės apimties dizaino objektą – *tikro dydžio daiktą iš popieriaus* – kūrybiškai panaudojant atrastas medžiagos savybes bei mastelio sąvoką.

„Daiktas ir medžiaga“ – tai nedidelės apimties kūrybinės dirbtuvėlės 8-12 klasių mokiniams, kurių metu siekiama ugdyti mokinių pastabumą vertinant juos supančią aplinką. Per pasirinktą dviejų elementų – daikto ir medžiagos – derinį mokiniai išbandys realų dizaino procesą (kuriamo daikto kelią nuo idėjos iki realizacijos), išmoks atskleisti bei realiai pritaikyti pasirinktos medžiagos savybes. Bendru mokinių ir architektų darbu siekiama skatinti kūrybiškumą, išradingumą, pastabumą.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: projektorius, kompiuteris, ekranas.

Medžiagos dirbtuvėms: A3 popieriaus pakuotė - 3vnt.; grafitiniai pieštukai - 20vnt. (kiekis - pagal vaikų skaičių pamokoje); įv.spalvų žymekliai (arba storesni flomasteriai) - 20vnt. (kiekis - pagal vaikų skaičių pamokoje); popieriaus pjaustymo peiliukai - bent 10vnt.; plieninės liniuotės - bent 10vnt.; žirklys - bent 10vnt.; PVA arba medžio klijai - bent 10vnt.; pieštukiniai klijai - bent 10vnt.; popierinė ir plastikinė lipni juosta - 20vnt.; trintukas - bent 10vnt.

Pagrindinės dirbtuvių medžiagos bus antrinio panaudojimo medžiagos - kartoninės dėžės, plastikas, įv. popierius ir pan.

PAMOKOS TEMA

Mano miestelis

LEKTORIAI

Margarita Kaučikaitė, Rolandas Palekas

PAMOKOS PLANAS

Pirma pamoka:

1. prisistatymas, įžanga, klausimų žaidimas, pamokos temos pristatymas (15 min.);
2. darbas grupėse (30 min.). Pristatoma užduotis – istorija: mokiniai išsirengia į išgyvenimo žygį. Jų užduotis – (A) pasirinkti vietą įsikurti bei rasti išgyvenimui reikalingus šaltinius.

Mokiniai turi suprasti, kaip atsiranda skirtingi miestų tipai (pvz., prie jūros, upės, ant kelių sankryžos) – tai pasiekama ne pasakojant istorinius faktus, o per kūrybinį darbą. Šiame etape kiekvienas tarsi „žaidžia“ už save. Grupelėje visi turi tą patį „vaidmenį“ (pvz., jei duota sąlyga sukurti miestelį prie jūros, visi tikriausiai identifikuos save kaip žvejus).

Antra pamoka:

3. darbas grupėse (30 min.). Pristatoma užduotis – sukurti jų kaip bendruomenės poreikius atitinkantį miestelį. Taip pat kiekvienas mokinys gauna konkretų vaidmenį grupelėje (pvz., prekybininkas, kunigas, žemdirbys). Šiame etape aiškinamasi miestelio elementų prasmė, jų funkcija, vieta mieste. Darbo rezultatas – miestelio maketas (3D) arba projektas (2D).;
4. kūrybinio darbo aptarimas, grupelės trumpai pristato savo projektus (15 min.).

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslai:

- susipažinti su miestą kuriančiais vidiniais dėsniais, miestą sudarančiais elementais, jų sąveika ir funkcija;
- atkreipti dėmesį į mokinius supančią aplinką;
- skatinti pilietiškumą.

Uždaviniai:

sukurti miestelį, kuris (1) darniai įsilietų į aplinką ir (2) atitiktų/išpildytų bendruomenės (kūrėjų grupelės) poreikius (dirbtuvėlių dalyviai grupelėse pasiskirstę vaidmenimis tardamiesi ir bendradarbiaudami „stato“ miestelį – sukuria miestelio maketą (3D) arba projektą(2D).

„Mano miestelis“ – tai nedidelės apimties kūrybinės dirbtuvėlės mokiniams, kurių tikslas – atkreipti dėmesį į mokinius supančią gyvenamąją aplinką. Dirbtuvėlių metu architektų ir mokinių grupelės kurs nedidelius įsivaizduojamus miestelius, aiškinsis miestą kuriančius vidinius dėsnius, jų sudarančius elementus, jų sąveiką, funkcijas, palies bendruomeniškumo bei viešojo intereso sąvokas. Dirbtuvėlių rezultatas – miestelio maketas (3D) arba projektas (2D).

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: projektorius, kompiuteris, ekranas.

Medžiagos dirbtuvėms: A3 popieriaus pakuotė - 3vnt.; grafitiniai pieštukai - 20vnt. (kiekis - pagal vaikų skaičių pamokoje); įv.spalvų žymekliai (arba storesni flomasteriai) - 20vnt. (kiekis - pagal vaikų skaičių pamokoje); popieriaus pjaustymo peiliukai - bent 10vnt.; plieninės liniuotės - bent

10vnt.; žirklys - bent 10vnt.; PVA arba medžio klijai - bent 10vnt.; pieštukiniai klijai - bent 10vnt.; popierinė ir plastikinė lipni juosta - 20vnt.; trintukas - bent 10vnt.

Pagrindinės dirbtuvių medžiagos bus antrinio panaudojimo medžiagos - kartoninės dėžės, plastikas, įv. popierius ir pan.

PAMOKOS TEMA

Viešoji erdvė

LEKTORIAI

Margarita Kaučikaitė, Rolandas Palekas

PAMOKOS PLANAS

Pirma pamoka:

1. prisistatymas, įžanga, pamokos temos pristatymas (5 min.);
2. aiškinamasi „viešosios erdvės sąvoka“ (15 min.);
3. gilinamasi į viešosios erdvės savybes (20 min.);
4. kūrybiniam darbui mokiniai suskirstomi į grupes, aptariamas būsimas darbas (5 min.).

Antra pamoka:

5. kūrybinis procesas (30 min.);
6. darbų aptarimas, vertinimas, diskusija (15 min.).

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslai:

- susipažinti su viešosios erdvės sąvoka;
- atkreipti dėmesį į mokinius supančią aplinką;
- skatinti pilietiškumą.

Uždaviniai:

- išmokti atpažinti viešąją erdvę (suprasti sąvoką);
- sugebėti įvertinti viešosios erdvės kokybę, suvokti būdus jai pagerinti;
- sukurti viešąją erdvę (maketą).

„Viešoji erdvė“ – tai nedidelės (2 pamokų) kūrybinės dirbtuvėlės mokiniams, kurių tikslas – atkreipti dėmesį į mokinius supančią aplinką, susipažįstant su vienu iš svarbiausių miesto, miestelio, gyvenvietės erdvės elementų – viešąja erdve. Dirbtuvėlių dalyviai kartu su architektais mokysis viešąją erdvę atpažinti, įvertinti jos kokybę, kurs viešųjų erdvių maketus. Bendru mokinių ir architektų darbu siekiama skatinti pilietiškumą.

Aiškinamasi „viešosios erdvės sąvoka“:

- mokiniams užduodamas klausimas „Kas yra vieša erdvė?“;
- per palyginimą „vieša-privatu“ išmokti suvokti, kas yra vieša erdvė. Rodoma daug viešos ir privačios erdvės pavyzdžių, kiekvieną iš jų mokiniai priskiria į vieną ar kitą grupę. Aiškinamasi, kas daro erdvę vieša/privačia;
- išmokus atskirti akivaizdžius pavyzdžius, pateikiamas dviprasmiškas pavyzdys, pvz., daugiabučių namų kiemas. Diskutuojama, kokių atvejų tai yra vieša, o kokių – privati erdvė. Aiškinamasi, kas daro erdvę vieša/privačia. Kartu su mokiniiais įvardijamos 3-5 viešos erdvės savybės (skirtumai nuo privačios);

- galima vietoj daugiabučio (arba po to) pateikti ir mokyklos kiemo pavyzdį, kuris yra privati mokyklos bendruomenės erdvė, tačiau vieša, lyginant su, pvz., direktoriaus kabinetu (?);
- („Vieša yra tai, kas nėra privatu.“).

Gilinamasi į viešosios erdvės savybes – funkcijas (viešasis interesas), elementus, jie analizuojami, vertinami. Klausimai: ar gali egzistuoti viešoji erdvė be ją lydinčios funkcijos/-jų; ar gali būti kokybiška viešoji erdvė, jei ją sudaro nekokybiški elementai; kokie tie elementai ir kiek jų turėtų būti; kokią įtaką aplinkui išsidėsčiusios funkcijos daro viešosios erdvės (pvz., aikštės) elementams, kokybei, patrauklumui; kas yra patraukli erdvė ir pan.

Kūrybinis procesas:

- *1 variantas*: Kuriama įsivaizduojama viešoji erdvė, pvz., aikštė. Mokiniam gali būti burtų keliu skiriami vaidmenys (išsitraukiamos kortelės), įstaigų, paprastai įsikuriančių aplink aikštę, savininkų. Kūrybinis rezultatas – maketas. Jam panaudojamos įvairios medžiagos;
- *2 variantas*: Perkuriamas mokyklos kiemas/vidinis kiemelis. Aptariama reali situacija, mokinių, mokytojų, kitų lankytojų poreikiai. Pasitelkiant įvairias priemones bei medžiagas kuriamas maketas, didelis dėmesys skiriamas ne tik stambesniems erdvės objektams, bet ir mažajai architektūrai, apšvietimui, grindiniui, medžiagoms, želdiniams;
- *3 variantas* (papildomas 2-am): Su darbų mokytoju kuriamas realus objektas/ai, skirtas mokyklos kiemui. Kūrybinis rezultatas įkurdinamas kieme, prieš tai aptarus jam tinkamiausią vietą erdvėje.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: projektorius, kompiuteris, ekranas.

Medžiagos dirbtuvėms: A3 popieriaus pakuotė - 3vnt.; grafitiniai pieštukai - 20vnt. (kiekis - pagal vaikų skaičių pamokoje); įv.spalvų žymekliai (arba storesni flomasteriai) - 20vnt. (kiekis - pagal vaikų skaičių pamokoje); popieriaus pjaustymo peiliukai - bent 10vnt.; plieninės liniuotės - bent 10vnt.; žirklys - bent 10vnt.; PVA arba medžio klijai - bent 10vnt.; pieštukiniai klijai - bent 10vnt.; popierinė ir plastikinė lipni juosta - 20vnt.; trintukas - bent 10vnt.

Pagrindinės dirbtuvių medžiagos bus antrinio panaudojimo medžiagos - kartoninės dėžės, plastikas, įv. popierius ir pan.

1.2. Dailininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai

1.2.1. Dailininkų meninės kūrybos pamokos

PAMOKOS TEMA

Monumentalistų specialybė šiuolaikinėje gyvensenoje

LEKTORĖ

Silvija Drebeckaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. pamokos įvadas (5 min.). Monumentalioji dailė. Pasakosiu, kuo ji skiriasi nuo vaizduojamosios dailės, apie kūrinių išliekamumą ir ilgaamžiškumą;
2. pamokos dėstymas (25 min.). Papasakosiu, kuo žavi ši profesija, kuo ji mane patraukė, apie freskas, mozaikas ir vitražus, puošiančius visuomeninius interjerus, bažnyčias, privačius būstus. Apie šitos rūšies meno paklausą dabar. Tam kalbėjimui paremti parodyčiau vaizdinę medžiagą foto ekrane. Paaiškinčiau, kas yra freska – drėgname tinke tapytas paveikslas, mozaika – paveikslas ar ornamentas, sudarytas iš stiklo, marmuro ar akmens gabalėlių, vitražas – spalvotų stiklų paveikslas lange, duryse, lubose. Papasakočiau, kaip jie daromi, remdamasi savo patirtimi. Parodyčiau savo darbų foto. Pakalbėčiau apie tai, kokia veikla dabar užsiimu, kokius darbus darau (tapyba), apie plenerus ir jų naudą kūrybai, apie parodas ir apie savo knygą;
3. praktinė užduotis (10 min.). Testukas su vaizdais (freska, mozaika, vitražas, tapybos darbas). Vaikai turi įvertinti, kas yra kas;
4. pamokos užbaigimas. Rezultatų aptarimas (5 min.).

PAMOKOS SANTRAUKA

Monumentalioji dailė – tai meno šaka, kurios išraiškos priemonės yra regimieji vaizdai architektūroje.

Tikslai:

- supažindinti su dailininko monumentalisto profesija;
- menininkas ir jo kūryba šiuolaikinės gyvensenos kontekste;
- monumentalioji dailė, kuo ji skiriasi nuo vaizduojamosios.

Laukiamas rezultatas:

mokiniai susipažins su monumentaliąja daile. Tiesioginio kontakto su dailininku monumentalistu metu galės daugiau sužinoti apie pačią profesiją, kūrybą ir kasdienybę. Toks abipusis, neformalus bendravimas skatins mokinių kūrybiškumą, galbūt kažkam padės apsispresti pasirenkant profesiją.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA**Mano (savaip) pamatyta****LEKTORĖ**

Raimonda Jatkevičiūtė Kasparavičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. pirmoji dalis. Prisistatymas. Kas esu, apie kūrybą su kūrinių demonstravimu;
2. antroji dalis. Truputis apie Paryžių, Cite Internationale des Arts, apie Paryžiaus muziejus ir jų lankytojus, vaikus. Apie kūrybišką požiūrį į mus supančią aplinką, kultūrinį paveldą ir apie Ornamentiką;
3. trečioji dalis. Meninės raiškos formos ir įkvėpimo šaltinis.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tapydama, piešdama galiu pasakyti tai, kas netelpa molyje, varžo technologijos gniaužtai. Skirtingų technikų įvaldymas praturtina viena kitą ir pačią kūrybą. Vienos idėjos labiau limpa prie molio, kitoms reikia aliejinių dažų arba anglies ir popieriaus. Mano įkvėpimo šaltinis natūra, realūs supančio pasaulio objektai – gamta, žmonės, daiktai, tik mano savaip pamatyti, išgyventi, pajauti ir pavaizduoti, sukurti jau „savo gyvenimui“.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

- <http://raimonda-kasparaviciene.artistwebsites.com>

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Skulptūra ir erdvė

LEKTORIUS

Vaclovas Krutinis

PAMOKOS PLANAS

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Apie savo kūrybą, kūrinius. Kaip atsiranda skulptūra, tobulinimo ir plastikos pasirinkimo galimybės;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Į mokyklą atsivešiu keletą skulptūrėlių. Be to, galiu atsivežti iki 30 didelio formato mano sukurtų skulptūrų nuotraukų, kurios apibūdina mano kūrybą. Įdomu tai, kad likimas sudėlioja gyvenimą labai įvairiai. Aš pats gimęs Vilniuje, o mano kūriniai išsibarstę po visą Lietuvą, nors galėčiau pats nustebti, kodėl keturi kūriniai atsirado Klaipėdoje, po tris subrendo Kupiškėje ir Ukmergėje, nors žinoma daugiausiai mano sukurtų skulptūrų įgyvendinta sostinėje Vilniuje. Visų mokyklų bibliotekoms, kuriose aš būsiu kviečiamas dalyvauti pamokose, dovanosiu savo kūrybos albumą, išleistą 2008 m.

Esu viešojoje erdvėje pastatęs virš 20 skulptūrų, jos visos turi savo istoriją, nes kiekvienos skulptūros gimimas tikrai yra pakankamai sudėtingas mechanizmas. Galėčiau pas mane atvykusiems mokiniams papasakoti ir parodyti skulptūrų atsiradimo užuomazgų kelius, tobulinimo ir plastikos pasirinkimo galimybes, o svarbiausia supažindinti su šiek tiek kitu negu ŠOU mąstymu ir supratimu apie skulptūrą.

Alternatyva vilniečiams:

visi norintys ir draugiškai susitarę gali atvykti pas mane į kūrybinę studiją Vilniuje, kurioje aš supažindinčiau su savo kūryba parodydamas tiek savo kūrinius, tiek savo įgyvendintus sumanymus, kurie užfiksuoti nuotraukose. Čia tuo pačiu atsirastų puiki galimybė pabendrauti ir papasakoti, kaip atsiranda skulptūros užuomazga ir koks kelias ją sieja iki to, kol kūrinys tampa mus supančios erdvės dalimi.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: projektorius, kompiuteis, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Vitražas – optinis stebuklas

LEKTORĖ

Jurga Lazdaniienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įvadas. Pamokos idėjos pristatymas. Mokiniai mokomi pamatyti meną savo aplinkoje;
2. dėstymas. Vitražo ir meninio architektūrinio stiklo kūrinys architektūrinėje erdvėje. Vitražo specifika. Šviesa. Stiklo menininkas. Vitražo lokalizacija. Modernūs vitražai;
3. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos formatai: paskaita, Lietuvos vitražo dailininkų kūrybos pristatymas su komentaru, pokalbis su mokiniais. Pamokos idėja – skatinti mokinių kūrybiškumą ir domėjimąsi Lietuvos kultūra, supažindinant juos su naujomis meno formomis. Mokiniai mokomi pamatyti meną savo aplinkoje ir juo grožėtis, skatinami suvokti dailininko galimybę reikšti save (vaizduotę, jausmus, mintis) per įvairias kūrybos formas. Pamokos metu planuojama naudoti vaizdinę, audio ar kitą medžiagą. Išklausę šią paskaitą mokiniai mokės ir gebės: vertinti asmeninį kūrybiškumą; iš estetiškumo pozicijų analizuoti įvairius realybės reiškinius; įžvelgti meno objektų vertę, atpažinti juos aplinkoje ir reiškiniuose.

„Vitražas – kaip žmogus: su saule kelia, su saule gula.“

(Nacionalinės Mikalojaus Konstantino Čiurlionio menų mokyklos pedagogo Egidijaus Talmanto posakis)

Vitražo ar meninio architektūrinio stiklo kūrinys architektūrinėje erdvėje keičia ne fizines ar materialias jos ypatybes, bet ir vizualią išraišką, suteikia naują kokybę jos estetikai bei sustiprina emocinį poveikį. Vitražo poveikis grindžiamas tiesioginiu šviesos, sklindančios pro spalvotą stiklą, poveikiu interjerui, kai švytintis vitražo langas interjere tampa šviesos šaltiniu. *Iš visų meno formų bene vitražus labiausiai galima priskirti kūriniams, kuriuose esama transcendentinių užuominų apie tai, ką galima pavadinti anapusine paslaptimi, kas glūdi už pojūtinio pasaulio ribų.*

Vitražas išlieka aktualus pirmiausia dėl įdomios jo specifikos: medžiagos ir oro, šviesos ir stiklo santykio. *Vitražas – tai šviesa. Šviesa, sklindanti pro spalvą. Tai ištis užburiantis efektas. Šis reiškinys turbūt daugelį užburia dar vaikystėje: randame spalvoto stiklo šukę ir stebim (stebimės), kaip pro ją žiūrint keičiasi pasaulis.*

Dėka spalvotos šviesos kinta ir aplinka, tai priverčia kisti ir mūsų pojūčius bei patyrimą, esant interjero erdvėje: *Vitražai ir meninio stiklo kūriniai turi išskirtinę savybę – keisti šviesą. Vitražu sukurtas tam tikras šviesos žaismas suteikia interjerui reikiamą nuotaiką, interjero lankytojiui langas ar stiklinė siena virsta spindinčiu paveikslu, kuris šviesai keičiantis kinta. Vitražai izoliuoja vidinę erdvę nuo išorinės aplinkos, sudarydami įspūdį, jog vitražų švytėjimas kyla iš jų pačių...*

Taigi, stiklo menininkas privalo pažinti stiklo savybes ir tai, kas atsitinka šviesai, kai ji smelkiasi per spalvotą stiklą; privalo įsivaizduoti, kaip šviesos energija skverbsis per jo meninės išraiškos formą ir įgaus naują, netikėtą efektą.

Šiuolaikiniame visuomeninės paskirties pastate vitražai gali būti pritaikomi ne vien langų ar durų angoms. Tokiu atveju vitražas, kaip architektūrinės dailės kūrinys, gali pademonstruoti savo „nepriklausomybę“. Vitražo lokalizacija pastato interjere ir eksterjere būna įvairi: vitražai gali būti pakabinami ar įmontuojami sienoje (įvairūs pano ir kt.), lubose, grindyse; gali net atstoti ištisą sieną ar jos dalį (pvz. naudojami kaip pertvaros); gali būti erdviniai ir kinetiniai; gali būti su natūraliu ar dirbtiniu apšvietimu. XXI a. spartėjant technologijų plėtrai vitražo ir stiklo kūriniai randa vietą tarp kitų architektūros stiliaus elementų, tampa integralia įvairių interjerų dalimi. Šiais meno kūriniais siekiama tų pačių pamatinių dalykų – monumentalumo, ekspresijos, naujoviškų medžiagų panaudojimo, didelių architektūrinių plokštumų bei erdvių „suvaldymo“. *Nors architektūra ir vitražas pagrįstai laikomos visiškai savarankiškomis, kiekviena atskirai turi skirtingus tikslus, ir nelengva jas tobulai sujungti, visgi šios meno šakos viena be kitos apsieiti negali.*

XX a. pradžia laikoma vitražo meno atgimimu, kuris tebesitęsė iki šiolei. XX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje architektai konstruoja įvairias metalo konstrukcijų ir stiklo struktūras. *Dabar prasidėjo nauja era – stiklo architektūros. Stiklo amžiuje estetikos samprata yra visiškai kitokia. Dabar daug kur netgi netinka klasikinis, švinu jungtas vitražas, ar betone įmontuoti stiklo luitai. Šiuo metu statant pastatus eksponuojami didžiuliai stiklo plotai, iš principo netgi nereikalaujantys jokio deko.*

Menininko, kaip lygiaverčio partnerio, įtraukimas į visuomenines erdves – tai bendravimas, tikrovės tyrinėjimas, kuriame svarbiausias pats susitapatinimo veiksmas (empatiškas vyksmas), leidžiantis įveikti atsiradusį susvetimėjimą, atitolimą, izoliaciją. Meninės idėjos bendrumas, subtilios mastelio, stiliaus, kolorito, plastinės kalbos paieškos jungia užsakovą, architektą, konstruktorių, dizainerį, amatininką, menininką. Esminiai šiuolaikinės architektūros pokyčiai verčia ir **vitražo** dailininkus ieškoti naujų kūrybos krypčių bei skatina naujai pažvelgti į architektūros ir dailės sąlytį, naujai užmegzti užsakovo, architekto ir menininko dialogą. Minties drąsa ir originalumas, aiški kūrinio

kalba, architektūrinės raiškos tęstinumas, aukštas technologinio atlikimo meistriškumas padeda atskleisti meninį sumanymą šiuolaikinėse visuomeninėse erdvėse.

Bendroji kultūrinė meninė atmosfera veikia užsakovų skonį, o tai savo ruožtu daro įtaką pastato eksterjerui ir interjerui. Meninės veiklos rezultatas (šiuo atveju – vitražas) kelia pasigėrėjimą net ir tiems, kuriems ši veikla yra nepažįstama ar svetima. Jeigu toks rezultatas išlaiko laiko išbandymus, jis virsta amžinąja vertybe, šedevru. Toks kūrinys viešojoje erdvėje – tikras prabangos ženklas. Atsirandantys nauji modernūs vitražai (deja, jų palyginti nedaug) liudija, kad Lietuvoje yra talentingų kūrėjų.

PAMOKOS TEMA

Vitražo menas bažnytinėje architektūroje

LEKTORĖ

Eglė Rakauskaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. įvadas. Pamokos temos pristatymas;
2. dėstymas. Vitražas, vitražo specifika, bažnytinė architektūra, karkasinės sistemos įsigalėjimas architektūroje ir šio proceso pasekmė, šiuolaikinis menas ir t. t.;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Svarbiausia vitražo savybė, skirianti jį nuo kitų dailės šakų ir lemianti jo poveikį, yra jo priklausomybė nuo šviesos ir gebėjimas šią šviesą keisti. Vitražas yra tarsi šviesos filtras pastato interjere. Nuo tada, kai šviesa tapo reikšminga priemone Dievo buvimui įrodyti, vitražo panaudojimas šviesos efektams kurti yra svarbiausias principas bažnytinėje architektūroje. Vitražinio stiklo pagalba kuriama natūrali ar dirbtinė šviesa gali labai praturtinti ar netgi iš esmės pakeisti interjerą.

Nūdienos bažnytinė architektūra, skirtingai nuo viduramžių, nesiekia įbauginti tikinčiųjų didingomis architektūros formomis, reprezentuojančiomis dangų. Tiek mąsteliu, tiek vidaus planavimu, tiek architektūrinių formų raiška yra siekiama suteikti tikinčiųjų bendruomenei aplinką, kurioje pavieniai stebėtojai laisvai integruotųsi į kolektyvą, individualius išgyvenimus pajungdami bendram kolektyviniam jausmui, skatinančiam pokyčius religinėje veikloje.

Karkasinės sistemos įsigalėjimas XX a. architektūroje labai padidino langų plotą, sąlygodamas išties stiklinių sienų atsiradimą. Vitražas savo specifinės savybės – skaidrumo – dėka tapo puikiu pakaitalu, užpildančiu „išnykusių“ sienų ertmes. Pastatas kaip skulptūrinė forma apibūdinamas šviesoje ir erdvėje egzistuojančių savo sienų yra labai palanki terpė atgimusio vitražo vystimuisi.

Šiuolaikinis menas tikėjimo tiesas atspindi ne tiesiogiai pieštais realistiniais šventųjų atvaizdais, bet per jų išgyvenamą skausmą, kančią, pasiaukojimą, meilę. Kai menas tampa krikščioniško nerimo interpretacija, refleksija ar meditacija, sukeliančia Dievo buvimo jausmą krikščioniui, abstrakti jo raiška tampa neišvengiama. Šiuolaikinis menas tiesiog priverstas pateikti senąsias biblijines dogmas nūdienos žmogui artima vaizdine kalba. Modernus vitražas gali puikiai atspindėti tikėjimo tiesas, suteikdamas dvasinį ir emocinį poveikį tikintiesiems tiek savo abstrakčių formų raiška, tiek ir vitražiniam stiklui būdingu dvasingumu.

Stiklo technologijos padeda sėkmingai siekti teminių, dekoratyvinių ir erdvę formuojančių tikslų pastate. Naujų technologijų atsiradimas skatina menininkus ieškoti vitraže neribotų galimybių, būdingų pačiai medžiagai. Tai sąlygoja neįtikėtinos spalvų gamos ir begalinės įvairovės subtilių tekstūrų bei faktūrų atsiradimą. Technologinės stiklo savybės nukonkuruoja kitas medžiagas bei kuria nenuginčijamą sakralumo aurą modernių bažnyčių interjeruose.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Literatūros sąrašas

Knygos:

- Eco U. *Menas ir grožis viduramžių estetikoje*, Vilnius, Baltos lankos, 1997;
- Elskus A. *The Art of Painting on Glass: Techniques and Designs for Stained Glass*, London and Henley, Routledge & Kegan Paul Ltd., 1981;
- Mačiulis A. *Architektūra: stiliai, kompozicija, menų sąveika*, Vilnius, Vilniaus dailės akademijos leidykla, 1997;
- Mačiulis A. *Dailė architektūroje*, Vilnius, Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2003, (21-40, 131-210 p).

Periodika:

- Mirinavičius Ž. *Šiuolaikinis lietuvių vitražas: raida ir problemos* // dailė, Vilnius, 2008/1, (46-53 p);
- Rakauskaitė E. *Vitražo šviesa XX amžiaus bažnytinėje architektūroje* // Naujoji Romuva, 2005, Nr.1 (550), (55-59 p).

Interneto nuorodos:

- <http://www.stiklomenas.lt/rakauskaite.php>;
- http://www.artistsassociation.lt/index.php?cid=111&client_id=1593

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalinga įranga „PowerPointo“ prezentacijai rodyti.

PAMOKOS TEMA

Grafikos menas ir jo raida Lietuvoje

LEKTORĖ

Nijolė Šaltenytė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Grafia, pagrindinės grafikos technikos, istorija, ryškiausi grafikos kūrėjai, šilkografijos technika, 21-ojo amžiaus iššūkiai grafikams, didžiausios pasaulinės grafikos parodos, svarbiausios grafikos parodos Lietuvoje;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

- Kas yra grafika, koks išskirtinis bruožas skiria ją nuo kitų meno rūšių.
- Pagrindinės grafikos technikos [iškilioji spauda – lino, medžio, metalo raižinys; plokščioji – litografija, giliaspudė – įvairios metalo technikos [ofortas ir kt.]].
- Šiek tiek istorijos: Liaudies meno raižiniai – šventųjų paveikslai. Kauno meno mokykla – profesionaliosios grafikos pradžia [Augius, Jonynas, Petravičius, Kučas, Katiliūtė, Kuzminskis ir t. t.].
- Ryškiausi kūrėjai, kūrę lino ar medžio raižinius nuo prieškario iki šių dienų [nuo Kuzminskio iki Gindrėno]. Su iliustracijomis.
- Įdomiausi menininkai, kūrę litografijos technika [Skliutauskaitė, Jonaitis].
- Ryškiausi ofortistai, jų kūrybos panašumai ir skirtumai. Su iliustracijomis.
- Šilkografijos technika, jos apibūdinimas, atstovai [Vilutis]. Su iliustracijomis.
- 21-ojo amžiaus iššūkiai grafikams. Naujų technologijų, kitokio mąstymo ženklai jaunųjų menininkų kūryboje. Ribų tarp grafikos ir “negrafikos” išsityrinimas. Skirtingų technikų derinimas viename kūrinyje, video meno panaudojimas. Su iliustracijomis.
- Didžiausios pasaulinės grafikos parodos. Talino, Krokuvos, Tokijo grafikos trienalės, jų istorija, pagrindiniai bruožai, kaita. Lietuvos menininkų dalyvavimas, pasiekimai.
- Svarbiausios grafikos parodos Lietuvoje, tradicijos ir dabartis.

PASTABOS

Turima vaizdinė medžiaga: diskas Lietuvos grafikai nuo prieškario kūrėjų iki pačios jauniausios kartos. Tarptautinių parodų katalogai, plakatai.

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Meno kūriniai interjere ir eksterjere, jų tarpusavio sąveika

LEKTORĖ

Birutė Sarapienė

PAMOKOS PLANAS:

1. supažindinti moksleivius su pagrindinėm sąvokom;
2. supažindinti su interjerų tipais;
3. suteikti žinių apie dekoratyvius kūrinius interjere ir eksterjere;
4. supažindinti su žemės menu;
5. suteikti žinių apie estetinės aplinkos formavimą.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka siekiama moksleiviams suteikti žinių apie dekoratyvinių meno kūrinių svarbą ir reikšmę interjere ir eksterjere, supažindinti su dekoratyviais kūrinių, interjerų tipais, pagrindinėm sąvokom. Paskaitoje vyrauja vaizdinė medžiaga, apie 100 skaidrių.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA**Batika****LEKTORĖ**

Birutė Sarapienė

PAMOKOS PLANAS:

1. supažindinti moksleivius su batikos istorija;
2. supažindinti su batikos technikom ir jų pritaikymo galimybėmis;
3. paskatinti moksleivius kurti.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka siekiama supažindinti moksleivius su įdomia ir išraiškinga tekstilės meno sritim, jos istorija, technikom ir pritaikymo galimybėmis. Paskaitoje vyrauja vaizdinė medžiaga, 67 skaidrės.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Tekstilės menas, remiantis savo kūrybos apžvalga

LEKTORĖ

Birutė Sarapienė

PAMOKOS PLANAS

1. supažindinti moksleivius su tekstilės meno rūšimis;
2. supažindinti su tekstilės technikų įvairove;
3. skatinti moksleivius plėsti akiratį dailės srityje, sudominti tekstilės menu;
4. skatinti moksleivius kurti iš įvairių medžiagų.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu siekiama supažindinti moksleivius su tekstilės menu, jos technikų įvairove. Paskaitoje vyrauja vaizdinė medžiaga, iliustruoja 140 skaidrės.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA Šiuolaikinio meno tendencijų atspindžiai 2003-2009 m. Venecijos meno bienalėse.

LEKTORĖ Birutė Sarapienė

PAMOKOS PLANAS:

1. supažindinti moksleivius su pasaulinio meno Venecijoje bienalėmis, jų reikšme;
2. supažindinti moksleivius su šiuolaikinio meno tendencijomis;
3. supažindinti su meno kūrinių sąvokomis;
4. supažindinti su meno kūrinių klasifikacija;
5. skatinti domėtis menu ir jį suprasti.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu siekiama supažindinti moksleivius su šiuolaikinio meno tendencijomis, meno kūrinių klasifikacija, sąvokomis, remiantis pasaulinio meno tendencijas atspindinčiomis Venecijos meno bienalėmis. Paskaita iliustruota 358 skaidrėmis.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

**Kauno kolegijos Justino Vienožinskio menų fakulteto
pristatymas**

LEKTORĖ

Birutė Sarapienė

PAMOKOS PLANAS:

1. supažindinti su menų fakulteto katedromis;
2. supažindinti moksleivius su studijų Kauno kolegijoj galimybėmis;
3. supažindinti su reikalavimais stojamiesiems egzaminams;
4. skatinti rinktis meno studijas Kauno kolegijoje;
5. supažindinti su menų fakulteto studentų kūrybiniais darbais;
6. skatinti moksleivių kūrybiškumą.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka siekiama supažindinti moksleivius su Kauno kolegijos Justino Vienožinskio menų fakultetu, katedromis, studijų galimybėmis ir reikalavimais stojamiesiems egzaminams. Paskaita iliustruota vaizdine medžiaga, studentų kūrybiniais darbais.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA**Gobelenas: istorinės ištakos. Lietuvos gobelenas****LEKTORĖ**

Marijona Sinkevičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. prisistatymas, temos išdėstymas – 15 min.;
2. M. Sinkevičienės gobelenai (kūrybos pristatymas) – 20 min.;
3. klausimai, diskusijos – 10 min.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokas siekiama supažindinti moksleivius su klasikinio gobeleno istorija, technika, reikšme. Aptariami Lietuvos gobeleno ypatumai.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Šaltiniai: Lietuvos gobelenas, Textile Art, Fiber Art.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA**Šių dienų tekstilė****LEKTORĖ**

Marijona Sinkevičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. prisistatymas, temos išdėstymas – 15 min.;
2. M. Sinkevičienės kūrybiniai darbai atlikti įvairiomis technikomis (kūrybos pristatymas) – 20 min.;
3. klausimai, diskusijos – 10 min.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka siekiama supažindinti moksleivius su šių dienų tekstilės ypatumais, raiška. Pristatomi menininkės M. Sinkevičienės kūrybiniai darbai atlikti įvairiomis technikomis.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Šaltiniai: Textile Art, Fiber Art, www.biennial.lt.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

**Mini tekstilė: mažo formato tekstilės kūriniai.
Technikos ir technologijos. Medžiagos**

LEKTORĖ

Marijona Sinkevičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. prisistatymas, temos išdėstymas – 15 min.;
2. M. Sinkevičienės mažo formato tekstilės kūriniai (kūrybos pristatymas) – 20 min.
3. klausimai, diskusijos – 10 min.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka siekiama supažindinti moksleivius su mažo formato tekstilės kūriniais, jų ypatumais, raiškos formomis. Aptariamos technikos ir technologijos, naudojamos medžiagos.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Šaltiniai: Textile Art, Fiber Art.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Menas ir visuomenė

LEKTORĖ

Vėjūnė Sudarytė

PAMOKOS PLANAS:

1. trumpas supažindinimas su socialiniu menu ir jo naudojamomis praktikomis (performansai, flashmob'ai, urbanistinės intervencijos, partizaninė architektūra, engiamųjų teatras – pamoka pradedama trumpu socialiniu žaidimu, kurį seka skaidrių pristatymas);
2. supažindinimas su socialiniais menininkais ir jų „kūriniais“ – socialiniai projektai Kauno bienalės rėmuose: „Draugiška zona“, „Hemispheres“ projekto renginiai, „Rizikuomenės“ akademija“;
3. ištraukos iš filmų, skaidrių pristatymas;
4. trumpa diskusija, remiantis pristatytais pavyzdžiais;
5. kūrybinė užduotis pasirenkant vieną iš socialinio meno praktikų ir savarankiškai pasirenkant socialinę problemą (pvz., gyvoji skulptūra, kurios pagalba iliustruojama socialinė nelygybė; žaidimas-vaidinimas, pasiūlantis socialinės problemos sprendimo būdus);
6. trumpa refleksija po kūrybinės užduoties.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokoje pristatomas socialinis menas ir atliekama kūrybinė užduotis. Pamokos tikslas – nurodyti galimus būdus minėtiems pokyčiams pasiekti, o taip pat supažindinti su specifine ir aktualia meno rūšimi.

Menas gali būti – ir dažnai tampa – stipriu impulsu socialiniams pokyčiams. Atskira meno kryptis – socialinis menas – turi tikslą inicijuoti pokyčius visuomenėje bei stiprinti socialinius ryšius. Anot britų meno kritikės Claire Bishop „socialinio meno kūrybiškumas yra skirtas „rehumanizuoti“ sustingusią ir susiskaldžiusią visuomenę“. Todėl labai svarbu pažindinti visuomenę su šia meno rūšimi bei įtraukti ją į socialinio meno praktikas. Socialinis menas skirtingai nei akademinis klasikinis ar „aukštasis“ menas nereikalauja teorinių meno žinių ar oficialaus išsilavinimo. Nors atsiskyręs nuo tradicinio meno taisyklių ir estetinės teorijos, socialinis menas vis dėlto remiasi kūrybišku mąstymu ir matymu, bet kartu ir praplečia veiklos sritis inkorporuodamas sociologijos, antropologijos, socialinio darbo, gamtosaugos, žurnalistikos ir kt. sferų pagrindus. Tokiu būdu jis tampa „lengvai skaitomu“ (nors dažnai ir neidentifikuojamas kaip menas) ir parankiu (naudingu) plačiajai auditorijai. Ši meno rūšis tarnauja kaip socialiniai „klijai“ ir dažnai tampa platforma bendruomenės iniciatyvoms ir jos gyvenamo aplinkos vystymuisi.

Socialinio meno praktikos:

- skatina kūrybingą mąstymą;
- skatina kritinį mąstymą;
- skatina domėjimąsi kitomis disciplinomis;
- padeda pastebėti įvairių disciplinų tarpusavio ryšius;
- skatina tarpdisciplininių žinių ir įgūdžių dvikrypčius mainus;
- padeda užmegzti naujus ir sustiprina senus socialinius ryšius;
- skatina bendradarbiavimu paremtą veiklą;
- skatina pilietinį savarankiškumą ieškant sprendimų;
- skatina pilietinę iniciatyvą.

Viena iš socialinių menininkių Kauno bienalėje projekto „Draugiška zona“ rėmuose pristačiusi savo darbą buvo olandė Jeanne van Heeswijk. Menininkė garsėja projektais, kuriuose dėmesys skiriamas vietos kontekstui ir žmonėms. Jos darbams būdingas socialinis angažuotumas. Bendradarbiaudama

su menininkais, architektais, miestiečiais bei valdžios atstovais menininkė kūrė projektus įvairiose pasaulio šalyse (<http://www.jeanneworks.net/>). Vienas žymiausių, „De Strip“, buvo įgyvendintas Westwijk'e, Vlaardingen'e (Olandija), daugiabučių namų rajone. Projektas tęsėsi dešimt metų, jo metu autorė kartu su vietos bendruomene kūrė rajono regeneracijos planus, apleistuose pastatuose steigė kultūros zonas, švietė vietos bendruomenę ir suteikė jai pasitikėjimo kuriant savo pačių gyvenamąją aplinką. 2009 m. Kauno bienalėje ji pristatė vienos dienos performansą, vykusį Kauno pilies autobusų stotyje ir įamžintą filme „Belaukiant sugrįžimo: galimybių diena“ (<http://vimeo.com/15508749>).

Šių metų – 2011-ųjų – Kauno bienalėje, rugsėjo 23-24 d. vyko socialinio meno projektas „Duona kasdieninė“ (tarptautinio projekto „Hemispheres“ rėmuose), kurio metu įvairiautės komandos įvairiose Kauno kepyklose kepė įvairių pasaulio šalių duoną, o vėliau viešo performanso metu dalinosi ja prie „globalaus duonos valgytojų“ stalo. Projekto tikslas – paskleisti globalios bendruomenės idėją ir tokiu būdu praplėsti tolerancijos ribas, savitarpio pagalbos ir bendradarbiavimo galimybes. Be duonos kepimo dirbtuvių ir duonos dalijimosi performanso, taip pat nufilmuotas filmas, kuriame siekiama atrasti žmones vienijančius dalykus lokaliame ir globaliame kontekstuose. Projekto organizatoriai – „Hemispheres“ programos komanda (Lietuva, Vakarų ir Pietų Europa), projekto konsultantas – Dr. Vytautas Tumėnas.

Performansas „Duona kasdieninė“

Diskusijoje su mokiniais bus siekiama svarstyti apie meno vaidmenį visuomenėje, jo įtaką kasdieniniame gyvenime ir inicijuojant pokyčius plačiajame kontekste. Kūrybine užduotimi siekiama supažindinti su kūrybiniu procesu ir vaizdžiai pademonstruoti, kaip menas gali tapti įrankiu sprendžiant problemas.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

- <http://www.jeanneworks.net/>
- <http://vimeo.com/15508749>

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: prieiga prie interneto ir galimybė visai klasei matyti vaizdą (projektoriaus ekrane ar televizoriuje).

PAMOKOS TEMA

Tarp-daugiadisciplininis menas Gitenio Umbraso kūryboje

LEKTORIUS

Gitenis Umbrasas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Miniatiūrinės freskos medžių drevėse, kūrybos principai, kaip jungiant du skirtingus žanrus galima sukurti trečią, naują;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausan mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu parodyčiau filmą apie miniatiūrinių freskų sukūrimą medžių drevėse, parodyčiau daugybės darbų nuotraukas, bei papasakočiau apie savo kūrybos principus, kaip jungiant du skirtingus žanrus galima sukurti trečią, naują (gal net nepavadintą) žanrą. Pvz:

Kaip daromi STEBŪKLAI (tekstas skirtas Lietuvos paviljonui Šanchajuje per EXPO 2010).

J. Basanavičiaus tautosakos rinkinyje „Iš gyvenimo vėlių“ aprašomas pasakojimas, kaip atsiranda ežerai:

Stovi būrelis žmonių. Plaukia danguje debesėlis. Žmonės sako visokius vardus. Kai ištariamas debesėlio vardas, - debesį nusileidžia ir pavirsta ežeru. Taip įvardinant (įvardžiu) kuriamas pasaulis. Danguje kaupiasi svajonių, vilčių, maldų ...debesų koncentratas, kuris suvoktas ir įvardintas pratrūksta ir realizuojasi.

Tai kaip laisvės ir nepriklausomybės debesį pritvinko ir išsipildė Lietuvos žemėje 1991m.. „Kaip danguje taip ir žemėje..“

1994 m. įdėjau plytelę su užrašu „STEBUKLAS“ Vilniaus archikatedros šventoriuje. Tai buvo metas, kai po DAINUOJANČIOS revoliucijos Lietuvoje įsibėgėjo „prichvatizacija“. Lietuvą vogė kvadratiniais litais, vežė vagonais. Atrodė, kad pagal čekius supirkamos ir sielos, istorija, ir DANGUS. Norėjau sukurti ką nors nepasveriamo kilogramais ar kubiniais metrais. Pagalvojau, kad tai gali būti jumoras, arba stebūklas. Padariau plytelę su užrašu STEBUKLAS. Po kurio laiko pamačiau ant šios plytelės stovinčius du paauglius, kurie vienas kitam pasakojo, kad stovint ant plytelės reikia sugalvoti norą ir jis išsipildys. Po kurio laiko matydavau ant plytelės padėtų gėlių, ar stovinčius žmones. Dabar ir aš kartais atsistoju ant šios plytelės.

Negaliu „prichvatizuoti“ išpildytų norų. Tik plytelę padariau. Visą kitą daro MALDA.

Kūrėjas vienas. JIS sukūrė ir „mąstytoją“ ir „undinėlą“, ir „stebūklo“ plytelę, ir visą pasaulinės parodos ekspoziciją, mes galim tik pameistrais būti.

Alternatyva vilniečiams:

Jei pamoka vyks Vilniuje, galėčiau mokinius nusivesti į Tuskulėnų kolumbariumą, per akademinę valandą papasakoti apie objekto prasmę ir architektūrą, kaip daroma mozaika, jei bus projektorius, parodyti ant kolumbariumo sienos kitų darbų fiksacijas, bei papasakoti apie juos.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Meno kūriniai viešosiose erdvėse Lietuvoje ir „Trauminės teritorijos“

LEKTORIUS

doc. Arūnas Uogintas

PAMOKOS PLANAS

1. įvadas. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Trauminės teritorijos, savamoksliai ir tautiškumas, pažinimo drąsa;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausant mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Trauminės teritorijos

53-ojoje vaizduojamojo meno Venecijos bienalėje dailininkai Nomeda ir Gediminas Urbonai savo projekte skraidino balandžius iš Venecijos į Romą ir už ekspoziciją „Villa Lituania“ pelnė vieną iš keturių šios prestižiškiausios meno parodos prizų. Šioje bienalėje, viename iš garsiausių ir seniausių pasaulinių profesionalaus vaizduojamo meno projektų, šie dailininkai sprendė labai delikačią Lietuvai, Rusijai ir Italijai problemą. „Villa Lituania“ buvo Lietuvos ambasada Romoje (1933–1940), kurią aneksavo SSSR ir ji iki šiol tebėra Rusijos nuosavybė, kaip teigia Urbonai, „paskutinis vis dar okupuotas Lietuvos teritorijos gabalėlis.“ „Meninis projektas „Villa Lituania“ yra ne bandymas atgauti pastatą ar kelti reikalavimus rusams ar italams, bet veikiau mėginimas pažvelgti į **trauminę „Villa Lithuania“ teritoriją** ir galbūt iš naujo pažymėti bei įtraukti ją į emancipacijos scenarijus“. Kitame dideliame meno forume – 2008 metų Berlyno bienalėje – kuratoriai svarbią vietą projekte skyrė garsiosios Berlyno sienos interpretacijomis, tarytum nagrinėdami šio objekto: pavadinimo, vardo, simbolio trauminę situaciją Vokietijos piliečiams, kurie nedviprasmiškai išgyveno šalies padalijimo ir sujungimo situaciją. Valdininkų bei politikų nuomonė pastaruoju metu tampa labai svarbi vertinant miestų viešųjų erdvių reiškinius, o kai kada netgi lemia jų likimą, nors atrodytų, kad tai turėtų būti miesto architektų ir piliečių prerogatyva... Optimizmo nežadina jau gyvavusių meninių reiškinių mieste sužlugdymo pavyzdžiai: Šiaulių dailės galerijos skulptūrų iš metalo laužo plenero-projekto „Kontrapunktas“, sėkmingai gyvavusio penkerius metus ir vėliau valdininkų sužlugdyto, ar taip ujamų meno objektų sostinėje pavyzdžiai. Lietuvoje vis dar juntamas ryškus valdininkų ir politikų puolimas prieš šiuolaikines skulptūras miestų viešosiose erdvėse.

Savamoksliai ir tautiškumas

Dažnai žinomų menininkų ir menotyrininkų kruopščiai atrinkti kūriniai didmiestyje tampa neigiamų emocijų metaforomis, tačiau mažesniuose miestuose ir miesteliuose neužkliūva net savamokslių „statybos“ ir įvairios „baidyklės“ dygsta kaip grybai be jokių konkursų, aptarimų, workshop'ų, tam nereikia nei aukštojo mokslo diplomų. Kūrinių, dažniausiai atsiradusių po įvairių vasaros meninių projektų, miestuose išlikimas yra tik išsilavinusių arba tolerantiškai nusiteikusių gyventojų rankose. Piktavališkų žmonių visada bus, nes griovimas savotiškai įteisintas mūsų žmogaus sąmonėje (prisiminkime skulptūrų vartymą po politinių pasikeitimų, ir ne vien leninų). Universitete dažnai tenka susidurti su tokiu reiškiniu, kai studentas, ypač pirmajame kurse, būna labai agresyviai nusiteikęs dėl miesto viešųjų erdvių skulptūrų. Išsišnekėjus paaiškėja, kad jaunas žmogus kategoriškai tiki mamos ar giminaičio suformuota empyrine meno samprata ir jokia meno istorija jam nesvarbi. Vadinasi, vandalas, sumanęs meninį akcentą niokoti, tokiu būdu „gauna leidimą“ griauti iš mažai meno srityje išprususių protėvių. Tokiu atveju tautiškumo ar tradicijos paieška ar jų nebuvimu čia labai lengva prisidengti... Saviraiška, liaudies tradicijų puoselėjimas pastaruoju metu

– madingi dalykai. Laisva savamoksių meninė raiška dažnai siejama su tautiškumu ir geriausi liaudies meno pavyzdžiai, siekiant juos išsaugoti būsimoms kartoms, dažnai nuimami nuo kapų ar pakelių pjedestalo (kaip atsitiko su V. Svirskio ar L. Šepkos šedevrais) ir yra „slepami“ muziejuose, o Lietuvos kryždirbių meistriškumą visuomenei dažniausiai pristato kičo mutantai šalia pakelių kavinių, tuo pačiu taip „ugdydami“ tokio meno sampratą jaunajai kartai.

Pažinimo drąsa

Sakyčiau, kad dailininkai sarkazmu ar ironija per meno kūrinį bando užmegzti dialogą su žiūrovu, teigia, kad miestas – tai ne kapinės ar memorialas, kur stovi grėsmingi ir liūdni jau mirusių, nors ir garsių žmonių paminklai. Drįsčiau teigti, kad šiuolaikinių menininkų projektai – tai ne tik žmogaus būsenų, visuomenės požiūrio į vieną ar kitą objektą koncentravimas, tai ir bandymas ieškoti žmogaus psichologinių meninių projekcijų, metaforų ar asociacijų kilmės, priežasčių. Grįžkime prie Nomedos ir Gedimino Urbonų projekto. Čia pats pastatas, tiksliau pavadinimas „Villa Lithuania“ ne kartą tampa kodu, metafora. Pastatydami balandžiams namus ir simboliškai juos paversdami naujosios „Villa Lithuania“ ar Lietuvos paviljono piliečiais, Urbonai Italijoje sukonstravo naują sąmoningumo vietą, pasitelkdami poetišką taikos paukščio dvasį.

2008 metais Šiauliuose vyko arši menininkų, studentų, žurnalistų ir kai kurių miesto politikų kova už Šiaulių miesto dvasios, metaforos – amfiteatro – išsaugojimą, kai dalis įtakingų miesto valdininkų, vadovaudamiesi tam tikrais priimtais dokumentais, nutarė atiduoti jį vienam verslininkui. Buvo netgi sukurta beverčio, sugriuvusio, reikalaujančio didelės rekonstrukcijos objekto pasaka. Amfiteatras „apsigynė“ meniškai: per Užgavėnės vyko improvizuotas spektaklis, kuris palaipsniui virto taikiu mitingu, už kelių savaitių, per Vasario 16-osios šventę, vyko miesto muzikantų nemokamas koncertas, kuriame pasirodyti miesto menininkams buvo garbė. Panaši kova mieste vyko dėl Ch. Frenkelio šimtamečio kamino išsaugojimo. Sovietiniais metais taip teršęs orą, kaminas, kai miesto valdžia netikėtai susiruošė jį nugriauti, tapo praėjusios epochos ženklu ir principiniu pilietiškumo demonstravimo reikalu. Šiuo atveju vėl gi vietoje buvo surengtas spektaklis-performansas „Wake-up Frenkeli!“. Jame pasirodė apie dvidešimt aktorių-personažų, muzikantų, susirinko keli šimtai žiūrovų, nors tuo pat metu vyko dideli pramoginiai miesto šventės renginiai centrinėje aikštėje.

Meniniai pasipriešinimo projektai monopolijoms, biurokratijai vyksta daugelyje Lietuvos miestų, tuo pačiu formuojasi tam tikra nauja demokratinės kovos, dialogo su politikais forma, kuri neskatina agresijos – tik meninėmis metaforomis apipintą konstruktyvų visuomenės bendravimą. Mieste viskas nuolat keičiasi, keičiasi ir meninė raiška, tik drąsiau bandykime ją atrasti ir pažinti.

PASTABOS

Pamokos metu bus demonstruojami filmuoti minėtų akcijų, performansų, TV laidų fragmentai, fotonuotraukos, todėl bus reikalingas vaizdo projektorius ir garso įranga.

PAMOKOS TEMA

Tradicinės etnokultūros elementai šiuolaikinėje grafikoje

LEKTORĖ

Ramunė Vėliuvienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Tradicinė, iš kartos į kartą perduodama lietuviška dvasinė kultūra, jos poveikis dailininkės kūrybai. Grafikos ciklai: „Sena daina“, „Mediniai dievukai“, „Gyvybės medis“. Liaudies meno ir kryždirbystės simbolika. Litografijų ciklas „Kalendorinės šventės“ ir t. t.;
3. apibendrinimas, diskusija su mokiniais, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Naujausios informacinės technologijos skatina kultūrinių mainų globalizaciją. Tai žymiai įtakoja daugelio tautų kultūros raiškos modelius. Dvasinės kultūros paveldas permažai panaudojamas literatūroje, menuose, kine, viešojoje informacijoje. Mūsų protėvių pasaulėjauta ir pasaulėžiūra permažai integruojama į šiuolaikinį gyvenimo būdą. Nyksta tradicinės vertybės, niveliuojamas tautinis tapatumas, nuskursta pasaulio kultūrų įvairovė.

Pamokos tikslas yra supažindinti su tradicine, iš kartos į kartą perduodama lietuviška dvasine kultūra: papročiais, mitologija, folkloru, išryškinant jos poveikį dailininkės kūrybai. Pamokos iliustruojamos R. Vėliuvienės grafikos estampų ciklais ir folkloro knygų iliustracijomis. Grafikos originalai ir padidintos kopijos paruoštos demonstravimui ant lentos.

Analizuojant grafikos ciklus „Sena daina“, „Mediniai dievukai“ ir „Gyvybės medis“, aiškinamas baltų mitologijos pasaulio modelio simbolis, Perkūno, Žemės motinos, ugnies, protėvių kultai. Menininkė supažindina su liaudies meno ir kryždirbystės simbolika remdamasi Marijos Gimbutienės knygomis.

Demonstruodama litografijų ciklą „Kalendorinės šventės“, išryškina etnokosmologijos svarbą. Kalendoriniai papročiai: 1) saulėgrįža, 2) Užgavėnės – kaukės, gamtos atgimimas, 3) Velykos – sūpuoklės, 4) vasarvidis, 5) Joninės – degančios stebulės. Litografijose pavaizduota ir daugiau etnografinių detalių ir personažų. Išryškinsime agrarinės kultūros sakrališkumą ir kaip naujieji papročiai bei tikėjimai susilieja su senuoju baltišku pamatu. Dailininkė remiasi etnologų Vacio Miliaus, Angelės Vyšniauskaitės, Liberto Klimkaus studijomis.

Rodydama mitologinių sakmių „Sužeistas vėjas“ iliustracijas, menininkė charakterizuos mitologines būtybes, reljefiškai turtingą mitologinį pasaulį, persmelkusį visas egzistencijos sferas. Bus remiamasi Norberto Vėliaus mitologijos studijomis.

Nagrinėdama rinkinių „Lietuviškos pasakos“ ir „Du kiškėliai pagirų“ (lietuvių mįslės) iliustracijas, R. Vėliuvienė išryškina specifines grafikos išraiškos priemonių bei geometrinio ornamento – priešraščio, perduodavusio informaciją, sampratas. Bus supažindinama su liaudies meno raižiniais, paminėti žymiausi praeities folkloro iliustratorių darbai.

Menininkė tikisi, kad moksleiviai, įsisavinę pamokoje pateiktus pavyzdžius, supras papročių prasmę, švenčių, bendruomeniškumo reikšmę, atpažins lietuvišką simboliką folklore, tautodailėje ir modernioje grafikoje.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Ruošdamiesi susitikimui su dailininke, moksleiviai galėtų susipažinti su R. Vėliuvienės iliustruotomis folkloro knygomis:

- „Sužeistas vėjas“, Vyturys, 1987; *Versus aureus*, 2005;
- „Du kiškėliai pagirys“, Vaga, 1981;
- „Cvetok paporotnika“, Vaga, 1989.

PAMOKOS TEMA

Šiuolaikinė skulptūra

LEKTORIUS

Kazys Venclovas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga, prisistatymas;
2. dėstymas. Skulptūra, jos materialumas ir konkretumas, vieta mene. Meno simpoziumai, jų galimybės. Meno renginiai;
3. vaizdinės medžiagos demonstravimas;
4. reziumė. Pabaiga.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas:

plėsti ir gilinti žinias apie šiuolaikinę skulptūrą, supažindinti su autoriaus kūryba, individualiu meninės kūrybos supratimu, skulptūros plastinėmis, idėjinėmis ir medžiaginėmis atsiradimo ištakomis, kūrybos geografija.

Skulptūra, turbūt, yra viena iš labiausiai susijusių su materialumu meno šakų, jai reikia brangių ir sunkių medžiagų, įrankių, technikos ir technologijų, todėl menininkas turi sukonzentruoti viename objekte visas savo mintis, išgryninti plastinę idėją, kuri tiksliai išreikštų sumanymą.

Nepaisant skulptūros materialumo ir konkretumo, manau, kad esu temos arba idėjos menininkas, todėl, kaip tapytojas naudoja spalvas, taip aš medžiagą (akmenį, medį, geležį, gintarą, ugnį, ledą, šieną...) naudoju kaip vieną išraiškos priemonių, derindamas su kitomis: žmogaus daiktais, gamtos objektais, mąstymo ir visuomeniniais stereotipais, asmeniniais jausmais, kultūrine aplinka ir tiesiog aplinkos situacija, esančia konkrečioje vietoje, kurios kartu suteikia prasmę ir asociacijų įvairovę, atskleidžia minties daugiaprasmiškumą.

Dalyvavimas meno simpoziumuose yra reikšminga mano kūrybos dalis. Simpoziumai suteikia galimybę sukurti didelės apimties darbus, pastatyti juos visuomeninėse erdvėse, susipažinti su įvairiomis šalimis, susitikti su tų šalių menininkais, pasidalinti patirtimi, atrasti naujas medžiagas, patirti nepakartojamų įspūdžių.

Dalyvaudamas meno renginiuose įvairiose užsienio šalyse jaučiuosi atstovaujantis (kartu su kitais savo draugais menininkais) savo krašto kultūrą.

Rodant kiekvienos skulptūros skaidrę, pasakojama apie jos sukūrimo motyvus, idėjas, medžiagų parinkimą, darbo specifiką, aplinkybes ar kitas įdomesnes detales, atsakoma į mokiniams kilusius klausimus. Medinės skulptūros, akmeninės skulptūros, „vietos specifikos“ skulptūros arba darbai susiję su aplinka, geležinės skulptūros, mažoji plastika, šiaudų-ugnies skulptūra. Tarptautinių simpoziumų patirtis.

PASTABOS

Vaizdinės priemonės: autoriaus foto ir video medžiaga, maketai, detalės.

Priemonės: vaizdo projektorius, kompiuteris

PAMOKOS TEMA

Vizualinės PILIETIŠKUMO pamokos

LEKTORIUS

doc. Vidmantas Zarėka

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų pagrindimas, uždavinių aptarimas;
2. mokiniai supažindinami su su įvairių temų kontekstualumo bei vizualinio kodavimo ir atkodavimo bei interpretavimo galimybėmis. Bandoma atsakyti į aktualius menininkui ir piliečiui klausimus;
3. mokiniai supažindinami su akvarelės plovimo technika, jos plastinėmis galimybėmis.
4. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos tikslas – supažindinti mokinius su savo kūrybos ir laikmečio sąsajomis – pristatyti praeities ir nūdienos refleksijas akvarelinėje tapyboje. Aktualizuojant tautiškumo, pilietiško bei patriotiškumo aspektus, skatinti mokinių tautinį sąmoningumą, kritinį mąstymą ir saviraišką.

Naudojamas vaizdinis metodas – pristatoma akvarelinė tapyba bei atliekama atskirų darbų analizė, atskleidžiamas socialinis, politinis ar kultūrinis kontekstas, inspiravęs vieno ar kito darbo (ciklo) sukūrimą. Skatinama diskusija.

Analizuojant atskirus akvarelinės tapybos darbus (ciklus), jų sukūrimą inspiravusius kontekstus, atskleidžiamas kūrėjo kritinis mąstymas bei pilietinė pozicija. Analizuojami vaizdo kodavimo ir atkodavimo būdai bei interpretavimo galimybės. Bandoma atsakyti į aktualius menininkui ir piliečiui klausimus:

- Ar socialiniai reiškiniai ir politinės aktualijos gali būti kūrybos objektas?
- Kokias temas gali gvildinti menas?
- Koks kūrėjo santykis su šalyje ar pasaulyje vykstančiais kultūriniais, socialiniais ar politiniais procesais?
- Kokios šių procesų įvaizdinimo meno plastinėmis raiškos priemonėmis galimybės ir pavojai? ir t. t.

Pamokos tikslų pagrindimas

Pastaruosiu metu viešojoje erdvėje nuolat vyksta įvairios diskusijos pilietiško, patriotiškumo, tautiškumo klausimais. Dažnai šias diskusijas iššaukia ksenofobijos, antisemitizmo ar kitos ultranacionalizmo apraiškos. Į šias diskusijas įsitraukė platus visuomenės ratas: pedagogai, kultūros ir meno atstovai, visuomenė. Mano nuomone, šiuolaikinis menas taip pat negali visiškai atsiriboti nuo vykstančių procesų ir įvykių. Kūrėjas reflektuoja šiuos procesus ir meninėmis priemonėmis išreiškia savo požiūrį. Taip aš suprantu pilietiškumą mene. Tuo labiau, kad pilietiškas (plačiaja prasme) yra suprantamas ne tik kaip visuomeninė, bet ir kaip moralinė savybė, kuri yra derinama su

pagrindinėmis žmogaus teisėmis ir vertybėmis. Manau, kad menas gali prisidėti prie dorinio ir pilietinio ugdymo. Apžvelgiant dorinio ugdymo tikslus išryškėja dorinio ugdymo sąsajos su pilietiniu ugdymu keliais parametrais. Moralinis ugdymas ir pilietinis ugdymas susiję tokiais bruožais: pilietinė savimonė, savęs pažinimas, praktinė patirtis šeimoje ir visuomenėje, žmogaus orumas, laisvė, lygybė, teisingumas, tolerancija, solidarumas. Pilietinį ir dorinį ugdymą sieja bendra nuostata, kad teisinė piliečių sąmonė ir savimonė būtų ugdoma kartu su dorine sąmone ir savimone, kad būtų ugdomas visuomeninis moralumas. Dorinis ugdymas akcentuoja asmens dorovę: humanizmą ir demokratiją, kurie yra pilietinio ugdymo sudedamosios dalys.

Pagrindinė žmogaus savybė, susiformavusi žmogaus tapsmo procese, yra jo visuomeniškumas, būtinumas gyventi visuomenėje, dalyvauti socialinių santykių normų kūrimo procese. Ypatingai tai aktualu pagrindinės visuomenės organizacinės bendrijos – valstybės nariui-piliečiui. Iš vienos pusės, demokratinės valstybės pilietis yra suverenas-aukščiausios valdžios turėtojas, kuriantis visus valdžios organus, iš kitos – pavaldinys, atliekantis tam tikras pareigas. Suvereno ir pavaldinio esmės suvokimo ir savybių ugdymas – tai pagrindinis pilietinio ugdymo uždavinys. Ugdymo procese jaunimas turi įgyti, I.Kanto žodžiais tariant, „piliečio kvalifikaciją“, t. y. sugebėjimą balsuoti. Pavaldinio sampratoje – įsisamontinti esmines valstybines pareigas – mokesčių mokėjimo, mokymosi, rūpinimosi šeima, karinės prievolės. Tautinio, patriotinio ugdymo esmė – tautinio identiteto ir visų jo formų suvokimas, tautos ir valstybės istorinio patyrimo žinojimas.

Svarbiausios ugdomos kompetencijos yra:

- pilietinės: socialinis kritinis mąstymas, gebėjimas dalyvauti socialiniuose ir pilietiniuose projektuose, priimti atsakingus ir teisiškai pagrįstus sprendimus, gebėjimas integruotis į visuomenės grupes, bendruomeniškumas;
- tautinės: tolerancija – sumažinti šovinistines, ultranacionalistines nuotaikas, kurias kraštutinių dešiniųjų pažiūrų asmenys pateikia kaip patriotiškumo ir tautiškumo pavyzdžius; svarstyti patriotinės saviraiškos tarptautinius pavyzdžius, suteikti tautiškumui demokratišką, tolerantišką patrauklų pavidalą.

Be to, patriotizmo, tautinės savimonės stiprinimas turėtų bent iš dalies padėti sulaikyti intelektualiausius ir kūrybingiausius visuomenės žmones nuo emigracijos į užsienį. Itin svarbu Lietuvoje mažinti šovinizmo, ultranacionalizmo, ksenofobijos apraiškas, kai persekiojami užsienio svečiai, kitų tautybių asmenys, plėtojamas antisemitizmas, rasizmas, nacizmas, naudojama simbolika. Šovinizmo didėjimas yra iškreipta, tačiau kartais natūrali, nekompetentinga pasipriešinimo svetimoms kultūroms forma. Būtina tokiam pasipriešinimui suteikti labiau demokratines, civilizuotas, ES visuomenei priimtinas formas, kurios galėtų būti produktyvios, stimuliuojančios kūrybą, tačiau anaipol ne atstumiančios, ne destruktivos.

Pilietinio ugdymo tikslas – padėti išugdyti dalyvaujančius, nusimanančius ir atsakingus, sąmoningai įsipareigojančius demokratinėms vertybėms ir principams piliečius. Šių tikslų siekiama teikiant jaunuoliams žinių ir pilietinių įgūdžių, atitinkamos patirties.

PASTABOS

Pamokos vedimui reikalinga multimedia.

PAMOKOS TEMA

Menininkės Konstancijos Dzimidavičienės kūryba
šiuolaikinės Lietuvos keramikos kontekste

LEKTORĖ

Konstancija Dzimidavičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. viena iš seniausių dailės rūšių – keramika;
3. Justino Vienožinskio menų fakulteto keramikos studija;
4. Lietuviškos profesionaliosios keramikos istorija;
5. keramikos rūšys ir technologijos;
6. menininkės Konstancijos Dzimidavičienės kūrybinė biografija Lietuvos keramikos kontekste;
7. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos tikslas: Trumpai supažindinti su Lietuvos keramika, jos istorija, šiuolaikinėmis tendencijomis ir pristatyti menininkės Konstancijos Dzimidavičienės keramikos kūrybinius darbus.

Pamokos uždaviniai:

- susipažinti su viena iš seniausių dailės rūšių keramika;
- susipažinti su viena iš Lietuvoje ruošiančia keramikos specialistus Justino Vienožinskio menų fakulteto keramikos studija, kuri yra Kauno kolegijoje;
- susipažinti su lietuviškos profesionaliosios keramikos istorija;
- sužinoti keramikos rūšis ir pažinti jos technologijas;
- susipažinti su menininkės Konstancijos Dzimidavičienės kūrybine biografija Lietuvos keramikos kontekste.

Taikomi pamokos metodai:

- lavinamieji: (įgūdžiai, meno kultūros, aplinkos pažinimas) – lavinti bendrą keramikos meno suvokimą;
- auklėjamieji: (asmenybės vystymasis, mokinių domėjimasis) – formuoti meno, gyvenimo mene poreikį, kultūrinį estetinį aplinkos poreikį.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: videoprojektorius, kompiuteris, stalas.

PAMOKOS TEMA

Meninė kūryba žmogaus gyvenime

LEKTORIUS

Bronius Grušas

PAMOKOS PLANAS:

1. psichologinė kūrybinės veiklos charakteristika;
2. meninė kūryba, kaip estetinė-vertybinė žmogaus orientacija;
3. meninė kūryba – asmenybės kalbėjimo būdas su savim ir visuomene;
4. meninės kūrybos turinys, medžiaginė jo forma ir suvokimo būdai;
5. dailė ir jos medžiaginė prigimtis;
6. meninės kūrybos ir meno reikšmė žmonijos kelyje į dabartį ir kas toliau.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu bus bandoma išsiaiškinti kokį veidmenį žmogaus gyvenime atlieka meninė kūryba.

1. Bus apžvelgiamos šios psichologinės kūrybinės veiklos charakteristikos:

- a) veikla, kaip biologinė būtinybė,
- b) tikrovės pažinimo kūrybinė prigimtis,
- c) kūryba – asmenybės saviraiška.

2. Meninė kūryba, kaip estetinė-vertybinė žmogaus orientacija.

3. Meninė kūryba – asmenybės kalbėjimo būdas su savim ir visuomene.

4. Meninės kūrybos turinys, medžiaginė jo forma ir suvokimo būdai:

- a) vaizdinės ir erdvinės meno šakos – dailė ir architektūra,
- b) meno kūrybos būtis laike – literatūra ir muzika,
- c) laike ir erdvėje realizuojama meninės kūrybos forma – teatras ir kinas,
- d) sintetinio pobūdžio eksperimentai meninėje kūryboje.

5. Dailė ir jos medžiaginė prigimtis:

- a) epocha ir stilius,
- b) dailininkas ir jo laikmečio aplinka kaip kūrybos idėjinis turinys,
- c) dailininkas ir užsakovas,
- d) ryškesnės istorinės epochos ir kūrybinės asmenybės dailėje,

e) šiuolaikinės kūrybinės tendencijos dailėje.

6. Meninės kūrybos ir meno reikšmė žmonijos kelyje į dabartį ir kas toliau.

PAMOKOS TEMA

Specialybė: kostiumo dizainas

LEKTORĖ

Eglė Kvintienė

PAMOKOS PLANAS:

1. televizijos kostiumo specifika. Diktorių, laidų vedančiųjų apranga, televizijos spektaklių, filmų kostiumai;
2. kino kostiumo specifika. Epochinis, šiuolaikinis, teminis kostiumas;
3. teatro kostiumo specifika;
4. reklaminis kostiumas. Gigantiniai reklaminiai kostiumai, marionetės;
5. koncertiniai kostiumai. Dalyviai, vedantieji ir jų apranga;
6. individualių rūbų kūrimas;
7. lėlės ir jų rūbeliai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokoje mokiniai bus supažindinti su televizijos kostiumo specifika. Atskirai bus nagrinėjami kino, teatro, reklaminis, koncertiniai kostiumai. Bus aptartas individualių rūbų kūrimas. Taip pat trumpai bus užsiminta apie lėles ir jų rūbelius.

PAMOKOS TEMA**Ugnies skulptūros ir festivaliai****LEKTORIUS**

Kęstutis Musteikis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. istorija ir dabartis;
3. apžvalga renginių, kuriuose teko dalyvauti (Vilnius, Talinas, Portugalija, Nida, Rumšiškės);
4. ugniai skirtų skulptūrų gamyba (pagrindiniai principai);
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu lektorius pasidalins savo asmenine patirtimi iš renginių, vykusių tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų. Bus aptarti pagrindiniai principai gamybos ugniai skirtų skulptūrų, apžvelgta istorija, dabartis.

PAMOKOS TEMA**Ledo ir sniego renginiai ir festivaliai****LEKTORIUS**

Kęstutis Musteikis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. istorija ir dabartis;
3. apžvalga renginių, kuriuose teko dalyvauti (Vilnius, Japonija, Latvija, Estija, Norvegija, Švedija, JAV);
4. gamyba ir įrankiai;
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu lektorius pasidalins savo asmenine patirtimi iš ledo ir sniego renginių bei festivalių, vykusių tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų. Bus aptarti pagrindiniai principai gamybos, gamybai naudojami įrankiai, apžvelgta istorija, dabartis.

PAMOKOS TEMA

Menas ir visuomenė

LEKTORĖ

Vėjūnė Sudarytė

PAMOKOS PLANAS:

7. trumpas supažindinimas su socialiniu menu ir jo naudojamomis praktikomis (performansai, flashmob'ai, urbanistinės intervencijos, partizaninė architektūra, engiamųjų teatras – pamoka pradedama trumpu socialiniu žaidimu, kurį seka skaidrių pristatymas);
8. supažindinimas su socialiniais menininkais ir jų „kūriniais“ – socialiniai projektai Kauno bienalės rėmuose: „Draugiška zona“, „Hemispheres“ projekto renginiai, „Rizikuomenės“ akademija“;
9. po menininkų ir „kūrinių“ pristatymo trumpa diskusija, remiantis pristatytais pavyzdžiais;
10. kūrybinė užduotis pasirenkant vieną iš socialinio meno praktikų ir savarankiškai pasirenkant socialinę problemą (pvz., gyvoji skulptūra, kurios pagalba iliustruojama socialinė nelygybė; žaidimas-vaadinimas, pasiūlantis socialinės problemos sprendimo būdus);
11. trumpa refleksija po kūrybinės užduoties.

PAMOKOS SANTRAUKA

Menas gali būti – ir dažnai tampa – stipriu impulsu socialiniams pokyčiams. Atskira meno kryptis – socialinis menas – turi tikslą inicijuoti pokyčius visuomenėje bei stiprinti socialinius ryšius. Anot britų meno kritikės Claire Bishop „socialinio meno kūrybiškumas yra skirtas „rehumanizuoti“ sustingusią ir susiskaldžiusią visuomenę“. Todėl labai svarbu pažindinti visuomenę su šia meno rūšimi bei įtraukti ją į socialinio meno praktikas. Socialinis menas skirtingai nei akademinis klasikinis ar „aukštasis“ menas nereikalauja teorinių meno žinių ar oficialaus išsilavinimo. Nors atsiskyręs nuo tradicinio meno taisyklių ir estetinės teorijos, socialinis menas vis dėlto remiasi kūrybišku mąstymu ir matymu, bet kartu ir praplečia veiklos sritis inkorporuodamas sociologijos, antropologijos, socialinio darbo, gamtosaugos, žurnalistikos ir kt. sferų pagrindus. Tokiu būdu jis tampa „lengvai skaitomu“ (nors dažnai ir neidentifikuojamas kaip menas) ir parankiu (naudingu) plačiajai auditorijai. Ši meno rūšis tarnauja kaip socialiniai „klėjai“ ir dažnai tampa platforma bendruomenės iniciatyvoms ir jos gyvenamo aplinkos vystymuisi.

Socialinio meno praktikos:

- skatina kūrybingą mąstymą;
- skatina kritinį mąstymą;
- skatina domėjimąsi kitomis disciplinomis;
- padeda pastebėti įvairių disciplinų tarpusavio ryšius;
- skatina tarpdisciplininių žinių ir įgūdžių dvikrypčius mainus;
- padeda užmegzti naujus ir sustiprina senus socialinius ryšius;
- skatina bendradarbiavimu paremtą veiklą;
- skatina pilietinį savarankiškumą ieškant sprendimų;
- skatina pilietinę iniciatyvą.

Pamokoje/paskaitoje pristatomas socialinis menas ir atliekama kūrybinė užduotis. Pamokos/paskaitos tikslas – nurodyti galimus būdus minėtiems pokyčiams pasiekti, o taip pat supažindinti su specifine ir aktualia meno rūšimi.

Viena iš socialinių menininkų Kauno bienalėje projekto „Draugiška zona“ rėmuose pristačiusi savo darbą buvo olandė Jeanne van Heeswijk. Menininkė garsėja projektais, kuriuose dėmesys skiriamas vietos kontekstui ir žmonėms. Jos darbams būdingas socialinis angažuotumas. Bendradarbiaudama su menininkais, architektais, miestiečiais bei valdžios atstovais menininkė kūrė projektus įvairiose

pasaulio šalyse (<http://www.jeanneworks.net/>). Vienas žymiausių „De Strip“, buvo įgyvendintas Westwijk'e, Vlaardingen'e (Olandija), daugiabučių namų rajone. Projektas tęsėsi dešimt metų, jo metu autorė kartu su vietos bendruomene kūrė rajono regeneracijos planus, apleistuose pastatuose steigė kultūros zonas, švietė vietos bendruomenę ir suteikė jai pasitikėjimo kuriant savo pačių gyvenamąją aplinką. 2009 m. Kauno bienalėje ji pristatė vienos dienos performansą, vykusį Kauno pilies autobusų stotyje ir įamžintą filme „Belaukiant sugrįžimo: galimybių diena“ (<http://vimeo.com/15508749>) (ištraukos iš filmų, skaidrių pristatymas).

2011-aisiais m. Kauno bienalėje, rugsėjo 23-24 d. vyko socialinio meno projektas „Duona kasdieninė“ (tarptautinio projekto „Hemispheres“ rėmuose), kurio metu įvairiatautės komandos įvairiose Kauno kepyklose kepė įvairių pasaulio šalių duoną, o vėliau viešo performanso metu dalinosi ja prie „globalaus duonos valgytojų“ stalo. Projekto tikslas – paskleisti globalios bendruomenės idėją ir tokiu būdu praplėsti tolerancijos ribas, savitarpio pagalbos ir bendradarbiavimo galimybes. Be duonos kepimo dirbtuvių ir duonos dalijimosi performanso, taip pat nufilmuotas filmas, kuriame siekiama atrasti žmones vienijančius dalykus lokaliame ir globaliame kontekstuose. Projekto organizatoriai – „Hemispheres“ programos komanda (Lietuva, Vakarų ir Pietų Europa), projekto konsultantas – Dr. Vytautas Tumėnas.

Diskusijose bus siekiama svarstyti apie meno vaidmenį visuomenėje, jo įtaką kasdieniniame gyvenime ir inicijuojant pokyčius plačiajame kontekste. Kūrybine užduotimi siekiama supažindinti su kūrybiniu procesu ir vaizdžiai pademonstruoti, kaip menas gali tapti įrankiu sprendžiant problemas.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: prieiga prie interneto ir galimybė visai klasei matyti vaizdą (projektoriaus ekrane ar televizoriuje).

PAMOKOS TEMA

Vitražų, sieninės tapybos bei koklinių krosnių atkūrimas Valdovų rūmuose

LEKTORĖ

Edita Utarienė

PAMOKOS PLANAS:

1. trumpa Valdovų rūmų istorija, kad mokiniai suprastų, kodėl siekiama rūmuose kuo autentiškiau atkurti vitražus, krosnis, sieninį dekorą ir t. t.;
2. supažindinimas su vitražo istorija (kuriame amžiuje, kurioje šalyje atsirado, kada ir kur išpopuliarėjo, kokiems interjerams dažniausiai buvo ir yra kuriamas ir t. t.). Pokalbis apie vitražų atkūrimo darbus Valdovų rūmų interjerams. Sukurtų vitražų apžiūrėjimas, pokalbis apie senąsias vitražo technologijas, apie archiologinių radinių svarbą, sąsajas su kitų šalių vitražo tradicijomis ir t. t.;
3. supažindinimas su sieninės tapybos atkūrimo darbais;
4. koklinių krosnių atkūrimas įvairiose Valdovų rūmų salėse. Jų atkūrimo ypatybės.

PAMOKOS SANTRAUKA

Edukacinė pamoka Valdovų rūmuose, skirta Vilniaus miesto mokyklų mokiniams.

Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų atkūrimas Vilniaus Žemutinėje pilyje yra vienas iš svarbiausių Lietuvos tūkstantmečio programos projektų. Atkurtoji istorinė rezidencija vėl turėtų tapti Lietuvos valstybės ilgaamžės tradicijos simboliu ir nacionalinio pasididžiavimo objektu.

Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų vietoje gyventa jau IV–VIII a. XVIII–XIX a. sandūroje carinės Rusijos administracijos iniciatyva rūmai nugriauti (išskyrus rytų korpuso dalį). Valdovų rūmų atkūrimo idėja gimė kartu su Lietuvos išsilaisvinimo sąjūdžiu XX a. pabaigoje. Atkūrimo darbai pradėti 2002 m. 2009-ųjų (Lietuvos vardo tūkstantmečio minėjimo metais) liepos 6 d. įvyko atkurtų, tačiau iki galo neįrengtų Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų simbolinis atidarymas, kuriame dalyvavo net 15 valstybių valdovai ir vadovai. Kad Valdovų rūmų atkūrimas būtų kuo autentiškesnis, prie jų atkūrimo dirba Lietuvos ir užsienio ekspertai – dailės istorikai, architektai, restauratoriai, istorikai, muziejininkai.

Ir man pačiai, pradėjus vitražų atkūrimo darbus Valdovų rūmuose, pirmiausia reikėjo prisiminti Lietuvos istoriją, studijuoti literatūrą apie rūmų atstatymo darbus, archiologinius radinius ir t. t.

Iki šiol daugiausia kūrusi vitražus šiuolaikiniams interjerams, po vitražų atkūrimo darbų Valdovų rūmuose su dar didesne pagarba pradėjau žiūrėti į archiologų, restauratorių, architektų darbą, nes pačiai bent dalelyte teko prie to prisiliesti ir pamatyti, koks sudėtingas jų darbas.

Apie senąsias vitražo atkūrimo technologijas plačiau pakalbėsime pamokos metu, jei pasirinksite šią pamoką. Taip pat papasakosiu ir apie atkurtą sieninę tapybą vienoje iš salių, apie kruopštų dailininkų darbą užsilipus palubėje ant pastolių... Pamokoje man talkins architektė Vida Povilanskaitė, kuri prie rūmų atkūrimo dirba nuo pat jų atstatymo pradžios. Ji plačiau papasakos apie keramikinių koklinių krosnių atkūrimo darbus.

Džiaugiuosi, kad dėka Valdovų rūmų Paramos fondo šiuose didinguose rūmuose buvo įgyvendinti būdingi XV, XVI amžiams interjerų puošybos elementai – vitražai bei sieninės tapybos dekoras. Taip pat džiugu, kad buvo rasta lėšų atkurti autentiškoms krosnims.

PAMOKOS TEMA**Fluxus Lietuvoje ir Europoje****LEKTORIUS**

Gintautas Vaičys

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. Fluxus pradžia (John Cage, Jurgis Mačiūnas, Jonas Mekas, Yoko Ono ir kt.);
3. Fluxus Europoje (Joseph Beuys);
4. Fluxus Lietuvoje (Kęstutis Grigaliūnas ir kt.);
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu lektorius pristatys Fluxus raidą Europoje. Šiuo klausimu atskirai bus nagrinėjama Lietuva. Bus aptarti ryškiausi Fluxus atstovai. Bus rodomi trumpi filmai ir akcijų filmuota medžiaga.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: multimedia, ekranas.

PAMOKOS TEMA

MENAS IR MOKSLAS – bendradarbiavimo pavyzdžiai ir perspektyvos

LEKTORĖ

Dr. Virginija Vitkienė

PAMOKOS PLANAS

1. Trys menininkų ir mokslininkų bendradarbiavimo pavyzdžiai
2. Ką tokie menininkų projektai reiškia mokslo pasaulyje?
3. Kokios yra menininkų ir mokslininkų bendradarbiavimo strategijos, būdai ir rezultatai?
4. Kur jie susitinka? Ką jie studijuoja?
5. Kokios tyrimų projektų iniciavimo galimybės?
6. Filmų peržiūra;
7. Apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Įprasta manyti, kad mokslo ir meno pasauliai – lyg priešingi žemės ašigaliai, o jų dėsniai yra iš esmės priešingi. Konservatyvumu pasižymintis stereotipinis požiūris, sklandantis visuomenėje, beveik privertė mus įtikėti, jog neįmanoma (ar net neverta) suderinti emocionalių / „nepasvertomis idėjomis besivadovaujančių“ menininkų ir pragmatiškųjų, viską apskaičiuojančių mokslininkų sampratos apie aplinką, buitį, gyvenimo būdą ir santykius. Tačiau sėkmingiausi menininkų ir mokslininkų bendradarbiavimo pavyzdžiai įrodo, kad nerealiomis atrodančios idėjos gali būti paskata įstabiausiems mokslo tyrimams ir atradimams, keičiantiems žmonių gyvenimo būdą ir kokybę.

Pamokoje bus pristatyti **trys menininkų ir mokslininkų bendradarbiavimo pavyzdžiai**, atskleidžiantys lemiamą kūrybinio mąstymo reikšmę žmonijos kultūriniam, socialiniam ir materialiajam progresui.

Pavyzdžiui, mokslininkų grupė Philips Design laboratorijose (Nyderlandai) projektuoja mūsų buities sąlygas po trisdešimties metų. Viena komandos narių – menininkė ir mados dizainerė Nancy Tilbury, žvelgdama į 2050-ųjų ateitį, susikooperavo su vaizdo menininkais iš agentūros „125 Creative“, kad sukurtų provokuojantį filmą apie mados ateitį „Skaitmeninė oda / Kūno atmosferos“ („Digital Skins / Body Atmospheres“). Šiame filme demonstruojama „Debesų suknelė“ („Cloud Dress“) yra pagaminta iš dujų ir nanoelektroninių dalelių, naudojant mikrokosmetines technologijas vietoj įprastinių statinių gaminimo būdų (ilustracija dokumento pradžioje). Kūną apsaugantis trimatis drabužis ir kosmetika yra sukonstruojama iš itin mažų skysčio dalelių, kuriose įmontuotos technologijos tiek intelektualių, tiek fizinių jutimų stimuliavimui. Filme demonstruojant kūną judesyje plačiau atsiskleidžia tekstilės prigimties grakštumas.

Filme prognozuojama, kad ateityje aukštosios mados pasaulis bus „auginamas“ kaip biologinis organizmas, kad keistųsi ir išsivystytų „aukštosios mados kultūra“. Sukurtos hibridinės „odos“ (oda yra didžiausias žmogaus kūno organas), kurias apsupa ir užplūsta technologinės „atmosferos“. Nancy Tilbury įsivaizduoja, kad 2050-aisiais „aukštoji mada bus suprantama kaip žmogaus kūno formavimas“.

(www.nancytilburyblogspot.com

ir

<http://www.digitalskinsbodyatmospheres.blogspot.com/>)

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: DVD grotuvas prie kompiuterio ar televizoriaus / arba kompiuteris (filmų peržiūrai), prieiga prie interneto ir galimybė visai klasei matyti vaizdą (projektoriaus ekrane ar televizoriuje, prijungiamame prie kompiuterio).

PAMOKOS TEMA

Menas – būdas komunikuoti ir realizuoti save

LEKTORĖ

Aleksandras Vozbinas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Menas. Menas ir asmenybė. Tapyba. Kūrybos pavyzdžių pristatymas;
3. diskusija. Klausimai – atsakymai. Bendravimo su auditorija apibendrinimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Įvadas:

- prisistatymas;
- kūrybinės biografijos bruožai;
- klausimai auditorijai. Auditorijos specifikos, motyvacijos lygio nustatymas.

Menas:

- meno vieta gyvenime;
- meno rūšys pagal plastinės raiškos būdus. Kokius žino? (vizualiniai, judesio, garso, mišrūs ir pan.);
- meno funkcijos: estetiinė, hedonistiinė, pažintinė (informatyvumo lygiai), integracinė, dezintegracinė;
- menas ir vertybių sistema;
- meno dialektika: sąryšis su visuomene, kultūrine ir istorine aplinka, tradicijomis.

Menas ir asmenybė:

- savęs realizavimo ir kūrybiškumo santykis;
- kaip ateinama į meną?
- mano patirtis.

Tapyba:

- kas tai? Ypatybės.

Kūrybos pavyzdžių pristatymas:

- analizė pagal žanro, formos, turinio ypatybes.

1.2.2. Dailininkų kūrybinės dirbtuvės

PAMOKOS TEMA

Menas veiksmė arba Menas – kūrybos veiksmo procesas

LEKTORĖ

Vilija Balčiūnienė

PAMOKOS PLANAS:

1. konceptas ir tikslai;
2. šaltinis;
3. idėjos formavimas;
4. komandinis darbas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Konceptas ir tikslai

Dauguma mokyklinio amžiaus žmonių savo supratimu nelabai nutolę nuo supratimo, kad keramika yra vazos, servizai, peleninės ar suvenyrai. Šioje pamokoje-paskaitoje norėčiau truputį „sujaukti“ šį įvaizdį ir pateikti netradicinį požiūrį į keramikos meną.

Savo pamoką pavadinau „Menas – kūrybos veiksmo procesas“, nes norėčiau moksleivius sudominti kūryba nuo pačių pirminių taškų: pradedant nuo minties šaltinio, toliau idėjos formavimo, technikos pasirinkimo ir išpildymo, baigiant koncepcijos pagrindimu.

Mano požiūriu 1 ar 2 val. laiko tarpe būtų sunku atskleisti kiekvieno mokinio individualumą, todėl aš siūlyčiau pamokoje dirbti grupėmis (7-8 mokiniai). Bendradarbiavimas tarpusavyje ir kitų idėjų toleravimas, tuo pačiu ir kompromiso ieškojimas yra taip pat savotiškas tiek lavėjimo, tiek kūrybinis procesas ugdantis įgūdžius tolimesniam darbui komandoje.

Šaltinis

Kiekvienas menininkas turi skirtingus įkvėpimo šaltinius, bet bene didžiausias įkvėpimo šaltinis yra gamta. Gamtos interpretacija mene yra įvairiapusiška ir kartais netikėta. Aš siūlyčiau keletą gamtos motyvų laisvajai interpretacijai, taip pat pateikčiau vaizdinę medžiagą, kaip skirtingi autoriai interpretuoja tą patį motyvą savo kūryboje (tai būtų nuotraukos ir žurnalai iš mano asmeninės bibliotekos). Tai galbūt galėtų grupę ikvėpti idėjos formavimui.

Idėjos formavimas

Toliau su grupe aptariame jų idėją ir technines molio galimybes ir savybes, kaip mintį įgyvendinti medžiagoje ir ją išpildyti pagal grupės pasirinktą darbo procesą. Idėjos gali būti vystomos jas

surašant ir plėtojant raštu arba žodžiu, pavaizduojant popieriuje ar makete. Galima idėjos formavimui pasitelkti lengvos diskusijos formą.

Proceso pabaigoje bendrą grupės objektą ar keletos objektų visumą komanda turėtų apibendrinti ir apginti pristatymu, pateikdami savo darbo rezultatų koncepciją-istoriją. Šiuo pristatymu lavindami savo ne tik meninio-kūrybinio polėkio realizavimo įgūdžius, bet ir retorinius sugebėjimus.

Komandinis darbas

Manau, kad dirbant komandiniu metodu kiekvienam mokiniui atsiras daugiau galimybių save išreikšti ir tobulėti pasisemiant patirties iš savo bendraamžių. Komandinio darbo metu moksleiviai įgauna skirtingas pozicijas, susijungiančias į darnią visumą: vieni galbūt daugiau pasireikš idėjos formavime, kiti – išpildymo procese, bet visi jie būtų viename bendrame susietame kūrybos procese.

PASTABOS

Šioms kūrybinėms dirbtuvėms būtiniausia priemonė yra molis. Geriausia būtų, jei mokymo įstaiga įsigytų baltos akmens masės molio, nes šis molis turi geresnes džiuvimo savybes, yra patvaresnis formos atžvilgiu, be to, dar galima įvesti papildomas spalvas. Reikalingas molio kiekis vienam mokiniui apytiksliai – 1 kg. Taip pat būtina vieta mokiniui nusiplauti rankas ir kuo jas nusivalyti.

Pamokos eigą galima koreguoti pagal mokinių amžių bei atsižvelgiant į mokylos galimybes pagamintus objektus išdegti keramikos degimo krosnyje, kas taip pat yra labai svarbi keramikos meno proceso dalis.

PAMOKOS TEMA

Akvarelės technikų įvairovė ir jų taikymas

LEKTORIUS

Voldemaras Barakauskas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. teorinis pamokos dėstymas. Trumpa akvarelės istorijos apžvalga (akvarelės vieta dailės istorijos raidoje, jos vieta tarp tapybos ir grafikos, akvarelės mokyklos, kūrinių įvairovė, parodos ir t. t.);
3. praktinė dalis;
4. apibendrinimas, diskusija, darbo rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Trumpa akvarelės istorijos apžvalga:

- akvarelės vieta dailės istorijos raidoje, jos vystymasis nuo pagalbinės tapybos priemonės (eskizo, etiudo) iki savarankiško dailės kūrinio;
- akvarelės vieta tarp tapybos ir grafikos. Įvairūs skirstymai ir vertinimai. Rodoma akvarelės technika atliktas piešinys, eskizas, knygos iliustracija bei akvarele atliktas tapybos darbas (rodomi originalūs parodinių darbų pavyzdžiai, aiškinami skirtumai);
- akvarelės vieta dailės mokyklų programose ir egzaminų programose (jei bus mokinių norinčių studijuoti daile, tai trumpai apžvelgsime reikalavimus ir vertinimo kriterijus);
- akvarelės vieta šiuolaikinės dailės kontekste;
- akvarelė grupinėse ir personalinėse parodose (supažindinsime su LDS akvarelės sekcijose susikūrusiomis grupėmis, apžvelgsime akvarelės trienalijų ir bienalių parodas);
- akvarelės kūrinių įvairovė (stilistika, atlikimo technika, formatas, „grynoji“ ir „negrynoji“ akvarelė);
- šiuolaikinių raiškos priemonių panaudojimas (koliažas, fotografija, skaitmeninė spauda) akvarelėje;
- balto popieriaus išsaugojimo ir balto dažo naudojimo problematika;
- įvairių susiformavusių akvarelės mokyklų (lietuviškos, latviškos, estiškos, rusiškos, skandinavios ir kt.) palyginamoji analizė;
- Bienalių laureatų vertinimas, savo atvežtų akvarelės darbų peržiūra, aptarimas bei diskusija.

Praktinė dalis

Užsiėmimo metu mokiniai bus supažindinami su tapymo akvarele įvairiomis priemonėmis. Akvareliniai dažai. Dažų pavadinimai, pagrindinės savybės ir atsparumas šviesai. Teptukai. Popierius. Popieriaus paruošimas. Dažų paruošimas. Liejimo technika ir būdai. Plovimas. Piešinys tapant akvarele. Faktūra. Priedai akvarelei (granuliavimo, lengvesnio dažo nuėmimo, ilgalaikė maskavimo, tekstūros, spalvos keitimo, dažų džiuvimą lėtinanti, baltą popierių išsauganti ir t. t.).

Bus aiškinama tapymo akvarele technika ir būdai. Mokiniais bus leidžiama visas priemonės pabandyti ir eksperimentuoti. Užsiėmimo metu dailininkas kurs kartu ir mokiniai galės praktiškai pamatyti įvairias akvarelės technikas bei išgilinti į jų specifiką.

Užsiėmimo pabaigoje vyks sukurtų darbų peržiūra ir aptarimas. Dailininkas atsakys į visus moksleivių klausimus.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės:

- akvareliniai dažai;
- akvarelinis popierius (gali būti įvairaus formato);
- akvareliniai (voverės plauko arba sintetiniai) teptukai. Gali teptukai būti ir apvalūs ir plokšti;
- įvairūs priedai akvarele t,y GRANULATION MEDIUM , TEXTURE MEDIUM, MASKAVIMO MEDIUMAS;
- piešimo tušas. Aš naudoju COLOR&Co Drawing inks tušus;
- paletės.

PAMOKOS TEMA

Gamtos stichijos: oras, vanduo, žemė, ugnis. Tapybinės interpretacijos

LEKTORIUS

prof. Ričardas Garbačiauskas

PAMOKOS PLANAS:

1. teorinė dalis: supažindinimas su gamtos nuotaikų vaizdavimo tapyboje ypatumais (15–20 min.). Pavyzdžių, fotomedžiagos, namuose paruoštos medžiagos nagrinėjimas, aptarimas;
2. praktinė dalis: individualus darbas, spalvinių etiudų tapymas, konsultacija su lektoriumi, geresnių pavyzdžių atranka, galutinio paveikslo tapymas.

Grupės dalyviai turėtų iš anksto susipažinti su pamokos programos temomis, pasirinkti vieną iš stichijų, namuose gali surinkti vaizdinę medžiagą pasirinkta tema. Šia medžiaga gali naudotis pamokos (pratybų) metu.

Dalys ir temos:

1. gamtos stichijų interpretacijos
 - 1.1 „Dangus“, „Oras“. Ilgalaikiai spalvų etiudai;
 - 1.2 „Vanduo“. Ilgalaikiai spalvų etiudai;
 - 1.3 „Žemė“. Žemės faktūrų, akmenų, uolų spalvų etiudai, medžiagos atranka;
 - 1.4 „Ugnis“. Medžiagos paieška, spalvų etiudai, skirtingų nuotaikų perteikimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Programos reikalingumas ir aktualumas

Gamtos stichijos – pirminės pasaulio egzistavimo formos. Jos visada traukia savo paslaptingumu, gaivališkumu, nesuvaldoma energija. Jų nepavyksta išmatuoti, suskaičiuoti, jose gali paskęsti, iširti ir visai prapulti. Antikos filosofai jose matė pamatines pasaulio jėgas, visų laikų menininkai žavėjosi romantiškais saulėtekiais, jūrų platybėmis, dangaus gilumu, gyvos ir negyvos gamtos formų įvairove.

Tikslas

Išmokyti stebėti ir analizuoti gamtos nuotaikas, atrinkti, kas charakteringa, ir sugebėti interpretuoti, apibendrinti komponuojant paveikslą pasirinkta gamtos stichijų tema.

Anotacija

Gamtos nuotaikų interpretavimo tapyboje specifikos suvokimas, išraiškos galimybės. Peizažo žanro ypatumai. Skirtingų gamtos nuotaikų stebėjimas, analizavimas ir perteikimo uždaviniai. Trumpalaikių etiudų spalviniai ir technologiniai sprendimai. Emocinis spalvų kolorito ir peizažo nuotaikos ryšys. Spalvos ir erdvės santykis. Peizažo – paveikslo tapymo eigos nuoseklumas.

Suteikiamos žinios, gebėjimai

Peizažo interpretacijos paveikslo kūrimo eigos, kompozicinės struktūros, emocinės spalvų jėgos ir apšvietimo, bei apibendrinimo panaudojimo patirtis.

Praktinių užsiėmimų turinys

Peizažo žanras. Spalva ir nuotaika. Medžiagos rinkimas, analizė, apibendrinimas ir panaudojimas peizažo tapyboje. Tapybiniai ir technologiniai niuansai. Praktinis idėjos įgyvendinimas medžiagoje.

Mokymo(si) metodai

Problemos formulavimas, analizė, minties išreiškimas eskizu, etiudu, individualios konsultacijos, kūrybinis interpretavimas, atranka, ekspozicijos paruošimas.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Programai naudojamos literatūros ir kitų informacinių šaltinių sąrašas:

- Monet Taschen, Koln, 2004;
- Paknys, Raimondas, Knyga Lietuvos peizažas = Lithuanian landscape : [fotoalbumas] / 2004;
- Impressionist Art : 1860-1920 / 2002. Knyga;
- Mažoji impresionizmo enciklopedija / 2001. Knyga;
- Русский импрессионизм : живопись из собрания Русского музея / 2000. Knyga;
- Sérullaz, Maurice, Encyclopédie de L'Impressionnisme / 1974. Knyga;
- Tamulienė, Virginija, Pokalbiai apie vaizduojamąją dailę : grafika, tapyba, skulptūra: studijų knyga / 2010. Knyga;
- Abstrakcija ir ekspresionizmas: dvi Vilniaus tapybos tradicijos 1960-2009 m., paroda;
- Knyga Abstrakcija ir ekspresionizmas: dvi Vilniaus tapybos tradicijos 1960-2009 m.: [parodos] katalogas / 2009;
- Lankauskas, Romualdas, Knyga Romualdas Lankauskas : tapyba : [albumas] / 2008.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės:

- A4, A3 formato storesnio (gali būti akvarelinis) popieriaus ar kartono, paruošto akrilinei tapybai;
- minkštas piešimo priemonės (grafito ar angliniai peštukai);
- vandeniui skiedžiami dažai, kelių dydžių plokščius ir apvalius teptukus, indelius vandeniui, paletę ar paprasto popieriaus dažams maišyti, skudurų teptukams ir rankoms valyti, polietileno stalui ar suolo lentai užkloti.

PAMOKOS TEMA

Improvizacija

LEKTORĖ

Virginija Jasiūnaitė-Juršienė

PAMOKOS PLANAS:

1. trumpa įžanga apie keramikos meną, technologijas, dekoratyvinę skulptūrą, parodas bei simpoziumus ir patirtį užsienyje;
2. kūrybinė užduotis kiekvienam mokiniui individualiai pateiktame eskize – improvizuoti modernią, netradicinę skulptūrą, naudojant turimas piešimo priemones. Kalbėsime apie formas ir linijos santykį, tūrio ir plastikos proporcijas, medžiagos ir spalvų emocionalumą, idėjos išbaigtumą;
3. praktinė užduotis mokiniams: sukurti, jeigu yra tam sąlygos, dekoratyvinę vazą arba modernią skulptūrą.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas – ugdyti dvasines, kūrybines ir fizinės mokinių išgales, padėti įgyti bendrą suvokimą, reikalingą savarankiškai ir aktyviai dalyvauti meninėje kūryboje.

Uždaviniai:

- taikomojo meno suvokimas, interpretavimas ir vertinimas – XX a. antros pusės ir XXI a. keramikos meno kūrinių idėjos, koncepcijos, raiškos būdai kaip mokinių kūrybos įkvėpimo šaltinis;
- stebint, interpretuojant ir vertinant meno kūrinius ieškoma šiuolaikinės ir praeities meninės raiškos sąsajų – taip mokiniai susipažįsta su kultūriniu paveldu, įsitraukia į kultūros tradicijas;

Mokymo(si) būdai, metodai:

stebėdami skaidres, vartydami šiuolaikinio keramikos meno katalogus, analizuodami dekoratyvinę skulptūrą, diskutuodami apie technologijas, galimybes, parodas bei simpoziumus, remdamiesi savo patirtimi ir išgyvenimais, mokiniai randa idėjų, aktualių temų savo kūrybai.

PASTABOS

Kadangi kūrybinė užduotis bus kiekvienam mokiniui individualiai pateiktame eskize – improvizuoti modernią, netradicinę skulptūrą, naudojant turimas piešimo priemones, pamokai reikėtų turėti guašo, spalvotų pieštukų, žirklių, klijų, spalvoto popieriaus aplikacijai, teptukų, tušo arba flomasterių. Kiekvienas mokinys pats pasirinks, kokiomis priemonėmis, iš jau išvardintų, sukurs modernią skulptūrą. Taip pat reikalingas kompiuteris ir projektorius įžangai apie keramikos meną, technologijas, dekoratyvinę skulptūrą, parodas bei simpoziumus ir patirtį užsienyje.

Jeigu vyksiu į Vilniaus mokyklą, apie 10 mokinių galėčiau priimti į savo kūrybines dirbtuves, bei kartu sukurti kompoziciją ar objektą.

PAMOKOS TEMA**Ne šventieji puodus lipdo****LEKTORĖ**

Loreta Kvietkauskienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įvadas. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Pasakojimas apie molį, demonstravimas, savarankiškas darbas;
3. įtvirtinimas. Mokiniai aptars savo ir draugų darbus.

PAMOKOS SANTRAUKA

Lipdydami mokiniai susipažins su keramikos istorija ir technologijomis.

Metodai: klausymas, aiškinimas, demonstravimas, savarankiškas darbas.

Diferencijavimas ir individualizmas: kiekvienas dirbs pagal savo sugebėjimus.

Vertinimas: pagiriu arba pasakau žodžiu pastabas kiekvienam asmeniškai.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: molis, kartonas, įvairūs keramikos įrankiai, netradicinės pagalbinės priemonės.

PAMOKOS TEMA

Virsmas

LEKTORĖ

Jurga Lazdaniienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įvadas. Šviesa, sklindanti pro spalvą. Pamokos idėjos aptarimas;
2. ekologinis judėjimas. Rūpinimasis gamtos ištekliais. Ekologinės temos atskleidimui pasirenkamas įvairių formų stiklinių butelių galimas virsmas menine struktūra;
3. praktiniai užsiėmimai. Įvairių matmenų stiklo buteliai dekoruojami stiklo dažais;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Šviesa, sklindanti pro spalvą. Tai ištis užburiantis efektas. Šis reiškinys turbūt daugelį užburia dar vaikystėje: randame spalvoto stiklo šukę ir stebim (stebimės), kaip pro ją žiūrint keičiasi pasaulis. Stiklo menininkas privalo pažinti stiklo savybes ir tai, kas atsitinka šviesai, kai ji smelkiasi per spalvotą stiklą; privalo įsivaizduoti, kaip šviesos energija skverbsis per jo meninės išraiškos formą ir įgaus naują, netikėtą efektą.

Pirmąpradė šių kūrybinių dirbtuvių idėja gali būti siejama su apsilankymu vitražo dailininko studijoje. Pamokos idėja – skatinti mokinių kūrybiškumą, supažindinant juos su naujomis meno formomis. Mokiniai mokomi pamatyti meną savo aplinkoje ir juo grožėtis, skatinami suvokti dailininko galimybę reikšti save (vaizduotę, jausmus, mintis) per įvairias kūrybos formas. Kitas aspektas – ekologinės temos atskleidimas.

Lietuvą, kaip ir daugelį Europos šalių, pasiekė ekologinis judėjimas. Iškilus akivaizdžiai gamtos naikinimo grėsmei ieškoma būdų, kaip sumažinti vartotojiškumo pasekmes. Resursų saugojimas, sąmoningas vartojimo ribojimas, rūpinimasis gamtos ištekliais – šiandien tai labai rūpimi klausimai.

Ekologinės temos atskleidimui pasirenkamas įvairių formų stiklinių butelių galimas virsmas menine struktūra. Šiai instaliacijai naudojami stiklo buteliai, iš jų sukurama įtaigi kompozicija. Bendrai mokinių sukurta ir išdėliota didinga grupė objektų, eksponuojamų mokyklos bendruomenei, sukelia nerealumo įspūdį, spalva sustiprina stiklo medžiagos trapumo pojūtį, o iš šalies krintanti šviesa išryškina spalvoto stiklo žvilgėjimą. Šis bendras kūrybinis mokinių darbas – tai įdomi, „filosofinėje dvasioje“ atlikta manipuliacija stiklo plastika, imituojant ir interpretuojant vitražo technologiją (vizualiai šitai pilnai pasiteisina). Įvairių matmenų stiklo buteliai dekoruojami stiklo dažais. Taip „šaltu“ dekoravimo būdu apdirbtas stiklas įgauna kitą, meninę išraišką. Spalvotų, šviečiančių butelių instaliacija mokinių priverčia pasijusti dalyviu meno kūrimo procese, pajusti ne tik meno paviršinį, bet ir giluminį poveikį. Instaliacijos tikslas – atskleisti natūralios gamtos ir stiklo dirbinio priešpriešą, liudijančią apie be atsakomybės paliekamą pėdsaką žemėje, ženklinantį pragaištingą žmogaus veiklą.

PASTABOS

Pamokos metu planuojama naudoti įvairių spalvų specialius stiklo dažus

<http://en.pebeo.com/Creative-leisure/Decorate-surfaces/Vitrail>

PAMOKOS TEMA

Peizažo tapymas akvarele

LEKTORIUS

Vydmantas Mačiulis

PAMOKOS PLANAS:

1. akvarelės, kaip tapybos technikos, apibūdinimas (2 min.);
2. trumpos istorinės žinios (3 min.);
3. rodomi mano tapyti akvarelės kūriniai (5 min.);
4. peizažo tapymo demonstravimas (15 min.);
5. mokinių praktinis-kūrybinis darbas:
 - a) lapo tvirtinimas (lipnia juosta), piešinio atlikimas (peizažo struktūra, nedetalizuojant – dangus, vanduo, medžių siluetai) (10 min.);
 - b) peizažo tapymas (2 skirtingo kolorito darbai) (45 min.);
6. darbų aptarimas (5 min.);
7. atsakymai į klausimus (5 min.).

PAMOKOS SANTRAUKA

Užsiėmimo tikslas yra akvarelės, kaip tapybinės išraiškos priemonės (tradiciniai žanrai, abstrakčios kompozicijos, konceptualūs kūriniai), pristatymas ir propagavimas. Užsiėmimo metu mokiniai sužinos arba prisimins (rekomenduojama perskaityti „Vikipedijos“ skyrelį „Akvarelė“) trumpą akvarelės istoriją, stebės peizažo tapymo procesą ir atliks kūrybinį darbą akvarelės technika.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės:

- akvareliniai dažai ir popierius (A3, A4);
- akvareliniai ir/ar guašiniai kelių dydžių teptukai (nr. 6, nr. 8);
- lipni juosta ar smeigtukai;
- braižybinė lenta ar kt. pagrindas (kad būtų galima padėti nuožulniai);
- grafito pieštukas;
- paletė su įdubimais.
- pageidautina – glicerinas (kosmetinis arba iš vaistinės).

PAMOKOS TEMA

Keramikos menas – gyvai ir įtaigiai

LEKTORIUS

Gvidas Raudonius

PAMOKKOS PLANAS

1. Pamokos pradžioje aiškinamasi, kaip generuojamos kūrybinės idėjos, kas įkvepia kūrėją naujam darbui. Kaip atrenkamas tinkamiausias variantas, vėliau pritaikant įtikinamus jo įgyvendinimo keramikos medžiagoje būdus. Spalvos svarba kūrinyje. Priemonės. Komponavimo principai. Mastelis. Detalė.
2. Spalvinti moliai – engobai.
3. Pasitelkus reikalingas medžiagas demonstruojamos keramikos galimybės. Koks gali būti molis, kokie paviršiai ir nuotaikos išgaunamos. Demonstruojamos kūrinio formavimo technikos: iš molio juostelių, molio plokščių, žiedimo rato pagalba. Demonstruojamos skaidrės apie konkretaus kūrinio gimimą.
4. Praktinis darbas: tapymas su spalvotais moliais ant molio plokštelės.

PAMOKOS SANTRAUKA

Ar keramikos menas, turintis kelių tūkstančių metų istoriją, vis dar gyvybingas? Ką byloja praeities ir dabarties keramikos pavyzdžiai? Ką apjungia keramikos kūrimas, kokias žmogaus galias įtraukia į šį procesą? Daug panašių klausimų iškyla, bandant gilintis į tokią specifinę kūrybos sritį kaip molio menas. Manychiau, kad iš daiktų, kuriuos kasdien buityje naudojo ar naudoja žmonės iki šių dienų, galima daug ką pasakyti apie tautos kultūrą, mąstymą, įpročius ir papročius.

Turiu didelę (daugiau kaip trisdešimt metų) profesinio, t. y. kūrybinio darbo patirtį, ir man tikrai malonu ją perteikti jaunimui. Tą darau jau daugelį metų savo keramikos studijoje Vilniuje ir mokyklose.

Pagrindinis mano rengiamų užsiėmimų tikslas – apie keramikos meną kalbėti ne tiek pasitelkiant istorinę medžiagą ir savo kūrybos pavyzdžius, bet pakviesti auditoriją įsijungti į tvėrimo procesą..

Molio plastiškumas ir jo natūralumas yra labai vertingos savybės šiame sintetinių medžiagų, pakaitalų pasaulyje. Nuo ko pradėti? Žinoma – nuo idėjos. Tai pats svarbiausias dalykas. Neišsenkantis idėjų šaltinis yra mus supanti **gamta**: jos formų, procesų, spalvų kaita, įvairovė. Kūrybinių idėjų gali suteikti išgirsta ar paties perskaityta pasaka, išgirstas vaidinimas, matytas animacinis filmas ir panašiai. Kūrybiškumas, meninė vaizduotė daliai žmonių duota nuo ankstyvos vaikystės, tačiau ne mažesnei jų pusei saviraiškos būdai gali būti išugdomi. Todėl mus supanti aplinka, jos formos, spalvos, garsai turi mums sąmoningai atsiverti pažinimui, kad jį vėliau galėtume panaudoti naujos, savo sumanytos, meninės tikrovės kūrimui.

Ši nauja tikrovė dažniausiai nebūna natūralistinė realios gamtos kopija: mes sąmoningai kažką stipriau paryškiname, o antraeilių, mažiau svarbių detalių atsisakome tam, kad kūrinys būtų įtaigesnis, stipriau veiktų kūrinio suvokėją (vertintoją).

Spalvinti moliai – engobai – dėl savo natūralumo ir dėl to, kad nėra pavojingi sveikatai, yra plačiai naudojami mano pamokose. Ši technika yra labai paslanki – ją naudojant galima nesunkiai ištaisyti padarytas klaidas: dengti vienos spalvos engobą ant kito sluoksnio, dalį jau nutaptų plotų uždengti iš popieriaus iškirptais siluetais ir t. t. Engobų technika maksimaliai atitinka ekologinius ir meninėms išraiškos priemonėms taikomus reikalavimus. Tuo pačiu ji labiausiai artima mokiniams

jau neblogai pažįstamai guašo ar akvarelės technikai. Skirtumas čia yra tik toks: keramikos spalvos neblunka, yra nenuplaunamos, nenusišveičia – taigi yra amžinos.

Nutapytiems paviršiams užfiksuoti naudojamos skaidrios (peršviečiamos) glazūros, kurios dar geriau išryškina spalvotų molių (engobų) spalvas, suteikia paviršiams užbaigtumo. Šia puikia keramikos technika atlikti kūrinėliai švyti spalvomis, atskleidžia jaunųjų kūrėjų vidinio pasaulio ir rankų – geriausio kūrimo instrumento – darną. Pirmas indas žmonijos istorijoje, kaip byloja legenda, buvo atsitiktinai į ugnį įmesta žuvies gaudymui skirta pintinė, užakusi nuo molingo dumblo. Medis sudegė, o molis ugnyje sutvirtėjo. Į jį jau buvo galima suberti grūdus, ruošti valgį. Keramikoje iki šių dienų atsitiktinumas, ugnies valia ir galia lydi kiekvieną, prisilietusį prie molio – tos pačios žemės, ant kurios visi vaikštome, gabalėlio.

Molis gali būti ir lygus, kaip plienas, ir šiurkštus, kaip krokodilo oda: jis gali ir glostyti, ir įdrėksti.

Kūrinio formavimo technikos: iš molio juostelių, molio plokščių, žiedimo rato pagalba.

Tapymas su spalvotais moliais ant molio plokštelės. Ši technika, kaip jau minėjau anksčiau, šiek tiek panaši į tapymą guašo dažais, nes leidžia dengti spalvas keliais sluoksniais, kai kuriuos jų atidengti, praskutinėjant atskirus plotelius, rėžti linijas. Taip susijungia dviejų dailės šakų pradai: keramikos ir grafikos, o jeigu dar prisimintume, kad kiekvienas daiktas turi ir savo formą, siluetą, turėtume paminėti ir skulptūrinio, erdvinio mąstymo svarbą.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

http://www.artistsassociation.lt/index.php?cid=111&client_id=1642

<http://keramikosmenas.apie.lt>

www.rik.lt

http://www.tdaile.lt/Autoriai/G_Raudonius/G_Raudonius.htm

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: kompiuteris; projektorius; patiesimas, plastiko danga ant stalų. Gali būti ir ištisinė danga, klojama ant sustumtų į vieną bloką(us) stalų. Skaidrus plastikas (storas) tam labai tiktų.

PAMOKOS TEMA**Šilko marginimas šibori technika****LEKTORĖ**

Birutė Sarapienė

PAMOKOS PLANAS:

1. supažindinti su darbo eiga;
2. supažindinti su reikiamom medžiagom;
3. išmokinti pasiruošti darbui;
4. aptarti darbo nuoseklumą;
5. savarankiškai numarginti nedidelį aksesuarą;
6. skatinti kūrybiškumą, norą kurti.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka siekiama supažindinti moksleivius su įdomia ir išraiškinga marginimo technika, leidžiančia sukurti originalius vienetinius aksesuarus. Naudojama vaizdinė medžiaga: studentų atlikti darbai, knygos, žurnalai.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: šilko šalikėliai ar skarelės; dažai šilkui, fiksuojami lygintuvu; stiprios sintetinės virvelės; teptukai; pailgi buteliai; fenas; lygintuvas; indas skalavimui.

PAMOKOS TEMA**Tapybos ant šilko pagrindai****LEKTORĖ**

Birutė Sarapienė

PAMOKOS PLANAS:

1. supažindinti su darbo eiga;
2. supažindinti su reikiamom medžiagom;
3. išmokinti pasiruošti darbui;
4. išmokinti pasiruošti darbo eskizą;
5. aptarti darbo nuoseklumą;
6. savarankiškai numarginti nedidelį kūrinėlį;
7. skatinti kūrybiškumą, norą kurti.

PAMOKS SANTRAUKA

Pamoka siekiama supažindinti moksleivius su šilko marginimo technikomis ir galimybėmis. Naudojama vaizdinė medžiaga: studentų atlikti darbai, knygos, žurnalai.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: nedideli (20x20 cm) šilko gabalėliai; tokio pat dydžio mediniai rėmeliai; popieriaus ir piešimo priemonės eskizui pasiruošti; smeigtukai; dažai šilkui, fiksuojami lygintuvu; rupi druska; rezervavimui skirta priemonė – Gutta; minkšti akvareliniai teptukai; fenas; lygintuvas; indas skalavimui.

PAMOKOS TEMA **Spausdinimas ant pasirinkto rūbo (marškinėliai), krepšelis, pagalvėlė ir t. t.**

LEKTORĖ Birutė Sarapienė

PAMOKOS PLANAS:

1. supažindinti su darbo eiga;
2. supažindinti su reikiama medžiaga;
3. išmokinti pasiruošti darbui;
4. išmokinti pasiruošti darbo eskizą;
5. išmokinti pasiruošti trafaretą spausdinimui;
6. aptarti darbo nuoseklumą;
7. savarankiškai atlikti spaudą ant pasirinkto daikto;
8. skatinti kūrybiškumą, norą kurti.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka siekiama supažindinti moksleivius su spaudavimo ant audinio technikomis ir jų panaudojimo galimybėmis, dekoruojant pasirinktus daiktus. Naudojama vaizdinė medžiaga - knygos, žurnalai.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: norimi dekoruoti daiktai; seni laikraščiai; popierius ir piešimo priemonės eskizui pasiruošti; plastikas ar tvirtas popierius trafaretams išpjaustyti; aštrūs pjaušymo peiliukai; spausdinimui ant audinio skirti dažai; kempinė, plastiko lėkštelės dažams; fenas; lygintuvas.

PAMOKOS TEMA**Vilnos vėlimo pagrindai****LEKTORĖ**

Birutė Sarapienė

PAMOKOS PLANAS:

1. supažindinti su darbo eiga;
2. supažindinti su reikiamom medžiagom;
3. išmokinti pasiruošti darbui;
4. išmokinti pasiruošti darbo eskizą;
5. aptarti darbo nuoseklumą;
6. Savarankiškai atlikti veltą dirbinėlį;
7. Skatinti kūrybiškumą, norą kurti.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka siekiama supažindinti moksleivius su vilnos vėlimo pagrindais, pritaikymo galimybėmis. Naudojama vaizdinė medžiaga - knygos, žurnalai.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: bambukiniai kilimėliai; burbulinė plėvelė; skystas muilas; elektrinis virdulys; purkštuvas; vilnos pluoštas (įvairių spalvų); guminės pirštinės; polietileno plėvelė darbo stalams uždengti.

PAMOKOS TEMA

Lietuviškas ornamentas – raštas – ženklas

LEKTORĖ

Arūnė Tornau

PAMOKOS PALNAS:

1. ornamento apibrėžimas, komponavimo būdai, reikšmė, simbolika;
2. baltų ornamento analizė;
3. ornamentas lietuvių liaudies kūryboje, buityje, architektūroje;
4. ornamento naudojimas šiuolaikiniame Lietuvos mene;
5. kitų pasaulio tautų ornamentai;
6. praktinė dalis. Savo (autorinio) ornamento sukūrimas, remiantis senųjų kultūrų palikimu.

PAMOKOS SANTRAUKA

Šios paskaitos metu supažindinsiu su lietuviško ornamento ištakomis, istorine kaita, ornamento kaip puošybinio elemento svarba lietuvių liaudies buities daiktuose, architektūroje (verpstės, skrynios, margučiai, audiniai, kryžiai, architektūrinės detalės – durys, langinės ir kt.). Kartu su latvišku ir suomišku, lietuviškas ornamentas priklauso seniausiam Europos ornamentų grupei.

Ornamentas – vienas seniausių puošybos elementų, kuriuo senovės žmogus išreiškė visą savo pasaulėjautą, grožio pojūtį. Ornamente buvo užkoduota iš kartos į kartą perduodama informacija, tai buvo tam tikras komunikavimo būdas, pilnas reikšmių, simbolikos, tikėjimo senaisiais dievais. Ornamentas savyje talpino ne tik estetinę, bet ir religinę, mistinę ir kitas reikšmes.

Ornamentu buvo išreiškiamas ritmas, kurio žmogus nuolat ieško savo gyvenime ir kuria aplink save. Savo estetinį ir mistinį prada jis įkūnijo architektūroje, skulptūroje, audiniuose, buities įrankiuose. Dirbiniai iš gintaro, akmens, žalvario, medžio buvo puošiami stilizuotais geometriniais augaliniais, zoomorfiniais ir antropomorfiniais motyvais. Žmogaus ir žvėries (briedžio, žalčio, žirgo, slibino, paukščio) atvaizdai – labiausiai pastebimi ženklai nuo pirmųjų akmens amžiaus raižinių iki šiuolaikinių medijų menų.

Paskaitoje pateiksiu augalinio ir geometrinio rašto pavyzdžius, pagrindinius lietuviško ornamento simbolius: dangaus šviesulių (saulės, mėnulio), gyvybės medžio ir t. t. Paprastos gamybos priemonės (kirvis, peilis, skaptukas) įtakojo ir kiekvieno daikto individualumą. Archeologiniuose keramikos radiniuose tie elementai yra patys seniausi, o gyvenamojo namo puošyboje – patys jauniausi. Ornamentas kaip meno apraiška lietuvių lydėjo visą gyvenimą – nuo lopšio iki antkapinio kryžiaus. Lietuviškas ornamentas turi bendrų bruožų su visomis Europos tautomis, tačiau pasižymi tuo, kad savo vystymosi eigoje išlaikė nepakitusią esminę struktūrą, seniausius primityviausius bruožus.

Paskaitos metu taip pat siūlysiu susipažinti su pasauliniu liaudies meno paveldu: lietuvišką ornamentą palyginsiu su kitų tautų (graikų, majų, Afrikos, Amerikos, keltų, senovės Rusijos, persų, ispanų, arabų, turkų, indų, japonų, kinų ir kt.) ornamentika.

Paskaitoje neapsiribosime archainėmis ornamento formomis, bet taip pat nagrinėsime jo įtaką šiuolaikiniam menui. Lietuvių liaudies ornamentą savo kūryboje panaudoja daugelis šiuolaikinių lietuvių dailininkų – M. Jonutis, K. Varnelis, V. Daniliauskaitė, E. Kairiūkštytė, D. Gražienė ir daugelis kitų.

Praktinė dalis

Savo (autorinio) ornamento sukūrimas, remiantis senųjų kultūrų palikimu.

Mokiniams bus išdalinti įvairių senųjų kultūrų ornamentai – keltų, senovės Kinijos, Meksikos indėnų, senovės Japonijos, Afrikos, Kijevo Rusios, Persijos, viduramžių Ispanijos (maurų), senovės Arabijos, Turkijos, Indijos, senovės Bizantijos ir kitų ornamentų pavyzdžiai. Mokiniai išsirinks jiems patikusius, su dailininku aptars svarbiausius tų ornamentų bruožus ir reikšmes. Remdamiesi išsirinktuoru ornamentu, varijuodami jo pagrindines formas, vaikai turės sukurti savo ornamentą, ženklą, nebūtinai prisirišant prie išdėstytos medžiagos, jį nusipiešti pieštuku, pasidaryti eskizą. Jo esmė – tam tikras pasikartojantis elementas, simetrija. Įvedam šiuolaikiškus ornamento elementus, nebijant nutolti nuo archainių pavyzdžių. Darbo metu juos nuolat konsultuos dailininkas.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Rekomenduoju apsilankyti Lietuvos nacionaliniame muziejuje baltų archeologijos skyriuje.

Taip pat rekomenduoju apsilankyti Kazio Varnelio muziejuje (būtų gerai su dailininku). Jis savo kūryboje, kurdamas optinius tapybos darbus savotiškai naudojo ornamento principais.

PASTABOS

Šiai paskaitai bus naudojama vizualinė medžiaga. Praktinei daliai reikalingas A3 formato vatmanas, paprasti pieštukai, trintukai, tušas ir ploni teptukai.

PAMOKOS TEMA

Laiškai dangui

LEKTORIUS

Gitenis Umbrasas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. trumpas filmas apie meninių aitvarų gamybą (renkantis pirmą potemę);
3. praktinė dalis: gaminami aitvarai arba skraidantys žibintai (pasirinktinai);
4. aitvarų arba žibintų kėlimas į dangų.

PAMOKOS SANTRAUKA

Kai nelyja ir yra palankus vėjas

- Tapyba arba tekstai ant aitvarų.
- Rodomas trumpas filmas apie meninių aitvarų gamybą.
- Mokiniai suskirstomi į grupes. Vadovas rodo kaip reikia daryti aitvarą. Moksleivių grupės gamina aitvarus ir dekoruoja.
- Aitvarų aerodinamikos suregulavimas ir kėlimas į dangų.

Kai nestiprus vėjas ir nėra lietaus:

- Tapyba arba tekstai ant skraidančių žibintų.
- Vaikai dekoruoja skraidančius žibintus savo svajonėmis.
- Žibintai leidžiami sutemus...

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės:

- darbui su aitvarais: kompiuteris, ekranas, projektorius, bambukinė žaliuzė, lipni juostelė, šilko popierius, sausi klijai, statyboms taikomas vyniojamas popierius, markeriai, akriliniai klijai, sintetinė virvutė. Procesas nebus įgyvendintas be pagalbos 5 suaugusiųjų;
- darbui su skraidančiais žibintais: skraidantys žibintai, šilko popierius, markeriai, žvakės. Reikalinga suaugusiųjų pagalba.

PAMOKOS TEMA

Pozityvus teroras (TERORAS +)

LEKTORIUS

Gitenis Umbrasas

PAMOKOS PLANAS:

1. savarankiškas mokinių pasiruošimas iki atvykstant lektoriui;
2. lektoriui atvykus įgyvendinamos atrinktos idėjos;
3. darbų fotografavimas ir patalpinimas internetinėje erdvėje.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pozityvaus teroro pavyzdžiai:

- Dar Tarybiniais metais buvo senukas dailininkas, kurį pažinojo beveik visos muziejų sargės. Atėjęs į muziejų senukas įkaldavo vinį ir pakabindavo, šalia pripažintų klasikų, savo sukurtą paveikslą.
- „Gėlių bombos“ - į kojine arba skudurėlį įberti durpių, gėlių sėklų ir įmesti žmonėms, kuriems tai būtų malonus siurprizas.

Pasiruošimas kūrybinėms dirbtuvėms

Savarankiškai iki lektoriui atvažiuojant į mokyklą, su menininku kontaktuojama ir tariamasi elektroniniu būdu. Mokiniai turi sugalvoti savo „Teroro +“ būdus. Juos nupiešti ir trumpai aprašius nusiųsti lektoriui.

Lektoriui atvykus

Gavus lektoriaus pritarimą dėl sugalvotų „Teroro +“ būdų, mokiniai susitinka su menininku ir savarankiškai įgyvendina pozityvius kėslus. Tuomet nufotografuoja ir su trumpu aprašymu patalpina internetinėje erdvėje.

PASTABOS

BŪTINAS POZITYVUMAS.

Pageidautinas būtų mokytojas vietoje, užsidedęs su mokiniais atlikti šią akciją ir tarpininkaujantis tarp lektoriaus ir mokinių. Reikalingos medžiagos priklauso nuo sumanymų. Esant galimybei naudotis internetine erdve, mokiniai galėtų patalpinti nufotografuotus darbo rezultatus. Šiam tikslui pasiekti būtinas kompiuterines technologijas išmanantis žmogus.

PAMOKOS TEMA**Karpių nepriklausomybės diena****LEKTORIUS**

Gitenis Umbrasas

PAMOKOS PLANAS:

1. Nupirktas karpis paleidžiamas į vandens telkinį;
2. Mokinių kūrybinė veikla;
3. Sukurti darbai surenkami į vieną vaizdą
4. darbų fotografavimas ir patalpinimas internetinėje erdvėje.

PAMOKOS SANTRAUKA

Nuperkamas karpis. Jis nufotografuojamas ir visų dalyvių paleidžiamas į artimiausią vandens telkinį, paskui karpį galima paleisti popierinius laivelius su užrašytais, ar nupieštais norais. Nuotrauka sukaupoma į tiek dalių, kiek yra dalyvių. Dalyviai gauna po nedidelį karpio nuotraukos fragmentą. Kiekvienas savo nuotrauką įgyvendina nežiūrėdamas į kitus, ant vienodo formato kartono skirtingomis technikomis (pvz: aplikacija, piešimas, tamponavimas, guašas, koliažas ir t.t.). Pabaigus kartonai surenkami į vieną vaizdą, kuriame skirtingais žanrais ir technikomis matosi karpis. Procesas fiksuojamas ir patalpinamas internetinėje erdvėje.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: karpis, tiek kartonų, kiek būtų dalyvių, klijų rėžtukai, žirklys, markeriai, teptukai, viela kartonų sutvirtinimui. Esant galimybei naudotis internetine erdve, mokiniai galėtų patalpinti nufotografuotus darbo rezultatus. Šiam tikslui pasiekti būtinas kompiuterines technologijas išmanantis žmogus.

PAMOKOS TEMA**Ypatinga Izraelio aura – Senasis Testamentas****LEKTORĖ**

Zinaida Dargienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. Izraelis. „Shankar“ tekstilės koledžas. Kelionės įspūdžiai;
3. praktinė dalis. Vizijos įgyvendinimas medžiagoje.
4. apibendrinimas, darbų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Motto: „Kūryba – tai malda, tai dvasios materializacija“.

Likimas man padovanojo ne vieną galimybę keliauti, todėl teko pamatyti daugelį kraštų: Karpatai, Kaukazas, Vidurinė Azija, Tolimieji Rytai, Indija, Singapūras, Malaizija, Izraelis, Kanada, JAV, Meksika, Europa, Australija – tai vietos, kuriose trumpiau ar ilgiau teko pabūvoti.

Matytų šalių gamta (dieviškoji kūryba) ir kultūra (žmogiškoji kūryba) stulbina ir įkvepia, tad stengiuosi, kad mano darbuose būtų ženklai tų kraštų, kuriuose teko lankytis.

Susikaupė patirtis, dvasinis bagažas, kuriuo norisi pasidalinti. Taip pat iš kelionių parsivežiau daug nuotraukų, filmuotos medžiagos, eskizų. Visa tai su džiaugsmu pristatysiu Lietuvos ATŽALYNUI.

Izraelyje teko lankytis keletą kartų, ten turėjau pedagoginę-kūrybinę stažuotę „Shankar“ tekstilės koledže. Grįžusi suruošiau keletą tekstilės parodų inspiruota Senojo Testamento, naudodama autorinę tekstilės techniką.

Su moksleiviais galiu pasidalinti kelionių įspūdžiais, iliustruojant fotografijomis, filmuota medžiaga, o taip pat savo kūriniais. Pakalbėsim ir praktiškai pabandysim medžiagoje įgyvendinti vieną iš savo vizijų.

PASTABOS

Pamokai reikalingas video projektorius, praktiniams darbams priemonės atsivešiu pati.

PAMOKOS TEMA**Meksika – mano meilė****LEKTORĖ**

Zinaida Dargienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. Meksika, jos kultūra, gamta, žmonės. UIČOLI gentis, jos filosofija, meno kūriniai.
3. praktinė dalis. Spalvingas tekstilės darbelis.
4. apibendrinimas, darbų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Motto: „Kūryba – tai malda, tai dvasios materializacija“.

Likimas man padovanojo ne vieną galimybę keliauti, todėl teko pamatyti daugelį kraštų: Karpatai, Kaukazas, Vidurinė Azija, Tolimieji Rytai, Indija, Singapūras, Malaizija, Izraelis, Kanada, JAV, Meksika, Europa, Australija – tai vietos, kuriose trumpiau ar ilgiau teko pabūvoti.

Matytų šalių gamta (dieviškoji kūryba) ir kultūra (žmogiškoji kūryba) stulbina ir įkvepia, tad stengiuosi, kad mano darbuose būtų ženklai tų kraštų, kuriuose teko lankytis.

Susikaupė patirtis, dvasinis bagažas, kuriuo norisi pasidalinti. Taip pat iš kelionių parsivežiau daug nuotraukų, filmuotos medžiagos, eskizų. Visa tai su džiaugsmu pristatysiu Lietuvos ATŽALYNUI.

2010 m. teko laimėti keliauti po tolimą, egzotišką kraštą – Meksiką. Apie šią šalį, daugiabraunę jos kultūrą, gamtą ir žmones galima kalbėti daugybę valandų. Aš apsiribosiu viena meksikiečių gentimi – UIČOLI, kuri įsikūrusi sunkiai prieinamuose kalnuose, beveik neturėdama kontakto su civilizacija, išsaugojo šimtmečiais susiformavusią pasaulėžiūrą, mitologiją, meno formas. Ypač įdomūs jų nedidelio formato tekstilės kūrinėliai – votai, atlikti tik ten sutikta technika.

Supažindinusi moksleivius su genties filosofija, kuri dabar labai aktuali: žmogaus ir gamtos vienovė, pravesiu praktikos pamokėlę, kaip pasidaryti nedidelį, spalvingą tekstilės darbėlį.

PASTABOS

Pamokai prvesti reikalinga: kietesnio kartono arba plastiko lapelis A4 formato, PVA klijai, įv. spalvų storesni vilnoniai siūlai, video projektorius. Praktiniams darbams priemonės atsivešiu pati.

PAMOKOS TEMA**Aborigenai – seniausia kultūra žemėje****LEKTORĖ**

Zinaida Dargienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. Australija. Aborigenų kultūra, menas, tradicijos, mitologija. Trumpų filmų demonstravimas. Autentiškos aborigenų muzikos klausymas;
3. praktinė dalis. Darbai atliekami improvizuojant aborigenų stilistikoje akrilo dažais;
4. apibendrinimas, darbų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Motto: „Kūryba – tai malda, tai dvasios materializacija“.

Likimas man padovanojo ne vieną galimybę keliauti, todėl teko pamatyti daugelį kraštų: Karpatai, Kaukazas, Vidurinė Azija, Tolimieji Rytai, Indija, Singapūras, Malaizija, Izraelis, Kanada, JAV, Meksika, Europa, Australija – tai vietos, kuriose trumpiau ar ilgiau teko pabūvoti.

Matytų šalių gamta (dieviškoji kūryba) ir kultūra (žmogiškoji kūryba) stulbina ir įkvepia, tad stengiuosi, kad mano darbuose būtų ženklai tų kraštų, kuriuose teko lankytis.

Susikaupė patirtis, dvasinis bagažas, kuriuo norisi pasidalinti. Taip pat iš kelionių parsivežiau daug nuotraukų, filmuotos medžiagos, eskizų. Visa tai su džiaugsmu pristatysiu Lietuvos ATŽALYNUI.

2010 m. tris mėnesius lankiausi Australijoje, turėdama tikslą susipažinti su aborigenų kultūra ir menu. Tai seniausia kultūra žemėje, kuriai priskaičiuojama virš 40.000 metų. Ji saugo asmeninės ir kolektyvinės atminties tradicijas, mitologiją. Menas turi savitą, ryškią stilistiką. Lankiausi muziejuose, galerijose, aborigenų festivaliuose, mugėse. Filmavau, fotografavau.

Pamokų metu perteiksiu vizualinę informaciją, bus galimybė paklaustyti autentiškos aborigenų muzikos, pabandyti improvizuoti aborigenų stilistikoje akrilo dažais.

PASTABOS

Pamokai reikalingas video projektorius, praktiniams darbams priemonės atsivešiu pati.

PAMOKOS TEMA**Apie tapybą****LEKTORĖ**

Kunigunda Dineikaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. spalva, spalvų aspektai. Spalva –kaip garsas. Spalva – kaip simbolis;
2. kūrinio kompozicija, ritmas, statistika, dinamika;
3. vaizdinė medžiaga;
4. praktinė dalis. Garsų matymas. Muzikinių kompozicijų klausymas ir jų tapymas spalvomis.

PAMOKOS SANTRAUKA

Kadangi pati esu tapytoja ir myliu savo profesiją ir esu laiminga, jog gebu jausti spalvą, ją matyti, ją užuosti. Man spalva yra stebuklas, ištisas pasaulis. Todėl pamokos metu vaikus pažindinsiu su spalva, spalvų aspektais, kitaip tariant su spalvų pasauliu. Jų psichologine erdve, spalva kaip garsu, kaip simboliu.

Pamokos pradžioje trumpai papasakosiu apie kūrinio kompoziciją, labai apibendrintai ir įdomiai, taip pat apie ritmą, kas yra statika ir dinamika. Pateiksiu vaizdinės medžiagos. Ritmas yra neatsiejamas nuo mūsų, tai ir širdies plakimas, ir žingsnis, ir paros ritmas, ir muzikos ritmas, šokis ir t. t. Taip pat ir spalva turi savo vidinį ritmą, savo nuotaiką. Kaip ir kiekvienas jausmas, kiekvienas išgyvenimas turi savo atspalvius, tirštumą, intensyvumą. Tam, kad nors truputį suvoktumėme spalvą ne banaliai, o šiek tiek giliau, klausysimės muzikinių kompozicijų ir tapysime jas spalvomis. Kitaip tariant matysime garsus. Matysime spalvomis, linijomis, įvairiomis formomis.

PASTABOS

Pamokai bus reikalingas projektorius, garso aparatura. Popierius, dažai (akvarelė, akrilas, aliejiniai dažai, pastelė, kreidelės), teptukai.

PAMOKOS TEMA**Grafikos spaustuvėlė-atspaudai****LEKTORĖ**

Jolanta Galdikaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. teorinė dalis. Dailininko studijos atmosferos sukūrimas. Darbų pristatymas. Iškilioji spauda;
3. praktinė dalis. Spausdinimo procesas. Natūralių faktūrų spausdinimas. Raižymas;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Norėčiau sukurti dailininko studijos atmosferą.

Tai būtų nedidukė menininko dirbtuvė - spaustuvė. Parodyčiau kelis išraižytus medžio, kartono ir linoleumo darbelius. Paaiškinčiau, kas yra iškilioji spauda. Manysčiau, kad sudomintų galimybė jos pagalba dekoruoti marškinėlius. Turėsiu volelius bei kelių spalvų estampinius dažus. Pati pademonstruosiu spausdinimo procesą. Bus galima atspausti kelias natūralias faktūras (pvz.: lapus, mezginius), patys pabandys tai padaryti. Arba raižytų lino raižinį iš mano atsivežto linolinoleumo. Turėčiau kelis gabalėlius linoleumo, taip pat kaltelius. Pagal laiką ir galimybę galima paraižyti ir atspausti pačiu primitiveiausiu būdu su šaukštu.

PAMOKOS TEMA

Kaligrafija

LEKTORĖ

Virginija Kalinauskaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. trumpa rašto atsiradimo istorija;
2. kaligrafijos rašymo priemonės ir medžiagos;
3. kaligrafijos priemonių paruošimas darbui;
4. kaligrafijos rašymo priemonių (plunksna, kirsta plunksna, penkolas, pagaliukai, plokšti ir apvalūs teptukai) išbandymas;
5. kaligrafiniai ritmo pratimai;
6. erdvės reikšmė kaligrafijoje, teksto komponavimo lape pratimai;
7. kaligrafijos reikšmė asmenybės ugdyme.

PAMOKOS SANTRAUKA

Paskaitos tikslas – suteikti moksleiviams žinių apie kaligrafiją.

Kaligrafijos istorija.

Pristatoma trumpa rašto kilmės istorija. Analizuojamos rašto rūšys, jo skirtumai įvairiose kultūrose. Parodoma, kaip pačiam pasiruošti kaligrafijos rašymo priemonės, kokios medžiagos ir kaip yra naudojamos kaligrafijoje. Aptariami geriausių kaligrafijos meistrų tiek Lietuvoje, tiek užsienyje darbai. Paaiškinamas kaligrafijos poveikis žmogaus sveikatai ir asmenybės raidai. Kaligrafija pristatoma kaip meninės ir kartu asmeninės saviraiškos forma.

Ritmas, kintantis ritmas.

Aiškina, kokį poveikį turi ritmas ir jo įvairovė, rodomi skirtumai tarp tankaus ir retos ritmo. Kas yra akcentas ir perėjimas, optiniai tarpai tarp atskirų šrifto elementų. Demonstruojama, kaip rašyti įvairaus storio ir formos akvareliniais teptukais, plokščiu pagaliuku, kirsta plunksna. Pristatomas kintantis ritmas, storos ir plonos linijos. Rodoma, kaip užpildyti lapo plokštumą kintančio ritmo linijomis ir taškais nuo tankaus iki labai reto, kaip pasiekti linijų skirtingo storio ir taškų didumo ir pagal sukurtą tankų ir retų linijinių ritmą atlikti užduotį individualaus rašto mažosomis raidėmis. Aiškina individualaus braižo atskleidimo svarbą, jo meninis įtaigumas.

Akcentas ir ritminės raiškos įvairovė.

Pristatomas akcentas, kaip vienas iš svarbiausių kaligrafijoje naudojamų kompozicinės raiškos būdų. Aiškina linijinis kontrastas, įvedant akcentą: retame – tankų ritmą, o tankiame – retą, kaip tą patį pratimą atlikti didžiosiomis raidėmis nesilaikant eilučių, o plokštumas užpildant laisvu ritmu. Pristatoma ritminės raiškos įvairovė, pabrėžiama individualaus braižo svarbą. Rodoma, kaip sukurti akcentą, rašant eilutėmis tekstą didžiosiomis raidėmis. Tuomet nepaliekami tarpai tarp eilučių, raidžių aukštis neviršija 1,5 cm. Atliekama minkštu pieštuku arba apvaliu akvareliniu teptuku. Pabrėžiama individualaus braižo svarbą kuriant kaligrafijos etudus.

Teksto komponavimas lape.

Erdvės reikšmė kaligrafijoje. Erdvės – užpildytos ir neužpildytos – sąveika. Rodoma, kaip rašyti, įvedant tarpus tarp eilučių mažosiomis raidėmis. Būtina išryškinti mažosioms raidėms būdingus

prailgėjimus. Rodomi 3 skirtingi teksto užpildymo atvejai, kai dominuoja tekstas lape, kai pasiekama teksto ir tuščio lapo pusiausvyra, kai dominuoja tuščias lapas. Teksto komponavimas lape. Statika, dinamika. Aiškinama, kaip atlikti kompozicijas: a) ramią, statišką, b) aktyvią, dinamišką. Keičiama eilučių vieta, tarpai tarp eilučių. Rašoma mažosiomis raidėmis, nekeičiant eilučių aukščio ir storio. Pratimas tęsiamas, panaudojant vienodus eilučių aukščius ir ilgius, atliekant statišką ir dinamišką kompozicijas. Aiškinamas šrifto ir vaizdo derinimas. Aiškinama, kaip sukurti 3 kompozicijas: a) dominuoja tekstas, b) dominuoja vaizdas, c) teksto ir vaizdo pusiausvyra. Aiškinama apie formato pasirinkimo svarbą, norint sukurti įtaigią kaligrafinę kompoziciją.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: A4 formato popierius, vienam žmogui ne mažiau 20 lapų, plokšti ir apvalūs teptukai, vidutinio arba didesnio numerio (15, 20 nr.), kas turi, gali atsinešti smailią plunksną su plunksnakočiu, indelis vandeniui.

PAMOKOS TEMA**Lėlės, kaip meno kūrinio, sukūrimas****LEKTORĖ**

Eglė Kvintienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. trumpa lėlių istorija. Lėlių rūšys, paskirtis, dydžiai;
3. lėlių gamyba: personažo sukūrimas; iškarpų braižymas; siūvimas, kimšimas, dažymas; rūbėlių siūvimas; plaukų, kepurėlių modeliavimas; veido tapymas, užbaigimas.
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Lėlės apsigyvena mūsų pasaulyje nuo mažens. Žmonės žaidžia lėlėmis jau tūkstantį metų. Lėlę mes suvokiame kaip žaislą, meno kūrinį ir apeigų objektą.

Per lėlės žaislą mūsų vaikai susipažįsta su pasauliu. Senovėje lėlę paveldėdavo per moterišką liniją. Tai turėjo magišką prasmę. Mamos rankomis sukurta, kad ir pati primityviausia lėlė brangi vaikui, žadina jo fantaziją ir turi magišką ryšį su ją sukūrusiu žmogumi. Šiuolaikinėse menininkų sukurtose lėlėse vertinamas individualumas, unikalumas.

Tikėtinos kompetencijos, kurią teikia programa:

Žinių ir supratimo įgijimas. Praktiniai gebėjimai. Programos pritaikymas kiekvienam dalyviui priklausomai nuo sugebėjimų.

Kvalifikacijos programai naudojama medžiaga:

Knygos, vaizdinė medžiaga, lėlių pavyzdžiai, nuotraukos.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: popierius, pieštukai, medvilnės audinys, kamšalas, natūralūs pluoštai (vata, džiutas, vilna), karoliukai, dažai.

PAMOKOS TEMA

Spalvos problematika 1

LEKTORIUS

Linus Liandzbergis

PAMOKOS PLANAS:

1.spalva kaip pagrindinės raiškos priemonė (teorinė dalis);

1.1. spalvos samprata, spalvų ratas, spalvos teorija;

1.2. spalvos šviesis, tonas sodrumas. Spalvos suvokimas;

1.3. fovizmas,abstrakcionizmas, šiuolaikinės dailės atstovai;

2. metodai ir priemonės (praktinė dalis);

2.1. vizualiosios medžiagos pateikimas ir žodinis komentaras;

2.2. užduoties suformulavimas- eskizavimas. Dideli popieriaus lapai kiekvienam ir keli maži popieriaus lapai eskizavimui.Darbas individualus, kreipiant dėmesį į spalvinę gamą;

2.3. darbas grupėje-rezultatų aptarimas, analizė, kolegų darbų lyginimas, problemos pagrindimas, kelių darbų atrinkimas būsimai parodai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Mokymo tiklas

Besimokantieji sužinos apie pagrindines spalvų charakteristikas, jų raiškos ypatybes tapyboje.

Sužinos apie žymesnius menininkus , kurių kūryboje svarbią vietą užima spalvos problemos.

Patobulins gebėjimus kuriant kompozicijas, kuriuose pagrindinė ašis yra spalva.

Menininkai:

- fovizmas-Henri Matisse'as;
- abstrakcionizmas- Vasilij Kandinskij, Frank Picabia, Juan Miro, Kasimir Malevič, Piet Mondrian, Paul Klee;
- po-tapybinė abstrakcija- Ellsworth Kelly, Morris Louis.

Šių dienų mene spalva neapleido savo pozicijų. Jos pasireiškimai labai įvairūs- nuo instaliacijų, fotografijų, reklamos, kino meno iki tapybos. Šių laikų tapytojai naudoja spalvos įtaigą labai įvairiai-Gary Hume tapyboje, ant emalės ar marmuro plokščių, spalvos įgauna šalto dekoratyvumo ir elegancijos. Franz Ackermann kūryboje spalvos ir formos peržengia įprastinio paveikslo rėmus ir tampa viso interjero dalimi. Sarah Morris struktūros pasižymi spalvos ir linijų ritmika. Beatriz Milhazes abstrakčiose ir figūrinėse kompozicijose ryškūs gamtos, ornamento, mandalų pėdsakai.

Julie Mehretu drobėse -piešinio, braižybos, kompiuterinės dailės elementus jungia spalviniai plotai, sudarantys smulkiai kaligrafinio peizažo įspūdį.

PAMOKOS TEMA

Spalvos problematika 2

LEKTORIUS

Linus Liandzbergis

PAMOKOS PLANAS:

1. spalvos problematika 2 (teorinė dalis);

1.1. spalvinė perspektyva, fiziologinis, emocinis poveikis, spalvos simbolika;

1.2. abstraktusis ekspresionizmas, dripingas;

1.3. optinis menas;

2. metodai ir priemonės(praktinė dalis);

2.1. literatūros analizavimas, žodinis komentaras ir panašių savo plastika elementų fiksavimas aplinkoje;

2.2. užduoties suformulavimas- eskizai, temos interpretavimas, emocinis atskleidimas. Taškymas. Purškimas. Volavimas. Popierius, drobė, akrilas;

2.3. darbas grupėje-rezultatų aptarimas, analizė, kolegų darbų lyginimas, problemos pagrindimas, kelių darbų atrinkimas būsimai parodai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Mokymo tiklas

Besimokantys susipažins su spalvinės perspektyvos dėsniais, emociniu spalvos poveikiu ir galės naudoti tas žinias savo kūryboje. Pamokoje:

- trumpai aptarta spalvos simbolika įvairiose kultūrose, spalvos naudojimas ritualuose ar kitur;
- mokiniams bus pristatyti menininkai kurie didesnę dėmesį skyrė emocijai, ekspresyviai išraiškai, o taip pat dripingo, abstrakčiojo ekspresionizmo bei op meno, minimalizmo bendrosios nuostatos.

Emocinis poveikis Spalva išdėstyta vertikaliai yra priimama, kaip lengva, įstrižai – dinamiška, horizontaliai – pastovi. Spalva gali rodyti žmogaus luomą, profesiją, rangą, reikšti religines idėjas, turėti maginę paskirtį, ir panašiai. Spalva daug kur naudojama įvairiems tikslams-taikomojoje ir vaizduojamojoje dailėje, heraldikoje, valstybinėje, tautinėje atributikoje.

Abstraktusis ekspresionizmas, dripingas- Jackson Pollock, Sam Francis, Franz Kline, Willem de Kooning, Cecily Brown abstraktaus ekspresionizmo atstovė kurios kūryba labai siejasi su su W.de Kooning, Oscar Kokoschka, Joan Mitchell kūryba.

Optinis menas- Bridget Riley, Viktor Vasarely, Ugo Rondinone naudoja didelius optinius rutulius, kurie yra instaliacijos dalis.

PAMOKOS TEMA**Akvarelė – tapybinės raiškos priemonė****LEKTORIUS**

Vydmantas Mačiulis

PAMOKOS PLANAS:

1. akvarelės, kaip tapybos technikos, apibūdinimas;
2. trumpos istorinės žinios;
3. rodomi mano tapyti akvarelės kūriniai;
4. peizažo tapymo demonstravimas;
5. mokinių praktinis-kūrybinis darbas:
 - lapo tvirtinimas (lipnia juosta), piešinio atlikimas (peizažo struktūra, nedetalizuojant – dangus, vanduo, medžių siluetai);
 - peizažo tapymas (2 skirtingo koplorito darbai);
6. darbų aptarimas;
7. atsakymai į klausimus.

PAMOKOS SANTRAUKA

Užsiėmimo tikslas yra akvarelės, kaip tapybinės išraiškos priemonės (tradiciniai žanrai, abstrakčios kompozicijos, konceptualūs kūriniai), pristatymas ir propagavimas.

Užsiėmimo metu mokiniai sužinos arba prisimins (rekomenduojama perskaityti „Vikipedijos“ skyrelį „Akvarelė“) trumpą akvarelės istoriją, stebės peizažo tapymo procesą ir atliks kūrybinį darbą akvarelės technika.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: akvareliniai dažai ir popierius (A3, A4), akvareliniai ir/ar guašiniai kelių dydžių teptukai (nr. 6, nr. 8), lipni juosta ar smeigtukai, braižybinė lenta ar kt. pagrindas (kad būtų galima padėti nuožulniai), grafito pieštukas, paletė su įdubimais. Pageidautina – glicerinas (kosmetinis arba iš vaistinės). Daugumą priemonių lektorius atsiveš.

PAMOKOS TEMA

Vitražo pamokos ir kūrybinių dirbtuvių planas

LEKTORIUS

Vincas Matonis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. teorinė dalis. Trumpa vitražo stilių ir technologijų apžvalga;
3. praktinė dalis. Vitražo Tiffany technologijos demonstravimas;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

1. Trumpa vitražo stilių ir technologijų apžvalga (teorinė dalis).

Skaidrių demonstravimas, komentarai, pokalbis.

2. Vitražo Tiffany technologijos demonstravimas (kūrybinės dirbtuvės):

- susipažinsime su įvairiomis vitražinio stiklo rūšimis;
- pabandysim karpyti šablonus dvigubomis žirkklėmis;
- kopijuosime šablonus ant stiklų;
- pjaustysim stiklus stiklo rėztuku;
- šlifuosim stiklus spec. staklytėmis deimantine galvute;
- apvyniosim stiklus vario juostele;
- sumontuosim vitražo miniatiūrą...

Šiuos darbus norintys galės pabandyti daryti savo rankomis.

Išvažiuojamąsias kūrybines dirbtuves šiuolaikine Tiffany technologija įsikursime mokyklos klasėje arba darbų klasėje.

Vitražo miniatiūrą darysime visi drauge vieną bendrą (norint daryti kiekvienam asmeninę miniatiūrą, reikėtų daugiau laiko).

Vitražo miniatiūra lieka mokykloje.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: klasė, 2-3 stalai, elektros rozetė, kriauklė su vandeniu (gali būt ir kitoje patalpoje), video projektorius ir ekranas.). Visas vitražo technologines priemones pats atsivešiu.

PAMOKOS TEMA

„Impulso“ tema: erdvės skambesys

LEKTORĖ

Prof. Dalia Matulaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. minties punktyras: meno kūrinys erdvėje... Erdvė meno kūrinio struktūroje...
2. kompozicinis piešinys“;
3. „Impulso“ programos vykdymas;
4. namų darbai . Pasirengimas kompozicijos pamokai per 1 savaitę;
5. „Kompozicinis piešinys“.

PAMOKOS SANTRAUKA

Minties punktyras: meno kūrinys erdvėje... Erdvė meno kūrinio struktūroje...

Manychiau, kad būsimų menininkų ir meno suvokėjų interesų laukai neturėtų būti izoliuoti nuo visuomeninių, gamtos mokslų raidos, visatos paslapčių suvokimo, ypač erdvės jauseną lavinančių – geometrijos ir stereometrijos, architektūros pagrindų, muzikos ir erdvių – plastinių menų giluminių ryšių supratimo.

Iš daugybės meno kalbos, meno kūrinio sandaros pažinimo būdų išskirčiau piešinį... kompozicinį piešinį (analitinį, interpretacinį). Piešiniu žymimos pirmosios idėjos, impulsai, nuotaikos, būsenos, unikali gyvybės pajauta. Piešiniu analizuojama meno kūrinio sandara – linijinės ir tūrinės struktūros bei jų saveika su erdve, šviesos ir formos erdvinė priklausomybė, ritmika, idėjos – formos – medžiagos vienybė, bei daugelis kitų meno kūrinio ypatumų. Piešiniu taip pat įvaldomos naujos erdvinės būsimos kūrinio struktūros.

„Kompozicinio piešinio“ pamoka mokykloje

Apima šiuos etapus:

- senųjų menų kopijavimą, dėsnių pažinimą, technikos įsisavinimą, stiliaus, meno kūrinio energetikos pojūtį;
- interpretaciją – aptiktų dėsningumų įsisavinimą varijuojant kopijuotąjį objektą;
- metamorfozę – kūrybišką kompozicinių dėsnių panaudojimą naujos struktūros kūrime, tradicijos ir novacijos pusiausvyrą.

„Impulso“ programos vykdymas:

Mokyklos geltonuoju autobusėliu vykstama į artimiausią meno centrą.

Centre pasitinka lektorė.

Muziejų ekspozicijose piešiami (kopijuojami – analizuojami) senojo meno raiškios struktūros objektai. Pvz. metaliniai kalvių kalti kryžiai – saulutės, jų kompozicija, erdvinė linijinė sandara. Aptariami aptikti kompoziciniai dėsningumai.

Namų darbai . Pasirengimas kompozicijos pamokai per 1 savaitę:

- kopijuotųjų objektų interpretavimas;
- įvardijamos mokinių interesams temos.

Užduotis: kompozicijos eskizai duotomis temomis, panaudojant aptiktus linijinius – erdvinius struktūros dėsningumus dėsningumus.

„Kompozicinio piešinio“ pamoka mokykloje

Menininkei atvažiavus:

- aptariami namų darbai, savarankiškų kompozicijų įdėjiniai eskizai. Geriausios, įdomiausios įdėjos – vystomos, brandinamos, įgyvendinamos didesniame formate;
- mokykloje surengiama kūrybinių darbų paroda – „IMPULSO“ šventė.

PASTABOS

P.S. Kviečiu išbandyti jėgas ne tik menus, bet ir geometriją mėgstančius...

PAMOKOS TEMA

Knyga

LEKTORĖ

Aušra Petroškienė

PAMOKOS PLANAS:

1. mokinių supažindinimas su knygos įrišimo menu vartant tarptautinių knygos įrišimo parodų katalogus bei paruošiant nedidelę knygos įrišimo pavyzdžių ekspoziciją;
2. dirbtuvių metu mokiniai bus supažindinami su knygos struktūra, jos sudedamosiomis dalimis ir konstrukcija (knygos anatomija);
3. mokinių supažindinimas su popieriaus knygos lankų paruošimui panaudojimo taisyklėmis, priešlapiui naudojamu popieriaus dekoravimo galimybėmis;
4. praktinis darbas. Bus sudaryta galimybė pasigaminti patiems knygą.

PAMOKOS SANTRAUKA

Lietuvoje meninė knygrišyba atgimė tik dvidešimtojo dešimtmečio pabaigoje.

Pirmąją meninės knygrišybos parodą, siekdama skatinti knygos kultūrą Lietuvoje, 1997 metais organizavo leidykla „Baltos lankos“. 1998 metais Kauno odininkių grupė Kauno rajoniniame archyve surengė meninės knygrišybos parodą, skirtą profesionaliosios knygrišybos pradininko Tado Lomsargio jubiliejui. Pirmasis tarptautinis meninės knygrišybos simpoziumas „Knyga“ Vilniuje įvyko tik 1999-aisiais.

Tik trečiojo simpoziumo parodoje 2001 metais pavyko plačiai pristatyti šiuolaikinę meninę knygrišybą – ne tik Lietuvos ir kaimyninių Estijos bei Latvijos atstovų, bet ir Prancūzijos, Italijos, Norvegijos, Suomijos, Olandijos, Didžiosios Britanijos, Šveicarijos, Japonijos, Kanados ir Čilės menininkų įrištas knygas. Renginys sulaukė itin daug užsienio šalių dalyvių, jų buvo 32. Lietuvai atstovavo 28 dalyviai – beveik visi meninės odos dailininkai ir knygų restauratoriai (60 menininkų iš 13 pasaulio šalių). Tarptautinės meninės knygrišybos parodos tapo tradicinėmis, suburiančiomis šios srities kūrėjus ir pristatančiomis pasaulines knygrišybos meno tendencijas.

Kadangi šio meno žanro puoselėtojų pasaulyje nėra daug ir čia neapsieinama be atsargaus žvilgsnio į nepažįstamus ir nepripažintus. Prireikė nemažai metų organizacinio darbo, asmeninių pažiūrų ir kvietimų, kad Lietuvos publikai būtų pristatyti pasaulinėse parodose dalyvaujantys meistrai.

Šios tarptautinės parodos dabar pritraukia dalyvius iš įvairių šalių. Jau tradicija tapo, kad daugiausia sulaukiame dalyvių iš Prancūzijos ir Estijos. Turime pastovius dalyvius iš Kanados, Latvijos, Belgijos, Nyderlandų, Švedijos, Vokietijos, Suomijos, Japonijos, Lietuvos, bei pirmą kartą parodoje Vilniuje 2010 m. pristatėme kūrėjus iš Lenkijos ir Australijos, skirtingų mokyklų, kultūrinių patirčių ir tradicijų atstovai šiose parodose demonstravo daug įrišimo būdų, įvairių knygrišybos medžiagų bei dekoravimo technikų.

PASTABOS

Praktiniam darbui mokiniai turės būti pasirinkę mėgstamą eilėraščių būsimai knygai – *Vieno eilėraščio knyga* ir įrišti ją Bradel įrišimu.

PAMOKOS TEMA**Plenero pamokos****LEKTORĖ**

Doc. Giedrė Riškutė

PAMOKOS PLANAS:

1. spalvinė perspektyva:
 - daugiaplaniškumo samprata;
 - erdvinės iliuzijos perteikimas spalvine raiška;
 - spalvos intensyvumas;
 - tono gradacija;
 - trumpalaikiai etiudai;
2. erdvės perteikimas:
 - erdvės perteikimas naudojant spalvinės perspektyvos raiškos principus;
 - trumpalaikiai etiudai;
3. pleneras:
 - peizažo žanro samprata tapyboje;
 - peizažo komponavimo ypatumai;
 - kamerinio (artimo plano, uždaro) ir panoraminio peizažo skirtumai;
 - gamtos nuotaikų kaitos uždaviniai(diena-vakaras; saulėta-lietinga-vėjuota);
 - apšvietimo reikšmė: spalva šviesoje ir šešėlyje;
 - peizažo įvairovės perteikimas šiltų ir šaltų spalvų principu;
 - emocinis spalvų skambesys, refleksų kaita, tapybinė formos niuansuotė, kolorito vientisumas peizažo tapyboje;
 - kūrybimė peizažo interpretacija;
 - spalviniai etiudai gamtoje.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas: formuoti mokinių tapybos dalyko sampratą suteikiant žinių apie spalvinės perspektyvos, erdvės, plenero plastinės raiškos principus tapyboje, naudojant spalvinės kalbos metodus, glaudžiai siejant dėstomą medžiagą su kūrybine menine raiška.

Pagrindiniai uždaviniai. Siekti, kad mokiniai:

- žinotų spalvinės perspektyvos, erdvės, plenero perteikimo tapyboje ypatumus;
- susipažintų su svarbiausiais spalvinės perspektyvos, erdvės perteikimo, plenero vaizdavimo metodais tapyboje;
- gebėtų atskleisti spalvų ir technikų pagalba skirtingas gamtos nuotaikas;
- mokėtų analizuoti savo ir draugų kūrinius.

Ugdomos kompetencijos:

<i>Mokinio žinios ir supratimas</i>	<i>Mokymo metodai</i>
-------------------------------------	-----------------------

• žino, supranta spalvinės perspektyvos, erdvės perteikimo, plenero ypatumų interpretacines plastinės raiškos galimybes; • suvokia spalvinės perspektyvos, erdvės perteikimo, plenero interpretacijos plastinio pažinimo prasmę; • išmano spalvinės perspektyvos, erdvės perteikimo, plenero plastinės raiškos interpretacijos taikymo galimybes tapyboje.	Spalvinės perspektyvos, erdvės perteikimo, plenero interpretacijos pažinimo bei tapymo įgūdžių, gebėjimų formavimas plastinėje raiškoje. Pokalbis, diskusija, žaidimas, vaizdinės medžiagos stebėjimas, etiudų tapymas, skirtingų technikų naudojimas.
<i>Gebėjimai ir įgūdžiai</i>	<i>Mokymo metodai</i>
Geba: • lyginti, atsirinkti, sisteminti žinias apie spalvinės perspektyvos, erdvės perteikimo, plenero sampratą plastinėje raiškoje. Jas taikyti vaikų ugdymo bei saviugdos meninės raiškos kontekste; • asimiliuoti tapybos pratybų metu įgytą teorinę ir praktinę spalvinės perspektyvos, erdvės perteikimo, plenero raiškos sampratos patirtį ir ją panaudoti interpretacinėje meninėje raiškoje.	<i>Spalvinės perspektyvos, erdvės perteikimo, plenero vaizdavimo suvokimo, jų meninės interpretacijos prasmingumo aiškinimasis tapybos spalvinių užduočių metu. Skirtingų gamtos nuotaikų stebėjimas ir vaizdavimas. Etiudų tapymas įvairiomis priemonėmis</i> Parodėlių organizavimas, eksponavimas; mokyklinių, profesionalių dailės parodų lankymas, stebėjimas, nagrinėjimas, aptarimas). Literatūros, interneto šaltinių analizavimas. Dalyvavimas projektuose,
<i>Vertybinės nuostatos</i>	<i>Mokymo metodai</i>
Plėtoja nuostatas: • skirti dėmesį spalvinės perspektyvos, erdvės perteikimo, plenero plastinės raiškos sampratos saviugdai tapyboje; • domėtis spalvinės perspektyvos, erdvės perteikimo, plenero raiškos interpretaciniais reiškiniais tapyboje, parodiniame bendruomenės gyvenime,	Įtvirtina nuostatą formuoti ugdytinių sampratą apie tapybą kaip vaizduojamojo meno šaką (tapymas, savarankiškas darbas, parodų lankymas, diskusijos). Formuoja nuostatą į kūrybiškumą.

stengtis juos kritiškai vertinti.	
-----------------------------------	--

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Literatūra:

1. Gaušienė R. Spalvininkystės pagrindai, Vilnius: Technika;
2. Liutkus V. Viktoras Vizgirda, Vilnius: VDA;
3. Marion, Jean-Luc. Atvaizdo dovana: žiūrėjimo meno metmenys, Vilnius: Aidai;
4. Mažoji impresionizmo enciklopedija, Vilnius: Gamta;
5. Riškutė G. Pleneras kaip būsimųjų dailės pedagogų ugdymo forma, Vilnius: VPU;
6. Welton J. Impresionizmas, Vilnius: Alma littera;
7. Dailė. Artserija. Lietuvos dailininkų sąjungos leidinys, Vilnius: LDSL;
8. <http://www.culture.lt/daile/>
9. [www.straipsniai.lt>Dailė](http://www.straipsniai.lt/Dailė)
10. <http://www.vpu.lt/bibl/nuorodos/Menas.html>
11. <http://www.on.lt/daile.htm>
12. <http://mkp.emokykla.lt/ars/>

PAMOKOS TEMA

Scenografijos pamokos

LEKTORĖ

Doc. Giedrė Riškutė

PAMOKOS PLANAS:

1. scenografijos ir kostiumo vieta teatre. Scenografijos samprata; Scenografijos ir teatrinio kostiumo ryšių samprata teatre;
2. scenografijos, kostiumo ir grimo meniniai bruožai. Lietuvių teatro scenografijos, kostiumo ir grimo meninių bruožų istorinė analizė; užsienio teatro scenografijos, kostiumo ir grimo meninių bruožų istorinė analizė: dramos teatre, muzikiniame teatre;
3. scenografijos sumanymas. Vizualinės sceninės raiškos prasmingumas, tikslingumas, aktualumas, įvairumas; vizualinės sceninės raiškos sąryšis su režisūra ir vaidyba mokykliniame teatre. Vizualinės sceninės raiškos sąryšis su mokinių amžiaus tarpsniais ir gebėjimais;
4. scenografijos elementų pažinimas. Taškas, linija, dėmė, spalva, atspalvis, tonas, šviesa, šešėlis, forma, faktūra, tekstūra, azūras; praktinės vizualinės sceninės raiškos užduotys;
5. scenografija remiantis kompoziciniais dėsningumais ir principais dvimatėje/trimatėje erdvėje. Ritmas, proporcijos, simetrija, asimetrija, statika, dinamika, kontrastas, niuansas, akcentas; vizualinės sceninės raiškos eskizų kūrybiniai ieškojimai.
6. scenografijos visuma mokykliniame teatre. Scenovaizdžio, kostiumo, apšvietimo, grimo vizualinių ryšių nagrinėjimas; įvairių būdų, technikų, medžiagų taikymas; eskizavimas, maketavimas „scenos dėžėje“; galutinis sceninis vaizdas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Scenografijos (Vizualinės sceninės raiškos) programa formuoja mokinių vizualinės sceninės raiškos sampratą, ugdo mokinių gebėjimą reikšti save vizualinės sceninės raiškos priemonėmis, aiškina sceninės vizualinės raiškos būdus, principus, prielaidas, istorinius, žanrinius, stilistinius ypatumus, moko integruoti vizualinę sceninę raišką į mokyklos teatrinę raišką. Siekiama, kad mokiniai, susipažinę su scenografija, galėtų kūrybiškai taikyti vizualinio sceninio komponavimo gebėjimus bei skatinti jų domėjimąsi teatru, scenografija, kostiumų kūrimu ir kt. meno rūšimis.

Tikslas: ugdyti mokinių gebėjimus reikšti teatrinę/režisūrinę idėją vizualinės sceninės raiškos priemonėmis, integruoti vizualinę sceninę raišką į mokyklos teatrinę raišką.

Pagrindiniai uždaviniai. Siekti, kad mokiniai:

- suvoktų vizualinės sceninės raiškos galimybes ir jos taikymo ypatumus vaikų ir jaunimo teatrinėje raiškoje;
- usipažintų ir gebėtų taikyti vizualinės sceninės raiškos metodus, komponavimo priemones ir pagrindinius principus dvimatėje plokštumoje/trimatėje erdvėje;
- gebėtų analizuoti ir kritiškai vertinti įvairius vizualinės sceninės raiškos reiškinius mokyklos bendruomenės teatrinio gyvenimo kontekste.

Ugdomos kompetencijos:

<i>Mokinio žinios ir supratimas</i>	<i>Mokymo metodai</i>
• Supras scenografijos raiškos esmę, jos	Pasakojimas, pokalbis, žaidimas, kūrybinės

įvairovės perteikimo bendruosius principus mokykliniame teatre. • Supras vizualinės sceninės raiškos tendencijas profesionaliame ir mokykliniame teatre.	raiškos praktinės užduotys.
<i>Gebėjimai ir įgūdžiai</i>	<i>Mokymo metodai</i>
Gebės: • lyginti, pasirinkti vizualinės sceninės raiškos žinias, jas kūrybiškai taikyti mokykliniame teatre; • suvokti pokalbių ir praktinių užsiėmimų metu įgytą patirtį, kūrybiškai ją taikyti mokinių teatro vizualinėje sceninėje raiškoje.	Vizualinės sceninės saviraiškos prasmingumo aiškinimasis per pamokas, praktinius užsiėmimus (pokalbiai, kūrybiniai vizualinės sceninės raiškos darbai).
<i>Vertybinės nuostatos</i>	<i>Mokymo metodai</i>
Plėtoja nuostatas: • skirti dėmesį teatro vizualinės sceninės raiškos saviugdai; • domėtis vizualinės sceninės raiškos reiškiniais profesionaliame ir mokykliniame teatre, stengtis juos kritiškai vertinti.	Įtvirtina nuostatą ugdyti mokinių vizualinės sceninės raiškos kompetenciją. Diskusijos, pokalbiai, aktyvus dalyvavimas meninėje veikloje.

PASTABOS

Pamokos turėtų būti pravedamos linksmi, su žaidimo elementais. Naudojama nemažai vaizdinės medžiagos, padedančios išsiaiškinti žanrų (operos, baleto, dramos ir kt.) skirtumus. Kokie scenografijos bruožai būdingi operai, kokie baletui, kokie lėlių teatrui ir pan.

PAMOKOS TEMA

Optinė dailė – iliuzija ar tikrovė? Optinio (kinetinio) ornamento sukūrimas

LEKTORIUS

Tomas Rudokas

PAMOKOS PLANAS:

1. temos ir uždavinių paskelbimas;
2. teorinė pamokos dalis;
3. bandymas;
4. praktinės užduoties atlikimas;
5. pamokos užbaigimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas

supažindinti mokinius su jiems nežinoma optine daile, žymiausiais atstovais. Remiantis optinės dailės teorija ir tradicija sukurti optinį (kinetinį) ornamentą.

Uždaviniai

supažindinti mokinius su akies iliuzija, optikos dėsniais, jų pritaikymu dailėje, šiuolaikiniame gyvenime, meno kūriniuose, reklamos gamyboje. Rasti sąlyčio taškus tarp tradicinio lietuvių liaudies ornamento ir šiuolaikinių optinės dailės kūrinių. Pristatyti optinio meno atstovo V.Vazareli kūrybą. Remiantis oparto pavyzdžiais plokštumoje, sukurti optinį ornamentą (kinetinę iliuziją). Tobulinti mokinių įgūdžius naudojant braižybos įrankius.

Temos ir uždavinių paskelbimas

„Optinė dailė – iliuzija ar tikrovė? Optinio ornamento sukūrimas“.

Teorinė pamokos dalis

Pamokos pradžioje aptariame jusles, kuriomis žmogus suvokia jį supantį pasaulį. T. y. rega, klausa, uoslė, skonis, lytėjimas. Dažniausiai mokiniai teigia, kad geriausiai aplinką suvokia regos pojūčiais. Aptariame teiginį „Tikiu tik tuo, ką matau, t. y. jei daiktą matau, jis egzistuoja tikrovėje. Norėdami įrodyti akies kaip kūno organo nepatikimumą, atliekame tai įrodantį bandymą.

Bandymas

Popieriaus lape 10-15 cm atstumu pažymime du 5 mm skersmens taškus. Paėmę lapą į ištįstą dešinę ranką laikydami jį akių lygyje, kaire ranka uždengiame kairę akį. Dešine akimi žiūrime į KAIRĮ tašką, tuo pat metu lapą LABAI LĖTAI traukiame artyn prie veido. Šio proceso metu iš žmogaus žiūrėjimo lauko dingsta DEŠINYSIS taškas, kuris vėl tampa matomas, jei lapą traukiame prie veido toliau nesustodami. Šiuo bandymu mes įrodome, kad žmogaus akyje egzistuoja vadinamoji „juodoji dėmė“, kuri pateikia stebėtojų ne visada tikslų vaizdą ar vizualinę informaciją.

Aptariame ir išanalizuojame kitus „optinės apgaulės“ pavyzdžius (nupieštos geometrinės figūros, kurių nėra tikrovėje, M.C.ESCHER kūryba ir pan.).

Tolesnėje pamokos dalyje supažindinu mokinius su optinės dailės atsiradimo istorija, žymiausiais dailininkais, jų kūryba (V.Vazareli). Akcentuoju, kad optinio meno kūrėjai puikiai mokėjo taikyti optikos dėsnius savo kūryboje, sugebėdami plokštumoje išgauti gylio, apimties iliuzijas. Peržiūrimė ir išanalizuojame lietuvių liaudies tradicinės tekstilės kūrinius, jų ornamentiką.

Praktinės užduoties atlikimas

Išklausius teorinę pamokos dalį, mokiniams keliama praktinė užduotis – sukurti optinės iliuzijos ornamentą plokštumoje. Pasirenkamas A-3 formato lapas, nutariama, kad ornamentas kuriamas 20x20 cm dydžio. Mokinys turi pats apsispręsti, ar savo kūrybinę užduotį atliks grafiškai (naudodamas dvi – juodą ir baltą spalvas) ar panaudos didesnę spalvų gamą. Silpniau besimokantys moksleiviai užduotį gali atlikti ant milimetrinio popieriaus.

Šios užduoties atlikimo metu mokiniai privalo naudotis braižybos įrankiais, lekalinėmis kreivėm, elipsinėmis liniuotėmis ir pan.

Mokiniai gali naudotis papildoma literatūra, optinio meno pavyzdžiais, mokyklos biblioteka, internetu.

Pamokos užbaigimas

Priklausomai nuo klasės pajėgumo, šiai užduočiai atlikti skiriu 1-2 val. Todėl pamokos pabaigoje visada peržiūriu mokinių piešinius, labiau pavykusius demonstruoju klasės draugams, iškilusias kūrybines ar technines problemas aptariu individualiai su mokiniu. Jei didžioji klasės dalis atlikdama užduotį yra stipriai pasistūmėjusi į priekį, surengiame trumpą bendrą darbų peržiūrą, kurios metu mokiniai gali išsakyti savo nuomonę, įvertinti savo ir klasės draugų piešinius.

Namų užduočių neskiriu. Likus iki pamokos pabaigos 2-3 min. mokiniai tvarkosi darbo vietas, pabaigtus ar nepabaigtus piešinius sudeda į jų klasei skirtą lentyną. Sulaukę skambučio išeina iš klasės.

PASTABOS

Mokiniams reikia tureti piešimo lapą A-3 formato, braižybos įrankius (liniuotė, skriestuvai), juodą markerį ar flomasterį.

PAMOKOS TEMA

Keramikos, kaip meno šakos, pristatymas

LEKTORĖS

Rūta Šipalytė ir Agnė Šemberaitė

PAMOKOS PLANAS

1 dalis. Keramikos, kaip meno šakos, pristatymas.

1. Pamokos temos „Keramika, kaip meno šaka“ pristatymas ir aptarimas. Trumpas keramikos, kaip amato pristatymas. Aptarimas, kas tai yra keramika, kokios yra keramikos medžiaginės savybės ir technologinės galimybės.
2. Trumpai pristatoma pastarųjų amžių keramikos istorinė raida. Pasakojimas, kaip keramika suprantama tradiciškai ir moderniai. Šiuolaikinės keramikos išraiška, kuomet ji sprendžia vaizduojamai dailei būdingas problemas: vizualias ir konceptualias.
3. Pasakojimas apie menininko keramiko savirealizacijos galimybes, remiantis savo kūrybine patirtimi: kelionėmis po pasaulinius keramikos meno centrus, dalyvavimu tarptautiniuose keramikos meno simpoziumuose ir konkursuose, meninės keramikos kūrimu.
4. Dailininkių keramikų Rūtos Šipalytės ir Agnės Šemberaitės trumpa kūrybos apžvalga (Power Point programa sukurti pristatymai).
5. Pamokos aptarimas, mokinių klausimai ir atsakymai.

2 dalis. Praktiniai užsiėmimai – kūrybinės dirbtuvės (45 min.)

1. Šioje pamokos dalyje mokiniai praktiškai supažindinami su moliu, jo galimybėmis. Visi kartu darytume dekoratyvinę vazą, kuri vėliau galėtų puošti mokyklą. Siekiant per neilgą laiko tarpą parodyti kuo daugiau lipdymo ir dekoravimo būdų, ši vaza būtų formuojama iš kvadratinių molio gabalėlių-plokštelių.
2. Parodoma, kaip molis minkomas, kočiojamas; tuo metu suformuojamas vazos pagrindas.
3. Kiekvienas moksleivis galėtų nudekoruoti po du molio kvadratėlius. Pirmas gabalėlis būtų dekoruojamas įspaudžiamu reljefu. Parodoma, kad tam gali tiktį patys įvairiausi daiktai: pieštuko ar šratinuko galas, kriauklytė, medžio lapas, saga ir t. t. Antras molio gabalėlis būtų skirtas piešiniui. Paaiškinama, kad moliai gali būti įvairių spalvų, juos galima nudažyti natūraliais dažikliais (oksidais) arba dirbtiniais (pigmentais), taip pasigaminant spalvotus molius-angobus. Dirbti su angobais labai paprasta, nes tai primena piešimą guašu. Kiekvienas moksleivis nesunkiai galėtų nupiešti piešinį arba ką nors užrašyti ant savo molio gabalėlio.
4. Paruošus visas plokšteles, jos būtų sujungiamos į vazą. Šio proceso metu būtų parodoma, kad molio detalės jungiamos naudojant rišamąją medžiagą – šlikerį. Kiekvienas moksleivis galėtų prieiti prie stalo, ant kurio būtų formuojama vaza. Vienspalvius faktūrinius ir spalvotus išpaišytus gabalėlius dėtume aukštas po aukšto ant paruošto vazos pagrindo.

PAMOKOS SANTRAUKA

Teorinės dalies metu mokinimas būtų pasakojama, kas tai yra keramika. Trumpa pažintis su keramika, kaip amatu ir kaip meno rūšimi. Kaip plačiau ir giliau suprasti keramikos meną. Kaip keramika suprantama tradiciškai ir moderniai. Kaip keramiko specialybė yra pritaikoma gyvenime.

Trumpai pristatoma pamoka vedančių keramikų kūryba, patirtis. Pabaigoje – pamokos aptarimas, klausimai ir atsakymai.

Antrojoje pamokos dalyje būtų praversti praktiniai užsiėmimai.

Susitikimas ir kūrybinės dirbtuvės gali būti skirtos įvairaus amžiaus grupių mokiniams nuo 8 iki 12 klasių.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Su Rūtos Šipalytės kūryba galima susipažinti aplankius šiuos internetinius puslapius:

- www.sipalyte.blogspot.com
- [http://test.svs.lt/?Daile;Number\(203\);Article\(4933\)](http://test.svs.lt/?Daile;Number(203);Article(4933))
- http://www.ceramics.tpc.gov.tw/biennale2008/en/w097_art.html

Su Agnės Šemberaitės kūryba galima susipažinti aplankius šiuos internetinius puslapius:

- www.agnesemberaite.eu

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: video projektorius vaizdinei, audio medžiagai demonstruoti (skaitmeninėms nuotraukoms ir video filmukams rodyti).

PAMOKOS TEMA

"Būk matomas kitaip". Aksesuaras – atšvaitas

LEKTORĖ

Jurga Sutkutė

PAMOKOS PLANAS:

1. susitikimas mokykloje, žaidimai;
2. susipažinimas su praktiku, praktiko kūrybinė veiklos pristatymas;
3. galutinio tikslo - gaminio idėjų aptarimas;
4. idėjų lietus, gaminių dizaino kūrimas, eskizavimas;
5. konkursas;
6. pagamintų aksesuarų aptarimas, diskusija, pristatymas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Projekto tikslas – sukurti originalų aksesuarą. Aksesuaras – atšvaitas atliks ne tik estetinę funkciją, originalus aksesuaras taps naudingu vaikams, vykstantiems į mokyklą iš aplinknių gyvenviečių, padės spręsti labai aktualią socialinę problemą – matomumą kelyje, atrasti kūrybišką priėjimą prie problemos sprendimo. Galutinis produktas - aksesuaras, puikiai atspindės mokyklą, taps reprezentacine dovanėle mokyklos svečiams, juo galima prekiauti mokyklos šventėse.

Projektas ugdo šias savybes:

POZITYVUMĄ. Mokyklos atpažįstamumo idėja, tapatumo suvokimas.

Vaikai gilinsis kokioje jie mokykloje mokosi, į ką orientuojasi mokykla, kokios stipriosios savybės iškeliamos, su kokiomis problemomis susiduriama kasdienybėje, koks mokinyš esi pats Tu? Žaidimai ir užsiėmimai padės geriau pažinti savo mokyklą, atrasti savo reikšmingumą jos aplinkoje, kūrybiškai bendradarbiauti su klasės draugais, atrasti lyderiavimo ir kūrybiškumo savybių. Iškeltas problemas ir idėjas realizuosime ir materealizuosime aksesuaro dizaino sukūrimo.

KŪRYBIŠKUMĄ. Problemas kūrybiškai transformuoti į meninį dizaino objektą – aksesuarą. Vaikai kūrybiškai pasižiūrės į jiems rūpimas problemas. Mokysis kūrybiškai materealizuoti iškeltą idėją. Įgys dizaino kūrimo principo žinių, susipažins su jo reikšmingumu. Kurs aksesuarų dizainą. Rezultatai bus fiksuojami eskizuose, projektuose, galutiniuose gaminiuose.

VERSLO ĮGŪDŽIUS. Aksesuaras – atšvaitas, tai ne tik kūrybinis objektas, tai mokyklos reprezentacinė dovana, kuria bus reprezentuojama mokykla, dovanos bus įteikiamos mokyklos svečiams, baigiantiems mokyklą abiturientams, pardavinėjamos mokyklos mugėje ir pan.

Vaikai įgys žinių, kaip kuriamos reprezentacinės dovanos, koks jų reikšmingumas įmonei, šiuo atveju mokyklai.

Kiek reikia įdėti pastangų, kūrybinių minčių, sukurti kokybišką, išskirtinį aksesuarą – reprezentuojantį mokyklą ir joje besimokančius.

Svarbu:

Aksesuarus gaminsime rankomis, pagrindas bus išpjaujamas iš kartono, tvirinamas užsegimas ir priklijuojama reflektuojanti plėvelė. Reflektuojančios dangos įsigyjimu turės rūpintis patys moksleiviai, mokytojai arba paremti mokyklos vadovybė, tokią plėvelę reikia pirkti specializuotoje parduotuvėje. 20 – 30 vaikų grupei įgyvendinti projektą užtektų 1 m² reflektuojančios plėvelės (būna įv. spalvų), kaina 50 – 100 Lt kvadratas.

Į projekto vykdymą galima įtraukiami tėvus, šeimos ar bendruomenės narius, rėmėjus, mokyklos vadovybę, kurie turėtų galimybę prisidėti prie projekto įgyvendinimo ir rėmimo. Jie dalyvautų projekto procese, konkurso komisijose, pristatymo šventėje.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Daugiau informacijos apie Jurgos Sutkutės veiklą internete, adresu www.jurgosoda.lt, www.siauliugalerija.lt

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: baltas popierius eskizavimui (dideli lakštai); spalvotos piešimo priemonės; lipnūs spalvoti lapeliai, baltas, spalvotas popierius, sąvaržėlės (žaidimams); kartonas, lipni reflektuojanti šviesą danga (plėvelė), dvipusė lipni juosta, segtukai, virvelės (prisegimui prie rūbo, rankinės ir tt.); multimedija; fotoaparatas.

PAMOKOS TEMA

Mažo formato vitražo kūrimas ir įgyvendinimas medžiagoje sukepimo technika „Žerintys stiklai“

LEKTORĖ

Edita Utarienė

PAMOKOS PLANAS:

1. trumpa profesionaliojo Lietuvos vitražo istorija (keliais sakiniais);
2. preliminarus vitražo eskizo užsipiešimas paprastu pieštuku, numatant, kokia spalva kur turėtų būti;
3. vitražėlio pasigaminimas sukepimo technika;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Trumpa profesionaliojo Lietuvos vitražo istorija (keliais sakiniais). Supažindinimas su įvairiomis vitražo technikomis. Pristatant technikas rodoma tomis technikomis atliktų Lietuvos menininkų sukurtų vitražų pavyzdžiai. Taip supažindinamas jaunimas ir su vitražo menininkais ir jų kūriniais. Medžiagą turėsiu diskelyje, taip pat atsivešiu knygas, nuotraukas.

Preliminarus vitražo eskizo užsipiešimas paprastu pieštuku, numatant, kokia spalva kur turėtų būti. Temą pasirenka kiekvienas individualiai.

Vitražėlio pasigaminimas sukepimo technika. Pademonstruosiu, kaip pjaunami stiklai. Kas norės, galės pabandyti pjauti pats. Mokiniam naudoti atvešiu jau paruoštus stiklo ruošinius – įvairių formų, dydžio ir spalvos stikliukus, tinkančius sukepimui. Mokiniai pagal preliminarų savo parengtą eskizą pasirinks spalvas, tarpusavyje derins ir kurs savo vitražą. Stikliukas vienas prie kito tvirtinami klijų taškeliais, kad vežant kepti į dirbtuves liktų mokinio sudėliotas vaizdas. Nusivežusi paruoštus kepti vitražėlius iškepsiu tam skirtoje krosnyje ir iškeptus atvešiu vaikams. Antro susitikimo metu aptarsime sukurtus vitražėlius, dekoruosime specialiais vitražiniais kontūriniais dažais.

E. Drachengergas knygoje „Viduramžių vitražas“ rašė: „...lankytojai langas virsta spindinčiu paveikslu, kuris, šviesai keičiantis, pats nuolat keičiasi, čia intensyviai suliepsnoja, čia švelniai prigęsta.“ Taip buvo rašoma apie klasikine vitražo technika atliktų vitražų poveikį žmogui. Per daugybę metų vitražo menas keitėsi, įgaudamas vis naujų atspalvių. Bet jo pagrindinės savybės – žavėti skaidrumu, šviesa ir spalva – išliko iki šių dienų. Šiuo metu stiklą galima pūsti, šlifuoti, poliruoti, lakštinį stiklą jungti ne tik švinu, bet ir vario juostelėmis, sukepti, klijuoti ir t. t. Vitražo menininkas privalo meistriškai įvaldyti įvairias technologijas, kad galėtų sėkmingai spręsti teminius, dekoratyvinius ir erdvę organizuojančius uždavinius. Vitražo raida visada buvo susijusi su technikos raida. Manau, vitražo technologiją išmanau puikiai. Pati esu sukūrusi ir atlikusi darbų įvairiomis vitražo bei stiklo formavimo technikomis. Taip pat gerai pažįstu daugelį vitražo bei stiklo menininkų (esu LDS Monumentaliosios dailės sekcijos pirmininkė), kad galėčiau įvairias vitražo technikas iliustruoti pristatant mūsų menininkų sukurtus vitražo bei meninio stiklo kūrinius.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: a) popierius, pieštukas eskizui užsipiešti; b) maža tūbelė Moment klijų; c) plonos pirštinės (guminės arba panašios), kad klijuojant nesusitept rankų; d) negili (apie 2 cm gylio) kartoninė dėžutė maždaug 22 x 22 cm, kurioje bus dėliojamas vitražėlis (arba dangtis nuo batų dėžutės); e) po vieną kontūrinių vitražinių dažų tūbelę.

Pageidautina, kad mokykloje būtų kompiuterinė įranga, kurios pagalba galima būtų rodyti vaizdinę medžiagą. Jei įrangos nebus, medžiagą pateiksiu kitu pavidalu, pvz., knygos, nuotraukos.

PAMOKOS TEMA

Gamtos spalvos. Natūralių dažų paslaptys

LEKTORĖ

Loreta Zdanavičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. moksleiviai teoriškai supažindinami su senomis lietuvių liaudies tradicijomis, kaip jų protėviai dažydavo audinius, kaip išgaudavo spalvas;
2. dažų gamyba. Rodoma vaizdinė medžiaga, kaip vaikai patys gamino natūralius dažus ir paveikslai nutapyti natūraliais dažais;
3. gyvybės medžio piešimas savo pasigamintais, natūraliais dažais.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tarsi gamta pasikeičia žvilgsniais su žmogumi ir dovanoja jam savo spalvas. Nelieka gigantiškų fabrikų industrijos, tik kaip japonų poezijoje rudens mėnulis piešia pušį į dangų.

Spalvos ateinančios iš gamtos ir vėl į ją grįžtančios. Tarsi humaniška gamtos ir žmogaus draugystė. Dar kartą prisimenam, kad liaudies mene vertybės išsaugojamos ilgiau ir jose mažai atsitiktinumo.

Dailininkė Rūta Katiliūtė

Ugdymo tikslai

Tapybos natūraliais dažais idėja svarbi tuo, kad moksleiviai susipažins su senomis lietuvių liaudies tradicijomis, kurios atgis jų sukurtuose piešiniuose, labiau pažins savo krašto gamtą, saugos ją nuo užterštumo. Visada pamokose piešiama jau pagamintais dažais, o šį kartą moksleiviai galės ir patys pasigaminti dažų ir jais tapyti paveikslus. Didėjant šiuolaikinei vartojimo kultūrai, pačių pagaminti dažai įgaus svarbią vertę, tai skatins ne tik mokinio individualų meninių, kūrybinių ir pažintinių galių augimą, bet ir etnokultūrinį išprusimą, tautinių vertybių suvokimą. Kiekvienam savo rankomis pagaminti dažai taps tikru stebuklu, o galimybė pamatyti juos atgyjančius sukurtuose paveiksluose suteiks daugiau pasitikėjimo ir džiaugsmo savo kūrybinėmis jėgomis.

Gamtos, ekologijos, etnokultūros ir dailės sritys susijungs į vieną bendrą pažinimo, ieškojimo ir atradimo džiaugsmą.

Darbo eiga

Jau nuo seniausių laikų kaimo audėjos linus ir vilną dažė natūraliais dažais. Juos pasigamindavo namie iš augalų žiedų, lapų, šaknų, samanų, medžių žievės, naudodavo pelkių ir geležies rūdis. Dažomųjų medžiagų ir jų paruošimo receptų buvo gana įvairių ir sudėtingų. Įvairiose šalies vietose buvo žinomi skirtingi dažymo būdai, naudojami įvairūs dažai.

Archeologų duomenys rodo, kad Lietuvoje jau III-IV amžiuje buvo dažoma natūraliais dažais. Tik XIX a. II pusėje paplito cheminiai dažai. Augaliniai dažai yra švelnesnių atspalvių ir labai patvarūs.

Mūsų krašte auga apie 80 rūšių dažančių augalų, iš kurių galima gauti geltonų, žalių, rudų ir pilkų atspalvių. Sunkiausia iš vietinių augalų išskirti raudonus ir mėlynus dažus.

Dažų kokybė priklauso nuo rinkimo laiko. Medžių lapus renkame anksti pavasarį, iki Rasos šventės, bet tinka ir vasariniai, bei rudenį nukritę. Šaknys renkamos prieš augalo žydėjimą arba rudenį, kai būna subrendusios. Medžių žievė lupama anksti pavasarį, kai teka sultys ir žievė turi daug dažų. Žiedai renkami tik ką išsiskleidę. Tada jie sukaupę daugiausia dažų ir atspalvis būna maloniausias.

Surinktus augalus (lapus, stiebus, šaknis, žiedus, vaisius, kankorėžius, žievę) susmulkiname ir pamirkome šiltame vandenyje. Tame pačiame vandenyje juos ir verdame. Nuovirus perkošiame ir supilstome į dažams skirtus indus. Lapus malame ir spaudžiame sultis. (Dažus aš atsivešiu paruoštus. Mokyklos sąlygom galima pasiruošti dažų iš kavos ir arbatų.).

Gyvybės medžio piešimas savo pasigamintais, natūraliais dažais

Medis minimas visų tautų padavimuose. Tai neišsenkantis jėgų šaltinis, amžino gyvenimo simbolis. Apie medį labai dažnai dainuojama ir lietuvių liaudies dainuose. Jo šaknys – žvėrelių namai, kamiene spiečiasi bitelės, o viršūnėlėje lizdus sukasi paukšteliai.

Ant didelio balto popieriaus lapo, savo pagamintais dažais, nupieškite gyvybės medį. Dviem vienodo storio plačiais teptukais, abiem rankom kartu, nupieškite medžio kontūrus. Viduje plonesniu teptuku išmarginkit savo medį. Stebėkite, kaip liejasi spalvos, kokios švelnios ir subtilios, kaip viena dera su kita. Koks natūralumas ir grožis išgaunamas natūraliais dažais.

Kai jūsų gyvybės medžai išdžius, iškirpkite ir papuoškite klasės sieną, sudėdami savo medžius į vieną didelį ornamentą.

PAMOKOS TEMA**Pamoka-kūrybinės dirbtuvės „Grafika“****LEKTORĖ**

Birutė Zokaitytė

PAMOKOS PLANAS:

1. teorinė dalis. Grafika, grafikos atsiradimas, pradinė paskirtis, raida, grafikos technikos;
2. vaizdinė medžiaga – darbų reprodukcijos;
3. praktinė dalis. Mokiniai kuria metalo raižinį, išsėdina, atspausdina.
4. gautų darbų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Mano pamoka susidarytų iš dviejų etapų: teorinio ir praktinio. Teorinė dalis turėtų užimti pusę laiko pirmosios valandos. Praktinė dalis: pamoka ir pusė. Kaip žinia, daugybė mokinių ir suaugusių žmonių grafiką supranta kaip piešimą tušu ir plunksnele. Teorinės dalies tikslas būtų praplėsti supratimą apie grafiką. Supažindinimas su grafikos atsiradimu, jos pradine paskirtimi, jos raida nuo senų laikų iki dabar, grafikos technikų gausa. Būtų rodomos tam tikrų autorių reprodukcijos, geriausiai atspindinčios šios meno šakos raidą ir ypatumus.

Praktinės dalies metu mokiniai patys darytų metalo raižinį, jį išsėdintų ir atspausdintų.

PASTABOS

Kadangi grafika yra ilgas ir kruopštus tam tikrų vienas po kito sekančių technologinių veiksmų rezultatas, tai mano pareiga būtų paruošti medžiagas, t. y. metalo plokšteles, vadovauti jas ėsdinant ir spausdinant. Kad šio ciklo rezultatas būtų įdomus ir efektingas visoms pusėms, būtų gerai prieš tai sukontaktuoti su mokytoju, mokančiu dailės ir galima būtų iš anksto suformuoti užduotį ir pasidaryti eskizus.

1.3. Fotomenininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai

1.3.1. Fotomenininkų meninės kūrybos pamokos

PAMOKOS TEMA

Apie meninę fotografiją

LEKTORIUS

Ričardas Dailidė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas, nuo fotografijos išradimo iki šių laikų. Fotografijos veržimasis į visas gyvenimo sferas. Fotografija meninėje kūryboje. Paminklai fotografijai. Fotografijos kūrybos metodai. Fotografijos žanrai. Lietuvos fotomenininkų sąjungos narių įnašas į Lietuvos ir pasaulio kultūrą;
3. viktorina;
4. apibendrinimas, diskusija (išklausan mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA:

- fotografijos išradimo 1839 m. reikšmė žmonijos gyvenime. Jos priešistorė (camera obscura);
- fotografijos veržimasis į visas gyvenimo sferas (mediciną, karybą, archeologiją, istoriją, politiką, geologiją, aviaciją, teisę ir t. t.);
- fotografija meninėje kūryboje. Nuo fakto meninės fotografijos link;
- ilgus metus besitęsianti dailės ir fotografijos „dvikova“, peraugusi į bičiulystę;
- paminklai fotografijai, arba paminklai pagal fotografiją;
- fotografijos jaunesnieji „brolis“ kinas ir „sesuo“ televizija;
- meninės fotografijos išskirtinumas: autoriaus matymo, aplinkos suvokimo unikalumas. Vaizdo komponavimo: rakurso, šviesos, kompozicijos, plastikos reikšmė.
- meninės fotografijos paskirtis ir priedermė, unikalus kūrėjo sąmonės ir jausmų kelias nuo objekto link subjekto;
- Fotografijos kūrybos metodai:
 - a. lemiamo momento fenomenas,
 - b. režisuota-pastatominė fotografija,
 - c. montažai, fotošopo efektai;
- fotografinio vaizdo tradicija ir šiandienos raiškos būdai;
- fotografijos žanrai: portretas, peizažas, naturmortas, aktas. Socialinės fotografijos savitumas. Taikomosios fotografijos (reklama, mada) vieta šiandieninėje rinkoje;
- skaitmeninės fotografijos psichologinis aspektas;
- Lietuvos fotomenininkų sąjungos narių įnašas į Lietuvos ir pasaulio kultūrą. (7 fotomenininkai – Nacionalinės premijos laureatai. Virš 100 Grand Prix pasaulio parodose).

Pamokoje bus demonstruojami užsienio ir lietuvių autorių darbai.

PASTABOS

Kiekvieno susitikimo metu bibliotekai autorius dovanos savo albumą. Mokiniai, atsakę į viktorinos klausimus nagrinėtomis temomis, laimės dar vieną albumą.

PAMOKOS TEMA

Fotografija šiuolaikinėje visuomenėje – nuo turistinių paveikslėlių iki veiksmingo politinio instrumento

LEKTORIUS

Povilas Sigitas Krivickas

PAMOKOS PALNAS:

1. įžanginėje dalyje: trumpai apie fotografijos atsiradimą ir jos plėtotę – nuo dokumentinės iki meninės. Apie visuotinę fotografijos paplitimą – nuo vieno ar kelių fotoaparatus šeimoje ir buitinių/turistinių kadrų iki šiuolaikinės reklamos, fotožurnalistikos, fotomeno;
2. kaip mokytis matyti (plokštuminės kompozicijos pradmenys);
3. atsakomybė fotografuojant;
4. praktinė dalis (iš anksto susitarus su lektoriumi);
5. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Kūrėjui likimo duoti trys jokiais pinigais neįkainojami dalykai – laikas, sveikata ir talentas. Fotografijoje greta įprastinio dar yra ir specialusis laikas – trumputės sekundės dalys, per kurias atsiranda unikalūs kūriniai. Į akimirką susitelkia per visą ankstesnį nugyventą laiką įgyta patirtis.

Kaip mokytis matyti (plokštuminės kompozicijos pradmenys).

Pateikčiau pavyzdžius iš kolegų ir savo daugiametės publicisto ir fotožurnalistų praktikos (Lietuvoje ir užsienio šalyse) su teksto ir vaizdo iliustracijomis. Tai, manau, skatintų moksleivius atidžiau ir supratyviau žiūrėti į žiniasklaidos vaidmenį bei misiją. Daugiau dėmesio būtų skiriama kultūrinei ir kitai specializuotai žiniasklaidai, kurią „užgožia“ pigūs bulvariniai niekučiai.

Tikiuosi taktiškai atkreipti jaunųjų klausytojų dėmesį apie atsakomybę fotografuojant: ne tik žmogaus teisių požiūriu, bet ir prisiimant atsakomybę už tuos, kurie fotografuojami. Kas yra *paparaciai* ir kaip jie susiję su etika? Apie *Fotodienoraščių* reikšmę kiekvieno mūsų gyvenime ir platesnę visuomeninę prasmę. Apie fotografijos ir mokslo sąsajas (nuo reliatyvumo teorijos iki kriminalistikos). Apie mano naujausią fotografijų seriją *Gyvenimas įstrižai*. Meno nėra be suvokėjo, o šiandien fotografijoje suvokėjas ir kūrėjas gali nesunkiai susikeisti vietomis. Fotografijos ir žodžio santykis. Išlikimo atečiai problema arba lotyniškai „Non omnis moriar“ („Ne visas aš mirsiu“ – užrašas ant senųjų Bernardinų kapinių vartų Vilniuje).

Pamoka vyktų dialogo forma. Už geriausius atsakymus ir fotografijas – prizai (autorinės knygos).

PASTABOS

Reikėtų, kad mokiniai atsineštų jų pačių fotografuotų nuotraukų, irgi geriau būtų – skaitmeninėse laikmenose.

Pamokos priemonės:

būtinai projektorius rodyti kadrams ekrane iš USB ir DVD laikmenų. Pageidautina klasė (kabinetas) su užtamsinamais langais. Taip pat turėtų būti ir tradicinė juoda lenta, kurioje galima rašyti kreida terminus, vardus, braižyti schemas.

Susitikimą galima būtų paversti ir kūrybinėmis dirbtuvėmis, jeigu iš anksto moksleivių būtų paprašyta atsinešti savo fotografijų ir fotoaparatus (šiandien fotografuoja visi). Tai antroje pamokos dalyje nuotraukos būtų praktiškai aptariamoms ir nagrinėjamos. Taip pat su moksleiviais galėtume pabandyti fotografuoti per pamoką (skaitmeninėmis kameromis tai įmanoma, ypač – portretuoti).

PAMOKOS TEMA

Kūryba, kaip gyvenimo būdas be kompromisų

LEKTORIUS

Aleksandras Ostašenkovas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. rodomi ir aptariami autoriaus sukurti fotografijų ciklai: „Kitas krantas“, „Mano miestas“, „Mirties sodas“, „Neįvardyto laiko portretas“;
3. pokalbis apie meninę fotografiją ir jos kūrėją, jo santykį su pasauliu ir visuomene, tikrųjų vertybių ieškojimą ir atpažinimą sumaterialėjusioje visuomenėje, sielos ir patirties kontaktą kūryboje ir gyvenime, ilgą kelią į rezultatą;
4. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Fotografijų ciklai:

KITAS KRANTAS (1976-2004)

Virpanti siela, slėpdamasi nuo kasdienybės, pakeitė mąstymą ir pojūčių receptorių. Sielos analizė pasidarė vienintelė ir tikra egzistencijos prasmė, o kūryba, kaip to proceso antropologija – vieninteliu ir tikru objektu, vertu kančių ir paties gyvenimo.

Pragyventa ir išgyventa epocha, perleista per emocinę prigimtį ir patirtį, virsta žmogaus būseną, kaip reakcija į subjektyvias tiesas. Tai – meditatyvus kalbėjimas apie žmogų, jo unikalumą ir nepakartojamumą, apgyvendintas egzistenciniame blyksnyje. Suvoki tą dovaną, kaip išskirtinumą, galimybę mąstyti, jausti, liūdėti, džiaugtis Gyvybės unikalumu, stebėti ir stebėtis Paslaptimi, priartėti ir nutolti nuo jos įminimo. Tik girdintis ir analizuojantis Tylą jaučia ir patiria visą gyvenimo įvairovę.

„Kitas krantas“ – metafora, ženklas, gyvybės, kaip reiškinio laike, žmogiškosios patirties ir sielos išklotinė. Tai suaugusi su tavimi būseną, tam tikras etapas tavyje ir laike, atspaudas, kurio negalėsi panaikinti. Ta būseną skausmingai sava, kaip dvasinis skausmas, stiprėjantis rudeniui atėjus. Gyvenimas žavus tuo, kad sielą skauda. Jautrus žmogus atveria Duris giminingai sielai. Dešimtmečius meditavusi ir kryptingai klaidžiojusi būties labirintais, ji stebėjimo ir analizės objektu pasirinko savo portretą. Dėkingas jai, kad kritiniuose gyvenimo vingiuose ji nepaliko manęs ir leido praskleisti Didžiosios Paslapties šydą fotografijos kalba. Viskas turi pradžią ir pabaigą. Tik Kitas Krantas, keliaujantis laiku, niekada nepriartėja. Tiesiasi begalybėn, Amžinybės link.

Žiūriu pro langą, matau miestą. Iš kaminų vinguriuoja dūmelis, ištirpstantis rūke. Vos linguoja belapiai medžiai. Ankstyvas pavasaris. Horizontalo linijos nematyti. Kažkur apačioje eina žmonės, važiuoja mašinos. Aš jų nematau – užstoja lango rėmas – tik girdžiu užesį, balsus. O virš visko – pilkas dangus. Dar kiek taip pabūsiu...

Aleksandras Ostašenkovas

MANO MIESTAS (2004-2005)

Kas verčia brėkstant eiti tuščiomis gatvėmis į miesto pakraštį, ten, kur tavo vaikystė, pirmosios meilės virpesys, dažni giminių apsilankymai, kur prisiminimus žadina svaigūs alyvų žiedai, pavasarinio šieno kvapas ir žvaigždėtas dangus, kur savo ankstyvą giesmę tęsia nenuorama lakštingala, kur ežero rūke gimsta saulė, kur rudens lapai tyliai krenta ant tavo motinos kapo...

MANO MIESTAS – tai vaikščiojimai geografiniais ir sielos paribiais, pokalbis su savimi, išpažintis, meilės prisipažinimas, kaip žmogui, kurį gerai pažįsti, patikimam, suprantančiam net Tavo užuominas. Jis nusimetęs margą rūbą, tikras savo paprastumu, kasdieniškumu ir atvirumu. Tai bendramintis, subtilus pašnekovas, raminantis ir užjaučiantis, kartu besidžiaugiantis Tavo darbais ir šviesiomis mintimis. Tu jo vaikas, kurį Jis pažįsta nuo pradėjimo, žino Tavo vaikystės kiemą, draugus ir priešus, tėvus, vaikus, gimines, jų praradimus, Tavo tolyn lekiančius metus...

Jis jau buvo, kai Tu čia atsiradai: išmintingas, tęsiantis savo istoriją, atlaidžiai žiūrintis į mūsų ir savo likimus. Melancholiškas, šventiškas, susimąstęs, kartais depresyvus, net tragiškas: Jame telpa gausūs įvykiai, karai, revoliucijos, meilė ir silpnybės, gimimai ir mirtys, prisiminimai ir atmintis, laikinumas ir amžinybė.

Jis nebyliai auklėja ir globoja savo gyventojus, leidžia jiems klysti, atrasti savo tiesas, apgaubia savo rūpesčiu ir meile. Kai mums blogai, Jis suranda mums savo nutolusias vieteles, kai mums gera – atveria gatvių šurmulį, žmonių dėmesį.

Bet būna ir kitaip: pratrūksta gaiviu vasaros lietumi, rudens rūkais ir drėgnais lapais, šaltomis taisyklingomis snaigėmis arba pavasario geiduliu, senų kiemų prisiminimais, intymiomis šventėmis ir skaudžiais praradimais. Jis visoks, kaip ir Mes, čia esantys. Ir bus toks, kol Mes būsimė. Mano miestas...

Mažos basos kojos peržengia medinio barako slenkstį ir nuveda į saulėtą kiemą, kur jau įkaitęs smėlio lopinėlis, kryptuoja kažkieno antis, o virš jos baltuoja grakšti cerkvė. Draugų dar nėra; jų bus vėliau...

Aleksandras Ostašenkovas

MIRTIES SODAS (2002-2008)

... Brėkšta rytas. Pramerktos akys atsisveikina su tamsa. Tyla lėtai prisipildo garsų ir minties. Labas, nuostabūs pasauli, pilnas stebuklų, meilės ir vilties...

... Plūsteli prisiminimų bangos, grąžindamos į seniai patirtų būsenų slėnį. Atmintis, virtusi prisiminimais...

Ateina laikas, kai išeini pasitikti rūko, važiuoji toli vėl patirti, kaip tirštai kvėpia vaikystės žiedai, pažiūrėti į pušų viršūnes, į virš jų plaukiančius debesis, pajauti vingiuojančio keliuko karštą smėlį, pamatyti, kaip pasikeitė upės krantas, nueiti vos įžiūrimu sodo taku prie namo pamatų, priglausti užmerktą veidą prie savo medžio, sugerti tylą, vėją, lietų, širdies dūžius, krintančius lapus, prisiminti save ir kitus... Skaudančios smegenys jautriai reaguoja į tirpstančio laiko garsus, atmintis prišaukia fragmentinius prisiminimus, jungiančius gimimą ir mirtį. Nebepakeliama patirtis peržengia lemtingą ribą — jau nieko negalima pakeisti. Žinai, kad tavo gyvenimas jau niekada

nepasikartos. Gyvenimas... Kas Tai buvo? Gal tai laikas tarp dviejų mylinčios moters laiškų, kurių prasmės tada, savo jaunystėje, tu nesupratai; gal geidžiamo pavasario toliai melsvame upės slėnyje po šilto lietaus, tarp paukščių giesmių, šuns lojimo, vakarienės dūmelio, dviprasmiškos ir vis trūkinėjančios gegutės pranašystės; gal tai keliukas į vienkiemį, kur jau seniai niekas negyvena; gal tai meilėje apkabintas žmogus, apie kurio greitą mirtį tu dar nežinai, o gal tai — paragautas ir numestas pakelėje laukinės obels obuolys, grįžtant tampantis jautriais asmeniniais prisiminimais?

Jau nebėra daug artimų žmonių, išbluko veidai ir prisiminimai, o mano siela išėjo į susitikimą su jais ir savimi rasotais laukais paskutinę pavasario dieną. Ieškau jaunystės paženklintų vietų ir daug ko nerandu. Užžėlęs lauko keliukas veda į prisiminimų slėnį, atgamindamas kažkada patirtas būsenas. Jau nebėra namo, kur kadaise radau seną, pageltusią pasinę moters nuotrauką, beveik nesimato jaudinančių vaizduotę karo apkasų, neberandu vietos upės krante, kur tolimą, vienišą jaunystės gimtadienį užkasiau išgertą vyno butelį su rašteliu sau. Gyvenimas — ilgai trunkantis gyvenimo ilgesys...

...Vienatvė. Ten, kur taip jauku, kur nuogas ir tikras prieš savę patį, kur tavo metai ir siela — lyg sulipę su tavo kūnu marškiniai. Ten negailestingas priekaištas sau drasko sielą ir trumpina tavo laiką, o noras jį pratęsti virsta sunkiais prisiminimais ir kančia...

... Buvau ant tėvo rankų, vienerių metų berniukas. Žiūrėjau į jaunos mamos užgesusias akis...

... Stovėjau prie mirusio tėvo, žiūrėjau į išmintingą veidą, suglaustas, pigmentuotas rankas. Tokias, kaip mano...

... Jau nebegirdžiu už lango šluojant vėlyvus lapus, retų lašų barbenimo į stiklą, tyloje ištirpo šaldytuvo virpesys. Minkšta, pilka prasidėjusios dienos šviesa surado mano veidą veidrodyje, o anos akys — mano. Priartėjusi riba nusinešė baimę ir sutrikusį ritmą. Žvilgsnis anapus. Keista, geidžiama patirtis...

Užmerktos akys atsisveikina su šviesa. Brėkšta rytas. Tyla lėtai prisipildo garsų ir minties. Sudie, nuostabūs pasauli, pilnas stebuklų, meilės ir vilties... Labas, nuostabūs pasauli...

Aleksandras Ostašenkovas

NEĮVARDYTO LAIKO PORTRETAS (1968-2011)

Gyvenimas – nenutrūkstamas, nukreiptas į ateitį vyksmas laike, o atmintis – pats svarbiausias žmogaus dimensijos reiškinys, kartais toks sunkus ir nepageidaujamas. Atmintis nepaleidžia mus, prišaukia prisiminimus ir išgyvenimus, priverčia vėl ir vėl patirti sielos jautrumą, nutolus jaunystei, apmąstyti savę ir laiką, kuriame buvome.

Neįvardyto laiko portretas – tai dvasinė būseną, kurioje, bėgant laikui, mes klausiamo ir ieškome atsakymų, ieškome savo identiteto, remiantis jau dabartine savo patirtimi.

Yra du gyvenimo būdai. Pirmas – gyventi, kitas – stebėti gyvenimą. Atmintis visada grįžta į praėjusį laiką...

Aleksandras Ostašenkovas

REKOMENDUOAMOS NUORODOS

Kas šioje parodoje man kelia nerimą? Kad žmonės, daiktai, jų aplinka, jų rūbai ir mintys juda kartu. Kad žmogus neturi galimybės suvokti savo laiko, savo aplinkos. Kad jis tiesiog yra nešamas sraunios laiko upės žemyn, be jokios galimybės sustoti ir pamatyti save iš šalies, suprasti savo aplinką, savo laikmetį. Šiose fotografijose matome žmogų įkalintą laiko kapsulėje, savotiškame kokone.

Tai amžina dabartis, tiksliau, tik dabarties akimirka, bet joje telpa viskas – kiekviena mažiausia kasdienybės detalė kalba apie dabarties akimirkos tirštumą. Apie klampų, nesamoningą gyvenimo būvį, kuriame mes tik išgyvename savo dabarties akimirkas, neįgydami jokio aiškumo ir jokios matymo perspektyvos. Tai aklas gyvenimas, kaip akla yra kiekviena gyvenimo akimirka.

Tai dar skaudžiau paryškina Aleksandro Ostašenkovo fotografijos. Galime susikurti iliuziją, kad jose matoma tikrovė pagaliau mums tampa suprantama, apžvelgiama, nes yra paversta statišku fotografiniu vaizdu. Deja. Kad ir kaip būtų, mūsų jau niekas nebesieja su čia matoma sovietinio melancholiško pilkumo plyne. Mes neigiame savo praeitį, mes kitur, dabar jau nešami į *kitą krantą*. Tarp kitų daiktų, kitos aplinkos. Tačiau tokie pat neregiai, nes atsitraukti į šalį ir pažiūrėti į save nėra jokios galimybės. Nėra jokios galimybės išbristi iš laiko upės ant kranto. Todėl ateities fotografijose atrodysime taip pat melancholiškai, kaip šiose Aleksandro fotografijose. Ir koks skirtumas, ar stovime prie tarybinės *parduotuvės-mašinos* langelio, ar prie *akropolio* priekystalio.

Virginijus Kinčinitis

PASTABOS

Fotografijų rodymui reikalinga multimedia, kompiuteris ir ekranas.

PAMOKOS TEMA

Klasikinė Lietuvos fotografijos mokykla ir fotografijos profesija

LEKTORIUS

prof. Romualdas Požerskis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Fotografo profesijos specifinės darbo sąlygos ir subtilybės. Žurnalistinė fotografija ir reklaminė fotografija. Kokiose aukštosiose mokyklose galima studijuoti fotografiją. Kuo skiriasi mėgėjiška fotografija nuo kūrybinės fotografijos. Fotomenininko pilietinės atsakomybės suvokimas ir t. t.;
3. Romualdo Požerskio kūrybos pristatymas;
4. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Fotografo profesijos specifinės darbo sąlygos ir subtilybės. Dvi skirtingos fotografijos specializacijos – žurnalistinė fotografija ir reklaminė fotografija. Kokiose aukštosiose mokyklose galima studijuoti fotografiją, vieną iš multi medijų specialybę. Ką studentai studijuoja Vytauto Didžiojo universiteto Menų fakulteto šiuolaikinių menų katedroje. Kūrybinės fotografijos specifika audiovizualinių menų terpėje. Kokia stojamųjų į aukštąsias mokyklas egzamino testo struktūra, forma ir kaip jie vyksta. Kaip reikėtų pasiruošti stojamiesiems egzaminams.

Kokia kūrybinė organizacija vieniją fotomegėjus, fotožurnalistus ir reklaminės fotografijos atstovus. Kuo skiriasi mėgėjiška, saloninė, piktorealistinė, meninė fotografija nuo kūrybinės fotografijos. Fotomenininko pilietinės atsakomybės suvokimas ir istorijos metraštininko pareiga. Lietuvos humanistinės kūrybinės fotografijos pripažinimas ir pristatymas įvairių šalių galerijose, muziejuose, fotografijos festivaliuose, fotoalbumuose ir pasaulio fotografijos enciklopedijose. Penkių garsiausių Lietuvos fotomenininkų trumpa kūrybos apžvalga.

R. Požerskio kūrybos pristatymas. Biografijos momentai nukreipę į kūrybinę fotografiją. R. Požerskis yra vienas svarbiausių Lietuvos šiuolaikinės meninės fotografijos atstovų. Pradėjęs kurti meninę fotografiją dar XX a. aštuntajame dešimtmetyje R. Požerskis savo darbuose sujungė ir išplėtojo geriausias vadinamosios Lietuvos fotografijos mokyklos tradicijas. Šio fotomenininko kūrybinis archyvas susideda iš daugelį metų kurtų ciklų: pirmoji serija apie motokrosą: *Pergalės ir pralaimėjimai* (1974-1976), kuri apdovanota įvairiais prizais Italijoje, Ispanijoje, Belgijoje, Maskvoje, Tokijuje, Sidnėjuje ir kitose fotografijos parodose. Kitos serijos: *Lietuvos senamiesčiai* (1974-1985), *Atlaidai* (1974-1993), *Atminties sodai* (1977-2002), *Žalgirio vyrai* (1984-1988), *Lietuvos kelias į Nepriklausomybę* (1988-1993), *Mažoji Alfonso vargai ir džiaugsmas* (1992-2008). Kiekvieną iš minėtų serijų sudaro keli ar keliolika tūkstančių kadru, kuriuose fotomenininkas įamžino Lietuvos miestų ir kaimų žmonėms būdingą socialinę elgseną, religinius ritualus bei kasdienę buitį ir užfiksavo šių tradicijų kaitą. 2008 ir 2011 metais R. Požerskis užfiksavo kasmetinį festivalį „Degantis žmogus“, vykstantį JAV Nevados dykumoje, kuris yra pripažintas unikaliausiu ir didžiausiu alternatyvaus meno reiškiniu pasaulyje.

PAMOKOS TEMA**Fotografijos istorija****LEKTORIUS**

Darius Vaičekas

PAMOKOS PLANAS:

1. fotografinio principo atsiradimas – *Camera obscura*;
2. fotografijos atsiradimas XIX a.: N. Niepce, L.J. Daguerre, W.H.F. Talbot;
3. tapybos ir fotografijos lygiagretės: peizažas, aktas, natiurmortas, alegoriniai paveikslai;
4. dokumentinės fotografijos atsiradimas;
5. fotografijos pritaikymas socialinėms reikmėms: kriminalistika, socialinė reklama, laikraščiai, spauda;
6. kitas požiūris į fotografiją: rakursai, detalės, fotografo ideologinė ir fizinė pozicija. Naujoji fotografinė estetika;
7. naujoji dokumentika;
8. postmodernizmo era fotografijoje;
9. trumpas lektoriaus kūrybos pristatymas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu mokiniai supažindinami su fotografijos atsiradimo ir vystymosi procesu, fotografija lyginama su tapyba, nagrinėjamas jos pritaikymas socialinėms reikmėms. Pristatoma lektoriaus kūryba.

PASTABOS

Pamokai praveisti bus naudojamas nešiojamas kompiuteris ir media projektorius (juos lektorius atsiveža pats). Būtų gerai, jei, pagal galimybes, mokyklos pamokai parūpintų ekraną, rodyti pamokos medžiagą. Jei neišeina, lektorius ekranu pasirūpins pats.

PAMOKOS TEMA**Fotografija: portretas****LEKTORĖ**

Algimantas Aleksandravičius

PAMOKOS PLANAS:

1. pirminės idėjos svarba ir improvizacija darbo metu;
2. dirbtinės ir natūralios šviesos panaudojimas;
3. režisuotas ir reportažiniu metodu darytas portretas;
4. būdai kaip bendrauti su fotografuojamuoju ir jį paveikti norima kryptimi;
5. pirmo ir antro plano sukūrimas panaudojant plačiakampį objektyvą;
6. kadro komponavimas prieš ir kadravimas po atsirinkimo;
7. fotografavimo klaidos ir patarimai, kaip jų išvengti.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokoje lektorius kalbės apie fotografijos meną, ypatingą dėmesį kreipdamas į portretą. Detaliai bus aptartas šviesos panaudojimas fotografijoje, portreto metodai, pirmo ir antro plano sukūrimas ir kiti klausimai.

Bendravimo metu bus rodomos portretinės fotografijos skaidrės.

PAMOKOS TEMA

Lietuvos fotografijos meno fenomenas. Trumpas istorinis diskursas ir naujos tendencijos.

LEKTORIUS

Gintaras Česonis

PAMOKOS PLANAS:

1. Lietuvos fotografija pasauliniame kultūros kontekste;
2. Lietuvos fotografijos istorijos raida;
3. Lietuvos žymiausi fotomenininkai ir jų kūryba;
4. naujausios šiuolaikinio fotografijos meno tendencijos;
5. diskusija apie kūrėją ir kūrybą

PAMOKOS SANTRAUKA

Lietuvos fotografija ir šiandien puikiai atstovauja Lietuvos kultūrą pasauliniame kontekste, išlieka pačia populiariausia medija, kuria norėtų studijuoti meno akademijose ir mokyklose.

Paskaitos tikslas ir uždaviniai: Supažindinti augančią kartą su Lietuvos fotografijos istorijos raida, žymiausiais fotomenininkais ir jų kūryba. Pažinti Lietuvos fotografijos mokyklos reiškinių, bei naujausias šiuolaikinio fotografijos meno tendencijas. Išprovokuoti diskusiją apie kūrėją ir kūrybą, skatinti jauną kartą domėtis kultūros renginiais Lietuvoje ir galbūt įsiliesti į fotomenininkų gretas.

Paskaitos metu bus parodyta per tris šimtus žymiausių Lietuvos fotomenininkų kūrinių.

Vienas iš lemtingų lūžių meninėje fotografijoje – 1968 metais Vilniaus dailės muziejuje surengta keturių jaunų fotografų, būsimų fotomeistrų, paroda. Tie būsimieji – Antanas Sutkus, Romualdas Rakauskas, Algimantas Kunčius, Vilius Naujikas – iškovojo fotografijos kaip meno pripažinimą anuomet, kai bene pirmą kartą po karo ji buvo įleista į meno šventovę. Kad fotografija yra menas, pavyko įrodyti dar tarpukario fotografams, tačiau pokario kartai reikėjo tą statusą iššlaikyti ir įtvirtinti. Karo metu ir po karo įsigalėjęs humanistinis fotoreportažas, regis, puikiai tiko lietuvių fotografijai, mėgstančiai kaimo socialinius ir etnografinius motyvus. 1969 m. Maskvoje, centriniuose žurnalistų rūmuose buvo surengta paroda *9 Lietuvos fotografai*, kurioje dalyvavo Marius Baranauskas, Vitalijus Butyrinas, Algimantas Kunčius, Vitas Luckus, Aleksandras Macijauskas, Antanas Miežanskas, Romualdas Rakauskas, Liudvikas Ruikas ir Antanas Sutkus. Tai buvo dar vienas lemtingas įvykis Lietuvos fotografijoje, po kurio į ją atkreiptas nuolatinis dėmesys, menotyrininkai A. Vartanovas, L. Aninskis, M. Kaganas ir kiti pradeda kalbėti apie Lietuvos fotografijos mokyklą, o šis terminas linksniuotas spaudos puslapiuose dar septintojo dešimtmečio pradžioje. B. Todorovas (*Bulgarsko foto*, 1972, Nr. 7) štai taip atsiliepia apie lietuvių fotografijos specifiškumą: „Šiaurės respublikose gimė naujas savitas fotografijos menas, tam tikra prasme išsiskiriantis svarių tarybinės fotografijos tradicijų fone. Jis irgi turi aiškią idėjinę ir publicistinę kryptį, bet neatsisako ir intymumo, buitės fragmentų, gyvenimo kontrastų <...>. Šis santykinai naujas tikrovės atspindėjimo būdas nutolsta nuo banalių ir išekspluototų sprendimų, kartais siekdamas grafikos linijų ir kontrastingų toninių dėmių ekspresijos“. Vadinamajai Lietuvos fotografijos mokykla buvo vienijama savo nuotaikos, bet niekada neturėjo kažkokių taisyklių ar kanonų. Postmodernizmo laike lyg ir netiko (arba netinka, priklausomai nuo to, ar postmodernizmas

yra būtasis ar esamasis reiškinys, čia jau kaip kas supranta) kalbėti apie mokyklą, juo labiau atskirų autorių individualumą, mano Skirmantas Valiulis. Bet tuo metu Lietuvos fotografija išgyveno itin šlovingą laikotarpį.

I septintojo dešimtmečio Lietuvos fotografiją kartais žvelgiama su ilgesiu. Su tokiu, kaip pasiilgstama seniai suvalgytų pavasarinių obuolių. Revoliucionierių padarytiems darbams – fotografijos kaip meno įtvirtinimui, Fotografijos meno draugijos, vėliau tapusios Fotomenininkų sąjunga, įkūrimui, nekalbant jau apie pačios fotografijos vertę – dar niekas neprilygo. Bet jau minėtame S. Žvirgždo ir S. Valiulio straipsnyje neslepiamas nerimas dėl galimybės lietuvių fotografijai prarasti savitumą, nebepuoselėjant tradiciškai stiprių jos sferų. Bet argi įmanoma gyventi šešėlyje (obels)? Todėl aštuntajame dešimtmetyje kyla maištas, dešimtajame – postmodernistinė apatija, kuri vėlgi inspiruoja solidų naujų darbų kiekį. Keičiasi bendras vaizdas ir supratimas. Fotografijos pionierius Foksas Talbotas sakė, kad fotografija yra pieštukas, kuriuo gamta nupiešia pati save. Septintajam dešimtmety gamta fiksavo savo pačios neatsiejamą dalį – žmogų. Tada dar „švarų“ ir tikrai neatsiejamą. (ištraukos iš Monikos Lipšic ir Gintaro Česonio pamąstymų apie Lietuvos fotografiją).

PASTABOS

Paskaitai pageidautina turėti užtemdomą klasę-auditoriją. Jei nebus media projektorius – atsivešime savo.

PAMOKOS TEMA**Fotografija spaudoje ir atsakomybė****LEKTORĖ**

Jonas Staselis

PAMOKOS PLANAS:

1. fotografija – ne vien saviraiškos priemonė. Fotografijos kalba ir filosofija;
2. fotografas – kas jis?
3. spaudos fotografija – kasdienis fotografijos svarbos suvokimas, įvertinimas, žinių šaltinis;
4. fotografijos pasakojimas: svarba, sudėtingumas, savitumas;
5. autorių teisės ir dažniausi jų pažeidimai;
6. etika spaudos fotografijoje.

Pamokoje lektorius kalbės apie fotografijos meną, ypatingą dėmesį skirdamas fotografijai spaudoje ir su tuos susijusia atsakomybe. Bus pristatyta fotografijos kalba ir filosofija, aiškinama ką pasakoja fotografijos. Kokias teises turi autoriai ir kokius pažeidimus dažniausiai jie atlieka. Mokiniai bus supažindinti su spaudos fotografijoje galiojančia etika.

1.3.2. Fotomenininkų kūrybinės dirbtuvės

PAMOKOS TEMA

Sukursime fotografiją kartu

LEKTORIUS

Robertas Gabrys

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. ką reikia žinoti apie fotoaparata ir fotoobjektyvą;
3. portretinės fotografijos pagrindai;
4. ką reikia žinoti fotografuojant portretą, esant natūraliam apšvietimui;
5. fotografavimas tiesiai iš priekio;
6. praktiniai užsiėmimai;
7. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Kūrybinių dirbtuvių metu kiekvienas mokinys turės galimybę kurti.

Mokinys, turintis savo fotoaparata, kuria savo pasirinkto draugo (-ės) portretą paskaitos auditorijoje. Mokinys, neturintis fotoaparato dirbs kelių mokinių komandoje. Su kiekvienu mokiniu, portreto kūrimo metu, pasidalinsiu savo įgūdžiais konkrečioje situacijoje. Sukūrus portretą, failai bus perkelti į kompiuterį ir darbų rezultatai aptarti.

Ką reikia žinoti apie fotoaparata ir fotoobjektyvą

Užrakto greičiu (išlaikymu) ir diafragmos skersmens dydžiu reguliuojamas šviesos kiekis, patenkantis ant šviesai jautrios srities (fotojuostos ar matricos). Diafragmos pagalba keičiamas ryškumo gylis. Pradedančiam fotografui tai gali atrodyti nereikalinga, tačiau šiuo būdu atsikratoma trukdančio, daug smulkių detalių turinčio fono, kuris gali nustelbti fotografuojamą objektą.

Ką reikia žinoti fotografuojant portretą, esant natūraliam apšvietimui.

Be šviesos neišeitų perteikti nuotaikos, spalvos, šešėlių, faktūros. Norėdami suprasti fotografiją, turite suprasti šviesos panaudojimą. Sužinoję, kaip naudoti natūralią šviesą, toliau įjunkite savo fantaziją.

Fotografuodami keiskite modelio emocijas.

Žinokite, kad modeliui lengviau atkartoti rodomus veiksmus.

Prieš fotografuodami pagalvokite, ar fonas tinka prie modelio ir jo aprangos.

Dirbsime naudodami šviesą, krentančią per langą.

Objektyvo židinio nuotolis portretui 80-130 mm.

Fotografijų kadravimo tema yra labai plati, turi daugybę taisyklių ir išimčių.

Apie fotografijų koregavimą kompiuteriu kol kas negalvokite - fotografuoti daug įdomiau.

Portretinės fotografijos planai: bendras, vidutinis, stambus.

Bendras planas: sutelkti žiūrovo dėmesį į pagrindinį objektą ir jo charakterį, naudoti detales papildančias informaciją apie objektą.

Vidutinis planas: jame didžiausią reikšmę turi personažas - žvilgsnis, poza, mimika, gestas.

Stambus planas: vieta ir veiksmas nereikšmingi, svarbi personažo asmenybė.

Modelis pasisukęs fotoaparato atžvilgiu 45 laipsnių kampu:

-nosies galiukas yra netoliau įsivaizduojamos vertikalios linijos ties akies vidiniu kraštu;

- nosies kraštas uždengia šnervę;
- vyzdys galėtų būti beveik per centrą fotoaparato ašies atžvilgiu;
- fokusuojama į akies blakstienas, esančias arčiau objektyvo.

Keisdami fotografavimo aukštį susiaurinsime arba praplatinsime žandikaulį ar kaktą. Kūno proporcijos kinta, kaip ir veido proporcijos. Pvz., keičiant fotografavimo aukštį, nufotografuotas kvadratas atrodo kaip trapecija.

Iš aukšto taško fotografijos yra ramesnės.

Žemas fotografavimo taškas leidžia sukurti dinamiškesnę kompoziciją.

Fotografavimas tiesiai iš priekio – matosi tik viena objekto plokštuma, prarandama forma, tūris.

Fotografijos fonas yra svarbus – žiūrovas neturi jausti didžiulio kontrasto tarp modelio ir fono.

Pažinę taisykles laužykite taisykles – fotografuokite kaip Jums atrodo tinkamiausiai ir galbūt pasieksite ypatingą rezultatą.

Draugų ir savo rezultatą vertinkite sąžiningai.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas – būtų privalumas.

Kūrybinėms dirbtuvėms reikalingi fotoaparatai. Mokinys, neturintis fotoaparato, dirbs kelių mokinių komandoje.

PAMOKOS TEMA

Vieningos fotografijos serijos kūrimas ir pateikimas

LEKTORIUS

prof. Romualdas Požerskis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. kokiose aukštosiose mokyklose galima studijuoti fotografiją, stojamųjų egzaminų specifika;
3. praktiniai užsiėmimai, nagrinėjamos ir aptariamos mokinių atsineštos fotografijos, mokiniai mokomi fotografijos estetiškos gramatikos, kaip kūrybiškai naudoti fotoaparato funkcijas;
4. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Trumpa informacija kaip reikėtų pasiruošti stojamiesiems egzaminams į aukštąsias mokyklas. Kur ir kaip vyksta stojamieji egzaminai, testo struktūra. Kaip suformuojami egzaminų klausimai, jų pateikimo forma ir išpildymo vieta bei terminai.

Visi moksleiviai gali atnešti spausdintas arba atminties laikmenuose savo fotografijas. Vertinant moksleivių atneštas fotografijas, aptarsime ir išanalizuosime meninius aspektus. Nagrinėdami fotografijas aptarsime ką moksleivis norėjo parodyti, kokiom priemonės ir kaip jis fotografavo. Įvardinsime, kurios ir kodėl jų fotografijos tobulos, bei kurios ir kodėl nepasisekusios.

Analizuodami moksleivių fotografijas bus mokomasi fotografijos estetinė gramatika: pagrindiniai kompozicijos principai, vizualinių elementų samprata, trys fotografavimo metodai, fotografijos tiesė, keturi laiko traktavimai fotografijoje, pagrindinės modernizmo srovės, apibūdinsime postmodernizmo bruožus. Aptarsime fotografijos technologijų raidą, terminologiją ir kaip kuriama dekoratyvioji fotografija be fotoaparato, kompiuterinės-virtualios fotografijos vystimasis.

Pamokų metu bus paaiškinta kaip kūrybiškai naudojamos fotoaparato funkcijos: jautrumo nustatymas, atvira ar uždara diafragma, ilgas ar trumpas išlaikymas ir spalvų balansas pagal Kelvino temperatūros skalę.

Kūrybinių dirbtuvių pabaigoje bus parodyti ir analizuojami jaunųjų, nuo 15 iki 20 metų, fotografų darbai.

Kūrybinių dirbtuvių esmė išmokyti moksleivius suvokti, kad fotografija yra vizualinis menas, kuris kuriamas remiantis savo gyvenimiška patirtimi, fototechnikos įvaldymu ir savikritiška analize. Aiškinsimės visus iškilusius kūrybinius ir techninius klausimus.

PASTABOS

Pamokų pravedimui reikalingas: kompiuteris ir projektorius. Jeigu kompiuterio monitorius didesnis ir kokybiškas, tai projektoriaus nebereikia.

PAMOKOS TEMA

Kitokia fotografija

LEKTORIUS

Artūras Šeštokas

PAMOKOS PLANAS:

1. prisistatymas, susipažinimas;
2. trumpas pasakojimas apie pinholo techniką, pavyzdžiai. Vadovas trumpai papasakoja pinhole technikos atsiradimo istoriją ir parodo, iš ko galima patiems pasidaryti pinholo fotoaparata;
3. praktinis užsiėmimas: visi išeina į mokyklos kiemą. Kiekvienas mokinys išsirenka objektą. Kartu su vadovu analizuoja apšvietimą, ekspozicijos trukmę ir padaro po vieną kadrą vadovo duotu fotoaparatu. (Esant blogam orui, fotografavimas vyks klasėje);
4. juostos ryškinimas: grįžus į klasę, dalis grupės ryškina juostą kartu su vadovu, kita dalis peržiūri kompiuteryje įvairių autorių fotografijas, atliktas pinhole technika;
5. išryškintos fotojuostos nuskenavimas: vadovui prižiūrint, kiekvienas mokinys nusiskenuoja savo fotografuotą kadrą;
6. fotografijų peržiūra kompiuteriu ir aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas: plėsti supratimą apie fotografijos meną.

Uždaviniai:

- supažindinti mokinius su pinholo (camera obscura) fotografijos technika;
- parodyti alternatyvinį metodą skaitmeninei fotografijai;
- praplėsti aplinkos suvokimo ribas meninės išraiškos priemonėmis.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: fotoaparatas (pinhole camera) su štatyvu, fotojuosta, bakelis fotojuostai ryškinti, ryškalai, termometras, skeneris, nešiojamas kompiuteris, USB laikmena su nuotraukomis, klasė su vandentiekio mazgu (kriaukle su tekančiu vandeniu), kompiuteris.

PAMOKOS TEMA

Kuršių nerija: kultūrinis kraštovaizdis architekto ir fotografo akimis

LEKTORIUS

Gintautas Survila

PAMOKOS PLANAS:

1. teorinė paskaita. Kuršių nerija, jos praeitis ir dabartis architekto ir fotografo akimis. Foto vaizdų kalba;
2. I praktinis užsiėmimas (fotografija);
3. II praktinis užsiėmimas (fotografijų apdorojimas kompiuterine programa).

PAMOKOS SANTRAUKA

Teorinė paskaita

2000 m. Kuršių nerija buvo įtraukta į UNESCO pasaulio paveldo sąrašus kaip kultūrinio kraštovaizdžio vertybė, kaip unikalus gamtos ir žmogaus kūrybinių galių sąveikos ir dermės darinys. Kaip santykinai labai jaunas (apie 5000 m.) ir labilus smėlio kopų iškilusių iš jūros gamtos kūrinyš ši nerija jau 19 a. buvo pasmerkta tapti negyvenama pustomo smėlio dykvieta, bet žmogaus kūrybinės minties ir atkaklių pastangų dėka, ne tik buvo išsaugota nuostabi gamta, bet ir sukurta ta visuma savybių, dėl kurių šis unikalus kraštovaizdis taip vertinamas ne tik kiekvieno lietuvių, bet ir viso pasaulio bendrijos akyse.

Per šimtą metų buvo sukurtas šimto kilometrų ilgio apsauginis kopagūbris, kuris laikomas ilgiausiu statiniu Europoje. Jis leido sustabdyti vėjo griaujamąjį poveikį, vėl atsodinti mišką ir suformuoti tinkamą žmogui gyventi kultūrinį kraštovaizdį. Kadangi tai yra nuolatatinio judėjimo ir kitimo būsenoje esantis darinys, nuolat gamtos ir žmonių griauamas ir vėl statomas, veikla ties juo nenutrūksta iki šiol.

Nors Istorijos pervartų negandos sunaikino tikrųjų vietos gyventojų kuršių natūralią populiaciją, jos kultūrinis paveldas ir tradicijos kruopščiai saugomi ir šiandien. Šiandieninės globalistinės civilizacijos invazija ir plėtra į šį trapų gamtos kampelį ribojama beveik visais aspektais, pradedant transportu, baigiant architektūra. Todėl atvykę svečiai gali grožėtis saikinga, gražių tradicinių formų architektūra darniai įkomponuota į gamtinę aplinką, išvystyta pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūra, miško parkais.

Tačiau be abejo, labiausiai žmogaus širdį traukia tas kraštovaizdis, kur ji gali mėgautis nuostabia VĖJO, DANGAUS, SAULĖS, SMĖLIO, VANDENS stichijų derme.

Nuo pat vaikystės mane, Aukštaitijos vaiką, traukė šis mažutis rojaus kampelis. Daugelį metų ten keliavau kaip fotografas, o vėliau (2002-2006 m.) teko ten dirbti ir Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijos vyriausiuoju architektu.

Tad drįstu manyti kad Kuršių nerijos nacionalinis parkas yra įdomus ne tik specialistams, bet ir kiekvienam savo šalies mylėtojų, nesvarbu kokio amžiaus jis bebūtų – jaunas ar senas...

Todėl norėčiau papasakoti Lietuvos mokyklų jaunimui apie Kuršių nerijos praeitį ir dabartį tiek iš architekto, stebinčio šį žemės lopinėlį planuose, tartum iš paukščio skrydžio, tiek fotografo, stebinčio paukščio skrydį virš šio žemės lopinėlio, akimis. Tuo pačiu kalbėti su jais ir foto vaizdų kalba.

Paskaita apimtų istorinę dalį, tartum ekskursas nuo senovės, per istorijos epizodus į šiandieną ir rytojaus perspektyvas. Būtų parodyta gausi istorinė vaizdinė medžiaga, senosios fotografijos, graviūros, piešiniai ir tt., o taip pat ir KNNP šiandieninio tvarkymo schemos ir principai.

Kaip Lietuvos fotomenininkų sąjungos narys norėčiau pasidalinti daugiamete savo REGYBOS patirtimi, fotografijomis, sukurtomis Kuršių nerijoje per pastarąjį dešimtmetį.

Tikiuosi, kad tai sužadins norą jaunimui ir pačiam jautriau stebėti aplinką, išreikšti kiekviename daugiau ar mažiau esantį Kūrybinį Pradą, panaudojant tokią demokratišką ir kasdien vis labiau ir labiau kiekvienam prieinamą instrumentą kaip fotoaparatas (pradedant net nuo mobiliųjų telefonų).

Praktiniai užsiėmimai

Tad teorinės paskaitos ir pokalbio logiška tęsia būtų praktinis fotografijos užsiėmimas, kurį mokiniai pagal savo turimas galimybes, galėtų skirti savo asmeninei kūrybinei savirealizacijai, fiksuodami savo pasirinktą artimą aplinką (tai galėtų būti – mokykla, jos aplinka, bendraamžių ar mokytojų portretai, veiksmo scenos, faktūrų ir spalvų nuotaikos). Po to sukurtą fotomedžiagą persikėlę į kompiuterį, pasimokytume tą fotomedžiagą apdoroti prieinamomis kompiuterinėmis programomis (pvz. parsisiuntę iš interneto nemokamą programą PIKASA, arba, jei leistų galimybės – net PHOTOSCHOPE) iki vaizdų, kuriuos būtų galima pavadinti PARODINE FOTOGRAFIJA. Ir tai – pradžia, iš kurios mokykloje galėtų gimi fotoparodos, mokyklos fotometraščiai ir tt.

Neabejoju, kad kiekvienoje mokykloje, kokia galbūt maža ar tolima bebūtų atsirast bent kelios širdys, kurioms rašymas šviesa (fotos- šviesa, grafos- rašyti, graikų k. vert.) atvers naują pasaulio Regėjimo ir supratimo būdą, per kurį suvokiamos Grožio ir Gėrio paslaptys.

Gal šis Grožis ir neišgelbės pasaulio, bet padaugins Gėrio.

Tuo tikiu, tuo gyvenu, tuo dalinuosi.....

PASTABOS

Teorinei paskaitai reikalingos priemonės

Projektorius, kurio pagalba būtų galima vaizdus iš nešiojamojo kompiuterio (atsivešiu su savimi) rodyti ant ekrano arba ant baltos sienos, pritemdymoje patalpoje.

Praktinei paskaitai reikalingos priemonės

Reikėtų, kad kiekvienas su savim atsineštų fotografavimui tinkamą instrumentą (skaitmeninį fotoaparata, „muilinė“, aukštesnės kokybės mobilų telefoną, turintį foto funkciją). Idealiu atveju, būtų gerai pasinaudoti kompiuterine klase (jeigu tokia mokykloje yra), internetu (kad parsisiųsti nemokamą programą). Būtų gerai, kad moksleivis su savim turėtų ir kokią nors skaitmeninę laikmeną, į kurią galėtų persikelti savo fotografijas tolimesniam naudojimui.

PAMOKOS TEMA

Fotografija kaip saviraiška

LEKTORIUS

Remigijus Treigys

PAMOKOS PLANAS

Teorinė dalis:

1. apie istorinio, kultūrinio pažinimo būtinybę kuriant;
2. apie fotografijos meno sąlytį su kitais menais;
3. apie charakterio, būdo ypatybes, būtinas norint tapti fotomenininku;
4. apie fotografijų kūrimo subtilybes.

Teorinėje dalyje visos minėtos temos bus aptariamoms analizuojant R. Treigio kūrybą.

Praktinė dalis:

moksleiviai atliks kūrybines, kritinio mąstymo, pastabumo reikalaujančias užduotis.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslai:

- mažinti mokyklų bendruomenių atskirtį nuo kultūros proceso;
- padėti tenkinti pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius;
- formuoti asmenį, sugebantį aktyviai ir sėkmingai veikti visuomenėje, norintį įsijungti į kultūros procesą.

Uždaviniai:

- ugdyti ir plėtoti vaikų poreikį pažinti istorinę, kultūrinę praeitį;
- ugdyti demokratišką požiūrį į pasaulėžiūrų, įsitikinimų ir gyvenimo būdų įvairovę;
- lavinti gebėjimą kritiškai mąstyti, rinktis ir orientuotis visuomenėje;
- suformuoti kultūrinio gyvenimo svarbą dinamiškoje visuomenėje.

Ugdomos kompetencijos: asmeninės – savistaba, pasitikėjimas savimi, savęs vertinimas, savianalizė, saviraiška poreikis.

Metodai:

Teorinė dalis – pasakojimas, meno ir fotografijų albumų pažintinis analitinis demonstravimas; autoriaus darbų analizavimas ir aptarimas stebint per multimedia.

Praktinė dalis – mąstymą bei pastabumą lavinanti užduotis (darbas su moksleivių atsineštais fotoaparatais).

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, multimedia, ekranas. Moksleiviai turi atsinešti savo turimus fotoaparatus.

PAMOKOSA TEMA

Fotokompozicijos teorija ir praktika

LEKTORIUS

Romualdas Vaitkus

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Fotografinė technika, fotoaparatai tipai, klasifikacija ir pagrindinės sudedamosios dalys, ekspozicija ir jos nustatymo principai, diafragma, išlaikymas, jautrumas, apšvietimo stiprumas - šių dydžių tarpusavio santykis, objektyvai ir jų charakteristikos;
3. fotokompozicija, teorinės žinios;
4. fotokompozicijos praktika, fotografavimo subtilybės, skirtingos fotografavimo technikos ir rakursai;
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Bene vienas iš svarbiausių momentų pavykusiai fotografijai gauti yra teisingai parinktas fotografuojamo objekto rakursas ir kompozicija. Todėl šiose kūrybinėse dirbtuvėse bus trumpai supažindinama tiek su pagrindiniais fotoaparato funkciniais elementais, kurių nežinant taipogi yra ribojamas geros fotografijos likimas. Visa tai parodoma praktiškai.

Pažvelgsime į fotoaparatais iš vidaus, susipažinsime su optika, išsiaiškinsime fotografijos terminus, pagrindinį žodyną. Peržvelgsime skaitmeninės ir analoginės fotografijos principus. Vėliau analizuosime techninių parametrų įtaką fotografijos turiniui, sužinosime kokiomis aplinkybėmis vertėtų naudoti vienus ar kitus nustatymus.

Fotokompozicija

Papasakosiu kuo ypatingas ir kaip perteikiamas minimalizmas, judesys kadre, kada tikslinga naudoti simetriją ir asimetriją, kontrastą ar neryškumą, kokį vaidmenį šiame procese vaidina optika.

Fotokompozicijos praktika

Šį laiką skirsime fotokompozicijos praktikai. Susitikimo metu kiekvienas mokinys gaus užduotis, kurias bandysime spręsti mieste ar supančioje aplinkoje. Praktikos metu bandysime išsiaiškinti įvairias fotografavimo subtilybes, išbandysime skirtingas fotografavimo technikas ir rakursus.

Susitikimo metu bus galimybė pamatyti pačius mažiausius šnipų fotoaparatus ir moderniausią šiuolaikinę fototechniką. Galėsime naudotis gausia fotobiblioteka. Jūsų klasė ar biuras keletai valandų virs tikra "fotovirtuve". O praktiniai užsiėmimai nepaliks abejingo nė vieno, norinčio kad jo fotografija būtų išskirtinė.

PASTABOS

Kūrybinei dirbtuvei reikalingi tik fotoaparatai. Nešiojamą kompiuterį, projektorį, literatūrą, demonstracinę fototechniką atsiveža lektorius.

1.4. Kinematografininkų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai

1.4.1. Kinematografininkų meninės kūrybos pamokos

PAMOKOS TEMA

Animacijos istorija. Pasaulinės animacijos atsiradimo istorija

LEKTORIUS

Valentas Aškinis

PAMOKOS PLANAS:

1. pirmieji bandymai užfiksuoti judesį;
2. Emilio Reino kūryba;
3. Windzoro McKėjaus kūryba;
4. Emilio Kolio filmai;
5. Edisono eksperimentai kine ir kūryba;
6. rusų animacijos atsiradimas ir pirmieji animatoriai;
7. Vladislavo Starevičiaus kūryba. Lėlinės animacijos atsiradimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu bus pristatoma, kaip atsirado animacija. Bus pademonstruoti ir paaiškinti pirmieji bandymai užfiksuoti judesį, animacijos prietaisai ir išradimai, tokie kaip zootropas, praksinoskopas ir kt. Bus paaiškintas jų veikimo principas, parodyti skirtingi būdai, kaip galima sukurti animacinio judesio iliuziją. Bus parodytos ištraukos iš pirmųjų pasaulyje animacinių filmų, kuriuos sukūrė animacinio kino pradininkai, tokie kaip Emilis Reino, Emilis Kolis, Windzoras McKėjus, Edisonas, Vladislovas Starevičius, rusų animacinio kino pradininkai Merkulovas, Michailas Cechanovskis ir kt. Bus papasakota apie šių didžiųjų meistrų kūrybos pradžią, jų kūrybą įtakojusią politinę ir visuomeninę bei kultūrinę aplinką, išanalizuotos skirtingos animacijos atsiradimo šaknys skirtingose šalyse, Prancūzijoje, Amerikoje, Rusijoje, Lietuvoje.

PASTABOS

Mokykloje turi būti klasė su užtemdytais langais ir multimedijos projekcija (video grotuvas ar kompiuteris su programine įranga, kuri leidžia rodyti filmus iš DVD diskelių, video projektorius, garso sistema).

PAMOKOS TEMA**Lietuvių animacijos atsiradimo sąlygos ir raida****LEKTORIUS**

Valentas Aškinis

PAMOKOS PLANAS:

1. Vladislavo Starevičiaus kūryba. Lėlinės animacijos atsiradimas Kaune;
2. Stasio Ušinsko kūryba, pirmasis marionečių filmas;
3. Zenono Tarakevičiaus, Juozo Sakalausko animaciniai filmai;
4. Antano Janausko filmai;
5. Nijolės Valadkevičiūtės filmai;
6. Zenono Šteinio filmai;
7. Iljos Bereznicko filmai;
8. Valento Aškinio filmai;
9. Jūratės Leikaitės filmai;
10. Algirdo ir Aurikos Selenių filmai;
11. Henriko Vaigausko filmai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu bus pristatoma, kaip atsirado animacija Lietuvoje. Bus pademonstruoti Vladislavo Starevičiaus pirmieji animaciniai filmai, kuriuos jis sukūrė ar pradėjo kurti Kaune 1910 metais. Bus pristatomas marionečių filmas, kurį sukūrė Stasys Ušinskas 1938 metais Lietuvoje ir pristatytos lėlių teatro sąsajos su animacinio kino estetikos kūrimu. Bus pristatomi pirmieji bandymai sukurti pieštinius animacinius filmus Lietuvoje, parodytos ištraukos iš Zenono Tarakevičiaus, Juozo Sakalausko animacinių filmų, kurie davė pradžią profesionaliosios animacijos gimimui. Bus pristatyti filmai klasikinio animacinio lietuvių kino pagrindus padėjusių menininkų, tokių kaip Antanas Janauskas, Nijolė Valadkevičiūtė, Zenonas Šteins, Ilja Bereznickas, Valentas Aškinis, Jūratė Leikaitė, Algirdas ir Aurika Seleniai, Henrikas Vaigauskas. Bus išanalizuotos ir apžvelgtos profesionalaus animacinio kino atsiradimo ir raidos sąlygos ir veiksniai, kurie įtakojo autorių meninio braižo formavimąsi.

PASTABOS

Mokykloje turi būti klasė su užtemdytais langais ir multimedijos projekcija (video grotuvas ar kompiuteris su programine įranga, kuri leidžia rodyti filmus iš DVD diskelių, video projektorius, garso sistema).

PAMOKOS TEMA

Naujoji Lietuvių animacija. Jaunųjų animacijos kūrėjų ieškojimai. Pirmieji menininkų filmai. Naujų išraiškos priemonių paieška lietuvių animacijoje

LEKTORIUS

Valentas Aškinis

PAMOKOS PLANAS:

1. pirmieji animacijos klasikų filmai kaip naujų išraiškos priemonių ir originalaus braižo ieškojimai;
2. etapiniai lietuvių animacijos filmai, kurie nubrėžė naujas gaires ir atskleidė naujus vystymosi kelius;
3. Vilniaus dailės akademijos studentų reikšmingiausi animaciniai filmai;
4. Vilniaus technologijų ir dizaino kolegijos studentų reikšmingiausi animaciniai filmai;
5. Šiaulių universiteto studentų reikšmingiausi animaciniai filmai;
6. nepriklausomų lietuvių autorių eksperimentiniai animaciniai filmai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu bus pristatoma lietuvių menininkų kūryba, kuri ieškojo originalių, netradicinių avangardinių ar specifinių būdų formuoti audiovizualinius kūrinius, atskleisti režisierių ir dailininkų sukurto pasaulio išskirtinumą ir savitumą. Bus pademonstruotos ištraukos iš įvairaus laikmečio skirtingų animacijos meistrų studentiškų darbų ir kūrinių, kurie tapo etapiniais animacijos šedevrais. Bus parodytos filmų ištraukos ir nagrinėjami Antano Janausko, Zenono Šteinio, Valento Aškinio, Jūratės Leikaitės, Nijolės Valadkevičiūtės, Sandros Januševičiūtės, Daivos Minkevičiūtės, Martyno Dyšos, Ievos Miškinytės, Rasos Jonikaitės, Urtės Budinaitės, Antano Skučo, Skirmantos Jakaitės ir kt darbai. Bus išanalizuotos ir apžvelgtos naujojo ir šiuolaikinio animacinio kino formavimosi ir raidos sąlygos ir veiksniai, kurie įtakojo autorių meninį braižą.

PASTABOS

Mokykloje turi būti klasė su užtemdytais langais ir multimedijos projekcija (video grotuvas ar kompiuteris su programine įranga, kuri leidžia rodyti filmus iš DVD diskelių, video projektorius, garso sistema).

PAMOKOS TEMA

Pieštinė animacija ir jos istorija ir Kaip sukurti animacinį filmą?

LEKTORIUS

Ilja Bereznickas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. pieštinės animacijos istorija;
3. animacinio filmo kūrybos etapai;
4. pristatomas, kaip daryti pieštinę animaciją;
5. mokinių kūryba;
6. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

„**Animacija** – menas be ribų“ – dažnai išgirstame iš kritikų, žurnalistų ir neretai – pačių animatorių. Animacija turi tai, kas empirinėje vizualinių ir garsinių pojūčių plotmėje traukia dėmesį žymiai labiau nei bet kokia kita dailės sritis, o ypač vaikus ir jaunimą.

Animacijos plotmė vis platinėja.

Siūloma paskaita skatins mokinių kūrybiškumą ir domėjimąsi animacijos menu bei animatoriaus profesija.

Paskaitoje bus apžvelgiama pieštinės animacijos istorija ir vaizdžiai paaiškinti visi chronologiški animacinio filmo kūrybos etapai. Vaikams bus parodyta keletas filmų arba trumpos ištraukos iš pasaulinės animacijos istorijos. Kinas bus komentuojamas. Tai bus chronologinės iliustracijos iš įvairių periodų animacijos vystimosi.

Trumpai paaiškinta ir vaizdžiai parodyta, kaip daryti pieštinę animaciją. Trumpai, bet su vizualine medžiaga bus paaiškinta apie visus animacinio kino kūrymo procesus. Scenarijus, kadruotė, dizainas, scenų animacija, garsas, montažas ir režisūra. Kaip laikui bėgant kūrybiškai ir technologiškai keitėsi pats animacinis filmas. Autorius turi sukaupęs vizualinės medžiagos pavyzdžių kolekciją. Bus rodomi eskizai iš įvairiausių animacinio filmo procesų. Tai būtų glausta informacija, kuri dėstoma ir Vilniaus dailės Akademijoje animacijos specialybėje.

Kiekvienas iš vaikų bus paprašytas pristatyti save keliais (3-5) piešinukais ir po kadra, naudodamas pieštinės animacijos technologiją, nufilmuoti su fotokamera trumpą judesį – tai yra pabūti trumpam kūrėju-animatoriumi.

Galima tikėtis, kad po šio susitikimo jaunimas rimčiau žiūrės į animacijos specialybę ir ateityje pasirinks animacijos ar kitos dailės srities studijas.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, DVD projektorius. Galimas variantas viską rodyti per kompiuterį.

PAMOKOS TEMA

Nuo idėjos iki įgyvendinimo, arba kaip išmokti fantazuoti

LEKTORIUS

Ilja Bereznickas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. metodinis žaidimas „Kaip išmokti fantazuoti“;
3. aiškinama, kaip kurti scenarijų ir režisūrinę kadruotę;
4. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

„**Animacija** – menas be ribų“ – dažnai išgirstame iš kritikų, žurnalistų ir neretai – pačių animatorių. Animacija turi tai, kas empirinėje vizualinių ir garsinių pojūčių plotmėje traukia dėmesį žymiai labiau nei bet kokia kita dailės sritis, o ypač vaikus ir jaunimą.

Animacijos plotmė vis plėtėja.

Siūloma paskaita skatins mokinių kūrybiškumą ir domėjimąsi animacijos menu bei animatoriaus profesija.

Tai yra paskaita su kūrybinių dirbtuvių elementais apie animacinių filmų kūrybinius procesus. Pravedamas metodinis žaidimas „Kaip išmokti fantazuoti?“. Visa klasė sukuria savo originalią istoriją, kuri ir yra scenarijaus idėja. Paskaitoje kalbama ir apie tai, kaip ugdyti kūrybiškumą.

Antroje paskaitos dalyje aiškinamasi, kaip kurti scenarijų ir režisūrinę kadruotę. Aiškinama, kas yra kadruotė, kadruotės pagrindinės dalys. Kaip kurti personažą. Koks skirtumas tarp gyvo aktoriaus ir animacinio herojaus ir apie vaidybos elementus. Aptariama mechaninių ir biomechaninių judesių specifika. Pasakojama apie dailininko animatoriaus darbo įdomumą ir meninės veiklos ypatybes.

Galima tikėtis, kad po šio susitikimo jaunimas rimčiau žiūrės į animacijos specialybę ir ateityje pasirinktų animacijos ar kitos dailės srities studijas.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, DVD projektorius. Galimas variantas viską rodyti per kompiuterį.

PAMOKOS TEMA**Kaip filmuojami filmai kine ir televizijoje****LEKTORIUS**

Zigmas Gružinskas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Kinas, televizija, žmonių darbas kine, menininko patirtis dirbant kine ir televizijoje;
3. filmo peržiūra ir aptarimas;
4. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA:

- kinas ir televizija, televizijos kinas;
- kaip filmuojamas kinas;
- žmonės ir specialybės kine;
- kino ir TV operatorius. Darbas, specifika, panašumai ir skirtumai;
- mano darbas kine ir televizijoje: nuo paprastų laidų iki sudėtingiausių transliacijų, nuo orų prognozės iki dainų švenčių, popiežiaus vizito, prezidentų inauguracijų. Nuo siužetų „Panoramai“ iki TV spektaklių ir video filmų;
- su video kamera namuose, gamtoje, per pasaulį;
- gyvūnų filmavimas. Mano darbas su P. Abukevičium. Gyvenimas su vilkais;
- mokomojo filmo „Septynios pamokos arba kaip saugiai bendrauti su gyvūnais“ peržiūra ir aptarimas.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: DVD projektorius arba bent video grotuvas ir televizorius.

PAMOKOS TEMA**Autorius dokumentiniame kine****LEKTORIUS**

Aloyzas Jančoras

PAMOKOS PLANAS:

1. dokumentalizmas mene;
2. kūryba, remiantis realiais įvykiais arba realiu žmogumi;
3. dokumentinis kūrinys;
4. dokumentinis kinas. Skirtumas tarp: dokumentinio fiksavimo ir dokumentinės kūrybos;
5. autorinis dokumentinis kinas – ?!;
6. autorystė – neišvengiama bet kokioje kūryboje;
7. terminų teisingas naudojimas ir supratimas – susikalbėjimo garantas;
8. lietuviško dokumentinio kino žanrai;
9. lietuviško dokumentinio kino ypatumai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos eigoje bus kalbama apie meno kūrinių ištakas, kūrėjo laisvę, pasirenkant vieną ar kitą išraiškos formą svarbiausių savo minčių perteikimui. Bandysime aiškintis, kodėl mene, ypač kinematografe, periodiškai atgimsta ypatingas poreikis dokumentinei kūrybai. To reikia ir kūrėjams, ir žiūrovams. Lietuvoje sukurti kino filmai pagal žanrus nėra kokia nors išimtis bendrame kino fone, tačiau lietuvių autorių dokumentinis kinas – gana savitas reiškinys. Kodėl jis toks? Kokie žmonės buvo tie kūrėjai, suformavę poetinio dokumentinio kino mokyklą, kur slypi jų kūrybos šaknys?

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: DVD plokštelių projektorius ir ekranas.

PAMOKOS TEMA

Kino žvaigždės. Kino aktorius profesijos blizgesys ir kasdienybė

LEKTORĖ

Izolda Keidošiūtė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Aktoriaus profesija, jos raida, kuriamų filmų herojų evoliucija įvairaus žanro filmuose. Aktoriai individualybės ir jų charizma. Kas šiandien yra kino žvaigždė? Aktoriai autoriniame ir prodiuseriniame kine;
3. lietuvių aktorių senieji pasiekimai ir sunkus šiandienos kūrybinis gyvenimas;
4. diskusija, dominančių klausimų aptarimas;
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Daugelis moksleivių domisi aktoriaus profesija, tačiau šiandien daugiau rašoma apie paradinę jos pusę – festivalių raudonus kilimus ir asmeninę gerovę. Todėl būtent per aktorius bandyčiau papasakoti ne tik apie šios profesijos raidą, bet ir jų kuriamų filmo herojų evoliuciją įvairaus žanro filmuose.

Kino žvaigždžių atsiradimas, legendos ir mitai. Draugystės ir konfliktai su režisieriais. Prodiuserių tironija. Tipazai ir bandymai išsiveržti už amplua rėmų. Didieji kino vaidmenys ir garsiausių pasaulio aktorių skirtingi likimai. Tragiški likimai, visiška užmarštis ar ilgas laimingas gyvenimas. Įvairių šalių aktorių mokyklų skirtumai ir panašumai. Lietuvių aktorių pasiekimai. Aktoriai ir moda. Ir apskritai, ar aktorystė mirštanti profesija kine? Gal žvaigždės greitai pakeis kompiuteriu kuriami personažai?

„Aktorius – ir savarankiškas kūrėjas, ir tarsi mediumas tarp autorių minčių ir publikos. Prožektorių šviesų sumodeliuoti, o paskui projektorius spindulio pluošto atkurti ekrane, kino aktorių veidai kartais pasako daug netikėtos tiesos apie įvairias epochas, apie pačią žmogaus prigimtį“, – taip savo knygą apie kino aktorius profesiją „Šviesos sukurti“ pristatė kino kritikas Saulius Macaitis.

Kino aktoriai yra vieninteliai kūrybinės grupės atstovai, kuriuos matome ekrane ir galime vertinti jų darbą. Vieniems žiūrovams aktoriaus vaidyba gali patikti, kitiems – ne. Nėra absoliučiai objektyvių kriterijų, pagal kuriuos galima vienareikšmiškai įvertinti vaidybą.

Knygos pradžioje pasirodantis literatūrinis personažas skaitytojui yra kaip baltas lapas, kurį jis pamažu užpildo skaitydamas jo išvaizdos aprašymą, mintis ir poelgius. O kino personažas pasirodo iš karto ir tampa patikimu informacijos perteikėju. Ir net galime nujausti jo charakterį, poelgius – žiūrint filmą, pirmas įspūdis toliau tik modifikuojamas.

Kino žvaigždžių sistemos gimimas ir evoliucija. Nebyliojo kino žvaigždės turėjo daug mažiau išraiškos priemonių, aktoriaus išvaizda turėjo perteikti kuo daugiau informacijos. Aktoriaus amplua diktuoja, kad jau iš karto žinome, kokį tipazą vaidins ši aktorė ar aktorius. Labai drąsūs režisieriai,

per kovas su prodiuseriais sugebėdavo atkleisti kitas aktoriaus talento puses. Yra aktorių, sugebančių griauti savo amplua.

Aktoriai individualybės ir jų charizma. Aktoriai, galintys kurti labai skirtingus charakterius, kartais diametraliai priešingus, ir aktoriai, tiesiog įdomios asmenybės, vaidinančios vis tą patį vaidmenį.

Kas šiandien yra kino žvaigždė, kai kompiuteriniai efektai gali atkurti bet kokią autorinę fantaziją. Kino žvaigždžių „blizgesys ir skurdas“. Kompiuteriniai herojai, realios asmenybės ekrane, stiprias dramas išgyvenantys personažai ir banalių romantinių istorijų peripetijų įkūnytojai. Vienas ar kitas aktorius padeda nujausti, kokio žanro filmą žiūrėsime. Aktoriai įvairių žanrų filmuose ir jų bandymai juos transformuoti.

Atsiranda vis daugiau balsų, teigiančių, kad greitai filmai su garsiomis kino žvaigždėmis atsidurs kino muziejuje, nes garsenybės dalyvavimas filme sėkmės nebeužtikrina.

Priemonės, gelbėjančios aktoriams geriau perteikti jausmus ir tapti įtikinamais ekrane (grimas, kostiumai, muzika, montažas, rakursai).

Aktoriai autoriniame ir prodiuseriniame kine. Aktorius – kaip režisieriaus alter ego (pvz., Felinis, Mastrojanis) arba jo svajonių idealas (pvz., A. Hičkoko aktoriai), režisieriai, filmavę tuos pačius aktorius (pvz., I. Bergmanas, V. Žalakevičius). Filmai, suteikiantys galimybę žiūrovams matyti ir įvairiai interpretuoti tai, kas vyksta ekrane. Amžinas ir nesikeičiantis Holivudas ir europietiško kino metamorfozės. Europiečių aktoriai Holivude. Kodėl jų vis daugiau šiame sapnų fabrike.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Rekomenduojamas literatūra: Saulius Macaitis „Šviesos sukurti“, žurnalai „Kinas“.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: kompiuteris ar CD grotuvas. Jei šių priemonių nebus, lektorė skaitis ilgesnę paskaitą, kurią iliustruos atsivežtomis nuotraukomis.

PAMOKOS TEMA

Supažindinimas su kostiumų dailininko profesija

LEKTORĖ

Janina Krasauskienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. kas tai yra kostiumų dailininkas;
3. kostiumų dailininkės darbas kine: pasiruošimas filmavimui, filmavimas;
4. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Kas tai yra kostiumų dailininkas. Profesijos apibūdinimas, kur galima įsigyti šią profesiją, kur pritaikomos įgytos žinios. Kostiumų dailininkės darbas kine – du etapai: pasiruošimas ir filmavimas.

Pasiruošimas filmavimui:

- „Kostiumų grupės“ sukomplektavimas, ryšys su kitomis grupėmis;
- susipažinimas su filmo scenarijumi ir jo nagrinėjimas;
- medžiagos rinkimas (konkreto istorinio laikotarpio kostiumų analogai, mados, stiliai, audinių struktūra, raštai, kolorito tendencijos, konstrukcijos). Jų šaltiniai (muziejai, spauda, paveikslai, knygos, albumai ir kt.). Pateikiami pavyzdžiai;
- kostiumų eskizavimas, derinimas su režisieriumi, aktoriais;
- kostiumų gamyba (audinių įsigijimas, jų paruošimas gamybai, įvairiausių detalių, priedų, priemonių, reikalingų kostiumų gamybai, paieška ir įsigijimas);
- kostiumų siuvimas;
- uniforminių kostiumų (istorinių), reikalaujančių autentiškumo, tikslumo, kūrimas. Pateikiami religinių, karinių, atskirų profesijų uniformų pavyzdžiai;
- masuotės kostiumai (jie siuvami arba pritaikomi esantys kino studijos sandėliuose);
- kostiumų primatavimas, fotografavimas, susisteminimas pagal grupes: aktoriai, masuotė (vyrai, moterys, vaikai, kaskadininkai ir kt.).

Filmavimas:

- kostiumų dailininkės veikla filmavimo metu užtikrinant gerą nepertraukiamą filmavimo darbą aikštelėje ir studijoje;
- darbas su kostiumais: taisymas, skalbimas, džiovinimas, lyginimas, faktūrinimas;
- kostiumų sutvarkymas filmavimo pabaigoje: išvalymas, išskalbimas, pirminės išvaizdos atstatymas, sandėliavimas.

Pamokos metu pateiksiu įvairių istorinių laikotarpių kino kostiumų eskizavimo pavyzdžius ir jau pagamintų kostiumų nuotraukas. Pateiksiu ir 10-ies kino filmų, kuriuose dirbau kaip kostiumų dailininkė, savo sukurtų kostiumų nuotraukas. Pademonstruosiu konkretaus kostiumo kūrimo etapus nuo eskizo iki gatavo kostiumo.

PAMOKOS TEMA

Asmenybės likimas ir aplinkybės. Kas ką valdo, aplinkybės žmogų ar žmogus aplinkybes kuria pats

LEKTORIUS

Antanas Maciulevičius

PAMOKOS PLANAS:

1. kino dramaturgijos elementas – SAŽINĖ asmens ir visuomenės;
2. amenybės savikūra – jauno žmogaus estetinio idealo formavimas;
3. asmenybės likimas ir aplinkybės. Kas ką valdo, aplinkybės žmogų ar žmogus aplinkybes kuria pats;
4. virtualioji moksleivių patirtis ir asmenybių destrukcija.

PAMOKOS SANTRAUKA

Ugdymą sunku įsprausti į metodinį rėmą, į konkrečių priemonių sąrašą, tematinių formų įvardijimą, bet kryptį turime nurodyti.

Su moksleiviais kalbėsime, tarsi, jie svečiuotųsi pas kino režisierių ir dramaturgą. Taigi, bandysime atsakyti į klausimą, kas rūpi pradedant kurti filmą.

Pokalbių temos gali keistis, nes tai priklauso nuo klausytojų keliamų klausimų.

PASTABOS

Pagal mokyklų galimybes, norėtume naudotis video grotuvu. Rodytume du trumpametražinius filmukus: „Vieną vakarą“ (trukmė 10 min.) ir „Kam garnos – muzika“ (trukmė 30 min.). Tai pirmieji A. Maciulevičiaus filmai – daugelio festivalių laureatai.

PAMOKOS TEMA

Kino virtuvė

LEKTORĖ

Agnė Marcinkevičiūtė

PAMOKOS PLANAS:

1. kino idėja;
2. kaip randasi kino scenarijus. Pagrindiniai kino dramaturgijos principai;
3. filmo prodiuserio darbas, filmo komandos subūrimas. Finansavimo šaltiniai;
4. režisierius ir du pagrindiniai kūrybinės grupės nariai: kino operatorius ir kino dailininkas. Filmų stilistikos apsprendimas;
5. pasiruošimas filmavimui. Lokacijų paieška. Aktorių atranka ir repeticijos. Kostiumų dailininko darbas. Filmavimo planuotė. Kadruotė ir filmavimo planų reikšmė;
6. darbas filmavimo aikštelėje. Operatoriaus, dailininko darbas. Garso režisierius ir boom operatorius, script supervisorius – pakeliui į montažą;
7. montažas, arba postprodukcija. Montažo režisieriaus, garso režisieriaus, kompozitoriaus darbas. Vizualiniai efektai šiuolaikiniame kine;
8. kino sklaida. Svarbiausi kino festivaliai;
9. vaidybinio filmo „Paskutiniai žaislai“ (11 min. trukmė) peržiūra ir aptarimas;
10. dokumentinio kino kūrybos procesas;
11. praktinė dalis (jei mokykla pageidauja).

PAMOKOS SANTRAUKA

Teorinė dalis

Pokalbis su mokiniais apie kino kūrimo procesą, būtiniausias kino profesijas ir apie kino sklaidą suteiks nuoseklų ir išsamų kino kūrybos principų suvokimą.

Praktinė dalis

Mokyklai pageidavus, pamoka gali trukti ilgiau. Tokiu atveju galima grupę mokinių suskirstyti „vaidmenimis“, sudaryti filmavimo grupę ir nufilmuoti nedidelį etiudą-filmuką. Po to režisierė sukuria DVD arba elektroninį filmo variantą ir išsiunčia į mokyklą.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: projektorius, kompiuteris, ekranas.

PAMOKOS TEMA**Kino kelias****LEKTORĖ**

Agnė Marcinkevičiūtė

PAMOKOS PLANAS:

1. kino istorija; svarbiausios kino meno kryptys ir menininkai;
2. elitinis kinas;
3. kino produkcijos gausa, autorinis ir europinis kinas;
4. Lietuvos kino kūrėjai;
5. filmo „Laiku suspėjome pasikalbėti“ pristatymas;
6. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pokalbis su mokiniais apie kino istoriją, svarbiausias kino meno kryptis ir menininkus. Norėčiau pristatyti elitinį kiną, padėti orientuotis kino produkcijos gausoje, supažindinti ir paskatinti moksleivius žiūrėti autorinį ir europinį kiną. Iliustruojamas ištraukomis iš tam tikrų filmų. 30 proc. pamokos laiko skiriama Lietuvos kino kūrėjams. Pabaigoje režisierė Agnė M. pristato savo režisuotą filmą „Laiku suspėjome pasikalbėti“ apie vieną iškiliausių Lietuvos kino režisierių Raimondą Vabalą ir padovanoja mokyklos bibliotekai DVD kopiją, kad susidomėję moksleiviai savarankiškai arba su mokytojais surengtų filmo peržiūrą, kaip tarpdisciplininę papildomą priemonę.

PASTABOS

Reikalingos techninės priemonės: multimedia, garso kolonėlės. Reikia suplanuoti galimybę užtemdyti auditoriją, kuomet bus demonstruojamas filmas.

PAMOKOS TEMA

Animacinio kino pamoka

LEKTORIUS

Algirdas Selenis

PAMOKOS PLANAS:

1. supažindinimas su pamokos dalyviais. Animacinio kino žanro pristatymas. Lietuviška animacija, animacinių filmų ištraukų žiūrėjimas;
2. supažindinimas su animacinio kino gamybos struktūra: kas sudaro kūrybinę grupę, kas gamybinę ir t. t. Moksleivių supažindinimas su animacinio kino gamybos įrankiais ir medžiagomis, darbo vietos parengimu;
3. supažindinimas su įvairių dailės stilių ir technikos, įvairių šiuolaikinių medijų panaudojimu animacinio kino kūrimo procese. Animacinių filmų ištraukų žiūrėjimas, paaiškinat ir aptariant matytų filmų specifiką;
4. animacinio kino scenarijus. Literatūrinio siužeto ir animacinio kino scenarijaus skirtumai. Mokymas, kas yra filmo kadruotė, personažai, animacinio kino struktūros daugiasluoksniškumas, fonai. Kiek piešinių, nuotraukų sudaro 1 animacinio filmo sekundę ir kt. Pagrindinės vaizdo montažo schemos (kadru planai). Kas yra animatas, personažų judinimas. Vaizdo ir garso montažas;
5. mokinių supažindinimas su eksperimentiniu animaciniu video kinu. Eksperimentinio animacinio filmo „Magas“ ištraukų žiūrėjimas. Mokiniai patys galės video kameros ir jos veidrodinio efekto pagalba sukurti trumpą eksperimentinį videoklipą;
6. supažindinimas su kompiuterinėmis programomis, su kuriomis kuriami animaciniai filmai. Pagal galimybes, supažindinti su Adobe Photohop programoje esančiais efektais, kurių pagalba galima nesudėtingai judinti personažus;
7. įvairių Lietuvoje veikiančių animacinio kino mokyklų pristatymas. Kokių žinių bei gabumų reikia, norint į jas įstoti ir mokintis, ir kt.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas - padėti moksleiviams atskleisti savo gabumus animacinio kino, video kino meno, fotografijos, dailės, literatūros bei muzikos srityse, parodant animacinio kino meno žanrą kaip visų vaizduojamojo meno žanrų sintezę.

Kalbėti apie būtinybę lavinti savo estetinį skonį, vaizduotę, fantaziją, ugdyti kūrybiškumą, išradingumą bei savitumą, ieškant naujų, kartais visai paprastų, išraiškos priemonių. Skatinti stebėti, stebėtis ir stebinti. Supažindinti su vienu iš estetinių bei praktinių požiūrių į kūrybinį procesą: kūrybinį procesą kaip žaidimą, siekiant, kad ne vien galutinis rezultatas, bet ir pats kūrybinis procesas taptų malonumu. Diegti atsakingą požiūrį į darbą, sistemingai, planingai siekiant užsibrėžtų tikslų. Etinių požiūrių svarba.

Animacinio kino pamoka, skirta moksleivių supažindinimui su animacinio kino specifika, kūrimo pagrindais, su animacijos žanru, kaip atskira meno sritimi, akcentuojant meniškumą animacijoje.

Rodant vaizdinę medžiagą (ištraukas iš įvairių animacinių filmų), moksleiviai bus susipažindinti su įvairiomis animacinio kino stilistikomis. Skatinant kūrybiškumą, išradingumą, originalumą, moksleiviai bus supažindinti su įvairiomis animacinio kino kūrimo priemonėmis, išraiškos būdais, kurių pagalba galima sukurti animacinio kino personažus: iš plastilino, tešlos, popieriaus, judinat įvairius buitinius daiktus, rankas ir pan. Moksleiviai bus supažindinti su įvairiais video kameros efektais, kurių pagalba galima sukurti animacinį-eksperimentinį filmuką. Jiems bus parodytas 5 min. trukmės eksperimentinis filmas „Magas“, sukurtas tokių efektų pagalba. Moksleiviams bus suteikta galimybė patiems sukurti (nufilmuoti) kelių sekundžių eksperimentinį filmuką, panaudojant veidrodinį video kameros efektą. Taip pat jiems bus papasakota apie įvairias kompiuterines programas, kurių pagalba kuriami animaciniai filmai, atliekamas vaizdo ir garso montažas. Bus kalbama, kad ne tik piešinių, bet ir fotografijų pagalba (fotografuojant kad ir mobiliu telefonu) galima sukurti animacinį filmą. Esant galimybei, supažindinti, kaip Adobe Photohop programos efektų pagalba sukurti paprastą animacinį filmuką. Moksleiviai patys nupieš personažus, nuskenuos (jei mokykla turės skenerį) ir patys bandys tų efektų pagalba pajudinti savo personažus. Taip pat bus pristatytos įvairios Lietuvoje veikiančios animacinio kino mokyklos. Kokių žinių bei gabumų reikia, norint į jas įstoti ir mokintis, ir kt.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Šaltiniai, kuriais vadovautasi sudarant pamokos planą: 14 metų aktyvaus kūrybinio, gamybinio darbo (scenaristo, režisieriaus, dailininko) animacinio kino žanro srityje; pedagoginis darbas mokykloje; kūrybinių vakarų, paskaitų bei kūrybinių dirbtuvėlių vaikams ir jaunimui pravedimas įvairiose mokyklose, kultūros centruose; projekto „Lietuviškos animacijos sklaida ir populiarinimas regionuose“ vykdymas (2010, 2011); KINO ISTORIJA (David Parkinson, 1999 m.), LIETUVIŲ FILMAI 1990–2002 (Gražina Arlickaitė, 2002 m.), МОХТАЖ (А. Г. Соколов, 2000 m.), INTERNETAS: enciklopedinis žinynas Vikipedija, GOOGLE: animacija, lietuviška animacija ir kt. straipsniai apie animaciją, animacinių filmų internetiniai puslapiai ir t. t.

PASTABOS

Pamokos įvairiose mokyklose galėtų vykti dviem būdais: jei mokykla užsiėmimui turės kompiuterį su Adobe Photohop programa, skenerį, – pamoka bus pravesta su praktiniais užsiėmimais, jei ne, – bus pravesta teorinio pobūdžio pamoka su filmavimo užsiėmimu. Video kamera turėsiu savo. Iš mokyklos pusės reikėtų mini DV kasetės (kasetė su mokinių filmavimo bandymais galėtų likti mokyklai).

Reikalingos priemonės: pageidautina, kad pamoka vyktų klasėje, mokyklinė lenta su kreida, DVD–CD grotuvas, televizorius, kompiuteris, skeneris, kompiuterinis popierius. Moksleiviai privalo turėti sąsiuvinius užrašams, rašymo, piešimo priemonės. Būtų gerai, kad kompiuteryje būtų Adobe Photohop programa.

PAMOKOS TEMA

Dokumentinis kinas – kelionė į neatrastą žemę

LEKTORIUS

Audrius Stonys

PAMOKOS PLANAS

1. Ko ieško dokumentinio kino kūrėjai ežerų gelmėse ir bažnyčių bokštuose?
2. Nematoma kino pusė. Kodėl kine musė gali kainuoti tiek pat, kiek padėvėtas automobilis?
3. Nesurežisuoti stebuklai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos-pokalbio tikslas – trumpai supažindinti moksleivius su Lietuvos dokumentinio kino šiandiena ir tradicija, parodant koks daugiabriaunis ir įdomus gali būti šitas žanras. Moksleiviai turėtų galimybę žvilgtelėti į dokumentinio kino kūrybos virtuvę ir sužinoti, kiek pastangų, darbo ir kantrybės prireikia tam, kad būtų sukurtas dokumentinis filmas. Pamokos metu rodomos filmų ištraukos leistų pamatyti tiek naujas lietuviško kino tendencijas, tiek ir pajusti giluminį ryšį su vyresnės kartos Lietuvos dokumentinio kino kūrėjų darbais. Pamokos forma – dialogas, įtraukiant moksleivius į diskusiją apie dokumentinį kiną.

Ko ieško dokumentinio kino kūrėjai ežerų gelmėse ir bažnyčių bokštuose?

Pirmoje pamokos dalyje pristatoma dokumentinio kino žanrų įvairovė. Būtų laužomas stereotipas, kad dokumentinis kinas – tai nuobodi žinių laidos atmaina. Kalbėsime apie kino idėjos gimimą, apie neišmatuojamas galimybes, kurias atskleidžia kinematografinė kelionė į žmogaus sielos ir krašto istorijos gelmes.

Kalbėsime apie tai, kaip gimsta kino filmo idėja. Ko reikia, kad gimusi filmo idėja taptų filmu.

Nematoma kino pusė. Kodėl kine musė gali kainuoti tiek pat, kiek padėvėtas automobilis?

Šitoje pamokos dalyje būtų paliestas kino kūrybos procesas. Pavyzdžiais iš savo sukurtų filmų pasakosiu apie tai, kaip kuriamas dokumentinis kinas, su kokiomis netikėčiausiomis kliūtimis susiduria kino kūrėjas. Kokiu raktu atrakinama realybė. Kaip veikia visas kino kūrybos mechanizmas.

Nesurežisuoti stebuklai

Kalbėčiau apie nesurežisuojamus, nenuspėjamus dokumentinio kino atradimus. Apie ką kalba kino juostoje užfiksuotas laikas?

Kaip ekrane pasikeičia mums pažįstama aplinka? Kodėl ir po daugelio metų mus jaudina šviesos ir šešėlių žaismas kino ekrane?

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Pamokos metu būtų rodomos ištraukos iš Audriaus Stonio dokumentinių filmų „Varpas“, „Atverti duris ateinančiam“, „Skrydis per Lietuvą“ ir televizijos laidos „Legendos“. Arūno Matelio filmo „10 minučių prieš Ikarą skrydį“ fragmentai. Ištraukos iš Lietuvos dokumentikos „aukso fondo“ Henriko Šablevičiaus dokumentinio filmo „Žiniuonė“ ir Roberto Verbos filmo „Šimtamečių godos“.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: DVD grotuvas, projektorius, garso kolonėlės (jei nėra projektoriaus, galima naudoti ir televizorių), patalpa, kurioje galima užtamsinti langus. Kėdės turėtų būti išdėliotos pusračiu, kad mokiniai galėtų iš arti matyti ekraną ir dalyvauti pokalbyje.

PAMOKOS TEMA**Kūrybos pėdsakais su filmo demonstravimu****LEKTORĖ**

Audrius Juzėnas

PAMOKOS PLANAS:

1. kas yra geras kinas ir ko jis tave moko?
2. ar kinas gali pakeisti pasaulį?
3. ko reikia geram kinui?
4. 10 svarbiausių filmų, kurių negalima nepamatyti! (kaip 10 Dievo įsakymų);
5. aš, neatrastas genijus, atraskit mane?! (impulsas mokiniams pažinti save);
6. mitas apie nacionalinį kiną, herojų, kūrėją. Mito nuvainikavimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Lektorius įves mokinius į kino pasaulį, supažindins jaunimą su geru kinu. Bus aptarti svarbiausi filmai. Mokiniai bus raginami pažinti save, atrasti savyje kūrybos gyslelę. Taip pat bus aptarti kino mitai.

PAMOKOS TEMA**Kino dailininko darbas ir kūryba****LEKTORĖ**

Augis Kepežinskas

PAMOKOS PLANAS:

1. nuo ko prasideda filmo kūrimas?
2. kino dailininko darbo specifika, kūrybos etapai;
3. pasiruošimas ir sumanymų realizavimas ;
4. kino dailininko etapinių darbų analizavimas: scenarijaus skaitymas ir papildomos informacijos rinkimas, dekoracijų eskizai, natūralios aplinkos paieškos, dekoracijų gamyba, rekvizito atranka, filmavimas dekoracijose, filmavimas natūroje.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas: supažindinti moksleivius su kino dailininko darbu ir kūryba, paskatinti domėjimąsi lietuvių ir europiniu kinu.

Klausimai, aktualūs šioje pamokoje: kino meno kūrybinė „virtuvė“, filmo kūrybinė komanda, dailininko, kaip komandos nario, vaidmuo kino filmo kūrime.

Pamokos trumpas pristatymas:

Šioje pamokoje noriu atskleisti kino kūrybinės „paslaptis“, padėti mokiniams suvokti, kiek daug laiko ir dailininko darbo reikalauja kiekviena filmo scena, nors ji žiūrint filmą kartais tetrunka kelias minutes.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: techninės priemonės video medžiagai demonstruoti.

PAMOKOS TEMA**Edukacinių užsiėmimų su Vytautu V. Landsbergiu modelis****LEKTORĖ**

Vytautas V. Landsbergis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas;
2. filmų peržiūra;
3. apžiūrėto filmo (-ų) etapų, temų, detalių aptarimas;
4. diskusija;
5. partizaninės dainos;
6. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Vytautas V. Landsbergis – pasakų knygų vaikams autorius, kino ir teatro režisierius, dainuojamosios poezijos atlikėjas. Rašytojas yra dalyvavęs daugelyje koncertų kaip atlikėjas, knygų pristatymuose, režisuotų filmų peržiūrose. V. V. Landsbergis yra organizavęs kūrybinio rašymo stovyklas vaikams bei dalyvavęs susitikimuose su įvairių amžiaus grupių moksleiviais, todėl yra sukaupęs didelę bendravimo ir darbo su mokiniais patirtį.

Siūlomas edukacinis užsiėmimų modelis:

Vytauto V. Landsbergio filmų partizanų tema peržiūra. Derinant susitikimą galima pasirinkti visus arba vieną iš filmų – „Baladė apie Daumantą“, „Kai aš buvau partizanas“, „Partizano žmona“. Po peržiūros filmo režisierius trumpai aptaria matyto filmo etapus, temą, įdomias, jautrias filmo kūrimo detales, partizaninio pasipriešinimo temą. Vėliau su mokiniais diskutuojama klausimais, kurie jiems iškilo žiūrint filmą. Diskusijai pajvairinti pertraukėlių metu Vytautas V. Landsbergis dainuoja partizanines dainas.

PAMOKOS TEMA

Apie kino meno prigimtį

LEKTORĖ

Rasa Paukštytė

PAMOKOS PLANAS:

1. Įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. Kaip gimė kinas? Kodėl jis tapo populiarus? Kodėl kinas iškart tapo toks populiarus? Kas, kokie žmogaus pojūčiai suartina XIX a. pabaigos ir XXI a. pradžios žiūrovus?
3. Pirmieji kino žingsniai Lietuvoje? Kas pirmasis filmavo Lietuvą ir lietuvius, kokiais tikslais? Kur ir kaip buvo rodomi pirmieji filmai?
4. Kas yra kino kalba? Kas tampa kino kalbos „žodžiais“, „sakiniais“? Kas yra kadras, mizanscena, kompozicija?
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Siūlomą paskaitą apie kiną planuoju skirti šio meno prigimčiai; kino kaip meno ir kino kaip pramogos atskirčiai ir šių funkcijų socialiniame žmogaus gyvenime sugyvenimui.

1. Kaip gimė kinas? Kodėl jis tapo populiarus? Aptarsime kultūros ir meno situaciją XIX – XX a. riboje, kalbėsime apie tai, kad būtent kinas pakeitė realistinę, pasakojančią literatūrą, išgyvenančią krizę, vaizdų pasakojimais. Kalbėsime apie kino pionierius Meliesą ir Lumiere'us ir apie tai, ko šiandien mus moko jų pirmųjų vaizdų ir pirmųjų žingsnių kino versle gudrybės. Kodėl kinas iškart tapo toks populiarus? Kas, kokie žmogaus pojūčiai suartina XIX a. pabaigos ir XXI a. pradžios žiūrovus?

Paskaita iliustruojama itin retais filmais iš pirmųjų kino atsiradimo metų ..

2. Pirmieji kino žingsniai Lietuvoje? Kas pirmasis filmavo Lietuvą ir lietuvius, kokiais tikslais? Kur ir kaip buvo rodomi pirmieji filmai. Ši paskaitos dalis skirta pabrėžti, kad Lietuvoje kinas ir kino kultūra vystėsi panašiai kaip daugelyje Europos šalių, čia buvo rodomi tie patys filmai. Keletas istorinių faktų ir konkrečios vietos, kur buvo pirmieji kino teatrai viename ar kitame mieste (priklausomai nuo to, kur vyks paskaita), sukonkretins istoriją, ją tarsi įvietins.

3. Kas yra kino kalba? Kas tampa kino kalbos „žodžiais“, „sakiniais“? Kas yra kadras, mizanscena, kompozicija? Ir gal labiausiai akcentuotina paskaitos dalis – apie dominuojančią montažo reikšmę kino pasakojime. Ir kaip šios potėmės seka – apie tai, kad kinas stengiasi valdyti mūsų jausmus, mintis.

Kinas – kaip mus supančio pasaulio kritiškas atspindys, ir kinas – kaip propaganda, reklama, manipuliacijos mūsų jausmais ir mintimis įrankis. Realybė – kiną nuolat maitinantis šaltinis. Mokiniam bus pasiūlyta žodžiais „sumontuoti“ filmą iš juos supančios realybės.

PASTABOS

Paskaitai reikalingas DVD arba kompiuteris, kuriuo galima mokiniams demonstruoti kelias ištraukas iš kino istorijos.

1.4.2. Kinematografinių kūrybinės dirbtuvės

PAMOKOS TEMA

Pieštinės ir plokščiosios marionetės animacijos pagrindai ir technika

LEKTORIUS

Valentas Aškinis

PAMOKOS PLANAS:

1. animacinio judesio principai;
2. pieštinės animacijos kūrimo principai;
3. plokščių marionetės animacinio filmo kūrimo principai;
4. pieštinės animacijos užduočių atlikimas. Piešimas;
5. plokščių marionetės užduočių atlikimas. Piešimas ir konstravimas;
6. animacijos filmavimas;
7. vaizdų montavimas su garsu.

PAMOKOS SANTRAUKA

Kūrybinių dirbtuvių metu bus išaiškintas animacinio judesio sukūrimo principas. Bus pademonstruoti ir išanalizuoti animacijos pavyzdžiai, kuriuos sukūrė profesionalai. Moksleiviams bus paaiškinta, kaip sukuriamas judesys pieštinėje animacijoje ir kaip sukuriamas judesys plokščių marionetės technikos animacijoje.

Teorinė dalis. Pieštinės animacijos pagrindinės judesio komponuotės, šalutinės judesio fazės, personažų komponavimas aplinkoje, fonų piešimas, kadro kompozicija, veiksmo trukmės nustatymas. Plokščių marionetės parengimas, šarnyriniai personažai, personažų išdėstymas aplinkoje (fonai), kadro komponavimas. Filmavimo būdai ir scenų komponavimas su garsu.

Praktinė dalis. Užsiėmimų metu dėstytojas atsiveš savo kompiuterinę įrangą, kuri skirta animacinių pieštinių ir plokščių marionetės filmų filmavimui. Moksleiviai privalės atlikti animacijos užduotis. Jie turės nupiešti atskiras animacines scenas pieštinės animacijos technikoje ir parengti plokščios marionetės personažą. Vėliau šios scenos su vadovo pagalba bus nufilmuotos ir pademonstruotos kompiuteryje. Vaizdai bus sumontuoti su muzikine ar garsine fonograma. Reikalui esant klasės vadovas gali paskambinti dėstytojui ir aptarti, kokios bus reikalingos medžiagos, suderinti pasiruošimo darbus, kuriuos moksleiviai gali atlikti prieš kūrybines dirbtuves.

PASTABOS

Reikalingos medžiagos ir priemonės: klasėje stalai piešimui, žirklys, ofisinis popierius A4 formato, spalvoti flomasteriai, spalvoti pieštukai, trintukai, juodi markeriai ploni ir stori, vatmanas, stalinės apšvietimo lempos, atskiras stalas filmavimo aparatūrai išdėstyti ir dėstytojo kompiuteriui padėti, prieš stalą turi būti siena, prie kurios galima medstraigčiais prisukti stovėlį (laikiklį), kuris skirtas filmavimo kamerai (foto kamerai) pritvirtinti. Tam, kad varžtai nesugadintų sienų apdailos, gali būti naudojamas atskirai pastatomas medinis skydas, kuris priremiamas prie sienos prieš stalą ir pritvirtinamas, kad nejudėtų. Mokykloje gali būti klasė su užtemdytais langais ir multimedijos projekcija (kompiuteris su programine įranga, kuri leidžia rodyti filmus iš DVD diskelių, video projektorius, garso sistema). Jeigu nebus multimedijos projekcijos – tai ne bėda. Galima peržiūrėti nufilmuotą medžiagą tiesiog kompiuterio monitoriuje.

PAMOKOS TEMA

Lėlinės animacijos pagrindai ir technika

LEKTORIUS

Valentas Aškinis

PAMOKOS PLANAS:

1. animacinio judesio principai;
2. lėlinės animacijos kūrimo principai;
3. lėlinės animacijos užduočių atlikimas. Personažų ir dekoracijų kūrimas;
4. lėlinės animacijos filmavimas;
5. vaizdų montavimas su garsu.

PAMOKOS SANTRAUKA

Kūrybinių dirbtuvių metu bus išaiškintas animacinio judesio sukūrimo principas. Bus pademonstruoti ir išanalizuoti animacijos pavyzdžiai, kuriuos sukūrė profesionalai. Moksleiviams bus paaiškinta, kaip sukuriamas judesys lėlinėje (stop motion) animacijoje.

Teorinė dalis. Lėlinės animacijos pagrindinės judesio pozos, personažų komponavimas aplinkoje, dekoracijų kūrimas, kadro kompozicija, veiksmo trukmės nustatymas, judesio sukūrimo principas. Lėlinės animacijos personažai ir jų konstrukcijos, personažų išdėstymas aplinkoje (dekoracijos), kadro komponavimas. Personažų kūrimo medžiagos: plastilinas, aliuminio folga, varinės ir aliumininės vielos, siūlai, kartoninės dėžutės it kt. Filmavimo būdai ir scenų komponavimas su garsu.

Praktinė dalis. Užsiėmimų metu dėstytojas atsiveš savo kompiuterinę įrangą, kuri skirta animacinių lėlinių filmų filmavimui. Moksleiviai privalės atlikti animacijos užduotis. Jie turės parengti atskirus lėlinius personažus iš pasirinktos medžiagos, parengti nesudėtingas aplinkos dekoracijas, įrengti filmavimo stalo apšvietimą. Vėliau šios scenos su vadovo pagalba bus nufilmuotos ir pademonstruotos kompiuteryje. Vaizdai bus sumontuoti su muzikine ar garsine fonograma. Reikalui esant klasės vadovas gali paskambinti dėstytojui ir aptarti, kokios bus reikalingos medžiagos, suderinti pasirošimo darbus, kuriuos moksleiviai gali atlikti prieš kūrybines dirbtuves.

PASTABOS

Reikalingos medžiagos ir priemonės: klasėje stalai piešimui ir lipdymui iš plastilino bei konstravimui iš aliuminio folgos, žirklys, ofisinis popierius A4 formato, spalvoti flomasteriai, spalvoti pieštukai, trintukai, juodi markeriai ploni ir stori, vatmanas, stalinės apšvietimo lempos, atskiras stalas filmavimo aparatūrai išdėstyti ir dėstytojo kompiuteriui padėti, prieš stalą turi būti siena, prie kurios galima medšraigčiais prisukti stovėlį (laikiklį), kuris skirtas filmavimo kamerei (foto kamerei) pritvirtinti. Tam, kad varžtai nesugadintų sienų apdailos, gali būti naudojamas atskirai pastatomas medinis skydas, kuris priremiamas prie sienos prieš stalą ir pritvirtinamas, kad nejudėtų. Mokykloje gali būti klasė su užtemdytais langais ir multimedijos projekcija (kompiuteris su programine įranga, kuri leidžia rodyti filmus iš DVD diskelių, video projektorius, garso sistema). Jeigu nebus multimedijos projekcijos – tai ne bėda. Galima peržiūrėti nufilmuotą medžiagą tiesiog kompiuterio monitoriuje.

PAMOKOS TEMA

Dokumentika? Ačiū, taip!

LEKTORĖ

Giedrė Beinoriūtė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. ištraukos iš įvairių kūrybinės dokumentikos filmų, ieškoma atsakymų į klausimą kas tai dokumentinis kinas;
3. mokinių idėjos dokumentiniams filmams, diskusija;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos tikslas: supažindinti mokinius su kūrybinės dokumentikos žanrų įvairove, laužyti nusistovėjusius stereotipus apie dokumentiką – kaip nuobodų suaugusių žmonių žanrą ir paskatinti kurti filmus apie save, savo aplinką ir problemas, kurios jiems patiems aktualios. Paskatinti mokinių kūrybiškumą ir išradingumą. Esant reikalui, suteikti praktinių patarimų.

Pirmoje dalyje pamokos metu su mokiniais žiūrėsime ištraukas iš įvairių kūrybinės dokumentikos filmų, sukurtų tiek profesionalų, tiek mokinių, ir bandysime laužyti išankstines nuostatas apie dokumentinį kiną. Ieškosime atsakymų į klausimus: dokumentinis kinas – kas tai? Politika? Gyvūnų pasaulis? Nespaltvotos kronikos? Istoriniai filmai? Ar gali dokumentika būti įdomi jaunam žmogui? Ar gali dokumentinis filmas sukelti šypseną? Prajuokinti? Ar dokumentinis kinas – tai menas? Ar gali jame matytis subjektyvus autoriaus požiūris? Ar kiekvienas iš mūsų turime ką pasakyti per kiną?

Antroje pamokos dalyje bandysime kartu sugalvoti idėjų pačių mokinių dokumentiniams filmams ir padiskutuoti apie jų įgyvendinimą.

Numatomos žiūrėti ištraukos iš šių filmų:

- „Troleibusų miestas“ (rež. G.Beinoriūtė);
- „Gyveno senelis ir bobutė“ (rež. G.Beinoriūtė);
- „Sagos ir balandžiai“ (moksleiviškas filmas, Skalvijos kino akademija);
- „Tik nesakyk, kad tu nenori būt laimingas“ (moksleiviškas filmas, Skalvijos kino akademija) ir kt.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: klasė, patalpa, kurią galima visiškai užtemdyti; vaizdo projektorius; vaizdo (DVD) grotuvas (gali būti ir kompiuteris su instaliuotu VLC grotuvu), prijungtas prie projektoriaus; garso stiprintuvas ir kolonėlės (kad galingumo užtektų visai patalpai), prijungtas prie grotuvo arba kompiuterio; ekranas arba balta lygi siena, ant kurios bus projektuojamas vaizdas.

PAMOKOS TEMA

Kadruotė

LEKTORIUS

Ilja Bereznickas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Kadruotė, kadruotės pagrindinės dalys. Pavyzdžiai;
3. mokinių kūrybinis procesas. Originalios istorijos kūrimas, kadruočių kūrimas;
4. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

„**Animacija** – menas be ribų“ – dažnai išgirstame iš kritikų, žurnalistų ir neretai – pačių animatorių. Animacija turi tai, kas empirinėje vizualinių ir garsinių pojūčių plotmėje traukia dėmesį žymiai labiau nei bet kokia kita dailės sritis, o ypač vaikus ir jaunimą.

Animacijos plotmė vis plėtėja.

Siūlomos kūrybinės dirbtuvės skatins mokinių kūrybiškumą ir domėjimąsi animacijos menu bei animatoriaus profesija.

Tema – kadruotė, kaip pagrindinis kūrybinis animacinio filmo režisieriaus darbo elementas.

Aiškina, kas yra kadruotė, kadruotės pagrindinės dalys. Kokie skirtumai tarp komikso ir režisūrinės kadruotės. Rodomi pavyzdžiai. Dalyviai susikuria kiekvienas savo originalią istoriją – savo siužeto literatūrinį scenarijų.

Vėliau dalyviai mokosi daryti kadruotes pagal savo sugalvotas istorijas. Moksleiviai sukuria naują, mažą kadruotę iš 6-9 piešinių. Aiškinamas laiko supratimas kadruotėje. Kalbama apie nufilmuotą kadruotę – taip vadinamą animatiką.

Galima tikėtis, kad po šio susitikimo jaunimas rimčiau žiūrės į animacijos specialybę ir ateityje pasirinks animacijos ar kitos dailės srities studijas.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: kompiuteris, DVD projektorius. Galimas variantas viską rodyti per kompiuterį. Mokiniam reikės atsinešti popieriaus, pieštukų, trintukų, dažų, žirkles...

PAMOKOS TEMA

Aktorstė – vaidybos menas ar amatas? LEKTORĖ
Dalia Michelevičiūtė

PAMOKOS PLANAS:

1. susipažinimas;
2. apšilimas;
3. žaidimai-užduotys;
4. pratimai „čia ir dabar“ situacijos pajautimui. Bandymas negalvoti „į priekį“;
5. istorijos. Jų stuktūra. Istorijos kūrimas po vieną žodį. Pagrindiniai principai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos tikslai

Supažindinti su teatro ir kino profesinio darbo ir gyvenimo ypatumais. Pasidalijimas patirtimi, interaktyvios veiklos paieškos. Sukurti pozityvų grupės mikroklimatą. Formuoti gebėjimą būti „čia ir dabar“. Skatinti kūrybiškumą ir spontaniškumą.

Susipažinimas

Susipažinimas yra svarbi bet kokių kursų ar užsiėmimų dalis. Kiekvienas dalyvis prisistato, pasakydamas savo vardą, pavardę; papasakodamas šiek tiek apie save. Svarbu užakcentuoti, jog grupės nariai gali klausti vienas kito įvairiausių, juos dominančių dalykų (pvz., žmogaus pomėgiai, kilmė, ryškiausias vaikystės prisiminimas ir t. t. Profesinė motyvacija – kas paskatino pasirinkti būtent šią profesiją?). Tai suteikia galimybę susipažinti neformaliai ir padeda atsipalaiduoti, kuriant įvairias situacijas praktinėse užduotyse.

Apšilimas

Apšilimas ir susipažinimas mums reikalingi tam, kad įgytume kuo didesnę pasitikėjimą vienas kitu, skatintume vienas kito kūrybiškumą ir pasiruoštume konkrečioms užduotims.

Žaidimas-užduotis: Vardas + Būdvardis (žmogaus bruožas) + Vaisius (daržovė)

Visi sustoja ratu, vienas žmogus pasako savo vardą, aiškiai, raiškiai, kad kiti įsimintų, kitas pasako savo vardą ir pakartoja prieš jį sakiusiojo vardą ir tt, kol visi pasako savo vardus. Tada kitu ratu žmogus pasako savo vardą ir prideda būdvardį, tą bruožą, kuris apibūdina jį iš pačios geriausios pusės, žodžiu, pagiria save kitų akivaizdoje, tai skatina pozityvų savęs vertinimą ir savigarbą, žinoma, reikia stengtis, jog tai būtų daroma lengvai ir laisvai, o ne formaliai ir rimtai; kitas pasako savo vardo ir bruožo kombinaciją ir pakartoja prieš jį sakiusio ir sakiusių, ir tt. Visu ratu. Tada trečias ratas: visi pakartoja tą patį: vardą, bruožą ir prideda vaisių ar daržovę. (pvz. Jonas linksmiausias pomidoras)

Šis iš pažiūros lengvas – sunkus žaidimas lavina mūsų atmintį, raiškos, natūralios kalbos įgūdžius, taip pat skatina mūsų pasitikėjimą savimi ir kitais, gebėjimą prisistatyti, mandagiai, bet kartu ir taip, kad mus prisimintų ir įsimintų mūsų vardus. Svarbu, kad pasijustumė situacijoje „čia ir dabar“ – klausytume kitų žmonių prisistatymo, įsiklausytume į balso tembrą, jo unikalumą. Reiktų akcentuoti, jog mes neturime galvoti „į ateitį“ ar „ką aš pasakysiu, kai man ateis eilė kalbėti“, jei tik mes galvojame „į priekį“, mes iš karto prarandame dabarties akimirką, o svarbu pasimėgauti

skambančiu kolegos balsu, jo asmeniu. Taip pat, sakant žodžių kombinaciją, jei įmanoma, reiktų stengtis suteikti žodžiams įvairių emocinių atspalvių, pasidžiaugti kitu ir savimi. Labai svarbu, kad tai vyktų žaidimo forma, nes žaidimas išlaisvina mūsų kūrybiškumą. Svarbiausia šiame susipažinime yra grupės susitelkimas ir pasitikėjimas, nes mums reiks kartu būti, dirbti, dalintis gyvenimo ir profesiniu patyrimu šias valandas ir tą laiką, kurį praleisime kartu.

Pratimai „čia ir dabar“ situacijos pajautimui. Bandymas negalvoti „į priekį“

Užduotis-žaidimas: „Dovana – kas tai?“ (vienas žmogus dovanoja ant delno ar riešukučiose „įsivaizduojamą“ dovaną, kitas įvardina, kas tai ir apsidžiaugia. (pvz., vienas atneša tuščius delnus kitam žmogui ir sako: „dovanoju tau šią dovaną“, kitas įvardina dovaną, kaip nori: tarkim „kokia graži vaza, apyrankė, kaklaraištis, ginklas ir t. t., aš taip seniai tokios ar tokio norėjau...“). Po to apsikeisti vietomis – vienas dovanoja, kitas įvardina ir taip keletą kartų.

Istorijos. Jų stuktūra. Istorijos kūrimas po vieną žodį. Pagrindiniai principai.

Kad galėtume papasakoti istoriją, mums reiktų paaisyti tam tikrų esminių istorijos struktūros principų:

- įvardinti veikiančiuosius asmenis – kas jie tokie?
- įvardinti veiksmo vietą – kur vyksta veiksmas?
- įvardinti jų tikslus, siekius – ko jie siekia, trokšta?

Stengtis (pasiūlymų eiliškumas ne taip svarbu).

- Patalpinti mūsų istorijos veikiančiuosius asmenis į įprastą aplinką.
- Įvardinti jų svarbius trokštimus, siekius (ypač, jei asmuo yra kieno nors kito teritorijoje).
- Versti juos kentėti ir įveikti tam tikras kliūtis (susidurti su pasipriešinimu)
- Priversti juos daryti moralinius apsisprendimus, pasirinkimus
- Kankinti juos (dvasiškai, žodžiais, fiziškai ar intelektualiai), o tada juos suniekinti, visiškai sužlugdyti arba išaukštinti, kilstelti juos į būseną ar gerbūvį daug didesnį, nei herojus buvo prieš tai.
- Išteisinti paslaptingus momentus, kurie atsirado pasakojant istoriją (pvz., veikėjas valo nuo kėdės dulkes ir randa joje pistoletą ar narkotinių medžiagų, gale istorijos reiktų paaiškinti, kaip ten visa tai atsirado)

Istorija po vieną žodį.

Grupė padalijama po 3, 4, 5 ar daugiau narių, kurie pasakoja istoriją po vieną žodį. Pasakojantys atsistoja į liniją. Kiekvienas prideda tik po vieną žodį ir taip kartu stengiasi sukurti istoriją. Sakiniai turi būti gramatiškai taisyklingi ir prasmingi. Žaidimas neturi virsti abstrakčiu tekstu.

Šios užduoties tikslas – neleisti pasakojantiems galvoti „į priekį“, „kontroliuoti ateitį“, nes kiekvienas tą akimirką turi teisę tik į vieną žodį, gali pasakyti tik vieną žodį, nè vienas negali pasakyti frazės ar sakinio, kuris pakreiptų istoriją.

Pvz. :

- karvė

- suriaumojo

- išvydusi...(jautį, melžėją, traktorių ir t. t.)

Tai sunkus pratimas, nes, iš esmės, labai sunku papasakoti istoriją, kartais ji nutrūksta labai greitai besijuokiant visiems dalyviams ir klausantiems. Bet kartais pavyksta papasakoti tikrą įdomią istoriją. Svarbiausia, kad ji kuriama „čia ir dabar“.

Tarkim, žaidžiame šį žaidimą grupelėse iš keturių žmonių. Pradedate sakydami „Jonas...“ ir jūs jau turite galvoje tęsinį savo sakinio, pvz., „Jonas pavėlavo į pasimatymą“, kitas žaidžiantysis, galbūt, galvoja „Jonas prausėsi po dušu“, kitas, galbūt, mąstė „Jonas rašė laišką Beatričei...“ taigi, kai ateina jūsų eilė pasakyti žodį, sakinytis yra visai kitoks, nei jūs įsivaizdavote, ar galvojote. Lengviau improvizuoti sakiniiais ar frazėmis, bet šiuo principu sukuriama istorija grupės žmonių, o ne vieno individo. Tai svarbu, jaučiant grupės, kito parterystę, nes mes visi, o ne kuris vienas kuriame istoriją.

Variantai:

Klausantieji muša tolygų ritmą, kalbantieji turi ritmiškai sakyti žodžius be pauzių, negalvojant.

Sudiriguota istorija. Vienas diriguoja, o kiti pasakoja istoriją. Diriguojantis gali bet kada keisti kalbančiųjų eiliškumą.

Istorija gali būti pasakojama laiško forma. (pvz., Miela mama, šįryt mane...)

PASTABOS

Užsiėmimui būtų gerai klasė, patalpa ar salė, kurioje nėra suolų arba juos galima išstumdyti, kad galėtume judėti. Taip pat reikalingos kėdės, kad galėtume atsisėsti.

PAMOKOS TEMA**Praktiniai improvizacijos užsiėmimai. Įvadas į aktorius profesiją****LEKTORIUS**

Arūnas Sakalauskas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. pirma dalis. Praktiniai užsiėmimai;
3. antra dalis. Klausimai-atsakymai;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA**1 dalis. Praktiniai užsiėmimai**

Pamoka organizuojama praktinių pratimų ir žaidimų principu pagal televizijos improvizacijų šou „Pagauk kampą“, kuriame aktorius filmavosi, modelį (rodyta per LTV). Improvizaciniai pratimai ir žaidimai skatina mokinių kūrybinius gebėjimus, išlaisvina jų fantaziją. Pamokoje panaudotus pratimus ir žaidimus moksleiviai vėliau galės sėkmingai panaudoti organizuodami savo laisvalaikį: įvairias šventes, renginius, užklasinę veiklą.

2 dalis. Klausimai-atsakymai

Pamokoje atsakysiu į visus moksleivius dominančius klausimus apie aktorius profesiją ir darbą teatre, televizijoje, kine.

1.5. Kompozitorių meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai

1.5.1. Kompozitorių meninės kūrybos pamokos

PAMOKOS TEMA

Apie kūrybą

LEKTORIUS

Feliksas Romualdas Bajoras

PAMOKOS PLANAS:

1. truputis apie save. Kaip aš tapau kompozitoriumi;
2. žmogus – kūrybinis Dievo projektas. Kodėl mes turime tobulėti;
3. kūrybiškumas – stagnacijos priešas;
4. menas – dvasios maistas;
5. meno pamokos ne menininkams. Mokėjimas pasirinkti;
6. kopijavimas, tai ne kūryba. Mano estradinės kūrybos pavyzdžiai;
7. žemė – asmenybės pradžiamokslis;
8. ko turėtume saugotis;
9. kurkime sąvąjį gyvenimą. Mano rimtos muzikos pavyzdys.

PAMOKOS SANTRAUKA

Esu muzikos kūrėjas. Jaunystėje mėgau ir klasiką, ir lengvo žanro muziką. Norėjau sukurti ką nors panašaus. Pradžioje netikėjau, kad galiu, bet vaikščiojau užsispyręs, galvodamas vien apie tikslą, pulsuodamas vienu ritmu, o atradęs gražesnę motyvą, stengiausi išgirsti jam tinkamą tęsinį. Pradžia buvo nelengva, bet lėmė noras ir užsispyrimas. Įkvėpimų nereikia laukti. Jie atsiranda netikėtai darbo išdavoje, kaip pastangų viršūnė. Jie neateis, jei pastoviai užsiiminėsime kažkuo kitu, būsimė kūrybai kenksmingoje ir dėmesį blaškančioje aplinkoje. Stojau į konservatoriją bijodamas, kad manęs nesugadintų, – juk ten nemokė kaip kurti lengvo žanro muziką, bet supratau, kad mokslas buvo reikalingas bendram išsilavinimui. Juk negali žmogus vystyti tik vienos smegenų dalies. Man bręstant, kito mano dvasiniai poreikiai. Manęs jau nebepatenkino standartiniai ritmai. Pajutau simfoninės muzikos platybes ir atsivėrusias galimybes fantazijai. Todėl mano kelias pasuko rimtosios kūrybos link.

Kalbėdami apie kūrybą, turime kalbėti ir apie žmogaus gyvenimo prasmę. Mūsų materialus laikinas kūnas yra sielos buveinė. Sielos, nuo kurios išsivystymo laipsnio priklauso jos tolimesnis likimas. Kiek sielą išstobulinsime, tiek ji bus pajėgi išlikti, pereiti į kitus gyvenimus. Visas pasaulis susideda iš skirtingo dažnio virpesių. Skleisdami teigiamus virpesius, aukštiname jų dažnį ir prisidedame prie tobulo pasaulio vystymo. Bet kurio žmogaus veikla turi būti kūrybiška, ne vien menininko. Mene kūrybiškumas tik labiau pastebimas. Visi žmonės yra skirtingi, unikalūs. Dėl to pasaulis toks įvairus. Visada yra iš ko pasimokyti, gauti maisto sielai, ne tik iš menininkų.

Jei klausytojo-žiūrovo siela nėra tingi ir nuoširdžiai siekia grožio, kūrybiškas menas ir ne meno žmonėms gali daug duoti, atverti nematomus sielos vartus, keisti požiūrį į pasaulį.

Kūrybiški žmonės mąsto unikalčiai, išreiškia save. Aklas atkartojimas, tai sustingimas, žengimas atgal, geriausiu atveju – stovėjimas vietoje. Kūrybiškumas pasireiškia tuo, kad žmogus nesustoja kažkuriame pasiekimo taške, o nuolat keičiasi, siekia tobulybės, jo jausmai, išraiškos priemonės plečiasi. Šiuo metu mums suteiktas gyvenimas, kuriame mokomės įvaldyti materiją. Kituose

pasauliuose mūsų lauks kitos pamokos, be kūrybinių sugebėjimų sunkiai judėsime į priekį. Pats Dievas yra kūrėjas. Jis nori, kad mes būtume panašūs į jį, tęstume jo pradėtą darbą, prisidėtume prie visatos vystymo proceso. Tikrieji kūrėjai – civilizacijos variklis, jie nieko nemėgdžioja, jie kuria iš savęs, klauso savo sielos balso. Gal Dangaus balso, nes visas gėris pastoviai siunčiamas iš aukštybių, tereikia tik mokėti jį paimti?

Muzika – universali visų sudvasintų būtybių kalba. Visi garsūs išradėjai grojo koku nors instrumentu, ne tik Einšteinas – smuiku. Klausydami muzikos mes galime vystyti kitus savo sugebėjimus, galim kelti savo intelektą – arba jį smukdyti, priklausomai nuo to, kokios muzikos klausysimės. Menas – dvasinis maistas. Jis gali būti sveikas, naudingas, arba kenksmingas, ardantis gyvybiškai svarbias ląsteles. Žala didesnė, kai prie blogio priprantama. Jei kūno netausosime, jį sugadinsime, siela neturės kur gyventi. Negalėsime jos ugdyti, kad išliktume, nes tik gerai baigę šio gyvenimo mokyklą galėsime pereiti į kitą gyvenimą.

Aktyvi, reikli siela atskiria gerą nuo blogo. Jos netenkina prastas menas. Mokėjimas atsirinkti – sielos pažangos rodiklis. Vien tik noras atsirinkti, jau yra pasiruošimas eiti į priekį. Primityvi siela maitinasi primityvia muzika. Primityvūs ritmai, tai tingių sielų maistas, kuris atbukina. Prieš prievartinį bukinimą reikia kovoti taip, kaip kovojama prieš rūkymą, kuris kenkia visiems, net šalia esančiam, nerūkančiam.

Paprastai žmogui nesunku pakartoti tai, ką jis yra girdėjęs. Tai mėgdžiojimas, dažnai nesąmoningas, o ne kūryba. Tikras kūrėjas kalba savo kalba, moka įsiklausyti į save, įsiklausyti į tai, ką jam diktuoja kosmosas. Tik tyloje galime sugauti naujas mintis, kurių žmonės dar nežino. Sako, kad erdvėje yra visa informacija, tik reikia mokėti ją paimti. Einšteinas rašė: „aš nieko neišradau, man reikia tik atsisėsti, tyloje paimti plunksną, ir ranka nejučiom pati pradeda rašyti, lyg kažkas diktuočiau...“. Tyloje galima išgirsti įdomių melodijų, visai nepanašių į kasdien girdimas. Pabūkite dažniau tyloje. Tokia būseną artima malda.

Kituose pasauliuose galimybės kurti bus nepalyginamai didesnės. Žemė – mokyklos pradžiamokslis. Joje mes pradame mokslą kurti grožį, tiesą, geresnį, teisingesnį gyvenimą, mokomės pasipriešinti blogiui, mokomės mylėti. Tik mylintis žmogus yra kuriantis žmogus. Menas, kūryba ir, aplamai bet koks darbas be meilės yra neįmanomas. Dievo pirminė jėga, kuria jis kuria pasaulį, yra Meilė. Jis ją siunčia pastoviai ir visiems vienodai, tik ne visi ja naudojami. Ši jėga nebrukama per prievartą, nes visatoje svarbiausia – asmenybės laisva valia, kurios niekas negali pažeisti. Dėl to žmogus turi parodyti norą, pareikšti valią, pirmiausia pats turi siekti gėrio. Tik tuomet susilauks pagalbos, jei jo norai ne savanaudiški ir negriauna pasaulio darnos.

Žmogaus smegenys yra vienintelės iš visų gyvūnijų atstovų numatytos tam, kad jis save vystytų į aukštesnį lygį. Joks planetos gyvūnas šito padaryti negali. Dėl to žmogus gali nugyventi visiškai nepanašų gyvenimą į visų kitų gyvūnų gyvenimą tuo, kad paliktų geresnę aplinką kitoms kartoms, kad jos šią kūrybą tęstų ir kitoms kartoms paliktų dar geresnę aplinką. Kad šitaip vystytųsi gyvenimo aplinka, būtina, kad mūsų mąstymo kamuolinis debesis visą laiką intensyvėtų aukšto dažnio virpesiais. Tada visa smegenų veikla dirbs harmoningai ir be jokių dirbtinės įtampos dirgiklių. Nes bet kokia narkotizuojanti priemonė yra ne įtampos atpalaidavimo priemonė, bet priešingai – papildomas stresas kiekvienai fizinio kūno ląstelei. Pavartoję tokias dirbtinas priemones, žmogus apsiramina ne dėl to, kad nuėmė stresą, o dėl to, kad apsvaigino smegenis, ir jos

nebegali normaliai reaguoti į aplinką. Žmogui smegenys duotos ne tam, kad jis save žalotų ir tuo pačiu taptų didžiule problema aplinkiniams. Save nuraminti galite sugalvoti labai daug neišmintingų paaiškinimų. Išmintingiausia yra pradėti savo aukštesniojo, dieviškojo, aš atskleidimą. Dvasinio tobulėjimo kelias yra tik laimėjimų kelias kiekvienam juo einančiam. Dvasiniame kelyje pralaimėjimų nebūna. Yra tik patyrimo kaupimas.

PASTABOS

Jei mokiniai domėsis, galėsiu jiems padovanoti savo geriausios kūrybos, rimtosios ir lengvosios muzikos pavyzdžių įrašus. Jei klasėje bus CD grotuvas su garsiakalbiais, – juos pademonstruoti. Kitų priemonių pamokai praveisti nereikia.

PAMOKOS TEMA**Nebijokime muzikos****LEKTORIUS**

Vidmantas Bartulis

PAMOKOS PLANAS:

5. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
6. dėstymas. Jaunimo nuostata klasikinės ir šiuolaikinės muzikos atžvilgiu. Įvairių epochų muzikos pavyzdžiai;
7. pokalbis-diskusija apie XIX, XX ir XXI amžių muziką;
8. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Šiuolaikinė jaunuomenė gana skeptiškai nusiteikusi klasikinės ir ypač šiuolaikinės muzikos atžvilgiu. Vyraujančio skepticizmo nesugebama sušvelninti ribotu muzikos pamokų mokyklų programose skaičiumi, abejotinu muzikos pamokų programų turiniu, o taip pat jaunuomenės interesų ribotumu. Todėl šios pamokos bent maža dalimi sudarytų prielaidas keistis skeptiškam požiūriui į praėjusio amžiaus ir šių dienų muziką, jos reikšmę mūsų gyvenime.

Pamoka pagrįsta įvairių epochų muzikos pavyzdžiais, jų sugretinimais, giminystėmis, paralelėmis. Pavyzdžiai yra atrinkti specialūs, pagal tam tikrą metodiką, dažnai prieštaringi, reikalaujantys išlaikyti dėmesį, provokuojantys diskusijoms, kas, manau, darytų pamoką įdomesnę, besiskiriančią nuo paprastos paskaitos apie muziką. Pokalbių-diskusijų objektas būtų XIX, XX ir XXI amžių muzika, jos sukūrimo aplinkybės, kompozitorių likimai ir panašiai.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės – visiškai nesudėtinga kompaktinių plokštelių klausymo aparatūra.

PAMOKOS TEMA

Kompozitorius Bronius Kutavičius ir jo opera „Lokys“ (2000)

LEKTORĖ

Beata Baublinskienė

PAMOKOS PLANAS:

1. trumpas kompozitoriaus, vieno pačių iškiliausių lietuvių muzikos autorių, pristatymas – kokie jo nuopelnai, kūrybos apimtis, stilius ir pan.;
2. kompozitorius – apie savo operą. Kodėl ėmėsi kurti operą pagal garsią 19 a. prancūzo Prospero Merimee novelę „Lokys“, atkuriančią paslaptinę lietuviško dvaro atmosferą? (Ankstesnės operos „Strazdas – žalias paukštis“, „Kaulo senis ant geležinio kalno“ pagal Sigito Gedos libretus labiau rėmėsi stilizuoto folkloro motyvais). Kaip pats vertina keistą operos siužetą? Kaip vyko operos kūrimas? (Kaip buvo rašomas libretas – autorė Aušra Marija Sluckaitė-Jurašienė, kaip vyko operos pastatymas, darbas su atlikėjais.);
3. operos analizė: personažai, jų charakteristika, muzikos stilius – kas padeda sukurti augančios įtampos atmosferą, apibūdinti personažus;
4. mokinių klausimai (jei būtų).

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas - pažintis su viena ryškiausių lietuviškų šiuolaikinių operų „Lokys“ (2000 m.), ir jos autoriumi, kompozitoriumi Broniumi Kutavičiumi, dalyvaujant pačiam autoriui, kuris laikomas vienu reikšmingiausių lietuvių kompozitorių.

Drauge – tai pažintis su šiuolaikinės operos fenomenu. Mokiniai „iš pirmų lūpų“ sužinos, kaip vyksta operos kūrimas, kaip kuriama muzika konkrečiam personažui ar būsenai charakterizuoti, panirs į kompozitoriaus darbo virtuvę.

PASTABOS

Pamokai reiktų ekrano, projektoriaus ir kompiuterio (multimedia įrangos) demonstruoti vaizdo įrašui, taip pat nuotraukoms; gali prireikti grotuvo garso įrašų iš CD demonstravimui.

PAMOKOS TEMA

Operos teatras

LEKTORĖ

Beata Baublinskienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga arba *ūvertiūra*. Kas yra operos teatras? Kas yra operos teatras, kuo jis skiriasi nuo dramos teatro? Sintetinio žanro specifiška, muzikos atlikimo reikšmė. Pasak vieno iš operos režisierių, „opera yra seniausia pasaulyje multimedia – čia susijungia teatras, muzika, dailė, poezija, judesys, šviesa.“ (Kasper Holten);
2. įdomioji istorija. Kada ir kaip atsirado operos teatrai: 1600-ieji – rūmų opera Florencijoje, pirmieji miesto teatrai Venecijoje ir kituose Italijos miestuose; rūmų opera Lietuvoje (Zigmundo Vazos nuopelnai) ir miesto teatrai Vilniuje. Virtuozų ir primadonų kultas (galima užsiminti, kodėl atsirado kastratai). Publika įpročiai praeitais amžiais (pavyzdžiui, žiūrovai galėjo ateiti į salę ir išeiti iš jos spektaklio metu, vykstant spektakliui valgyti; kas yra klakeriai) ir dabar (kultūringo elgesio etiketas);
3. Operos teatrai šiandien. Lietuvos ir pasaulio operos teatrai; repertuaras – kokie kūriniai skamba; architektūros (senos, istorinės bei naujoviškos) pavyzdžiai – kokiose erdvėse šiandien gyvena opera.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas - supažindinti moksleivius su operos teatru, jo istorija, priartinti prie galbūt jaunimui keistu atrodančio reiškinių – operos.

Pažintis su operos teatru, jo istorija bei dabartimi, padėtų mokiniams tarsi patekti į šio sudėtingo „mechanizmo“ vidų, ir galbūt patrauktų seno ir gilią tradiciją turinčio Europos kultūros reiškinių – operos – link. Galbūt tai atvertų jaunimui vieną iš galimų domėjimosi horizontų ir taptų tam tikra atsvara populiariosios kultūros įtakai.

Operos teatro istorija, skaičiuojanti jau keturis amžius, kupina įdomių puslapių, kurie atspindi vieno ar kito istorinio laikotarpio papročius, pomėgius, socialinę ir kultūrinę sanklodą. Kita vertus, toji istorija padeda suprasti, kas yra opera ir kodėl ji tokia.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Vėliau, jei būtų noro, galima sutarti dėl ekskursijos ir apsilankymo viename iš Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro spektaklių (deja, ne už dyką, bet su nuolaida).

PASTABOS

Pamokai reiktų ekrano, projektoriaus ir kompiuterio (multimedia įrangos) demonstruoti nuotraukoms, paveikslėliams, taip pat grotuvo leisti garso įrašus iš CD.

PAMOKOS TEMA

Lietuviška opera

LEKTORĖ

Beata Baublinskienė

PAMOKOS PLANAS:

1. nacionalinės operos idėja – kodėl buvo svarbu sukurti tautinę operą lietuvišku tekstu. Pirmoji opera „Birutė“ 1906 m;
2. operos iki 1940 m. ir sovietmečiu: autoriai, kūriniai, vyraujančios temos, muzikinis stilius. Jurgio Karnavičiaus „Gražina“ (1933) ir Vytauto Klovos „Pilėnai“ (1956);
3. operos po 1990 m. Tradicijos tęsa ir šiuolaikinio muzikinio teatro atsiradimas. Broniaus Kutavičiaus „Lokys“, šiuolaikinių kamerinių operų pavyzdžiai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas – pažintis su lietuviškos operos istorija, pradedant 1906 m. pastatyta Miko Petrausko „Birute“ ir baigiant naujausiais šiuolaikiniais pavyzdžiais.

Lietuviška nacionalinė opera skaičiuoja jau daugiau nei 100 metų. Tai nėra mažai, tačiau jei reiktų išvardinti lietuviškas operas, dažnas tepaminėtų V. Klovos „Pilėnus“. Tuo tarpu operos ir iki tol, ir po „Pilėnų“ būdavo ir rašomos, ir statomos. Tad pamokoje galima būtų atskleisti visumą. Taip pat pasižiūrėti, kokie siužetai per visą lietuviškos oepros istoriją yra populiariausi ir kodėl; kokios operos būdavo kuriamos anksčiau ir kokios dabar, kuo jos skiriasi ir kas lėmė tuos pokyčius. Lietuviškos operos apžvalga padėtų plačiau pažinti savo krašto kultūros istoriją.

PASTABOS

Praktinė dalis

Jei būtų noro, paskaitą galėtų pratęsti **praktinė dalis ir diskusija**. Mokiniai pirmiausia turėtų sugalvoti temą ir siužetą operai, personažus, galbūt pasirinkti kompozitorių (arba muzikos stilių, tarkime, iš prieš tai pamokoje girdėtų pavyzdžių), galima būtų sumodeliuoti ir operos pastatymo stilių (istorinis, modernus, minimalistinis, surrealistinis ir t. t.)

Vėliau diskusijoje mokiniai turėtų pagrįsti savo pasirinkimą, paaiškinti, kodėl viena ar kita tema jiems atrodo aktuali, įdomi.

Praktinė dalis paskatintų mokinių kūrybiškumą ir galbūt – susidomėjimą opera kaip reiškiniu bei priartintų prie „aukštosios kultūros“.

Pamokai reiktų ekrano, projektoriaus ir kompiuterio (multimedia įrangos) demonstruoti nuotraukoms bei vaizdo įrašams; taip pat grotuvo leisti garso įrašus iš CD.

Jei prisideda praktinė dalis, mokiniai turėtų turėti popieriaus ir rašymo priemones.

PAMOKOS TEMA

Operos žurnalas

LEKTORĖ

Beata Baublinskienė

PAMOKOS PLANAS:

1. operos žurnalai Lietuvoje ir svetur: lietuviškas *Bravissimo* (skirtas operai ir baletui), vokiškas *Die Opernwelt*, angliškas *Opera* ir kt. Kuo jie panašūs, kuo skiriasi. Trumpai – kas yra specifinė žiniasklaida;
2. kokia yra žurnalo struktūra ir sudarymo principai: rubrikos, temos, kokie straipsniai patenka, autorių kompetencija, įprasti ir netradiciniai medžiagos pateikimo būdai (komiksas), ir pan. Kokie yra žurnalo kūrimo etapai: būsimo numerio modeliavimas – numatomos temos, straipsnių redagavimas, vaizdinės medžiagos paieškos, maketavimas, leidyba, (platinimas – vadyba). Viršelio kūrimas;
3. vietoje apibendrinimo: diskusija su mokiniais, koks jiems žurnalas apie operą atrodytų patrauklus?

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas - supažindinti su menui skirtu leidinio kūrimu ir specifika.

Pamoka atskleistų mokiniams, kaip kuriamas meno žurnalas. Praktinė užduotis leistų jiems patiems tapti žurnalo kūrimo dalyviais: pasijusti meno publicistais, teatro kritikais, galbūt pasiūlyti savų idėjų ir jas realizuoti.

PASTABOS

Praktinė dalis (kurią galima rengti, mokiniams iš anksto pasiruošus).

Siūlymas mokiniams patiems sukurti operos ir baleto žurnalą.

Užsiėmimo metu reiktų pamėginti sumodeliuoti žurnalo turinį, numatyti autorius, aptarti būsimus straipsnius.

Galimybės pasiruošti iš anksto:

norintys galėtų parengti interviu su LNOBT menininkais (patarpininkautume), parašyti spektaklio recenziją (prieš tai apsilankius spektaklyje/-iuose) arba straipsnį iš operos ar baleto istorijos, sukurti komiksą apie kurį nors iš spektaklių arba su teatru susijusia tema, sudaryti teatrinį kryžiažodį ir pan.

Vėliau galima būtų surengti konkursą (su autoritetinga komisija) ir geriausi straipsniai ar kitokios parengtos medžiagos būtų publikuojami LNOBT žurnale *Bravissimo*.

Pamokai praveisti reikalingos priemonės:

Pamokai reiktų ekrano, projektoriaus ir kompiuterio (multimedia įrangos) demonstruoti nuotraukoms ir paveikslėliams.

PAMOKOS TEMA

Muzikos kalba. Kas paslėpta muzikos kūrinyje

LEKTORĖ

Nailia Galiamova

PAMOKOS PLANAS:

1. Įvadinė dalis [5-10 min.]. Susipažinimas su moksleiviais.
2. Pagrindinė dalis [apie 30 min.].
 - Muzikos meno kaip estetinės (t. y. filosofinės) kategorijos, kurios pagrindinė priemonė – garsai, pristatymas. Menų paskirties ir funkcijos išaiškinimas. Pagrindinių menų (dailės, muzikos, literatūros, kino, dramos) pateikimo būdų išaiškinimas, palyginimas bei aptarimas. Muzikos meno pateikimo ypatumų išaiškinimas. Muzikos kalbos kaip garsų meno priemonių dėstymas bei aptarimas, diskusija klausantis pavyzdžių, prisimenant koncertuose, buityje girdėtus ar muzikos pamokose grotus kūrinius.
 - Stiliaus sąvokos kaip savitos muzikos kalbos pristatymas naudojantis įrangą muzikiniam iliustravimui, sąvokos spėjimas siejant gautas žinias ir duotus pavyzdžius. Trumpa medžiagos ir jos dėstymo analizė. Muzikos kalbos pasirinkimo aptarimas. Įvairių stilių muzikos pagrindiniai simboliai.
 - Žanro sąvokos kaip muzikos rūšies pristatymas bei aptarimas. Paprastųjų (pirminių) žanrų semantinio panaudojimo kompozitorių muzikoje teorinis pristatymas naudojantis įrangą muzikiniam iliustravimui.
3. Baigiamoji dalis [apie 5 min.]. Pamokos apibendrinimas, rezultato įvertinimas, aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas - perprasti muziką kaip meno fenomeną, išaiškinti jos paskirtį, pagrindinius semantinius metodus bei išraiškos priemones.

Ugdant menui neabejingą žmogų, vienas iš svarbiausių tikslų – nuo mažumės puoselėti vaikų ir jaunuolių intelektualaus meninio suvokimo įgūdžius, lavinti ir ugdyti profesionalius menininkus ir meno vartotojus.

Mokiniai, besimokantys Lietuvos vidurinėse mokyklose, gauna stiprias bendrojo lavinimo žinias. Tačiau jų žinios apie muzikos meną dažnai apsiriboja meno istorijos pažinimu. Pavieniais atvejais, kuomet lankomos muzikos mokyklos, būreliai, jos susitelkia ties muzikinio raštingumo pažinimu, grojimo kuriuo nors instrumentu pradinių įgūdžių lavinimu. Šiame kontekste retas jaunuolis įsivaizduoja tikrąją meno funkciją ir beveik niekada nėra suinteresuotas gilinti savo žinias apie muziką, lankytis akademinės muzikos koncertuose, muzikiniuose spektakliuose. Ypač mažai jaunų žmonių yra motyvuoti susipažinti su šiuolaikine XX-XXI a. muzika. Tai natūralu, nes faktiškai niekas jų nesupranta šių dienų muzikos kalbos, tad negali įvertinti viso kompozitorių jiems teikiamos informacijos grožio ir prasmės. Kaip pavyzdį dažnai savo mokiniams deklamuoju eiles jiems nepažįstama kalba – rusų, persų. Jie be ypatingo suinteresuotumo sutinka, jog skamba gražiai, bet kai išverčiu, pripažįsta, jog eilių grožis neapsakomai turtingesnis, kai supranti, apie ką rašo autorius.

Moksleiviams suteikiama galimybė susipažinti su filosofiniais ir socialiniais akademinės muzikos aspektais, kūrybinio mąstymo ypatumais bei meno sklaidos priemonėmis, sužinoti muzikos meno galimybes bei gauti reikalingiausius pagrindus muzikos kūrimo srityje.

Metodai:

- muzikos kaip meno filosofinio aspekto teorinis pažinimas;
- muzikos kalbos kaip meninės priemonės reikmės išaiškinimas bei jos dėstymo principų teorinis ir praktinis pažinimas klausantis pavyzdžių;
- diskusija, bandymas susieti muzikos kūrinys panaudotą kalbą su istoriniais bei geografiniais ypatumais; muzikos rūšiavimo į tipus ypatumais.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės:

- kompiuterinė bei programinė (Ppt; Wmp ar kt. grotuvai) arba garsinė-akustinė (audio) įranga muzikiniam pamokos iliustravimui;
- stalai, kėdės;
- pianinas, fortepijonas (pagal galimybę).

PAMOKOS TEMA**Kompiuterinės technologijos šiuolaikinės muzikos kūrime****LEKTORIUS**

Gintas Kraptavičius

PAMOKOS PLANAS:

1. įvadas į šiuolaikinę muziką. Pradedant italų futuristų 1913 metų „triukšmo manifestu“, baigiant šiuolaikinės muzikos dabartiniu apibrėžimu: „muzika – tai organizuoti garsai“;
2. supažindinimas su elektroninių instrumentų evoliucija. Pradedant tereminu, baigiant kompiuterinėmis programomis;
3. trečia dalis:
 - supažindinimas (demonstravimas) su šiuolaikinių gyvo grojimo programų, efektų galimybėmis, naudojant kompiuterį, midi klaviatūrą ir midi kontrolierį;
 - šių programų dėka sukurtų motyvų panaudojimas daugiakanalėje sekvencerinėje programoje;
 - sekvencerinės programos medžiagos apdirbimas dviejų kanalų mastering programoje. Taip pat šioje dalyje paliečiamos šokių muzikos kūrimo galimybės.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu numatoma supažindinti mokinius su šiuolaikinės muzikos ištakomis ir kūrimo procesu. Pamokoje kalbama nuo italų futuristų 1913 metų „triukšmo manifesto“, iki šiuolaikinės muzikos dabartinio apibrėžimo. Nagrinėjama elektroninių instruktų evoliucija. Aiškinamas šiuolaikinės muzikos kūrimo procesas.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: audio aparatūra, video projektorius.

PAMOKOS TEMA

Kaip garsas kuria animaciją

LEKTORĖ

Egidija Medekšaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. garso ir vaizdo informacijos suvokimas ir jo apžvalga;
2. peržiūra ir analizavimas 10 skirtingų animacijos filmukų, sukurtų Prancūzijos, Japonijos, Amerikos, Rusijos, Vengrijos ir Lietuvos animatorių.

PAMOKOS SANTRAUKA

Seminaro „Kaip garsas kuria animaciją“ metu pagrindinis dėmesys bus skirtas garso ir vaizdo suvokimo tyrinėjimui bei animacijos pristatymui. Mes kiekvieną dieną susiduriame su aplinka, kurioje vyrauja audiovizualinė informacija, kuri vienu ar kitu būdu veikia mūsų sąmonę per jutimus bei receptorius.

Šis vizualaus meno reiškinyss kuriantis ne tik realybės iliuzijas, bet taip pat ir sukuria naujas mūsų suvokimo tendencijas (virtuali erdvė ar laikas). Šis seminaras tyrinės kaip mes suvokiame garsą ir vaizdą kaip atskirus objektus, ir kaip kinta mūsų suvokimas kai stebime audiovizualinius reiškinius, kuomet garsas ir vaizdas egzistuoja vienoje erdvėje, bei tuo pačiu metu.

Seminaro metu bus nagrinėjami garso ir vaizdo pagrindinės suvokimo savybės ir ypatumai, bei kokios sąsajos egzistuoja tarp garso ir vaizdo. Kodėl ir kaip audiovizualinė informacija veikia mūsų jutimus ir kaip mes galime ją suvokti. Kokie garso ir vaizdo parametrai labiausiai įtakoja mūsų suvokimą. Kodėl vizualinė kultūra sukuria ne tik naujas suvokimo erdves, bet ir keičia mūsų aplinkos bei mūsų pačių mąstymą bei suvokimą.

Seminaro metu bus pristatomi animaciniai filmai, kurie yra sukurti nuo 1962 iki 2010 metų. Kiekvieno animacijos filmuko peržiūros metu bus analizuojami garso takeliai: kokie pasirinkti instrumentai, kokia aranžuotė, nuotaikos kūrimas ir t. t.

Seminaro metu bus ne tik pristatomi vieni geriausių animacijos filmų, bet ir supažindinama su pagrindinėmis vaizdo ir garso suvokimo savybėmis. Taip siekiama plėsti mokinių žinias susijusias su audiovizualia informacija.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Animacijos pristatymas:

- “Skrendantis žmogus”, Džordžas Duning’as (Kanada), 1962, 2:02. “Skrendantis žmogus” yra eksperimentinis filmas, laimėjęs Grand prizą Annecy 1962 metais. Tai daugiausia įvairių nuomonių sulaukęs animacinis filmukas. Vieni kritikai šiam filmukui siūlo pakeisti pavadinimą į “Plaukiojimas ore”. Ron’o Godwin’o muzika taip pat sulaukė nemažai ritikos. Dauguma pasigenda garso takelio animacijos viduryje;
- “Sizifas”, Pannónia Filmstúdió-Marcell’is Jankovics’ius, 1974 2:02. Sizifas – graikų mitologijoje Korinto įsteigėjas, Enaretės ir Eolo sūnus, Meropės vyras. Pagal legendą Sizifas, dievo Eolo sūnus, įkūrė Korinto miestą, kuris senovėje buvo vadinamas Efire. Atvykus mirties dievui Tanatui, Sizifas klastingai jį apgavo ir sukaustė grandinėmis. Nuo tada žmonės nustojo mirti. Dzeusas atsiuntė karo dievą Arėją, kuris Tanatą išlaisvino. Antrąkart Sizifas dievus apgavo žmonai liepęs nelaidoti jo kūno ir neaukoti aukų pažemio dievams. Atėjęs pas Hadą šis paprašė jį leisti į žemę, kad įsakytų žmonai aukoti aukas. Išleistas negrižo. Galop Tanatas išplėšė bepuotaujančiam Sizifui širdį. Nuo tada pomirtiniame gyvenime Sizifas turi amžinai ritinti į aukštą, statų kalną didžiulį akmenį. Kai viršūnė jau netoli – akmuo išsprūsta iš rankų ir nurieda žemyn, o pasmerktasis vėl turi

- pradėti viską iš naujo. Marcell'is Jankovic'ius (1941) – vengrų animatorius, režisierius, grafikos menininkas. 1974 metais gavo Oskarą už animacinį filmą “Sizifas”;
- “Perlų istorija”, NFBC-Ishu Patel, 1977 5:28. Animacinis filmas “Rutuliukų žaidimas” arba “Perlų istorija” (Histoire de perles) sukurtas 1977 metais, režisierius – Ishu Patel'is. Muzikos kompozitorius – Jnan Prakash Ghosh. Šis animacinis filmas produsiuotas Nacionalinės Filmų asociacijos (National Film Board of Canada (NFB)). Animacinis filmas “Rutuliukų žaidimas” prasideda nuo skirtingų spalvų rutuliukų, kurie formuojasi į skirtingus kūrinius bei būtybes, iš kurių kiekviena sunaikina prieš tai buvusią būtybę. Iš pradžių eilė rutuliukų pasidalina dvi dalis, taip tarsi simbolizuodamos gamtos prigimtį. Kuomet iš vienos materijos išauga kita, taip padėdama augti ir vystytis. Besibaigiant pirmai minutei iš primityvių organizmų susiformuoja žymiai sudėtingesni organizmai, nors animacinio filmo pabaigoje galas vėl primena pradžios būseną;
 - “Šokinėjimas”, Osamu Tezuka, 1984 6:21. 1984 metais tai buvo vienas pažangiausių animacijos filmukų, kuomet viename kadre buvo 4,000 judesių arba kadruočių. Šis animacinis filmas pasakoja kaip berniukas šokinėdamas vis aukščiau ir aukščiau keliauja per pasaulį ir jį stebi iš viršaus, kaip Dievas. Apdovanojimai: The Grand Prize and UNESCO Prizas 6-ojoje Zagrebo Tarptautiniame Animacijos festivalyje 1984 metai • The Silver Ear apdovanojimas Valladolid Tarptautiniame Animacijos festivalyje 1985 metai;
 - “Luxo Jaunesnysis”, Pixar-John Lasseter, 1986 2:02. “Luxo Jaunesnysis” yra sukurtas 1986 metais ir tai pirmasis produsiuotas animacijos filmukas Pixar Animacijos studijos, kuri įsikūrė kaip nepriklausoma filmų studija. Šis animacijos filmas sukurtas kompiuterio pagalba ir buvo skirtas Pixar Animacijos studijos prisistatymui;
 - Tėvas ir dukra, Michael Dudok de Wit, 2000 8:09. Vieną dieną tėvas atsisveikina su jauna dukra ir ją palieka. Bėgant metams dukra užauga, sukuria šeimą, augina vaikus ir tampa senele, bet jos širdyje visada išlieka tėvo ilgesys. Anot animacijos režisieriaus Michael Dudok de Wit'o – tai filmas ilgesį plačiąja Prasme. Mes ilgimės ne tik tėčio, bet tai gali būti bet kas, kas mums tampa labai svarbu ir brangu. Apdovanojimai: Nepriklausomas Filmų apdovanojimas, Ottawa Tarptautinis Animacijos festivalis 2000 metai; Grand Prizas, Cinanima Animacijos festivalis, 2000 metai; Grand Prizas Pasakojimo Filmų kategorijoje, Olandijos Animacijos filmų festivalis 2000 metai; Geriausias Tarptautinis Animacinis filmas, Clermont-Ferrand Trumpametražių filmų festivalis, 2001 metai;
 - “Ežiukas rūke”, Jurijus Noršteinas, 1975 10:22. Sukurtas "Sojuzmultfilm" studijoje 1975 m. Tai istorija apie mažą ežiuką ir jo draugą mešką. Kiekvieną vakarą ežiukas su meška gerdavo arbatą iš virdulio ir žiūrėdavo į žvaigždes. Vieną dieną ežiukas nusprendė meškai atnešti aviečių džemo. Pakeliui eidamas pas mešką jis prieina mišką ir sutinka baltą žirgą, kuris stovi rūke. Baltas žirgas taip paskendęs rūke, kad ežiukas negali įžiūrėti jo kanopų. Ežiukui pasidaro smalsu kas nutiktų arkliui jei jis užmigtų. Taigi, ežiukas nusprendžia savarankiškai ištyrinėti rūką. Apdovanojimai: 1976 m. animaciniui filmui pirmą kartą buvo suteiktas prizas Pasauliniame animacinių filmų Festivalyje Biškeke bei Vaikų ir jaunimo filmų festivalyje Teherane. 2003 m. "Ežiukas rūke" pripažintas geriausiu visų laikų ir tautų filmų pagal įvairių šalių 140 kino kritikų ir animatorių apklausą;
 - “Tiltas”, Ieva Miškinytė 2007 4:08. Anot animacijos režisierės Ievos Miškinytės “Tiltas” – tai istorija apie gyvenimą, kuomet tiltas tampa gyvenimo metafora. Tiltas kaip simbolis, kuris sujungia kiekvieno žmogaus troškimus ir realybę, mintis ir veiksmus, idealų ir materialų pasaulį. Animacijos filmo estetika yra juodai balta. Apdovanojimai “Auksinė Panda” 2009, Kinija;
 - “Vaikystės dienoraštis”, Antanas Skučas 2009 7:14. Animacinis filmas „Vaikystės dienoraštis“ pasakoja apie sergančios mergaitės bei boružės draugystę, kuri atspindi

ypatingą santykį tarp vaiko ir gamtos. Šis siužetas įkvėptas Marcelijaus Martinaičio eilėraščio „Rauda boružei. Vasaros Sapnas“ bei filme skambančios Vytauto Kernagio dainos „Rauda boružei“. Apdovanojimai: 2009 metais kino ir televizijos filmų apdovanojimuose pelnė „Sidabrinę Gervę“ – pripažintas metų geriausiu animaciniu filmu.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: video projektorius; garso kolonėlės sujungtos su mikseriu, kuris turi ausinių išėjimą ir gali jungtis su kompiuteriu; lenta; natų arba tuščias A4 formato popierius, gali būti ir mažesnis. Vientų skaičius priklauso nuo dalyvaujančių vaikų skaičiaus.

PAMOKOS TEMA

Apie muzikos istoriją – neįprastu būdu

LEKTORIUS

Šarūnas Nakas

PAMOKOS PLANAS:

1. trijų filmų seansas (15 min.). Moksleiviams demonstruojami trys Šarūno Nako sukurti trumpametražiai vaidybiniai filmai iš ciklo „100 istorijų: Nacionalinių muzikos legendų muziejus“: „Mikalojus Konstantinas Čiurlionis: Gyvenimas Leipcige“, „Juozas Gruodis: Savižtaigos kortelės“, „Danielius Dolskis: Kalbos pamokos“;
2. laisvo pobūdžio diskusija (30 min.) aktualiais muzikos, kultūros ir istorijos klausimais, kurioje pasitelkiami įvairūs papildomi garso ir vaizdo pavyzdžiai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Trijų filmų seansas

Ciklas „100 istorijų: Nacionalinių muzikos legendų muziejus“ sudaro didelės apimties kultūrinę edukacinę instaliaciją, kuriamas nuo 2008 metų ir rodytas įvairiose parodose, konferencijose ir mugėse Lietuvoje ir svetur. Filmuose koncentruotai ir lakoniškai pristatomos svarbios lietuvių meno pasaulio asmenybės, tačiau kiek neįprastu būdu: su humoru ir saikinga ironija, be patetikos ir oficialumo. Dažniausiai pasakojama keista ir netikėta istorija, atskleidžianti svarbias, tačiau į enciklopedijas ir vadovėlius nepatenkančias kūrėjų savybes, juos parodanti nelaukčiausiose ir net absurdiškose gyvenimo aplinkybėse.

Filmai pastatyti pseudodokumentine trilerio maniera ir pasižymi dideliu kultūriniu informaciniu krūviu: kiekvienas filmas prilygsta trumpai enciklopedijai ar mini romanui apie kurį nors menininką. Mokiniam siūloma susipažinti su dviem lietuvių nacionalinės muzikos patriarchais (Čiurlioniu ir Gruodžiu) ir lengvosios muzikos pradininku (Dolskiu).

Diskusija aktualiais klausimais

Iškart po filmų seanso rengiama laisvo pobūdžio diskusija aktualiais muzikos, kultūros ir istorijos klausimais. Joje lektorius trumpai pakomentuoja filmus ir padeda suprasti jų turinį. Moksleiviai išsako savo nuomones ir užduoda klausimus. Lektorius diskusiją palydi papildomais muzikos ir kino pavyzdžiais, aptariamų problemų lauką išplėsdamas į mokiniams artimesnių aktualijų pusę, išryškindamas istorijos ir dabarties esminius bendrumus ir skirtumus.

Pagrindinės diskusijų temos

- Ar kūrėjų gyvenimas skiriasi nuo kitų žmonių?
- Kaip senesnė muzika atspindi praėjusį laiką?
- Kodėl žmonės klausosi ne tik naujausios muzikos?
- Ar kompozitorių biografijos kaip nors susiję su jų rašoma muzika?
- Ar kompiuterių eros žmogus girdi taip pat, kaip kad girdėjo žmogus, dar neatsiradus radijui prieš maždaug 90 metų?

PASTABOS

Pageidautina, kad esant galimybei, mokiniai pademonstruotų savo kūrybos muzikos arba sumiksiuotų kompozicijų: tai taptų svarbia diskusijos ašimi ir leistų palyginti jų veiklą su filmuose rodomų menininkų kūryba. Pamokai praversti reikalingos priemonės: multimedia, ekranas.

PAMOKOS TEMA

Šiuolaikiniai Lietuvos kompozitoriai ir jų kūryba muzikos terapiniame kontekste

LEKTORIUS

doc. Alvidas Remesa

PAMOKOS PLANAS:

1. Šiuolaikiniai Lietuvos kompozitoriai;
2. CD įrašų klausymas;
3. Šiuolaikinių lietuvių kompozitorių kūryba, charakteringi jos bruožai;
4. CD įrašų klausymas;
5. Įvadas į muzikos terapijos mokslo objektą;
6. Aukščiau išvardintų lietuvių kompozitorių kūryba muzikos terapiniu aspektu, specialios šiuolaikinės muzikos terapinės kompozicijos;
7. CD įrašų klausymas;
8. Atsakymai į auditorijos klausimus.

PAMOKOS SANTRAUKA

Šiuolaikiniai Lietuvos kompozitoriai

Istorinė – informacinė medžiaga apie šiuolaikinių kompozitorių personalijas, istorinės, socialiai – kultūrinės priežastys kompozicinei raidos eigai pasireikšti. Lietuviškos muzikos komponavimo ir tradicinės mokyklos įkūrėjai, lietuviškos kompozicijos mokyklos ypatumai bei charakteringi bruožai Europos kompozitorių mokyklos kontekste. Muzikos komponavimo mokyklos Lietuvoje ištakos nuo viduramžių iki mūsų laikų. Lietuvos vienuolynų muzikinės kultūros įtaka Lietuvos kompozitorių raidai. Žymių pirmųjų Lietuvos profesionalių kompozitorių portretai – Teodoras Brazys, Česlovas Sasnauskas, Stasys Šimkus, Juozas Gruodis. Šiuolaikinių lietuvių kompozitorių mokyklos formuotojų – Eduardo Balsio, Juliaus Juzeliūno kūrybiniai portretai.

CD įrašų klausymas

Šiuolaikinių lietuvių kompozitorių kūryba, charakteringi jos bruožai

Bronius Kutavičius ir Feliksas Bajoras, Osvaldas Balakauskas. Minėtų kompozitorių kūryba, charakteringi bruožai. Tonalios tradicijos atitrūkimas Sugrįžimas prie modalinio mąstymo, tonalinių, ikitonalinių ir atonalinių elementų derinimas. Broniaus Kutavičiaus muziką įteisinanti naujoji minimalistinė lietuviškosios muzikos stilistika (iš sutartinių ir Bronius Kutavičius, ir vėlesni lietuvių kompozitoriai perėmė ritmo periodiškumą, diatoniką, muzikinės medžiagos redukciją ir cikliškumą).

Po Broniaus Kutavičiaus sekusi 1980 metų lietuviškoji “neoromantikų karta” (Vidmantas Bartulis, Mindaugas Urbaitis, Algirdas Martinaitis, Onutė Narbutaitė, kt.). Postmodernistinė lietuvių muzikos tendencija (Rytis Mažulis, Šarūnas Nakas, Nomeda Valančiūtė, Gintaras Sodeika, Ričardas Kabelis, Remigijus Merkelys ir kt.) Kompozitorių susidomėjimas hepeningais (Ričardas Kabelis, Gintaras Sodeika, Šarūnas Nakas, Arūnas Dikčius, Liutauras Stančikas, Snieguolė Dikčiūtė ir kt.).

CD įrašų klausymas

Įvadas į muzikos terapijos mokslo objektą

Garso fenomeno vieta senovės lietuvių etnose, ultragarsas, infragarsas, gamtos garsų muzika. Muzikos įsisavinimo psichologija. Muzikinės erdvės įsisavinimas, muzikos

įsisavinimas laike. Metafizinė garso prigimtis, intonacija, „protos“ intonacija. Bazinės intonacijos archetipai: kvietimas, prašymas, žaidimas, meditacija. Muzikinis ritmas, ritmo poveikis. Muzikos įsisavinimo būdai, akustinė fiziologija ir psichofiziologija. Muzikos psichologija, psichoterapijos pagrindai muzikos terapiniu aspektu. Muzikos terapijos poveikio principiniai dėsningumai. Muzikinių garso aukščio intervalų bei derminis psychostimuliacinis poveikis, audio akupunktūra. Kultinė apeigų, sakralinė muzika, grigališkasis choralas muzikos terapiniu aspektu. Roko muzikos fenomenas: kuriamoji ir destruktinė funkcijos. Muzikos priemonės manipuluojant žmogaus sąmone (reklaminiai triukai).

Aukščiau išvardintų lietuvių kompozitorių kūryba muzikos terapiniu aspektu, specialios šiuolaikinės muzikos terapinės kompozicijos

Lietuvių kompozitorių dvasinės kūrybos ir charakteringų, meditatyviųjų elementų - ostinatinio ritmo, linearumo, obertoninės garsų skalės muzikinės vizualizacijos, susikaupimo, susitaikymo aspektų panaudojimas šiuolaikinėse kompozicijose. Šiuolaikinės muzikos terapinės kompozicijos – „Raigardo slėnis“, „Dulgo ežeras“, „Delfinų sonata“, „Banginių sonata“ (Alvidas Remesa).

CD įrašų klausymas

Atsakymai į auditorijos klausimus

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: CD/DVD grotuvas (arba kompiuteris) ir vaizdo projektorius.

PAMOKOS TEMA**Apie pasaulio tautų etninę muziką****LEKTORIUS**

Linas Rimša

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. World Music kryptis, jos kūrimo būdai;
3. įvairių pasaulio tautų etninė muzika;
4. mokiniai mokosi identifikuoti skirtingų tautų folkloro pavyzdžius;
5. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu galėčiau supažindinti moksleivius su World Music kryptimi bei jos kūrimo būdais. Pasakodamas apie skirtingus kūrimo būdus trumpai supažindinčiau su įvairių pasaulio tautų (regionų) etnine muzika, jos ypatumais ir tuo pačiu pamokinčiau, kaip ją atpažinti. Dalis pamokos praeitų bandant identifikuoti skirtingų tautų folkloro pavyzdžius naudojant tam tikrą logiką.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: muzikinis centras su CD ir kasečių grotuvu.

PAMOKOS TEMA**Kodėl mums vienokia muzika patinka, o kitokia – ne****LEKTORIUS**

prof. Mindaugas Urbaitis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. naujausios muzikos kryptys ir reiškiniai, bandoma išsiaiškinti, kodėl vienokia muzika patinka, o kitokia – ne;
3. klausoma įvairių naujosios muzikos stilių pavyzdžių, bandoma išsiaiškinti jų savybes bei esminius skirtumus;
4. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokoje bus aptariama naujausios muzikos kryptys ir reiškiniai, bandant išsiaiškinti, kodėl mums vienokia muzika patinka, o kitokia – ne. Kas lemia, kad tam tikros muzikos dauguma klausytojų mielai klausosi ne kartą, o kitokia atrodo per sunki, nesuprantama, nepriimtina skamba. Kodėl populiarioji muzika yra populiari, o kitos muzikos rūšys turi siaurą jo gerbėjų ratą? Kodėl Lietuvoje klausytojai dažniau klausosi lietuviškos muzikos? Ar galima išsiugdyti gebėjimus muzikos klausytis?

Pamokoje bus klausomasi įvairių naujosios muzikos stilių pavyzdžių, bandant išsiaiškinti jų savybes bei esminius skirtumus. Muzikos paletė bus labai plati – nuo simfoninės ar eksperimentinės elektroninės muzikos iki įvairių populiariosios muzikos stilių.

PASTABOS

Pageidautinas būtų muzikinis centras su galimybe groti CD, o taip pat ir kompiuteris su projektoriumi bei ekranu. Nesant atskiro muzikinio centro su CD leistuvu, galima muziką groti ir iš kompiuterio, bet tokiu atveju reikalingos pakankamo galingumo išorinės garso kolonėlės. Tačiau nesant kompiuteryje profesionalios garso plokštės, garso kokybė būtų žymiai prastesnė nei muziką demonstruojant iš CD.

Jei mokykla multimedinės įrangos neturi, o tik CD leistuvą, apsieisim be kompiuterio, projektoriaus ir ekrano – vien tik su garso pavyzdžiais.

PAMOKOS TEMA**Juozas Naujalis – lietuvių muzikos patriarchas****LEKTORĖ**

Kristina Vaitkūnienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Lietuvos muzikos patriarchas – Juozas Naujalis, jo gyvenimas ir kūrybinė veikla;
3. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Juozas Naujalis buvo ne tik kompozitorius, bet ir žymiausias savo meto Lietuvos vargonininkas, choro dirigentas, pedagogas ir muzikos mokyklos įkūrėjas, lietuvių muzikinės spaudos pradininkas, pirmojo lietuviško knygyno Kaune steigėjas, pirmųjų lietuvių dainų švenčių organizatorius ir dirigentas. Visi šie darbai ir pelnė jam Lietuvos muzikos patriarcho vardą.

Laikantis chronologijos, bus peržvelgiamas J. Naujalis visuomeninis bei asmeninis gyvenimas, ekrane iliustruojant jį nuotraukomis, dokumentais, natomis, įvairiomis relikvijomis, papildant amžininkų atsiminimais. J. Naujalis kūrybiniai ir visuomeniniai nuopelnai bus išryškinti istoriniame kontekste. Pasakojimas bus papildytas J. Naujalis muzikos įrašais.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS:

- Iliustracijų pagrindas – leidinys „Juozas Naujalis“ (sud. K. Mikuličiūtė–Vaitkūnienė), Kaunas, 2009, pdf formatas;

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: kompiuteris, vaizdo projektorius, ekranas ir CD grotuvas.

PAMOKOS TEMA**Aistra operai – visas gyvenimas****LEKTORĖ**

doc. Audronė Žigaitytė-Nekrošienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Demonstruojami ir aptariami šie kūriniai: muzikinė drama „Mažvydas“, muzikinė drama „Žilvinas ir Eglė“, muzikinė drama „Praregėjimas arba Puota maro metu“, opera-fantasmagorija „Frank‘ Einsteinas – XXI amžius“;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausan mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Demonstruojami fragmentai iš kompozitorės Audronės Žigaitytės operų:

- muzikinė drama „Mažvydas“, pagal Justino Marcinkevičiaus dramą „Mažvydas“ (dirigentas G. Rinkevičius, režisierius G. Žilys, dailininkė D. Idzelytė; Mažvydas – Vladimiras Prudnikovas; Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro solistai, choras, orkestras ir baleto artistai);
- muzikinė drama „Žilvinas ir Eglė“, pagal Vinco Mykoliaičio-Putino poemą „Žilvinas ir Eglė“ (dirigentas S. Domarkas, režisierius R. Kaubrys; Žilvinas – Vytautas Juozapaitis, Eglė – Dalia Kužmarskytė, Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro solistai, choras, orkestras ir baleto artistai);
- muzikinė drama „Praregėjimas arba Puota maro metu“, pagal W. Wiliamso dramą, A. Puškino, Vinco Mykoliaičio-Putino ir liturgijos tekstus (dirigentas M. Pitrenas, režisierius R. Kaubrys; dainuoja Vladimiras Prudnikovas – Andrius, Asta Kriukščiūnaitė – Marija, Sabina Martinaitytė – Kotryna; jungtinis Tytuvėnų festivalio orkestras, choras ir baleto artistai; veiksmo fabula atitinka Tytuvėnų vienuolyno fundatoriaus Andriaus Valavičiaus gyvenimo įvykius);
- opera-fantasmagorija „Frank‘ Einsteinas – XXI amžius“, libretas Arvydo Nekrošiaus (dirigentas M. Barkauskas, režisierė M. S. Šimulynaitė; dainuoja Rafailas Karpis – Profesorius, Tadas Girininkas – Frank‘ Einsteinas, Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro solistai, choras, orkestras ir baleto artistai).

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: video ir audio aparatūra.

PAMOKOS TEMA

Šiuolaikinė Lietuvos teatro muzika

LEKTORIUS

Martynas Bialobžeskis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Teatras. XX a. pabaigos – XXI a. pradžios Lietuvos teatro muzikos istorijos apžvalga;
3. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Planuoju, kad tai bus seminaro tipo pamoka, kurioje aktyviai dalyvautų į ją atėję mokiniai. Pamokos pradžioje norėčiau mokiniams pristatyti teatrą, kaip kompleksinį reiškinių ir muzikos, kaip to komplekso sudėtinės dalies, reikšmę bei svarbą. Vėliau – trumpa XX a. pabaigos – XXI a. pradžios Lietuvos teatro muzikos istorijos apžvalga su keliais konkrečiais vaizdo ir garso pavyzdžiais, daugiausia dėmesio skiriant svarbiausiems pastarųjų 25 metų Lietuvos teatro režisieriams bei kompozitoriams.

1.5.2. Kompozitorių kūrybinės dirbtuvės

PAMOKOS TEMA

Piemenys ir jų instrumentai. Buitis ir tautosaka

LEKTORIUS

Algirdas Klova

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. senoji instrumentinė lietuvių liaudies muzika. Senieji aukštaičių instrumentai – lumzdeliai, skudučiai, rageliai, birbynėlės, kanklės, tarškynės ir pan. Visi jie pademonstruojami, pasiklausomi įrašai;
3. mokinių bandymas pamuzikuoti skudučiais, išskirstant auditoriją į tris dalis ir pateikiant jiems tris skirtingas ritmines formules;
4. piemenų instrumentų gamyba iš šiaudo, plunksnos, tuščiaavidurių augalų ir medžio šakų žievės;
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Neįmanoma yra išmokyti niekada instrumento nelietusio žmogaus juo groti per valandą ar porą valandų. Todėl mano tikslas supažindinti su šiais instrumentais ir jų atliekama muzika. Tačiau kai kurie piemenų instrumentai yra tiek primityvūs, kad galima pabandyti ne tik su jais susipažinti, bet, likus laikui, kai kuriuos, net čia pat pasigaminti ir vietoje pamuzikuoti.

Piemenys – specialus socialinis jaunimo sluoksnis, susijęs su ganymu. Jei šeimoje savų vaikų nebuvo, tekdavo piemenį samdyti. Piemenys būdavo nuo 6-7 iki 16, o kartais net 20 metų. Jiems atlygindavo natūra, vėliau pinigais. Samdyti piemenys turėjo ne tik ganyti, bet ir padėti namie šeimininkei.

Piemenų kompanijos viršininku visuomet būdavo skerdžius. Jis buvo jau suaugęs, o dažnai ir senas žmogus.

Kalbėsime apie skerdžiaus ir piemenų instrumentus, jie bus pademonstruoti, klausysimės įrašų. Sužinosime, kur įsidėję piemenys ir skerdžius nešiodavos instrumentus. Piemenys ir skerdžius turėjo pasikabinę per petį drobinį maišelį maistui. Svarbiausias ganymo įnagis buvo botagas. Tai kotas su lineine arba kanapine virve, kartais parišdavo ašutų papliaušką, kad botagas pliaušketų. Kitas įnagis buvo **barškalai**. Išskaptuota iš alksnio trišonė dėžutė su medine šerdele ar dviem vadinamais kankaliukais. Tokius barškalus kabindavo slapukėms karvėms ganant miškuose. Ganymui ir varymui naudodavo terkšles, tarškynes, sukynes, kleketus ir kitus triukšminius instrumentus.

Piemenų muzika, kaip ir instrumentai, daugiausia tarnavo ganymui ir tik kartais poilsui. Pagal instrumentų evoliuciją gali nesunkiai atsekti ir piemens amžių. Instrumentus piemenys darėsi iš

medžio – šermukšnio, žilvyčio, alksnio žievės ir šakos, žolinių augalų. Tai buvo švilpynės ir birbynėlės. Iš molio darė vamzdelius ir molinukus paukščių balsams mėgdžioti.

Pabandysime pasigaminti pačią paprasčiausią šiaudo birbynę iš rudenį nupjauto šiaudo arba žąsies plunksnos. Dar pamėginsime pasidirbdinti skudučius ir vėliau jais pamuzikuoti. Patys seniausi ir primityviausi skudučiai, kuriuos lengvai vasarą pasigamindavo piemenys, buvo iš žolinių augalų – garšvos, builiaus ir skudučio.

Pabandysime patys mėgdžioti paukščių balsus molinukais.

Taip labai linksmi užbaigsime pažintį su seniausiais lietuvių liaudies instrumentais.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: ekranas, projektorius, CD grotuvas, bet neesant galimybės, pademonstruosiu viską pats, gyvai.

PAMOKOS TEMA

Kūryba laike, arba improvizacija

LEKTORIUS

Algirdas Klova

PAMOKOS PLANAS:

1. užsiėmimo vadovas atneša iš anksto paruoštą „partitūrą“, kurioje sužimėti „instrumentai“ ir jais atliekamos formulės. Visos grupės paruošia savo partijas po vieną. Pavyzdžiui: žmonės, grosiantys akmenukais, paskirstomi į tris grupes ir atlieka skirtingas ritmines formules. Po to visų jų partijos sujungiamos vertikalčiai;
2. išmokstamos kitų instrumentų partijos. Pabaigoje dirbama su melodinėmis ritmo formulėmis (pvz., skudučiais), jų partijos taip pat išmokstamos atskirai. Jei kas nors yra mokėsis groti koku nors instrumentu, gali atlikti solisto vaidmenį;
3. tokiu būdu sujungę visas išmoktas plokštumas (instrumentų grupes), gauname improvizuotą „partitūrą“. Muzikantai žiūri į užsiėmimo vadovą, kuris tampa dirigentu ir jam parodžius, tiksliai atlieka savo partijas, sujungdami visa tai į vieningą kompoziciją.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas – sukurti ir atlikti čia pat auditorijoje muzikinį kūrinį, naudojant pačius įvairiausius muzikinius instrumentus ir kitus skambančius daiktus – akmenukus, raktus, varpelius, pagaliukus ir t. t. Toks darbas skatina moksleivio kūrybinę saviraišką, lavina vaizduotę.

Uždaviniai:

- pagrindinė užduotis, dalyvaujant užsiėmime, sukurti ir atlikti muzikinę kompoziciją;
- muzikinė, ritminė ir harmoninė kūrinio forma paruošiama iš anksto;
- mokiniai, patys to iki galo nesuvokdami, dalyvauja kompozicijos kūrimo procese, net nepažindami natų, formulių, harmonijos ir panašiai.

Partitūra atrodytų maždaug taip:

Solistas, ar keli – moksleiviai, turintys kažkokį muzikinį išsilavinimą, galintys pagroti keletą natų.

Harmoninis ritmas – ritmas atliekamas skudučiais ar vandens pripiltais buteliais (3–4 instrumentų formulė).

Efektai – raktų rišulėlis, varpelių vėrinėlis.

Ritmas – akmenukai. 3-4 muzikantai, mušantys akmenuku į akmenuką skirtingas partijas.

Pavyzdys:

PARTITURA

Solistas

8. felt. Horn. vi'ins

1. 2. 3.

2. karts 2. karts

3. karts 2. karts

Ritm.

2. karts 2. karts

3. karts 2. karts

pastori formule

po kokių 4 karts

istoja sch. 8. 2.

PAMOKOS TEMA

Kompozitorius, kuris nepažįsta natų

LEKTORĖ

Lina Lapelytė

PAMOKOS PLANAS:

1 dalis – teorinė (35 min.). Teorinėje dalyje ketinamos apžvelgti temos:

- garso ekologija;
- garso menas;
- plunderfonija (angl. Plunderphonics);
- grafinės partitūros;
- svarbesnieji garso menininkai: P.Oliveros, A.Polli, F.Lopez, C.Watson, J.Cardif, J.Kirkegard, D.Toop.

2 dalis – praktinė (55 min.):

- trumpai apžvelgsime Linos Lapelytės kūrybą bei darbo principus;
- naudodamiesi turimomis techninėmis galimybėmis, kursime savo kompozicijas pasirinktam filmui arba grafinėms partitūroms.

PAMOKOS SANTRAUKA

Šiuolaikinės technologijos ir šiuolaikinis mąstymas tam tikras menines specialybes pamažu keičia ir formuoja taip, kad senieji šių profesijų atstovai dažnai sunkiai besupranta, kas vyksta.

Kaip žmogus, neturėdamas muzikinio išsilavinimo, gali kurti muziką?

Kodėl kūrėjas, neturėdamas grojimo įgūdžių, imasi groti smuiku?

Šie ir kiti klausimai neretai iškyla tradicinių meno šakų atstovams, tačiau jie jau seniai nebekyla naujos kartos garso meninkams ir kompozitoriams, kuriems muzika yra ne amatas, o pašaukimas, kurį sekdami, nors ir neturėdami profesionalaus muzikinio išsilavinimo, šie meninkai išleido į pasaulį puikiausius muzikinius šedevrus.

Pirmoje pamokos dalyje numatoma supažindinti pamokos dalyvius su svarbiausiais XXI amžiaus garso kūrybos principais. Antra dalis bus pirmosios dalies praktinė išraiška – naudodamiesi turimomis techninėmis priemonėmis bei naudodami aplinkos garsus kaip pagrindinį garso šaltinį, kursime garso takelį pasirinktam filmui arba grafinei partitūrai.

PASTABOS

Techniniai poreikiai (kiekvienai mokyklai pagal galimybes – jeigu nėra jokių paminėtų priemonių – pamoka gali pilnavertiškai įvykti):

- kompiuteriai (būtų gerai vienas kompiuteris vienam mokiniui) su instaliuota ableton live progama – nemokama 30 dienų versija gali būti parsisiųsta iš čia: <http://www.ableton.com/suite-8>;
- garso įrašymo priemonės (skaitmeniniai garso įrašytuvai, migrafonai);
- muzikiniai instrumentai.

PAMOKOS TEMA

Kaip garsas kuria animaciją

LEKTORĖ

Egidija Medekšaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. garso ir vaizdo informacijos suvokimas ir jo apžvalga;
2. peržiūra ir analizavimas 10 skirtingų animacijos filmukų, sukurtų Prancūzijos, Japonijos, Amerikos, Rusijos, Vengrijos ir Lietuvos animatorių;
3. gyvai kuriamas garso takelis pasirinktam animacijos filmukui.

PAMOKOS SANTRAUKA

Seminaro “Kaip garsas kuria animaciją” metu pagrindinis dėmesys bus skirtas garso ir vaizdo suvokimo tyrinėjimui bei animacijos pristatymui. Mes kiekvieną dieną susiduriame su aplinka, kurioje vyrauja audiovizualinė informacija, kuri vienu ar kitu būdu veikia mūsų sąmonę per jutimus bei receptorius.

Šis vizualaus meno reiškinyss kuriantis ne tik realybės iliuzijas, bet taip pat ir sukuria naujas mūsų suvokimo tendencijas (virtuali erdvė ar laikas). Šis seminaras tyrinės kaip mes suvokiame garsą ir vaizdą kaip atskirus objektus, ir kaip kinta mūsų suvokimas kai stebime audiovizualinius reiškinius, kuomet garsas ir vaizdas egzistuoja vienoje erdvėje, bei tuo pačiu metu.

Seminaro metu bus nagrinėjami garso ir vaizdo pagrindinės suvokimo savybės ir ypatumai, bei kokios sąsajos egzistuoja tarp garso ir vaizdo. Kodėl ir kaip audiovizualinė informacija veikia mūsų jutimus ir kaip mes galime ją suvokti. Kokie garso ir vaizdo parametrai labiausiai įtakoja mūsų suvokimą. Kodėl vizualinė kultūra sukuria ne tik naujas suvokimo erdves, bet ir keičia mūsų aplinkos bei mūsų pačių mąstymą bei suvokimą.

Seminaro metu bus pristatomi animaciniai filmai, kurie yra sukurti nuo 1962 iki 2010 metų. Kiekvieno animacijos filmuko peržiūros metu bus analizuojami garso takeliai: kokie pasirinkti instrumentai, kokia aranžuotė, nuotaikos kūrimas ir t. t.

Teorinėje seminario dalyje bus ne tik pristatomi vieni geriausių animacijos filmų, bet ir supažindinama su pagrindinėmis vaizdo ir garso suvokimo savybėmis. Taip siekiama plėsti mokinių žinias susijusias su audiovizualia informacija.

Praktinės dalies tikslas yra skatinti mokinių improvizacijos meną ne tik tarp mokinių, kurie lanko muzikos mokyklą, bet ir tarp vaikų, kurie galbūt pirmą kartą susidurs su muzika ir improvizacijos menu. Šioje dalyje skatinama supažindinti vaikus kaip kurti nuotaikas, su kokiomis problemomis susiduria kompozitoriai kurdami muziką animacijai. Taip pat bus stengiamasi, kad kiekvienas vaikas pasijustų tarsi kompozitorius.

Tikiuosi, kad po šios praktinės dalies mokiniai įgaus daugiau žinių ir suvokimo, kaip kuriamas garso takelis animacijai ar filmui. Galbūt tai kartu ir įtakos savo profesijos pasirinkimą ateityje.

Šios praktinės dalies metu aš bendraudama su mokiniais mokinsiu juos suvokti kaip įgarsinti vizualią medžiagą, kaip ir kur keičiasi tiek vizuali, tiek muzikinė medžiaga, kokie gali būti garsiniai efektai ir kaip juos galima išgauti. Ši praktinė dalis yra pati smagiausia, nors ir iš mokinių reikalauja daug pastangų, dėmesio ir naujų įgūdžių.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: video projektorius; garso kolonėlės sujungtos su mikseriu, kuris turi ausinių išėjimą ir gali jungtis su kompiuteriu; lenta; natų arba tuščias A4 formato popierius, gali būti ir mažesnis. Vientų skaičius priklauso nuo dalyvaujančių vaikų skaičiaus.

Mokiniai gali groti bet koku instrumentu, nuo medinių pučiamųjų iki liaudies instrumentų, gali būti net ir elektrinė gitara ar net būgnai. Mokinys gali būti tiek profesionalas, tiek dar pradedantysis. Pagrindinė šios dalies taisyklė – kad patys mokiniai be prievartos norėtų dalyvauti šiame garso takelio kūrime ir jie būtų bent supažindinti, ką jiems daryti.

PAMOKOS TEMA

Gyvasis šiuolaikinės muzikos orkestras

LEKTORIUS

Sigitas Mickis

PAMOKOS PLANAS:

1. įvadas – paaiškinti darbo paskaitoje būdus: mokytojas-kūrėjas ir mokiniai-kūrybingas orkestras;
2. pasiūlyti pateikti trumpą muzikinį motyvą (ritminį ar melodinį);
3. parodyti, kaip iš motyvo galima išauginti pop (klasikinį ir šiuolaikinį) ir akademinės klasikinės muzikos kūrinį;
4. atlikti šiuos kūrinius mokinių orkestru, pa(si)skirsčius instrumentų grupėmis;
5. paaiškinti, kuo skiriasi šiuolaikinio akademinio kompozitoriaus motyvo panaudojimo matymas:
 - koncepcija – laisvė nuo kūrybinių apribojimų;
 - kartojimo-kontrasto principas;
 - post-modernizmo kultūros istorijos įvertinimo ir panaudojimo kūryboje koncepcija;
6. pademonstruoti kelis būdus, kaip galima sukurti šiuolaikinės akademinės muzikos kūrinius pagal duotą motyvą;
7. atlikti šiuos kūrinius pa(si)skirsčius vaidmenis tarp mokinių grupių;
8. pasiūlyti pateikti kitą motyvą;
9. paskatinti mokinius pasirinkti kūrinio stilių ir kūrinio kūrybos strategiją;
10. pa(si)skirstyti vaidmenis ir atlikti kūrinį;
11. atlikti S. Reich „Clapping music“: išmokyti mokinius atlikti 1-ąją ritminę partiją, kartu mokytojui atliekant 2-ąją;
12. apibendrinimai ir diskusijos.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas

Gyvai kuriant (iš mokinių pasiūlytų muzikinių idėjų) bei atliekant (pačiam ir su mokiniais) pademonstruoti kompozitoriaus kūrybinio mąstymo strategijas kuriant įvairių stilių muzikinius kūrinius.

Paskaitos atliepimas projekto idėjai

Paskaitos metu pademonstruotos paprastos muzikos kūrimo strategijos ir gimstantys kūrinių eskizai, žymaus šiuolaikinio akademinio kompozitoriaus kūrinio atlikimas leis mokiniams pajusti aiškius kūrybiškumo įgyvendinimo būdus, įvairių stilių komponavimo mąstymo skirtumų demonstravimas skatins mokinius pažinti kultūrinio gyvenimo įvairovę, šiuolaikinės akademinės muzikos kūrybinio mąstymo ištakų įvardinimas ir jomis grįstų komponavimo strategijų demonstravimas pasiūlys tokios muzikos pažinimo kelių. Iš mokinių idėjų gimstantys kūriniai ir jų kolektyvinis atlikimas, galimybė koreguoti kompozitoriaus kūrybos kelią yra patraukli ir interaktyvi paskaitos forma.

Mokymo uždaviniai:

- atskleisti komponavimą kaip strategiją nuo paprasto iki išplėtoto;
- ugdyti gebėjimą suvokti kūrybos principų skirtumus tarp skirtingų muzikos stilių (pop, akademinė klasikinė, akademinė šiuolaikinė) komponavimo;
- atskleisti šiuolaikinio akademinio komponavimo mąstymo ypatumus;
- skatinti suvokti bendrakultūrinės muzikinės kūrybos proceso ištakas.

Mokymosi uždaviniai:

- pateikti savo kūrybines muzikines idėjas;
- dirbant grupėse konsultuoti vieni kitus, aptarti savo veiklos sėkmes ir nesėkmes;
- mintinai pagroti ansamblinių kūrinių partijas perkusiniu ar melodiniu instrumentais.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės:

- instrumentai – pagal galimybes: jeigu yra klasėje arba mokiniai atsineša savo instrumentus – atlikimui ir aiškinimui naudojami jie, jeigu tokių nėra – galima groti savo kūnu (trepsėti, ploti ir t. t.);
- rašomoji lenta ir priemonės joje piešti vaizdines kūrinių schemas (gali būti ir IKT).

PAMOKOS TEMA

Chorinė muzika ir choras

LEKTORĖ

Nijolė Sinkevičiūtė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Unikali žmogaus balso galimybės choro specifikos prasme, kaip chorą galima paversti orkestru, teatru ir pan.;
3. kūrinių „Naktis tvartelyje“ ir „Bildukas“ demonstravimas, papasakojant, kaip ir kodėl susitvėrė tie kūriniai;
4. praktiniai užsiėmimai – ritmikos pratimai, nesudėtingų kanonų padainavimas ir pan.;
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Kadangi mano didžiąją kūrybos dalį sudaro chorinė muzika ir mano darbinė veikla susijusi su choralais, o taip pat manau, kad choras – tai ne tik bendraminčių kolektyvas, jungiamas muzikinių užduočių išpildymo, bet ir mokyklos „jungtis“ su kultūra, tai pamokose planuočiau kalbėti apie chorinę muziką, chorą. Bet ne apskritai, o per savo kūrybą. Apie unikalias žmogaus balso galimybes choro specifikos prasme, apie tai, kaip chorą galima paversti orkestru, teatru ir pan.

Antroji pamokos pusė būtų konkrečių kūrinių „Naktis tvartelyje“ ir „Bildukas“ demonstravimas, papasakojant, kaip ir kodėl susitvėrė tie kūriniai. Kaip žodis virsta teatralizuotu muzikiniu garsu, įvairių imitacinių garsų panaudojimas, vokalinė ritmika, paaiškinti su tuo susijusius įdomius natografijos principus. Organizuočiau tai kaip praktinius užsiėmimus su mokiniais (ritmikos pratimai, nesudėtingų kanonų padainavimas ir panašiai – tai, ko reikės konkretaus kūrinio analizei). Ir gal pavyktų išmokinti auditoriją kokią nors nesudėtingą kūrinėlį.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: fortepijonas, lenta, vaizdo ir garso grotuvas.

1.6. Muzikų meninės kūrybos pamokos ir praktiniai užsiėmimai

1.6.1. Muzikų meninės kūrybos pamokos

PAMOKOS TEMA

Folkloras – liaudies (liaudiška) muzika – profesionali kūryba

LEKTORIUS

doc. Vytautas Alenskas

PAMOKOS PLANAS:

1. lietuvių muzikinio folkloro įvairovė;
 - apžvelgiama pagrindiniai regioniškumo bruožai;
 - grojama tradicinėmis kanklėmis, birbyne;
2. lietuvių kanklės ir jų sąsajos su Baltijos tautų giminiais instrumentais;
 - kanklės, koklės, kanelės, kanteles, gyslės – jų panašumai ir skirtumai;
 - klausomasi audio įrašų;
3. folkloro panaudojimas šiuolaikinių liaudies ir atneštinių instrumentų bei jų ansamblių programose;
 - aiškinamasi čia paminėtos sąvokos;
 - klausomasi audio įrašų;
4. folkloro panaudojimas profesionaliojoje muzikinėje kūryboje;
 - klausomasi lietuvių ir kitų šalių kompozitorių profesionaliosios muzikos pavyzdžių, kuriuose panaudota lietuvių muzikinio folkloro medžiaga;
5. diskusija apie autentišką folklorą, jo stilizaciją, panaudojimą profesionaliosios muzikos kūrime.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas - trumpai apžvelgti lietuvių instrumentinio folkloro (pagrindinį dėmesį skiriant kanklėms) ypatumus (regioniškumas, archajiškumas), sąsajas su kitų Baltijos tautų kanklių tipo instrumentais. Išsiaiškinti autentiškos ir autorinės (liaudiškos) instrumentinės muzikos kūrybos panašumus ir skirtumus. Aptarti folkloro panaudojimą profesionaliojoje muzikinėje kūryboje.

Muzikinis folkloras, kaip ir visas tautinis menas, Lietuvoje yra nuosekliai tyrinėjamas. Sukaupta gausi ekspedicijose surinkta medžiaga, išleisti liaudies muzikinės kūrybos rinkiniai, parašyti mokslo darbai. Šalyje taip pat gausu įvairių sudėčių folkloro ansamblių, kurie savo programose naudoja jau surinktus ir užrašytus muzikinio folkloro pavyzdžius, o kai kurie suranda dar neskelbtų.

Dabarties muzikiniame gyvenime folkloras gyvuoja ne vien savo pirmapradžiame pavidale. Ypač dažnai jis tampa, vėlyvajame laikotarpyje (XIX-XX a.) susiformavusių instrumentinės muzikos žanrų – kapelų, liaudies instrumentų ansamblių, repertuaro pagrindu, o chorinėje muzikoje folkloro panaudojimas ypač ryškus. Liaudies muzikinio folkloro pavyzdžiai dažnai yra cituojami, tampa kūrinio pagrindiniu motyvu ar dramaturginio vystymo objektu ir profesionaliojoje kūryboje. Tačiau retai kada bandoma paanalizuoti autentiško muzikinio folkloro, autorinės (liaudiškos) kūrybos ir profesionaliosios muzikinės kūrybos santykį.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: mokyklinė lenta, multimedia, kompaktinių diskų grotuvas, videoaparatura.

PAMOKOS TEMA**Dainavimo pamoka****LEKTORIUS**

Petras Bingelis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas, pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. parindinė pamokos dalis: bendras dainavimas, diskusija;
3. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka rekomenduojama mokykloms, kurios turi chorą ar vokalinį ansamblį, t. y. dainuojančių mokinių. Siūlau chorsitams ar ansambliečiams kartu padainuoti, pakalbėti apie muziką, padiskutuoti. Tikiu, kad mano žinios ir ilgametė vadovavimo chorams patirtis bus naudinga mokyklos choro ar ansamblio dalyviams, praturtins juos naujomis žiniomis, pajvairins jų repeticijų kasdienybę. O svarbiausia, manau, kad mums visiems kartu dainuoti bus tikrai smagu.

PAMOKOS TEMA

Trimitas. Kamerinės muzikos kūriniai pučiamiesiems

LEKTORIAI

prof. Vilmantas Bružas, doc. Inga Maknavičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Varinių instrumentų šeimos pagrindinis instrumentas – trimitas, jo kilmė, vystymosi raida, muzikos kūriniai. Kiti muzikiniai instrumentai. Kamerinės trimitui sukurtos muzikos pavyzdžiai;
3. apibendrinimas, diskusija (išklausanč mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Projektas „Trimitas. Kamerinės muzikos kūriniai pučiamiesiems“ gali būti skiriamas 8–12 kl. moksleivių supažindinimui su varinių instrumentų šeimos pagrindiniu instrumentu trimitu, be kurio neįmanomas simfoninių, pučiamųjų orkestrų, varinių pučiamųjų kvintetų ir kt. varinių pučiamųjų sudėtims sukurti repertuaro atlikimas. Čia pat pamokos metu planuojama mokiniams glaustai papasakoti apie šio instrumento kilmę, vystymosi raidą, pademonstruoti specialiai šiam instrumentui sukurtų įvairių epochų kompozitorių kamerinės muzikos kūrinių. Taip pat planuojama mokinius supažindinti su dar keletu panašių muz. instrumentų – kornetu pikolo trimitu, flügelhornu, kuriais gyvai bus čia pat muzikuojama. Atlikus keletą kamerinės trimitui sukurtos muzikos pavyzdžių, planuojama pademonstruoti (palyginimui) keletą varinių pučiamųjų kvinteto, simfoninio ir pučiamųjų instrumentų orkestro įrašų. Taip pat pamokos metu ketinama pademonstruoti natų. Tai – specialiai trimitui solo, trimitui su fortepijonu, trimitui varinių pučiamųjų kvinteto sudėtyje sukurtų kūrinių natų pavyzdžiai, keletas simfoninio ir pučiamųjų orkestro partitūrų pavyzdžių. Tikimasi pademonstruoti varinių pučiamųjų kvinteto, simfoninio ir pučiamųjų instrumentų orkestrų (išsidėstymo koncertinėje estradoje) schemas.

Pamokoje planuojama atlikti kompozitorių G. Torelli, L. Cherubini, J. Porre, E. Bozza, G. Enescu, C. Bolling, G. Diniku kūrinių trimitui ir fortepijonui, flügelhornui ir fortepijonui, pikolo trimitui ir fortepijonui fragmentus.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Pamokoje planuojama naudoti Klaipėdos brass kvintetui sukurtų kūrinių įrašus iš *KLAIPĖDOS BRASS KVINTETO* (1997) CD, ir iš 2007 m. kartu su pianiste I. Maknavičiene išleistos autorinės prof. Vilmanto Bružo kompaktinės plokštelės *Sentimentale* įrašus, orkestrų įrašus.

PASTABOS

Susitikimui su mokiniiais yra reikalingas muzikos instrumentas fortepijonas arba pianinas (gyvam muzikos iliustravimui) ir CD grotuvas (kitų kamerinės muzikos pavyzdžių iliustravimui).

PAMOKOS TEMA**Pianisto kelias, arba Apie profesionalumą mene****LEKTORIUS**

Petras Geniušas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas;
2. mano, kaip pianisto, kelias – asmeninė patirtis;
3. profesionalumo svarba mene – tai esminis dalykas;
4. muzikos atlikimas;
5. apibendrinimas, diskusija (išklausan mokinių nuomonę), pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokoje kalbama apie pianisto kelią, konkrečiai remiantis asmenine lektoriaus patirtimi. Diskutuojama, kiek svarbus yra profesionalumas mene. Pamoka pajvairinama gyvu muzikos atlikimu. Pabaigoje aptariami pamokos rezultatai.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: fortepijonas arba pianinas.

PAMOKOS TEMA**Epocha ir jos muzika****LEKTORIUS**

doc. Viktoras Gerulaitis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas, pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. konkreti epocha ir jos metu egzistavusi muzika (pasirinktinai: renesansas, barokas, klasicizmas, romantizmas, XX a. muzika);
3. socialinės-kultūrinės ir politinės-ekonominės aplinkos įtaka muzikai ir atvirščiai;
4. konkrečių epochų muzikos skirtumai;
5. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Čia būtų pasakojama apie konkrečią istorinę epochą ir jos metu egzistavusią muziką – jos stilių, žanrus, kūrėjus, atlikėjus. Kartu būtų pažvelgta, kaip epochos socialinis-kultūrinis, politinis-ekonominis būvis įtakoja muzikos pasaulį ir atvirkščiai. Tuomet galutinai paaiškėtų, kodėl ir kuo, pvz., romantizmo muzika skiriasi nuo klasicizmo, o šio – nuo baroko ir t. t. Antra vertus, sužinotume, kodėl, pvz., tokius skirtingus kompozitorius, kaip Šubertas ir Vagneris vis tiek vadiname vienu vardu – romantikai? Ar tik dėl to, kad jie gyveno vienoje epochoje? Anaiptol!

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonė – kompaktinių plokštelių grotuvas.

PAMOKOS TEMA**Kompozitoriaus ... gyvenimas ir kūryba****LEKTORIUS**

doc. Viktoras Gerulaitis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas, pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas Konkretaus kompozitoriaus gyvenimo ir kūrybos pristatymas (pagal mokyklos pageidavimą), jo istorinė vertė, įtaka ateities kartoms;
3. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Nuo Monteverdžio iki Verdžio, nuo Bacho iki Bartoko ir kt.

Čia gyvai ir intriguojančiai būtų pasakojama apie konkretų kompozitorių (mokyklos pageidavimu), jo gyvenimo kelią, kūrybą, šių tarpusavio ryši, sąveiką, vieno kitam įtaką ir pan. Apie kompozitoriaus istorinę vertę, įtaką vėlesniems laikams ir kūrėjams.

PASTABOS

Pamokai pravedti reikalingos priemonė - kompaktinių plokštelių grotuvas.

PAMOKOS TEMA**Muzika ir pilietiškumas, arba kodėl aš myliu Lietuvą****LEKTORIUS**

prof. Vytautas Juozapaitis

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas, pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. temos išdėstymas, remiantis „Žmogaus ir teisės orumo“ leitmotyvu;
3. klausimai-atsakymai ir...
4. epilogas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka skirta vyresniųjų klasių moksleiviams ir pagal galimybę, jų tėveliams bei mokytojams.

Tikslas – patriotizmo ir pilietiškumo ugdymas.

Paskaitų leitmotyvas – Žmogaus teisės ir orumas. Ir visa tai – kultūros ir meno, be kurių neįmanoma jokia civilizuota visuomenė, kontekste.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS:

- <http://www.vjekmc.lt/>

PAMOKOS TEMA

Muzikos stilių raida

LEKTORIAI

Rimantas Jurkonis, Romualdas Lukošius

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas, pamokos tikslų aptarimas;
2. įvairių autorių, epochų, stilių muzika – kūrinių atlikimas, diskusija;
3. kompozitorių kūryba, aranžuotųjų komponavimas;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Romualdo Lukošiaus ir Rimanto Jurkonio fortepijonų duetas yra parengęs originalią klasikinės muzikos programą jauniems klausytojams.

Edukacinės pamokos tikslai:

- propaguoti ir populiarinti klasikinės muzikos šedevrus;
- skatinti kultūrinį gyvenimą, koncertuojant Lietuvos miestuose ir miesteliuose;
- ugdyti naują klasikinės muzikos mylėtojų kartą.

Koncerto-pašnekesio forma, gyvas bendravimas su jaunimu, pasakojant apie kompozitorių kūrybą ir savų aranžuotųjų komponavimą, susilaukė didelio pasiekimo, naujų klausytojų entuziazmo ir susidomėjimo.

Dueto programoje įvairių autorių, epochų bei stilių muzika. Nestandartiška originalių kompozicijų dviem fortepijonam forma – žymiausių kompozitorių lengvai atpažįtamų melodijų ir temų gretinimas, papildytas šiuolaikiniais ritmais bei harmonija.

Pianistų aranžuotėse skamba J. S. Bach'o, J. Haydn'o, W. A. Mozart'o, L. Van Beethoven'o, G. Rossini, F. Schubert'o, R. Schumann'o, F. Liszt'o, F. Chopin'o ir daugelio kitų kompozitorių kūrinių ištraukos, lengvai, žaismingai, gyvai ir su humoru praturtintos džiaz harmonijos, šiuolaikiniais ritmais bei populiarios estradinės muzikos temomis.

PASTABOS

Jei mokykloje yra tik vienas pianinas ar fortepijonas, pianistai naudoja savo elektroninį instrumentą.

PAMOKOS TEMA**Pažinkime, kad pamiltume violončelę...****LEKTORĖ**

Ramutė Kalnėnaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. trumpas prisistatymas;
2. violončelės charakteristika;
3. miniatiūra violončelei solo;
4. violončelės raidos istorija;
5. šio instrumento galimybės: štrichų, garso tembrų išraiškos priemonės;
6. ryškiausių Lietuvos ir pasaulio violončelininkų atlikėjų-virtuozų-menininkų pristatymas;
7. muzika.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos pradžioje lektorė prisistato, trumpai papasakoja apie savo kūrybos kelią. Vėliau charakterizuoja violončelę, pristato šio instrumento raidos istoriją, jo galimybes. Pamokoje pristatomi ryškiausi Lietuvos ir pasaulio violončelininkai atlikėjai-virtuozai-menininkai. Pamoka užbaigiama gyva muzika.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, ekranas. Bet galima apsieiti ir be kompiuterinės pagalbos. Turėsiu svarbiausių žinių konspektą - atmintinę, kurią galės pasiimti norintys.

PAMOKOS TEMA

Miko Petrausko „BIRUTĖ“ – pirmoji lietuvių nacionalinė opera

LEKTORĖ

Asta Krikščiūnaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. pirmosios profesionalios Lietuviškos operos atsiradimo prielaidos ir istorinė aplinka;
2. kompozitoriaus Miko Petrausko kūrybinė biografija;
3. muzikinės medžiagos pristatymas.

PAMOKOS SANTRAUKA

1906 metais lapkričio 6d. d.dabartinės Nacionalinės filharmonijos salėje suvaidinta „Birutė“ tapo itin reikšmingu lietuvių kultūros įvykiu, ilgaamžėje krašto muzikos istorijoje tautinės operos raidos tarpsnis.

Miko Petrausko ir Gabrieliaus Landsbergio–Žemkalnio “Birutės” pasirodymas buvo vienas svarbiausių atgimusios lietuvių tautinės kultūros reiškinių. Buvo įkūnyta XIX a. ne sykį iškilusi Maironio (1895 m.sukūrė pirmąjį lietuvišką operos libretą), Vydūno (į Giedotojų draugijos koncertus įtraukdavo daug operos muzikos, su broliu Albertu pirmieji pradėjo kurti operą), pirmųjų profesionaliųjų dainininkų (Česlovo Sasnausko, Evelinos Sirvydaitės-Sonchi, Liudvikos Sipavičiūtės), kitų muzikų, meno žmonių bei kultūrininkų apskritai puoselėta operos idėja.

“Birutė“, jos vėlesnieji atlikimai nutiesė kelią į 1920-uosius, profesinio teatro įsteigimą. Operos premjera svarbiausioje sostinės salėje, kur prieš metus posėdžiavo Didysis Vilniaus seimas,-lyg patvirtinant, kad visa kultūros veikla iš tiesų buvo ne kas kita, kaip vieningo tautinės valstybės atkūrimo žygio dalis.

Lygiai po šimto metų, Lietuvos Nacionalinės filharmonijos salėje operą atliko jau profesionalūs muzikantai ir aktoriai. O dar po metų M. Petrausko opera „Birutė“ buvo įamžinta kompaktinėje plokštelėje. Aš, dainininkė Asta Krikščiūnaitė, operoje atlikau Birutės vaidmenį, operos režisierė- B. Marcinkevičiūtė, dirigentas M. Pitrenas, R. Karpis – Sundšteinas, A. Malikėnas- Senas Vaidyla, A. Jaliniauskas-Kęstutis, S. Račkys- Palangos tėvūnas, F. Jakšys-Krivių Lizdeika, G.Storpirštis – Palangos tėvūnas.

Minint pirmosios lietuviškos operos šimtmetį, prisimenant ir įprasminant iškiliausių ano meto kultūros veikėjų atmintį, jų pasiaukojančią kūrybą būtų prasminga supažindinti Lietuvos jaunimą su pirmąja profesionalia lietuviška opera.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: audio ir video aparatūra.

PAMOKOS TEMA**M. K. Čiurlionis – herojus, kurio mes šiandien ilgimės****LEKTORĖS**

Virginija Kochanskytė, doc. Inga Maknavičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. M. K. Čiurlionio portretas, jo gyvenimas ir kūryba;
3. dialogas su mokiniais;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Lietuvos plačiajai visuomenei genijus M. K. Čiurlionis yra žinomas daugiau kaip kūrėjas – dailininkas, kompozitorius ir dejas, jo asmenybė beveik visai nežinoma... O šiais laikais (ypač jauniems žmonėms) tokio herojaus, tokio idealo, kuris atsiveria laiškuose – šviesaus, kūrybingo, žaismingo, entuziastingo, sklidino vilties ir tikėjimo, labai trūksta...

Programa „M. K. Čiurlionis – herojus, kurio mes šiandien ilgimės“ moksleiviams atskleistų šio menininko kūrybingą, žingeidžią, pilietišką, patriotišką asmenybę, mylėjusią visa širdimi savo artimą, gyvenimą, kūrybą, gimtąjį kraštą. Juolab, kad tokią unikalią galimybę suteikia mažai žinoma epistoliarinė genijaus kūryba – menininko laišakai Tėvams, broliui, draugams, mylimajai, rašyti 1901–1909 m. laikotarpiu (pradedant išvykimu studijuoti į Leipcigo konservatoriją ir baigiant paskutine žiema Sankt Peterburge).

PASTABOS

Pamokoje-paskaitoje „M. K. Čiurlionis – herojus, kurio mes šiandien ilgimės“ bus reikalingas fortepijonas arba pianinas gyvam kompozitoriaus fortepijoninių kūrinių atlikimui ir fragmentų demonstravimui, nes tikimasi, kad gyvai atliekama intelektualė ir išraiškinga kompozitoriaus fortepijoninė muzika klausytojams emocionaliai papildys kūrėjo portretą, atvers kelią į jo jausmų, fantazijos pasaulį... Taip pat pristatant menininką M. K. Čiurlionį ir jo artimuosius, draugų ir interesų ratą tikimasi bent fragmentiškai moksleivius supažindinti su jo svarbiausiais dailės kūriniais, kurių demonstravimui (naudojama video medžiaga, nuotraukos, paveikslų reprodukcijos) bus reikalinga aparatūra.

PAMOKOS TEMA

Vincas Kudirka – žmogaus misterija

LEKTORĖS

Virginija Kochanskytė, doc. Inga Maknavičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Dr. Vinco Kudirkos portretas, jo gyvenimas ir kūryba;
3. dialogas su mokiniais;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

„Žmogus gali aiškiausią ir artimiausią dalyką –

patį save padovanoti labiausiai abejotinam –

pačiai Nežinomybei,

kurioje jis sukuria savo vietą.

Ir tai jau yra žmogaus misterija.“

Dr. V. Kavolis.

Vincas Kudirka – vienas iškiliausių lietuvių tautinio sąjūdžio ideologų, stipriausių tautine savimone XIX a. pab. asmenybių Lietuvos istorijoje, gydytojas, lietuvių prozininkas, poetas, publicistas, kritikas, vertėjas, varpininkas, laikraščio „Varpas“ redaktorius, Lietuvos Respublikos himno autorius, visuomenės veikėjas, kompozitorius.

Pamokoje, remiantis šiandien iš tiesų koncertinėje estradoje neskambančiais muzikiniais V. Kudirkos kamerinės muzikos opusais ir autentiška medžiaga (išlikusiais literatūros kūrinių, prisiminimais, laiškais) tikimasi sukurti šiuolaikišką ir gyvybingą dr. V. Kudirkos portretą. Dialoge su jaunimu, pasitelkiant šiuolaikinę interpretaciją, tikimasi „nupūsti dulkes“ nuo trafaretiškai mitologizuotos paties dr. V. Kudirkos asmenybės ir nuo jo kūrybos.

Gyvas literatūros (eilėraščių, satyros, publicistikos, laiškų) ir muzikos kūrinių atlikimas turėtų ne tik papildyti moksleivių žinias, bet ir atskleisti šios iškilios asmenybės būdo bruožus išsiskiriančius kultūriniu akiračiu, vidinio pasaulio tvirtumu, minties lankstumu, didesne vidine laisve, leisti pajauti laikmečio dvasią, amžininkų mintis ir viltis. Suvokimas, kad mažai težinome apie vieno svarbiausių lietuvių tautinio sąjūdžio ideologų, literatūros ir muzikinės kūrybos palikimą turėtų pažadinti domėjimąsi ne tik šia iškilia asmenybe, tautiniu sąjūdžiu, bet ir jo amžininkų darbais, istoriniu ir kultūriniu paveldu.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: fortepijonas arba pianinas. Pageidautina paskirti darbui didesnę auditoriją, kad būtų įmanu apjungti iš karto keletą mokinių grupių (daugiau nei 20 mokinių).

PAMOKOS TEMA

Kamerinė vokalinė moterų kompozitorių kūryba užsienyje ir Lietuvoje

LEKTORĖS

Dalia Kužmarskytė, doc. Inga Maknavičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. supažindinti moksleivius su savita bei originalia, tačiau retai skambančia ir todėl mažai pažįstama moterų kompozitorių kūryba užsienyje ir Lietuvoje;
2. trumpai pristatyti ryškių ir istoriškai svarbių XX a. pirmosios pusės visuomenės veikėjų (moterų kompozitorių C. Chaminade, A. Ch. Beach ir seserų Nados ir Lili Boulanger) vaidmenį muz. kultūriniame gyvenime;
3. įvardinti naujų procesų užsienio universitetuose – specialiųjų studijų, skirtų moterų kompozitorių kūrybai nagrinėti ir premijų (už geriausių muzikos kūrinių sukūrimą) įsteigimą;
4. supažindinti su vokalo rečitalio žanru, saloninio muzikavimo tradicijomis, paliečiant atlikimo problematikos aspektą praėjusiuose šimtmečiuose ir šiandien („gyvo“ muz. kūrinio atlikimo samprata).

PAMOKOS SANTRAUKA

Nors pirmosios žinios apie moterį kompozitorę siekia IX a. (monodinės muzikos kūrėja Kassia 810-845 m.), iš gausios ir ryškios moterų kompozitorių kūrybos paletės pasirinkti XVIII–XXI a. (I. Colbran, F. Mendelssohn Hensel, J. Lang, C. Chaminade, A. M. Cheney Beach, A. Schindler Mahler ir Lietuvos kompozitorių O. Narbutaitės, A. Žigaitytės, L. Narvilaitės) vokalinės muzikos kūriniai arba jų fragmentai. Kai kurių kūrinių autorės-kompozitorės yra artimai susiję su itin žymiais ir mums puikiai pažįstamais kompozitoriais, pvz., žymusis ispanų sopranas Isabella Colbran – kompozitoriaus Gioacchino Rossinio I-oji žmona; fortepijono virtuozė ir puiki kompozitorė Klara Šuman – žymaus ir mums puikiai žinomo kompozitoriaus Roberto Šumano žmona; Alma Schindler Mahler – kompozitoriaus Gustavo Malerio žmona ir kt. Taip pat skambės garsaus kompozitoriaus Felikso Mendelssohno sesers Fanny Mendelssohn's dainos arba jų fragmentai.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: fortepijonas arba pianinas.

PAMOKOS TEMA

Profesionalioji muzika Vakarų Europoje ir Lietuvoje XI-XVII a.

LEKTORĖS

Dalia Kužmarskytė, doc. Inga Maknavičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. XI–XV a. – Grigališkasis choralas Vakarų Europos ir Lietuvos vienuolynuose, keliaujantys vienuoliai;
2. XIV–XVI a. ryškiausi istoriniai momentai Vakarų Europoje (Renesanso pab., barokas, rokoka, galantiškasis stilius ir kompozitoriai); didysis Lietuvos kunigaikštis Vytautas (ir pirmieji kilnojamieji vargonėliai Lietuvoje); pirmoji lietuviška knyga – M. Mažvydo „Katekizmas“ (giesmynas su 11 protestantiškų lietuviškų giesmių, išspausdintų su natomis, t. y. ir pirmosios išspausdintos-publikuotos natos); 1579 m. – pirmoji aukštoji mokykla-universitetas Vilniuje ir LDK kunigaikščių Radvilų giminės kultūrinis vaidmuo XVI a.–XVIII a. pab.;
3. Vakarų Europa ir Lietuva XVI–XVII a.: operos menas Vakarų Europoje – C. Monteverdis ir jo kūryba, kt. komp.; kapelos, kvietiniai muzikantai, Lietuvos dvaruose; 1636 m. – I-oji opera Lietuvoje – „Elenos pagrobimas“; 1637 m. – I-asis operos teatras San Cassiano (Venecija) ir kitų 15-os teatrų, įgalinusių muz. dramos arba operos kaip žanro vystymąsi, steigimas iki XVIII a.; Venecijos muz. koncertinio gyvenimo centrai – mergaičių našlaičių mokyklos arba konservatorijos);
4. Jeigu spėsime, trumpai apžvelgsime ir XVIII a. muzikos ir operos meno situaciją Lietuvos dvaruose (muzika LDK didikų rūmuose, dvaruose, M. K. Oginskio kūrybinis palikimas, pirmojo miesto teatro Vilniuje įkūrimas 1785 m.).

PAMOKOS SANTRAUKA

Projektas „Profesionaliosioji muzika Vakarų Europoje ir Lietuvoje XI–XVII a.“ parengtas lyginamuoju metodu, gretinant muz. kultūrinę situaciją XI–XVII a. Vakarų Europoje ir Lietuvoje. Gyvas muzikos kūrinių atlikimas, apeliuojant į atliekamų kūrinių natografiją ir jos vystymosi kelią (kvadratinė notacija, neumos, Grigaliaus I-ojo antifonarijus), komponavimo metodų tobulinimą, naujų formų gimimą (liturginė drama X–XIII a.; dialektinė misterija XIV a., kalėdiniai vaidinimai, turėję netiesioginės įtakos operos atsiradimui XVI a.) ir kt., tikimasi ne tik pagilins 8–12 kl. moksleivių teorines žinias, bet ir praplės akiratį dėl čia pat gyvai atliekamų skirtingų epochų ir žanrų muzikos kūrinių. Taip pat pamokos metu tikimasi bent trumpai palyginti kultūrinio gyvenimo XI–XVII a. vystymosi panašumus ir skirtumus Vakarų Europoje ir Lietuvoje (bažnyčios, rūmai, dvarai), įvardinant pradėtas statyti specialiai muz. meno demonstravimui skirtas meno erdves.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Muzika: Grigališkojo choralo pavyzdžiai Lietuvoje, Klaipėdoje šiandien (CD įrašas); J. S. Bacho, J. Dowlando, Th. Arne (anglų kilmės komp.); C. Monteverdi (I-osios išlikusios operos fragm.), G. Legrenzi (italų kilmės komp.); H. Purcellio (anglų kilmės komp. I-osios anglų operos fragmentas); B. Marcello, A. Kaldara, A. Vivaldi (italų kilmės komp.); Ch. W. Glucko, J. P. Martini (vok. kilmės komp.); F. Schuberto, W. A. Mozarto (austrų kilmės komp.; pasaulinio operos buffa šedevro fragm.) vokaliniai, instrumentiniai kūriniai arba jų fragmentai.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: fortepijonas arba pianinas gyvam įvairių epochų muz. kūrinių demonstravimui ir CD grotuvas.

PAMOKOS TEMA

Profesionalioji muzika Vakarų Europoje ir Lietuvoje XVIII-XXI a.

LEKTORĖS

Dalia Kužmarskytė, doc. Inga Maknavičienė

PAMOKOS PLANAS:

1. operos, statomos XVIII a. didžiuosiuose Vakarų Europos centruose ir Lietuvos dvaruose (muzika LDK didikų Motiejaus Radvilos, M. K. Oginskio rūmuose, dvaruose; pirmasis miesto teatras (Vilnius, 1785 m.);
2. muzika Vakarų Europoje ir Lietuvoje XIX a. (kaip ir Vakarų Europoje, Lietuvoje susirūpinta tautosaka, kult. paveldu, pradėtos rinkti ir spausdinti lietuvių liaudies dainos (L. Rėzos rinkinys „Dainos“, 1825 m.; pirmieji lietuvių kompozitoriai; V. Kudirkos muzikinis palikimas);
3. Vakarų Europos postromantizmo ir impresionizmo atstovai ir jų amžininkas M. K. Čiurlionis – pirmasis Lietuvos kompozitorius-profesionalas (I-asis lietuvių kompozitorius, baigęs kompozicijos studijas užsienyje), dailininkas, chorų dirigentas, literatas;
4. Vilniaus miesto salės rūmai (vėliau – Nacionalinė filharmonija) – brandžiausias K. Korojedovo statinys Vilniuje, skirtas elitinių visuomenės sluoksnių susibūrimams ir iškiliausiems miesto svečiams;
5. iškiliausi XX a. pr. Vakarų Europos kompozitoriai ir tarpukario Lietuvos kultūrinio muzikinio gyvenimo situacija praradus Vilnių;
6. XX a. vidurio Lietuvos profesionalioji muzika ir jos kūrėjai B. Dvarionas, S. Vainiūnas, V. Klova, E. Balsys, J. Juzeliūnas;
7. Lietuvos muzikų draugijos 1987 m. (vėliau – Lietuvos muzikų sąjungos), Lietuvos muzikų ir muzikos pedagogų organizacijos įkūrimas Vilniuje;
8. XX a. pab. Lietuvos kompozitoriai – B. Kutavičius, V. Barkauskas, F. Bajoras, O. Balakauskas, A. Martinaitis, O. Narbutaitė, A. Žigaitytė, M. Urbaitis, R. Mažulis ir kt. ir Lietuvos kompozitorių Klaipėdos skyriaus susikūrimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Projektas „Profesionalioji muzika Vakarų Europoje ir Lietuvoje XVIII–XXI a.“ parengtas lyginamuoju metodu, gretinant muz. kultūrinę situaciją XVIII–XXI a. Vakarų Europoje ir Lietuvoje. Gyvas muzikos kūrinių atlikimas, apeliuojant į skirtingų epochų (klasicizmo, romantizmo, postromantizmo, impresionizmo) kompozitorių kūrybą, būdingus stiliaus bruožus, muzikinių kompozicijų plėtotę-vystymąsi turėtų ne tik papildyti 8–12 kl. moksleivių žinias, bet ir pažadinti domėjimąsi gyvai atliekamais instrumentinės muzikos, operos, operetės žanro kūrinių bei Lietuvoje (ir užsienyje) vykstančiais profesionalaus meno renginiais – koncertais, spektakliais. Taip pat pamokoje bus siekiama atspindėti Vakarų Europos ir Lietuvos XVIII–XIX a. muzikinio gyvenimo panašumus ir skirtumus (gyvai iliustruojant rūmuose ir dvaruose skambėjusią instrumentinę ir vokalinę muziką), įvardinant specialiai muzikos meno demonstravimui pradėtas statyti (ir užsienyje, ir Lietuvoje) meno erdves.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Pamokos metu planuojama trumpai (kūrinių fragmentais) pristatyti Mykolo Kleopo Oginskio fortepijoninę kūrybą; A. H. Radvilos muziką J. V. Getės „Faustui“; austrų kilmės komp. F. Šuberto instrumentinę ir vokalinę kūrybą; pranc. kilmės komp. Ž. Bize op. „Karmen“, Cl. Debussy operų fragmentus; vok. kilmės komp. R. Štrauso, ispanų kilmės komp. M. de Falla vokaliinius kūrinius; keletą L. Rėzos rinkinio „Dainos“ pavyzdžių; V. Kudirkos fortepijoninių kūrinių fragmentų;

populiarių Č. Sasnausko chorinės muz. dainų pavyzdžių; M. K. Čiurlionio, J. Gruodžio, V. Bacevičiaus, B. Dvariono, A. Žigaitytės ir L. Narvilaitės fortepijoninės ir vokalinės muz. kūrinius arba jų fragmentus.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: CD grotuvas, fortepijonas arba pianinas gyvam įvairių epochų instrumentinių ir vokalių muz. kūrinių demonstravimui.

PAMOKOS TEMA

Senovės graikų legendos ir muzika

LEKTORIUS

prof. Albinas Petrauskas

PAMOKOSPLANAS:

1. legenda apie Orfėją ir Euridikę;
2. vidurinių amžių muzika (muzikos fragmentas);
3. nuo katakombų sienų – ant teatrų scenos;
4. vidurinių amžių muzika (muzikos fragmentas);
5. renesanso epocha ir muzika (muzikos įrašo demonstravimas);
6. Orfėjas padeda gimti pirmosioms operoms. Florencijos kamerata. J.Peri „Euridikė“;
7. pirmoji operos reforma. K.Monteverdžio „Orfėjas“ (muzikos įrašai – ištraukos iš operos);
8. kardinolas D.Mazarinis ir operos nuosmukis;
9. naujas Orfėjo operinis žygdarbis;
10. K. Gliuko operos reforma ir jo opera „Orfėjas“ (muzikos įrašai – „Scena su fūrijomis“, Orfėjo arija „Praradau aš Euridikę“, „Melodija“).

PAMOKOS SANTRAUKA

Pietų jūrų mėlynomis bangomis, šalia nežinomų salų, pro siaurus, klatingus sąsiaurius, pasitikdamas pavojus ir nuotykius, plaukė dešimties irklų laivas „Argo“. Vadovaujant narsiajam Jasonui „Argo“ laive susirinko drąsūs jūrininkai argonautai. Jie plaukė iš gimtosios Graikijos (argonautai ją vadino Elada, o save elėnais) į tolimąją Kolchidę aukso vilnos – brangios auksinio avino vilnos.

Šalia rūsčių, žvanguančių ginklais, karių išsiskyrė vienas argonautas, ginkluotas ... auksine kifara – muzikos instrumentu, panašiu į lyrą. Bet argonauto Orfėjo rankose tai buvo galingas ginklas.

Vos suskambėjo kifaros stygos ir pasigirdo Orfėjo dainavimas, kai sužavėti sustingo visi argonautai. O jūros paviršiuje pasirodė ištisos bandos žuvų ir delfinų, ir klusniai plaukė paskui „Argo“. Oho! Orfėjo dainavimo kerams buvo pavaldūs ne tik žmonės ir gyvūnai, bet net medžiai ir uolos, sustodavo tekėjusios upės.

Narsusis Jasonas ne netyčia paėmė su savim Orfėją. Laivui „Argo“ reikėjo praplaukti šalia sirenų salos. Sirenos – stebuklingi paukščiai su moteriškomis galvomis – dainavo saldžiais, maloniais balsais, viliojo pavargusius plaukikus pailsėti žydinčiose salos pievose. Užburti jūrų keliautojai užmiršdavo apie pavojus ir žūdavo, laivams susidaužius į povandenines uolas. Bet Orfėjas stojo varžytis su sirenomis. Jo dainavimas pasirodė galingesnis už jų klatingas dainas ir „Argo“ laimingai aplenkė siaubingąją salą.

Kada visa tai vykdavo? Kada gyveno tas nepaprastas dainius-poetas Orfėjas? Kodėl tiek daug kompozitorių susižavėjo šia legenda?

Ir taip toliau ir taip toliau...

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: CD, DVD grotuvas.

PAMOKOS TEMA

Fortepijonas šiandien – tai susiformavusias skambinimo tradicijas turintis instrumentas ar garso išgavimo mašina?

LEKTORĖ

Eglė Strimaitienė

PAMOKOS PLANAS:

1. pasisveikinimas ir susipažinimas. Galbūt auditorijoje bus ne vienas mokinyss, mokantis groti fortepijonu ar besidomintis fortepijonine muzika;
2. dėstymas. Dėstoma tema, demonstruojami muzikiniai audio ir video pavyzdžiai, mokiniai skatinami klausti ir diskutuoti, demonstruojamos natos ir partitūros;
3. mokiniai supažindinami su video grafine partitūra, nusakomos atlikimo gairės ir taisyklės;
4. mokiniai gali išmėginti savo jėgas improvizuodami pianinu pagal grafinę partitūrą.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslai:

- mokomieji – supažindinti mokinius su populiariausio pasaulyje muzikinio instrumento istorija;
- lavinamieji – muzikinių kūrinių pagalba skatinti mokinių domėjimąsi ir mąstymą kaip istorijos bėgyje kinta ne tik fortepijono techninės, bet ir muzikinės išraiškos galimybės;
- auklėjamieji – žadinti bei turtinti estetines, dvasines, etines vertybes muzikos instrumento pagalba.

Kaip žinia, iš visų muzikos instrumentų populiariausias yra fortepijonas, juo mielai ir noriai skambina ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikai, taip pat klavišais „nardyti“ nori išmokti ir niekada muzikos nesimokę suaugusieji. Fortepijonas daugeliui atrodo kaip paprasčiausia ir informatyviausia muzikos bendravimo forma, tas tiesa, bet ar daugelis įsigilino, kokia šio instrumento evoliucija, skambinimo tradicijos, garso išgavimo galimybės, na ir pagaliau, kiek ir kokių klavišų turi šis „super herojus“? Ši paskaita apie tai ir dar daugiau. Pamokoje trumpai bus pristatoma fortepijono gimimo istorija, jo sandara, techninė evoliucija. Kokie kompozitoriai labiausiai atskleidė ir išvystė fortepijono technikos kūrybos ir atlikimo galimybes. Mokiniai bus supažindinti su L. van Beethoveno, F.Chopino, F.Liszto, O.Messiaeno fortepijoniniais opusais. Taip pat bus paliestas ir fortepijono vaidmuo ansamblyje, kamerinės muzikos atlikime. Bus pristatytos fortepijono partitūros, pagal kurias mokiniai galės pamatyti, kaip evoliucionavo ir grojimo fortepijonu technika, bus rodomi vaizdiniai ir audio pavyzdžiai. Tokiu būdu bus prieita prie šių dienų fortepijono eksplotavimo – įvairių garso išgavimo būdų su stygomis, preparuojant fortepijoną, čia įdomiausi audio, video ir natų pavyzdžiai. Mokiniams bus pristatyta 21 a. video menininko Džiugo Katino ir kompozitoriaus Antano Jasenkos sukurta video grafinė partitūra, pagal kurią, esant norui, galės pamėginti pagroti klasėje kiekvienas mokinyss. Tai maža šiuolaikinė improvizacija, kurią gali atlikti net fortepijonu nemokantis skambinti mokinyss. Galbūt todėl prieisime išvados, jog šiuo metu fortepijonas tik garso išgavimo mašina, ar ginsime jo gilias tradicijas su išraiškingu ir meniniu atlikimu.

Jokio specialaus pasiruošimo ši pamoka nereikalauja, tačiau būtų smagu jeigu mokiniai žinotų bent vieną originalų fortepijoninį kūrinių. Tuomet pamokos eigoje dėstant temą įmanomos aktyvios diskusijos.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: pianinas (fortepijonas auditorijoje būtų idealu), CD grotuvas arba nešiojamasis kompiuteris, pultas ir

PAMOKOS TEMA

Metų laikai muzikoje

LEKTORIUS

Aidas Strimaitis

PAMOKOS PLANAS:

1. muzikinis pasisveikinimas. Lektorius smuiku solo griežia tam tikro charakteringo muzikinio stiliaus miniatiūrą – tai jo pasisveikinimas su mokiniais. Mokinių pasisveikinimas – tai nebūtinai teisingas, tačiau originalus ir kūrybiškas atsakymas į muzikinį klausimą;
2. dėstymas. Dėstoma tema, demonstruojami muzikiniai audio pavyzdžiai, po kiekvieno stiliaus ar žanro pristatymo ar demonstravimo mokiniai skatinami klausti ir diskutuoti;
3. anketos ir muzikinio testo sprendimas;
4. rezultatų įsivertinimas ir atsisveikinimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslai:

- mocomieji – patrauklia gamtos temos pagalba supažindinti mokinius su muzikos istorija;
- lavinamieji – ugdyti muzikinę klausą skirtingų muzikinių stilių ir ypatybių pagalba;
- auklėjamieji – žadinti bei turtinti estetines, dvasines, etines vertybes muzikos kūrinių pagalba.

Nuo baroko iki mūsų dienų viena iš mėgstamiausių kompozitorių temų yra gamta, metų laikai. Šioje paskaitoje patraukliu „Metų laikų“ temos būdu mokiniai bus supažindinami su muzikos istorija. Tik pačiais įdomiausiais ir originaliausiais štrichais bus atskleista „Metų laikų“ tema baroko meistrų J.S.Bacho ir A.Vivaldi, Vienos klasikų – J.Haydno ir L.van Beethoveno, romantizmo kompozitorių – F.Schuberto ir P.Čaikovskio, impresionistų – K.Debussy ir M.Ravelio, 20 a. kompozitorių G.Gershvino ir A.Piazzollos muzikoje. Kiekvieno kompozitoriaus opusas yra sukurtas tam tikrai instrumentų sudėčiai, kūriniai skirtingų žanrų – nuo koncertų smuikui ir orkestrui iki solo fortepijonui, nuo duetų iki kvartetų, nuo kantatos iki simfonijos.

Pamokoje mokiniams bus ne tik pasakojama, bet ir demonstruojama audio medžiaga, kuri leis mokiniams jaustis aktyviais pamokos dalyviais. Bus diskutuojami ir aptariami vieno ar kito muzikinio stiliaus, vieno ar kito kompozitoriaus kūrybos panašumai ir skirtumai – pvz., L.van Beethoveno „Pavasario sonata“ ir A.Vivaldi „Pavasaris“, A.Piazzollos „Vasara“ ir G.Gerschvino „Sommertime“. Pamokos pabaigoje mokiniai gaus nedidelias anketas ir muzikinius testus, kurių pagalba galės patikrinti pamokoje įgytas žinias.

Jokio specialaus pasiruošimo šiai pamokai mokiniams nereikia, tačiau būtų privalumas, jei mokiniai žinotų literatūrinius ar dailės pavyzdžius, susijusius su „Metų laikų“ tema.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: pianinas, smuikas, CD grotuvas arba nešiojamas kompiuteris, pultas ir kolonėlės (jei nedidelė auditorija, užtektų ir nešiojamo kompiuterio).

PAMOKOS TEMA

Nuo Bacho iki Čiurlionio

LEKTORĖ

Sigutė Trimakaitė Kunčienė

PAMOKOS PLANAS:

1. prisistatymas;
 2. programos atlikimas;
 - klasikinės bei romantinės muzikos pavyzdžiai: pagal J.S.Bacho, W.A.Mozarto, F.Schuberto, R.Schumanno, C.Debussy, E.Satie ir kitų kompozitorių kūrinius;
 - lietuvių kompozitoriai klasikai: M.K.Čiurlionis, B.Dvarionas, S.Šimkus, J.Gruodis, J.Tallat-Kelpša ir kt.;
 - užsienio bei lietuvių šiuolaikinė kūryba balsui: B.Kutavičius, F.Bajoras, M.Urbaitis, Š.Nakas, V.Germanavičius, D.Milhaud, J.Cage ir kt.;
 3. diskusija. Klausimai-atsakymai.
- Pagal šiuolaikinius lietuvių autorius: A.A.Jonynas, D.Kajokas, A.Marčėnas, S.Parulskis.

PAMOKOS SANTRAUKA

Muzikos pamokos-koncerto tema – „Nuo Bacho iki Čiurlionio“.

Pamokos metu jauni klausytojai supažindinami su klasikine profesionalia užsienio bei lietuvių kompozitorių muzika, apžvelgiami įvairūs laikotarpiai, atsižvelgiant į kūrinius, kurie bus atliekami. Klasikinė muzika kaitaliojasi su romantine ir šiuolaikine vokaline muzika.

Koncerto-muzikos pamokos metu dėstoma apie vokalinę bei instrumentinę muziką, jų sąsajas, diskutuojama apie tai, kas jaunimui žinoma, kas žinotina apie akademinę muziką, apie Lietuvos atlikėjus, dainininkus, operos solistus, operos teatrus Lietuvoje, apie koncertų sales Lietuvoje, taip pat apie klasikinės muzikos sąsajas su populiariąja muzika, pvz., su džiazu, apie muzikos festivalius Lietuvoje.

Pamokoje-koncerte atliekama programa dažniausiai skirta balsui solo. Supažindinama su operinių balsų tipais, pabrėžiant akustikos svarbą salėje arba įrašų studijoje.

Muzikos pamoka įdomi tuo, kad visada galima pasakojimą apie muziką iliustruoti gyvai atliekant užsienio arba lietuvių kompozitorių kūrinius nuo J.S.Bacho, R.Schumanno, C.Debussy, E.Satie, G.Faure iki M.K.Čiurlionio, B.Kutavičiaus, F.Bajoro, kurie kūrė ne tik stambius kūrinius orkestrams, vargonams, bet ir balsui solo. Pabaigoje galima pereiti ir prie moderniosios kūrybos Š.Nako, V.Germanavičiaus, S.Balkytės, A.Navicko, J.Sakalausko ir kitų Lietuvos kompozitorių, kurie tęsia klasikinės muzikos tradicijas, taip pat ieško savitų išraiškos priemonių savo kūryboje.

Atkreipiamas dėmesys į tekstus, pagal kuriuos kuria lietuvių kompozitoriai, į muzikos ir žodžių ryšį dainose. Tai poetai: A.A.Jonynas, D.Kajokas, A.Marčėnas, S.Parulskis, D.Gintalas ir kt. Nepamirštant paminėti lietuvių bei įvairių šalių liaudies melodijų, kurias naudoja daugelis profesionalių kompozitorių savo kūryboje, ypač kūriniuose, skirtuose balsui.

Pabaigoje žadama atsakyti į klausimus, kuriuos gali užduoti mokiniai. Svarbiausias dalykas koncerto-muzikos pamokos metu – užsimezgęs kontaktas tarp atlikėjo ir klausytojų.

Atsisveikinant būtinas muzikinis akcentas.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: auditorijoje gali būti fortepijonas, pianinas arba elektroninis instrumentas. Jeigu patalpa labai didelė, praverstų ir mikrofonas.

PAMOKOS TEMA**M. K. Čiurlionis – kompozitorius, dailininkas, rašytojas****LEKTORĖ**

prof. Veronika Vitaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. M. K. Čiurlionio kūryba orkestrui, chorui, vargonams, fortepijonui;
3. filmas arba jo ištraukos apie M. K. Čiurlionį kaip dailininką ir kompozitorių;
4. kūrinių atlikimas gyvai;
5. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokoje bus kalbama apie M. K. Čiurlionio asmenybę, jo kūrybą orkestrui, chorui, vargonams, fortepijonui. Parodytos skaidrės ar albumai su jo paveikslais, paskaitytos ištraukos iš jo laiškų. Galiu atvežti ir parodyti filmą ar jo ištraukas apie M. K. Čiurlionį kaip dailininką ir kompozitorių. Jei yra pianinas ar fortepijonas, galiu paskambinti keletą kūrinių, pademonstruoti CD (atlieka V.Landsbergis, R.Zubovas, A.Dvarionaitė, M.Rubackytė, A.Zvirblytė). Galima įtraukti mokykloje grojančius vaikus, padiskutuoti apie skirtingas interpretacijas.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: fortepijonas ar pianinas, projektorius.

PAMOKOS TEMA**Saloninio muzikavimo tradicijos Europoje ir Lietuvoje****LEKTORĖ**

prof. Veronika Vitaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. XV-XX amžiaus dvarų muzikavimo tradicijos;
3. kūrinių ištraukos;
4. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Paskaitos metu bus pasakojama apie XV-XX amžiaus dvarų muzikavimo tradicijas, kurių metu buvo skambinama, dainuojama, skaitomos eilės, vaidinama. Čia susirinkdavo intelegentija ir intelektualios, kūrybingos asmenybės. Atlikdavo kūrinius 4 rankom. Galiu demonstruoti ištraukas iš tokių kūrinių, apžvelgiant baroko, klasicizmo, romantizmo, XX amžiaus kūrybą, vardinti Lietuvos kunigaikščių (Oginskio, Tiškevičiaus ir kitų) įnašą į kultūros vystymą (pvz., Oginskio dvaro orkestre grojo ir M. K. Čiurlionis, parodyti ištraukas iš filmų apie Šubertą, Lisztą ir kitų didžiųjų menininkų saloninį muzikavimą. Televizijoje nufilmuota ir išsaugota laida apie Lietuvoje vykusio saloninio muzikavimo tradicijas, kur Vilniaus rotušės salėje grojau ir aš. Ten dalyvauja ir žymūs poetai, filosofai, dailininkai). Esant pianinui, galiu su savo partneriais atlikti keletą kūrinių, parodyti albumus, skatindama dabartinio jaunimo susidomėjimą naminiu muzikavimu, kūrybingu bendravimu, diskusijomis. Galima paprašyti paruošti moksleivius, kurie galbūt sutiktų paskaityti savo sukurtus eilėraščius, ištraukas iš apsakymų, parodyti dailės darbus, pamuzikuoti įvairiais instrumentais.

PASTABOS

Pamokai pravesti reikalingos priemonės: fortepijonas ar pianinas, projektorius.

PAMOKOS TEMA

**Lietuvių liaudies dainos, šokiai ir jų panaudojimas
lietuvių profesionalių kompozitorių kūryboje**

LEKTORĖ

prof. Veronika Vitaitė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. autentiški lietuvių kaimo žmonių video, audio įrašai su jų atliekamomis dainomis ir šokiais;
3. lietuvių kompozitorių kūrinių demonstravimas;
4. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Paskaitos metu bus rodomi autentiški lietuvių kaimo žmonių video, audio įrašai su jų atliekamomis dainomis ir šokiais. Bus demonstruojami lietuvių kompozitorių (M.K.Čiurlionio, J.Gruodžio, B.Dvariono, S.Vainiūno, Br.Kutavičiaus ir kitų) kūriniai, kuriuose įdomiai panaudotos lietuvių liaudies dainos, taip pat galima pademonstruoti liaudies dainų panaudojimą estradinėje, populiariojoje muzikoje. Paskaitos metu galiu padainuoti, paskambinti lietuvių liaudies dainas, šokius, paprašyti moksleivių padainuoti savo mėgstamas dainas. Jei klasėje yra vaikų, besimokančių muzikos mokykloje, galima įtraukti juos į improvizaciją pasiūlyta liaudies dainos tema. Paskaitos metu galima pademonstruoti įrašų su lietuvių liaudies instrumentų skambėjimu (kanklių, birbynių, skrabalų, skudučių ir t. t.).

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: fortepijonas ar pianinas, projektorius.

PAMOKOS TEMA

Muzikinis veiksmo trileris arba kaip pamilti operą: G. Verdi opera „Rigoletas“

LEKTORĖ

doc. Audronė Žigaitytė-Nekrošienė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. filmo G. Verdi „Rigoletas“ (lietuvių kalba) fragmentai (arba visas filmas);
3. diskusija;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu bus demonstruojami muzikinio filmo G. Verdi „Rigoletas“ (lietuvių kalba) fragmentai. Arba – pageidaujant – gali būti parodytas visas filmas, nufilmuotas 2007 m.; režisierius Raimondas Banionis, dailininkas Sergejus Boculo; dainuoja Vytautas Juozapaitis (Rigoletas), Algirdas Janutas (Hercogas), Gražina Miliauskaitė (Džilda), Dalia Kužmarskytė, Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro solistai, choras ir orkestras; diriguoja Stanislavas Domarkas; filmuota natūralioje Juodkrantės ir Nidos aplinkoje.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: video aparatūra.

PAMOKOS TEMA**Šokis muzikoje****LEKTORĖ**

doc. Aleksandra Žvirblytė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Šokiai: baroko, klasicizmo, romantizmo, XX a., jų atsiradimo ir atlikimo tradicijos;
3. diskusija;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu mokiniai supažindinami su įvairių epochų – baroko, klasicizmo, romantizmo, XX a. – šokiais, kurie buvo naudojami kopozitorių-klasikų kūryboje. Bus pristatytos jų atsiradimo ir atlikimo tradicijos bei demonstruojamas šių šokių panaudojimas klasikinėje muzikoje. Esant fortepijonui ar pianinui galiu skambinti pati, jei tokios galimybės nėra, galiu atsivežti įrašų.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, CD grotuvas arba kompiuteris, kurį galima prijungti prie įgarsinimo sistemų. Taip pat norėčiau informacijos apie esamą pianiną ar fortepijoną. Jei toks yra, muziką galėčiau pademonstruoti gyvai, be grotuvų.

PAMOKOS TEMA**Impresionizmas dailėje ir muzikoje****LEKTORĖ**

doc. Aleksandra Žvirblytė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Impresionizmo atsiradimas, jo pasireiškimas dailės ir muzikos kūrinuose;
3. impresionistų darbai dailėje ir muzikoje;
4. paralelės tarp impresionizmo pasireiškimo įvairiose meno šakose;
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos metu bus pasakojama apie impresionizmo atsiradimą, jo pasireiškimą dailės ir muzikos kūrinuose. Demonstruojamos skaidrės su impresionistų darbais (jei nėra galimybių, galiu atsivežti albumus), gyvai atliekami kompozitorių-impresionistų kūriniai arba jų ištraukos fortepijonui, skambės audio įrašai su impresionistų kūriniais, bus ieškoma paralelių tarp impresionizmo pasireiškimo įvairiose meno šakose.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, CD grotuvas arba kompiuteris, kurį galima prijungti prie įgarsinimo sistemų. Taip pat norėčiau informacijos apie esamą pianiną ar fortepijoną. Jei toks yra, muziką galėčiau pademonstruoti gyvai, be grotuvų.

PAMOKOS TEMA**Pasakojimai muzikoje****LEKTORĖ**

doc. Aleksandra Žvirblytė

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Muzikiniai žanrai, tiesiogiai susiję su literatūra;
3. ištraukos iš literatūros kūrinių, gyvai atliekami kūriniai;
4. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Bus pristatyti muzikiniai žanrai, tiesiogiai susiję su literatūra, – baladė, rapsodija ir kt. Skaitomos ištraukos iš literatūros kūrinių, inspiravusių muzikos kūrinius ir tiesiogiai su jais susijusių. Gyvai atliekami kūriniai bei demonstruojami audio pavyzdžiai.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: kompiuteris, projektorius, CD grotuvas arba kompiuteris, kurį galima prijungti prie įgarsinimo sistemų. Taip pat norėčiau informacijos apie esamą pianiną ar fortepijoną. Jei toks yra, muziką galėčiau pademonstruoti gyvai, be grotuvų.

PAMOKOS TEMA**Lietuvos kariniai orkestrai****LEKTORIUS**

Egidijus Ališauskas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. Lietuvos karinių orkestrų istorija;
3. Lietuvos karinių orkestrų struktūra;
4. sausumos pajėgų orkestras;
5. ulonų pulko orkestras;
6. karinių jūrų pajėgų orkestras;
7. karinių oro pajėgų orkestras;
8. krašto apsaugos savanorių pajėgų bigbendas;
9. Lietuvos kariuomenės orkestras;
10. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos tikslas – supažindinti mokinius su Lietuvos karinių orkestrų istorija ir dabartine veikla. Mokiniai ne tik išgirs įdomių istorinių faktų apie ypatingą orkestrų rūšį, bet ir galės interaktyviai dalyvauti, stebėdami vaizdo medžiagą ir klausydamiesi orkestrų atliekamos muzikos bei diskutuodami su Lietuvos karinio orkestro vadovu kapitonu Egidijumi Ališausku apie tokių orkestrų ateitį.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

<http://orkestrai.web.officelive.com/istorinisvideo.aspx>

<http://orkestrai.web.officelive.com/defilelandforces.aspx>

<http://www.youtube.com/watch?v=bmEWn3HjJ9g>

<http://orkestrai.web.officelive.com/kaspvideo.aspx>

<http://orkestrai.web.officelive.com/audio.aspx>

PAMOKOS TEMA**Violončelė – styginių instrumentų šeimos narė****LEKTORIAI**

prof. Rimantas Armonas ir prof. Irena Uss

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. instrumento raida XVI – XXI amžiuose;
3. violončelės instrumento panaudojimas įvairiuose muzikos žanruose;
4. koncertiniai numeriai, iliustruojantys paskaitos temas;
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokoje lektoriai pristatys instrumento raidą XVI-XXI amžiuose. Daugiau dėmesio bus skiriama violončelės instrumentui, jos panaudojimui įvairiuose muzikos žanruose.

Programoje:

L. Caix d'Hervelois, J.S.Bach, G.F.Haendel, L. Boccherini, R.Schumann, M.Bruch, C.Saint-Saens, C.Debussy, D.Popper, B.Kutavičiaus, V.Germanavičiaus ir kt. kompozitorių kūriniai violončelei ir fortepijonui.

PASTABOS

Paskaitos iliustravimas audio – video priemonėmis (esant galimybei).

PAMOKOS TEMA**Lietuvos ir pasaulio džiazio pianistai****LEKTORIUS**

Povilas Jaraminas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Žymiausi Lietuvos ir pasaulio džiazio pianistai ir jų programos. Epochos, kurias reprezentuoja atliekami kūriniai
3. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokoje-koncerte bus kalbama apie žymiausius Lietuvos ir pasaulio džiazio pianistus ir jų programas. Tai džiazio muzikos apžvalga, pristatanti kūrinius ir jų atlikėjus. Kartu bus pasakojama ir apie epochą, kurią reprezentuoja atliekamas kūrinys. Pasakojimas iliustruojamas gyvais muzikiniais pavyzdžiais, kuriuos atliks pats muzikas.

PASTABOS

Muzikos atlikimui reikalingas fortepijonas arba pianinas.

PAMOKOS TEMA

J. W. von Goethes ir H. Heines poezijos muzika 19 a. austrų, vokiečių kompozitorių romantikų dainose

LEKTORĖ

Audronė Kisieliūtė

PAMOKOS PLANAS

1. Romantizmo epocha 19 a. poezijoje ir muzikoje Austrijoje ir Vokietijoje. Naujo kamerinės vokalinės muzikos žanro „**Lied**“ (vok. daina) atsiradimo ir vystymosi istorinė apžvalga.
2. J. W. von Goethes ir H. Heines poezijos įtaka kompozitorių F. Schuberto ir R. Schumanno vokalinei kūrybai. Pasitelkiant geriausias šių dienų atlikėjų audio ir video įrašus susipažinsime su dainomis, labiausiai išgarsinusiomis minėtų autorių vardą:
„**Gretchen am Spinnrade**“/„Margarita prie ratelio“/, „**Erlkönig**“/„Girių karalius“/, „**Der Musensohn**“/„Mūzų sūnus“/, „**Die Lotosblume**“/„Lotosas“/, „**Du bist wie eine blume**“/„Esi kaip gėlė“/, „**Ich grolle nicht**“/„Aš nepykstu“/ ir kt.
3. Fortepijono kaip naujo klavišinio instrumento, pakeitusio klavikordą ir harpsikordą, atsiradimas bei tobulėjimas, suteikiantis vis naujesnes technines atlikimo galimybes ir leidžiantis atskleisti meniškai raiškesnes muzikinio garso tembrines ypatybes. Akompanimento vaidmuo romantikų dainose.
4. Socialinės politinės prielaidos „**Lied**“ žanrui suklestėti 19 a. Austrijoje, Vokietijoje ir savo įtaką paskleisti kitose Europos šalyse.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokos tikslas – supažindinti vyresnių klasių moksleivius su nauju 19 a. romantinės kamerinės vokalinės muzikos žanru „**Lied**“ (vok. daina). Šio žanro ištakomis, kilme ir prielaidomis jam atsirasti bei tapti dominuojančiu romantizmo epochos poetinio žodžio ir muzikos sintezės meniniu kūrinium.

„**Lied**“ tradicija yra glaudžiai susijusi su vokiečių kalba ir kaip žanras (šiandien apibendrintai anglų kalba vadinamas „**Art Song**“/Meninė daina/) įgavo pagreitį 18 a. pabaigoje Austrijoje ir Vokietijoje, o 19-ame šimtmetyje suklestėjo kompozitorių romantikų kūrybos dėka. Ryškiausia figūra čia tampa kompozitorius **F. Schubertas** ir jo 1884 m. spalio 14 d. sukurta baladė „**Gretchen am Spinnrade**“ (tradicinis šios dainos pavadinimas lietuvių kalboje „Margarita prie ratelio“) pagal J. W. von Goethes „Faustą“ pagrįstai laikoma „**Lied**“ žanro gimtadieniu. Baladė „**Erlkönig**“/„Girių karalius“/ – bene labiausiai žinomas F. Schuberto kūrinys, skambėjęs ir kompozitoriui gyvam esant, ir plačiai atliekamas šiandienos dainininkų, buvo antroji kompozicija pagal J. W. von Goethes eiles. Į Goethes poeziją Schubertas kreipėsi net 73 kartus. Biografų pasakojimu – kompozitoriaus draugai savo iniciatyva buvo nusiuntę pluoštą dainų garsiajam poetui, tačiau nesulaukė nei jo dėmesio, nei atsakymo. F. Schubertas savo neilgo gyvenimo metu sukūrė daugiau nei 600 dainų apytiksliai 90-ies poetų tekstais. Jo dėka Lied tapo lygiaverčiu simfoninės, operinės bei kamerinės instrumentinės muzikos žanru ir turėjo didelę įtaką ne tik vokiečių kompozitorių R. Schumanno, J. Brahms, H. Volfo vokalinei kūrybai. Daina kaip savarankiškas

muzikos žanras 19 a. antroje pusėje greit suklestėjo Prancūzijoje, Italijoje, Rusijoje, o formuojantis naujoms nacionalinėms mokykloms, – slavų šalyse, Skandinavijoje, Ispanijoje.

Didžiausią įtaką kokybiškai naujos romantinės dainos /Lied/ atsiradimui Austrijoje ir Vokietijoje turėjo J. W. von Goethes (1749-1856), J. von Eichendorffo (1788-1857), F. Rückerto (1788-1856), E. Mörikes (1804-1875) poetiniai tekstai. Muzika pripildyta žodžio jausminės ekspresijos, o poezija muzikalaus žodžio, dainos žanre tampa neatsiejami: poetiniai vaizdiniai susilieja su muzikos garsų vaizdiniais ir šis puikus dviejų menų sąlytis virsta daina. Naujoji vokiečių romantikų poezija atsiskleidė laisvesnėse, ekspresyvesnėse formose. Mėgiamos temos: gamta, naktis, ilgesys, iliuzija, meilė, nusivylimas, skausmas ir t. t. – siūlė kompozitoriams beribes galimybes, tačiau tai tapo įmanoma tik atsiradus naujam muzikos instrumentui – fortepijonui. F. Schubertas ne tik pasiekė naują poetinio žodžio ir muzikos ryšį (balansą), bet ir pirmasis galutinai sutvirtino balso ir fortepijono partnerystę. Jo dainose fortepijono partijai patikėtas nuotaikų kaitos ir poetinio teksto iliustratoriaus vaidmuo. F. Schubertui buvo pavaldžios pačios įvairiausios fortepijoninės technikos rūšys ir jų figūracijos, todėl dainų akompanimente galime išgirsti ir upelio čiurlenimą, ir vėjo sūkurius, medžių lapų šnarėjimą, verpimo ratelio gaudimą ir net varno kranksėjimą...

R. Schumannas 19 a. pasaulinės muzikos istorijoje pirmiausia pažįstamas kaip kūrinių fortepijonui ir dainos žanro „Lied“ kompozitorius. Sekdamas F. Schuberto tradicija jis fortepijono partijai dainose suteikė dar didesnius „įgaliojimus“, t. y. siekdamas kuo giliau įprasminti poetinę mintį R. Schumannas kuria preliudus, interliudus ir postliudus, kurie tampa kompoziciją įprasminančiomis, apibendrinančiomis muzikos pjesėmis. Ryškiausiai tai atsiskleidė 1840 m. pagrįstai vadinamais Schumano meilės ir dainų metais. Pagaliau jis gavo leidimą vesti Clarą Wieck ir šiuo laikotarpiu gimė net 137 dainos ir žymiausi ciklai **H. Heines** poetiniais tekstais: „*Liederkreis*“ /„Dainų ratas“/ op. 24., dainos rinkinyje „*Myrten*“ /„Mirtos“/ op. 25. ir ciklas „*Diechterliebe*“ /„Poeto meilė“/ op. 48.

19-ojo šimtmečio pradžioje vidurinės klasės sluoksniuose susiklostė „gero tono“ tradicija: tapo populiariu jaunoms merginoms imti privačias piešimo, tapybos, dainavimo bei skambinimo fortepijonu pamokas. Vėliau šis menas iš salonų (ypač buvęs populiarius 19 a. pradžioje Vokietijoje ir Prancūzijoje), kompozitoriams pradėjus jungti dainas į ciklines kompozicijas, ėmė plisti į didesnes erdves – muzikos teatrų ir koncertų sales...

20 a. austrų ir vokiečių kompozitoriai, G. Mahleris ir R. Straussas, toliau kūrė dainas, tačiau akompanimentui dažniausiai rinkosi ne fortepijoną, o visą simfoninį orkestrą ir savo kūryba užbaigė „auksinį“ romantinės dainos – „Lied“ – amžių.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: audio, o esant galimybei, ir video aparatūra.

PAMOKOS TEMA**Kaip muzika gali pakeisti žmogaus vidinį pasaulį****LEKTORĖ**

Judita Leitaite

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Muzikos įtaka asmenybės formavimuisi, menininko saviraiškos būdai;
3. gyvai atliekami kūriniai;
4. apibendrinimas, diskusija, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Kaip elgtis ir siekti gyvenimo tikslo, jei gimei ne iš koto verčiančia blondine ir priklausai ne "blogosioms mergaitėms"?

Pamoka – pasakojimas-diskusija būtų paremta gyvenimiška patirtimi. Aišku, norėčiau sudainuoti keletą dainų.

Pamokoje kalbėsime, kaip muzika gali daryti įtaką asmenybės formavimuisi, kokie yra menininko saviraiškos būdai.

PASTABOS

Pamokai praveisti pageidaujamas pianinas.

PAMOKOS TEMA

Joseph'as Haydn'as – didis novatorius, pašėlęs pokštininkas ir Vienos klasikos pradininkas.

LEKTORIAI

Rusnė Mataitytė, Albina Šikšniūtė, Edmundas Kulikauskas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. Joseph'o Haydn'o epocha, jo gyvenimas ir kūryba;
3. laiškai, pasakojimai ir nuotaikingi kūriniai fortepijoniniam trio (ištraukos iš fortepioninių trio, kurių jis yra parašęs net 45!);
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Trio „Kaskados“ siūlo praveisti pamoką „Joseph'as Haydn'as – didis novatorius, pašėlęs pokštininkas ir Vienos klasikos pradininkas“. Pamokoje bus kalbama apie J. Haydn'o epochą, jo gyvenimą ir kūrybą. Bus aptarti išlikę laiškai, pasakojimai. Pamoka pajvairinama atliekamais kūrinių.

PAMOKOS TEMA

Aktyvus muzikos klausymas

LEKTORIUS

Liudas Mikalauskas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Įžanga į pagrindinę klasikinės muzikos terminologiją, orkestrinius instrumentus. Įvairių tipų muzikų struktūrų panašumai. Dvi pagrindinės muzikos dimensijos: melodija ir ritmas
3. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Šios paskaitos pagrindinis tikslas yra parodyti, jog „muzikos klausymas“ gali būti ne vien pasyvi veikla, kuria siekdamas atsipalaiduoti užsiiminėja kiekvienas, tačiau ir aktyvus, praturtinantis procesas. Mokydamiesi apie pagrindinius Vakarų klasikinės muzikos elementus, tokius kaip ritmas, melodija ir forma, kiekvienas susipažįsta su struktūra, kuri gali būti panaudota tam, kad suprastum įvairių tipų muziką, taip pat ir populiariąją. Naudodamas W. A. Mozart, L. van Beethoven, C. Debussy, R. Strauss muzikos pavyzdžius ir gretindamas juos su techno muzika bei populiariąja muzika, parodau struktūrų panašumą arba primityvumą. Ši paskaita – tai įžanga į pagrindinę klasikinės muzikos terminologiją, orkestrinius instrumentus.

Aptariamos dvi pagrindinės muzikos dimensijos: melodija ir ritmas. Lyginami akademiniuose bei populiariosios muzikos kūriniuose naudojami pagrindiniai įspūdį suteikiantys muzikos kūrimo būdai: ritenuto, ačelerando, moduliacija bei tonikos garsas ir kitų garsų santykis su juo. Naudojant L. van Beethoven 5 ir 9 simfonijų ištraukas, aptariama mažoro ir minoro įtaka klausytojo nuotaikai ir įspūdžiui. Aptariami pagrindiniai metrai ir atliekami klausymo testai, siekiant mokinius išmokyti atpažinti ne tik ritminius, bet ir derminius skirtumus tarp kūrinių. Mokiniai žaidimo forma supažindinami su ritminiais vienetais.

PASTABOS

Pamokoje naudojami audio įrašai (reikalingą techninę įrangą atsivešiu pats). Reikalinga lenta, kurioje būtų galima piešti tai, kas reikalinga paskaitai.

PAMOKOS TEMA**Vokaliniai ansambliai****LEKTORIUS**

Artūras Novikas

PAMOKOS PLANAS:

1. šiek tiek istorijos apie džiazo bei pop vokalinių ansamblių raidą;
2. vokalinių pratimų dainavimas;
3. įvairių instrumentų mėgdžiojimas balsu. Balso tembro įvairovė ir galimybės dainuojant vokaliname ansamblyje;
4. dainavimas unisonu ir daugiabalsis dainavimas;
5. trumpos vokalinės kompozicijos mokymas (sudėtingumas priklauso nuo klasės kontingento);
6. įvairūs pop ir džiazo muzikos stiliai;
7. geriausių pasaulio vokalinių grupių video demonstravimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokoje lektorius pristatys džiazo ir pop vokalinių ansamblių raidą, jų dabartinę situaciją. Bus kalbama apie balso tembro įvairovę, atliekami vokaliniai pratimai. Mokiniai atliks trumpas vokales kompozicijas. Lektorius aptars pop ir džiazo muzikos stilius. Bus pademonstruoti geriausių pasaulio vokalinių grupių video.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS**PASTABOS**

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: klavišinis instrumentas, garso leistuvas, multimedia.

PAMOKOS TEMA**Profesija – dainininkas****LEKTORIUS**

Vladimiras Prudnikovas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. dėstymas. Dainininko karjeros kelias. Kaip ugdyti savyje dainininko gebėjimus. Kaip tausoti balsą ir t.t.
3. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamokoje, remiantis asmenine patirtimi, bus kalbama apie dainininko profesiją. Koks dainininko karjeros kelias? Kur jo pradžia? Gal mokyklos chore ar ansamblyje? Kaip ugdyti savyje dainininko gebėjimus? Kaip tausoti balsą? Galų gale, ką daryti, jeigu jaunuolis norėtų ir jam atrodo, kad galėtų, susieti savo gyvenimą su muzika ir dainavimu? Į visus šiuos ir daugelį kitų klausimų atsakyti ir savo patirtimi ir išgyvenimais pasidalinti, gyvai pabendrauti ir padiskutuoti yra pasiruošęs profesorius, žymus operos dainininkas Vladimiras Prudnikovas.

PAMOKOS TEMA

Lietuva – dainų šalis!? Chorinės muzikos nūdienu ir iššūkiai

LEKTORIUS

Doc. Algirdas Šumskis

PAMOKOS PLANAS:

1. chorinės muzikos tradicija – dainų švenčių tradicija Lietuvoje ir Europoje;
2. vokalinis-chorinis garsas vakar, šiandien ir rytoj;
3. kitas požiūris į chorinę muziką ir jos kryptis;
4. garsas, vokalinė chorinė muzika ir naujosios išraiškos priemonės bei stiliai: aleatorika, serializmas, grafinė, garso sintetika, konceptualioji, veiksmo muzika;
5. kaip gimsta naujos chorinės muzikos išraiškos ir gal mes kiekvienas jas galime kurti?
6. tradicija ir jos ateitis. Kurioje vietoje esi tu?

PAMOKOS SANTRAUKA**Siektinos vertybinės orientacijos**

Smalsumas naujovėms; polinkis mokytis naujesnių veiklos būdų; kūrybiškumas; gebėjimas gretinti bei analizuoti reiškinius; atidumas, dėmesingumas; atsakomybės už savo veiksmus ugdymas.

Tikslai

Sudaryti sąlygas moksleiviams skatinti smalsumą, žingeidumą savo krašto muzikinei kultūrai, ugdyti intelektualinius gabumus, suteikti vokalinės-chorinės muzikos platesnį pažinimą.

Uždaviniai:

- supažindinti su šiuolaikinės chorinės muzikos formų įvairove;
- praturtinti moksleivių žinių apie chorinį meną kraitį;
- žadinti smalsumą, pagarbą ir meilę savo šalies bei pasaulinei chorinei kultūrai.

Darbo būdai ir metodai

Paskaita. Mokymasis bendradarbiaujant, pokalbis, savarankiško darbo metodas.

Mokinių žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, darbo rezultatai

Gebėti mąstyti, priimti sprendimus, savarankiškai taikyti mokomųjų dalykų žinias, praplėsti muzikinio raštingumo sąvokas bei vokalinį chorinių įgūdžių patirtis.

PASTABOS

Pamokai praversti reikalingos priemonės: multimedia, vaizdo ir garso aparatūra, muzikos instrumentas (klavišinis – pianinas, fortepijonas).

PAMOKOS TEMA

Muzikinė improvizacija – garsuose slypinti kūrybinė laisvė

LEKTORIUS

Dominykas Vyšniauskas

PAMOKOS PLANAS:

1. kaip atsirado trimitas, jo pirmtakai;
2. natūralių trimitų gamybą;
3. nuo parašytos muzikos iki nerašytos;
4. improvizacijos reiškiny, jos elementai.

PAMOKOS SANTRAUKA

Tikslas:

supažinti moksleivius su trimitu, trumpai peržvelgiant jo istoriją ir kaip laikui bėgant keitėsi šio instrumento galimybės.

Taip pat trumpai apžvelgti improvizacijos meną muzikoje. Pasidalinti asmenine patirtimi. Padiskutuoti bendrais klausimais: kuo gi mus žavi muzika? Kas už jos slypi? Ką reiškia improvizuoti? Kodėl žmonės tuo užsiima? Kuo įdomi improvizacinė muzika?

Pamokos forma:

ilustruota paskaita su atvira erdve klausimams, diskusijai.

Pamokos eiga:

Pirmoje pamokos pusėje kalbėčiau apie tai, kaip atsirado trimitas, kokie buvo jo pirmtakai. Kokiose situacijose būdavo naudojamas šis muzikos instrumentas. Pademonsturočiau, kaip iš paprastos sodo vandens žarnos galima pasigaminti natūralų trimtą. Pailustruočiau, kaip tobulėjant trimto technologijai keitėsi ir šiam instrumentui rašoma muzika.

Iliustracijų metu nuo parašytos muzikos pereičiau prie nerašytos.

Pamėgintume pasiaškinti apie improvizacijos reiškinį. Trumpai papasakočiau kokia trapi ir rizikinga, o tuo pat metu, kaskart šviežia ir nenuspėjama ši muzika gali būti. Kur ji dažniausiai sutinkama ir kokias galimybes ji atrakina atlikėjui.

Per ugdomąjį muzikinį žaidimą mokiniai supažindinami su improvizacijos elementais, kurie išlaisvintų ir suteiktų vieną iš galimybių išreikšti save.

Yra dalykų, kuriuos sunku įžodinti. Tai būsenos, emocijos, gilūs išgyvenimai, kurie nevisada sutelpa į verbalinę išraišką. Tuomet menas, muzika, ypač improvizacija gali labai pagelbėti.

Menas pačia savo prigimtimi pajėgus teikti psichologinę pagalbą. Muzikos terapijoje pagrindinis vaistas yra improvizacija. Be neišsemiamų saviraiškos galimybių ji atveria subtilias neverbalinio komunikavimo erdves.

PAMOKOS TEMA**Džiazo kelias****LEKTORIUS**

Doc. Petras Vyšniauskas

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas. Supažindinimas su darbo eiga pamokoje;
2. džiazas, jo kilmė, atlikėjai, savybės, kūriniai. Gyvas kūrinių atlikimas;
3. asmeninė patirtis, muzikinis kelias;
4. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pamoka būtų skirta džiaz muzikai. Supažindinsiu su jos kilme, atlikėjais, savybėmis, kūriniais. Gyvai parodysiu, kaip tai skamba.

Pamokoje labiausiai būtų akcentuojama asmeninė muzikinė patirtis. Dirbant pedagoginį darbą Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje jau ne vieną dešimtmetį, vedant meistriškumo kursus įvairiausio lygio Lietuvos ir užsienio mokymo įstaigose, plačiai koncertuojant pasaulyje, susikaupė didžiulė patirtis, kuri, manau, būtų naudinga ir šiam projektui.

Tai būtų jauno žmogaus sudominimas, noro muzikuoti pažadinimas, praktinis parodymas su instrumentu, kaip tai padaryti. Siekčiau per asmeninę patirtį išmokyti improvizacijos, parodyčiau praktiškai, kaip tai daryti.

Taip pat pamokose kalbėčiau apie mano jaunystės muzikinį kelią, tai yra labai svarbu ir bene įdomiausia jaunam žmogui, norinčiam atverti muzikos pasaulį. Taip pat lekcijos metu siekčiau sudominti klausytojus instrumentiniu grojimu, muzikuojant kartu. Tai galėtų būti net ir klausytojų pasiūlytos temos.

Pamokos esmė – pažadinti norą pažinti muziką, o gal net pradėti muzikuoti.

1.6.2. Muzikų kūrybinės dirbtuvės

PAMOKOS TEMA

Nieko tokio, tik ritmas

LEKTORIUS

Pavel Giunter

PAMOKOS PLANAS:

1. įžanga. Pamokos temos pristatymas. Pamokos tikslų ir uždavinių aptarimas;
2. dėstymas. Tradiciniai ir įvairių tautų mušamieji instrumentai;
3. kūrinių atlikimas gyvai, mokiniai mokosi groti mušamaisiais instrumentais;
4. muzikuoja visi;
5. apibendrinimas, pamokos rezultatų aptarimas.

PAMOKOS SANTRAUKA

Pasakojimas apie tradicinius (marimba, vibrofonas, timpanai, būgnų komplektai ir t. t.) ir įvairių tautų mušamuosius instrumentus (djembe, conga, bongo, udu, kalimba ir t. t.). Dalį jų aš atsivešiu ir tarp pasakojimų grosiu įdomius kūrinius, parašytus tam tikriems instrumentams, apie kuriuos pasakosiu.

Pasakojimo pabaigoje aš įtraukiu auditoriją į muzikinį veiksmą: dalinu instrumentus, aiškinu, kaip jais groti, mokau tam tikrų ritmų.

Kulminacija – keli kūriniai dalyvaujant publikai (muzikuoja visi).

PASTABOS

Praverstų mikrofonas su stovu. Jei nebus – nieko tokio. Reikėtų pagalbos iškraunant instrumentus iš automobilio ir nunešant iki scenos ir atgal.

PAMOKOS TEMA

Mokiniai kuria jų muzikinę versiją multiplikaciniams ir meno filmams mušamųjų instrumentų kalba. Čia ir dabar

LEKTORIUS

Arkadijus Gotesmanas

PAMOKOS PLANAS:

1. tikslai-sąvoka, filmo personažas, kas tai?;
2. personažo ritmikos, jo judesių įgarsinimas;
3. psichologinių reakcijų muzikos kalba ugdymas;
4. sąvokų „veidas“, „kūnas“, „spalvos“, „kalba“, „aplinkos ritmizavimas“ supratimas – „kaip gyvenime, taip ir kine“;
5. mokinio vidinės ritmikos ugdymas;
6. ansamblio-orkestro grupės veikla.

PAMOKOS SANTRAUKA

Seminaro vedėjas/dėstytojas Arkadijus Gotesmanas seminaro metu pagros solo įvairiais instrumentais, papasakos apie mušamųjų instrumentų galimybes ir jų gyvenimą. Seminaro metu mokiniams bus parodytas multiplikacinis filmas arba meninio filmo dalis, kuriai mokiniai turės sukurti jų vizijomis ir idėjomis pagrįstą muzikinę versiją mušamųjų instrumentų garsais.

Seminare vyks personažų ir siužeto analizavimas. Matydamas ekrane filmą, mokinys mušamųjų instrumentų garsais pats sukuria muziką – įgarsina jam patikusį arba artimą filmo personažą-charakterį. Mokinių grupė tampa orkestru, kuris sukuria naują muzikinę šio filmo versiją-idėją.

Muzikos kinui sukūrimo idėjos:

- pirma idėja: išugdyti mokinių ritminį laiko pojūtį, filmo siužeto supratimą, supažindinti su mušamųjų instrumentų galimybėmis kine, baletė, šokyje;
- antra idėja: individualios mušamųjų pamokos, ritmikos pamokos grupėms.

REKOMENDUOJAMOS NUORODOS

Vilniaus Šolomo Aleichemo vidurinės mokyklos direktoriaus Mišos Jakobo pastebėjimai ir išvados apie Arkadijaus Gotesmano seminarą „Mokiniai kuria savo muzikinę versiją multiplikaciniams ir meno filmams“:

„Nesu labai didelis meno žinovas, o tuo labiau kritikas. Esu tik pedagogas, kuris per 40 metų darbo laikotarpį išmoko auklėti vaikus bei lavinti ir ugdyti jų estetinį, kultūrinį skonį. Jau pirmosiomis seminaro minutėmis, atidžiai stebėdamas maestro Arkadijaus darbą ir mūsų mokyklos pačių mažiausiųjų vaikų akytes, supratau, kad tarp seminaro dalyvių užsimezga ryšys. Vadinasi, svarbi auklėjamoji dalis komunikacija ir žingeidumas užėmė savo deramas pozicijas. Pradėjo veikti 4 vektoriai: muzikinė klausia, ritmika, komunikacija ir darbo drausmė. Juos visus suvesti į vieną stambų vektorių „Darbo rezultatas“ yra pedagogo, kuris vadovauja vaikams, profesinis meistriškumas. Sutikite, valdyti 4 vektorius yra labai sudėtinga, nes būtinas įžvalgumas, kantrybė ir meilė savo darbui. A. Gotesmanas atkakliai veda vaikus į užsibrėžtą tikslą – seminaro pabaigoje pamatyti savo darbo rezultatus. Jie kol kas nežymūs ir skiepija vaikuose smalsumą ir tikslo siekimą, nes dar netobula. O tobulybė yra štai čia, kada maestro parodo, kas ir kaip vaikų laukia ateityje. Mane nustebino muzikanto mokėjimas bendrauti su vaikais, pamatyti kiekvieno pasiekimų džiaugsmą ir kaip svarbu ką nors savo darbu laimėti. Vaikai stengėsi parodyti save, svarbiausia jie

išreiškia savo emocijas per muziką. Kiekvienas tai daro savaip ir įvairiai. Tuo pedagogas leidžia vaikui suprasti interpretacijos svarbą ir reikšmę. Svarbu, kad mokiniui nebūtina turėti idealią muzikinę klausą, svarbu jo, to mažo žmogaus požiūris į pasaulį, vaizdus, aplinką. Ir į tą aplinką, tą pasaulį vaikiukas įpina savo emocijas, išreikštas garsais.

Žvelgiant į tai iš pedagoginės aikštelės, galima vienareikšmiškai teigti, kad maestro surado naują dar neišbandytą kelią į vaikų estetinį lavinimą, kelią į vaikų garsų pasaulį, kuris gali būti toks įvairus ir toks įdomus.

Noriu palinkėti sėkmės p. Arkadijui. O aš kaip mokyklos vadovas tik skatinsiu tas maestro inovacijas ir palaikysiu jo veiklą, kuri yra nauja ir įdomi. Įžvelgiu didelę naudą vaikų švietime”.

PASTABOS

Pamokai praveisti reikalingos priemonės: audio ir video aparatūra, kompiuteris, projektorius, ekranas, internetas.